

STAN SANITARNY MIASTA POZNANIA I POWIATU POZNAŃSKIEGO W 2024 ROKU

POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W POZNANIU

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	2
I. WSTĘP	5
II. INFORMACJE OGÓLNE	6
III. ZAPOBIEGANIE ORAZ ZWALCZANIE ZAKAŻEŃ I CHOROÓB ZAKAŻNYCH	8
1. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA WYBRANYCH CHOROÓB ZAKAŻNYCH	10
1.1. Choroby zakaźne objęte programami eliminacji i eradykacji.....	11
1.2. Choroby zakaźne objęte obowiązkiem szczepień ochronnych.....	13
1.3. Zakażenia i zatrucia pokarmowe	22
1.4. Choroby odkleszczowe	25
1.5. Wirusowe infekcje oddechowe (grypa, RSV i COVID-19).....	27
1.6. Wirusowe zapalenie wątroby typu C (WZW typu C)	32
1.7. Nadzór nad zgłaszalnością chorób zakaźnych i zakażeń.....	33
2. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA W SZPITALACH	34
2.1. Ogniska epidemiczne szpitalne	35
2.2. Nadzór nad pałeczkami <i>Enterobacterales</i> wytwarzającymi karbapenemazy (CPE)	36
2.3. Diagnostyka mikrobiologiczna w kontroli zakażeń (dane za rok 2023).....	38
3. DZIAŁANIA W OBSZARZE SZCZEPIEŃ OCHRONNYCH	40
3.1. Wykonawstwo szczepień obowiązkowych – ocena stanu zaszczepienia dzieci i młodzieży	41
3.2. Nadzór epidemiologiczny nad niepożądanymi odczynami poszczepiennymi (NOP).....	46
3.3. Powszechny program szczepień przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego (HPV).....	47
IV. BEZPIECZEŃSTWO SANITARNE PODMIOTÓW LECZNICZYCH.....	50
1. Działalność kontrolno-represyjna w placówkach medycznych	50
2. Bezpieczeństwo sanitarne podmiotów leczniczych.....	54
3. Postępowanie z odpadami medycznymi	61
V. STAN SANITARNY INNYCH OBIEKTÓW BĘDĄCYCH POD NADZOREM.....	65
1. OBIEKTY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ	65
1.1. Ustępy publiczne.....	67
1.2. Placówki zapewniające opiekę całodobową, domy pomocy społecznej, inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej, noclegownie i domy dla bezdomnych	68
1.3. Domy pomocy społecznej.....	70
1.4. Inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej	70
1.5. Placówki zapewniające całodobową opiekę.....	72
1.6. Noclegownie i domy dla bezdomnych	72
1.7. Obiekty hotelarskie i inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie	73
1.8. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej oraz inne, świadczące więcej niż jedną usługę	75
1.9. Dworce autobusowe, dworce i stacje kolejowe, porty lotnicze i środki transportu	77
1.10. Przystanie jednostek pływających rekreacyjnych i sportowych	78

1.11. Tereny rekreacyjne	78
1.12. Cmentarze.....	78
1.13. Zakłady karne i areszty.....	79
1.14. Inne obiekty użyteczności publicznej.....	79
1.15. Przestrzeganie przepisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych	80
1.16. Bezpieczeństwo imprez masowych	81
1.17. Nadzór nad spełnianiem wymogów postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi	81
1.18. Gospodarka ściekowa, gospodarka odpadami komunalnymi, dezynsekcja i deratyzacja	81
2. OBIEKTY ŻYWIENIOWO-ŻYWNOŚCIOWE	82
2.1. Działalność kontrolno-represyjna w zakładach żywności i żywienia	82
2.2. Zakłady produkcji żywności.....	85
2.3. Zakłady obrotu żywnością	87
2.4. Zakłady żywienia zbiorowego	88
2.5. Wytwórnice i miejsca obrotu materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	89
2.6. Kontrole bloków żywienia w szpitalach.....	90
2.7. Kontrole żywienia dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty	91
2.8. Jakość zdrowotna środków spożywczych	92
3. NADZÓR NAD WARUNKAMI SANITARNO-HIGIENICZNYMI ŚRODOWISKA PRACY	94
3.1. Działania kontrolne w zakresie warunków pracy i oceny narażenia na czynniki szkodliwe dla zdrowia	95
4. PLACÓWKI OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZE	101
4.1. Higiena procesu nauczania	104
4.2. Warunki realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami w szkołach.....	105
4.3. Warunki sanitarne zorganizowanych form wypoczynku dzieci i młodzieży	105
VI. ZAGADNIENIA ZWIĄZANE Z OBSZAREM ŻYWNOŚCIOWO-ŻYWIENIOWYM	106
1. SYSTEM WCZESNEGO OSTRZEGANIA O NIEBEZPIECZNEJ ŻYWNOŚCI I PASZACH – RASFF	106
2. NADZÓR NAD BEZPIECZEŃSTWEM SUPLEMENTÓW DIETY	109
3. OCENA OBIEKTÓW ŻYWNOŚCIOWYCH W OKRESIE LETNIM	110
4. NADZÓR NAD PRODUKCJĄ PIERWOTNĄ.....	111
5. NADZÓR NAD IMPORTEM ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH ORAZ MATERIAŁAMI I WYROBAMI PRZEZNACZONYMI DO KONTAKTU Z ŻYWNOŚCIĄ.....	111
VII. JAKOŚĆ WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA.....	113
1. OCENA JAKOŚCI WODY DOSTARCZANEJ PRZES WODOCIĄGI	114
1.1. Badanie ciepłej wody w kierunku bakterii <i>Legionella</i> sp.	117
VIII. STAN SANITARNY PŁYWAŁNI, KĄPIELISK I MIEJSC OKAZJONALNIE WYKORZYSTYWANYCH DO KĄPIELI.....	118
IX. WARUNKI SANITARNO-HIGIENICZNE ŚRODOWISKA PRACY	123
1. CHOROBY ZAWODOWE	123

2. NADZÓR NAD WARUNKAMI ŚRODOWISKA PRACY I ZAGROŻENIAMI SPOWODOWANYMI PRZEZ SUBSTANCJE CHEMICZNE I ICH MIESZANINY, PRODUKTY KOSMETYCZNE	126
2.1. Produkty biobójcze.....	127
2.2. Substancje chemiczne i ich mieszaniny	128
2.3. Detergenty	129
2.4. Produkty kosmetyczne	130
2.5. Prekursory narkotyków kat. 2 i 3	131
2.5.1. Środki zastępcze i nowe substancje psychoaktywne.....	131
2.5.2. Ograniczenie obrotu i dostępności środków zastępczych	132
X. PROFILAKTYKA W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA ZDROWOTNEGO	133
XI. ODDZIAŁ ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO	144
XII. SYGNAŁY OBYWATELSKIE, WNIOSKI, INTERWENCJE.....	148
XIII. PODSUMOWANIE REZULTATÓW DZIAŁALNOŚCI	151
OCENA KOŃCOWA.....	154
SPIS RYCIN	158
SPIS TABEL	162
SPIS FOTOGRAFII.....	163

I. WSTĘP

Szanowni Państwo,

przekazuję opracowanie dotyczące stanu sanitarnego miasta Poznania i powiatu poznańskiego za rok 2024. Dokument ten stanowi rezultat kompleksowej analizy działań Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu i dostarcza rzetelnej wiedzy na temat warunków sanitarnych w regionie, wdrożonych regulacji oraz skuteczności podjętych działań kontrolnych.

Państwowa Inspekcja Sanitarna pełni kluczową rolę w ochronie zdrowia publicznego, czuwając nad bezpieczeństwem sanitarnym mieszkańców oraz osób przebywających na danym terenie. Nasza działalność koncentruje się na przeciwdziałaniu zagrożeniom epidemiologicznym, eliminowaniu szkodliwych czynników środowiskowych oraz zapewnianiu wysokich standardów higienicznych we wszystkich obszarach życia codziennego. Podejmowane działania nadzorcze i prewencyjne obejmują m.in.: kontrolę warunków higieny środowiska pracy, nauki i wypoczynku, bezpieczeństwa żywności i żywienia, wody, a także standardów sanitarno-epidemiologicznych w placówkach ochrony zdrowia.

Przedstawiona analiza stanowi nie tylko podsumowanie minionego roku, ale także punkt wyjścia do dalszych działań na rzecz poprawy warunków sanitarnych i zdrowotnych w regionie. Zapewnienie mieszkańcom bezpiecznego i zdrowego otoczenia pozostaje naszym priorytetem, a podjęte w 2024 roku inicjatywy dowodzą naszego zaangażowania w skuteczne reagowanie na współczesne wyzwania sanitarne i epidemiologiczne.

Dziękuję także wszystkim instytucjom, podmiotom oraz osobom, które współpracowały z Państwową Inspekcją Sanitarną, przyczyniając się do poprawy warunków sanitarnych i ochrony zdrowia publicznego. Szczególne wyrazy uznania kieruję do pracowników Powiatowej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej w Poznaniu za ich zaangażowanie, profesjonalizm i codzienny wysiłek w realizacji misji Inspekcji. To dzięki Państwu – Pracownikom Powiatowej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej w Poznaniu - możemy skutecznie działać na rzecz bezpieczeństwa i zdrowia naszej Małej Ojczyzny.

Anna Pawłowska

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Poznaniu

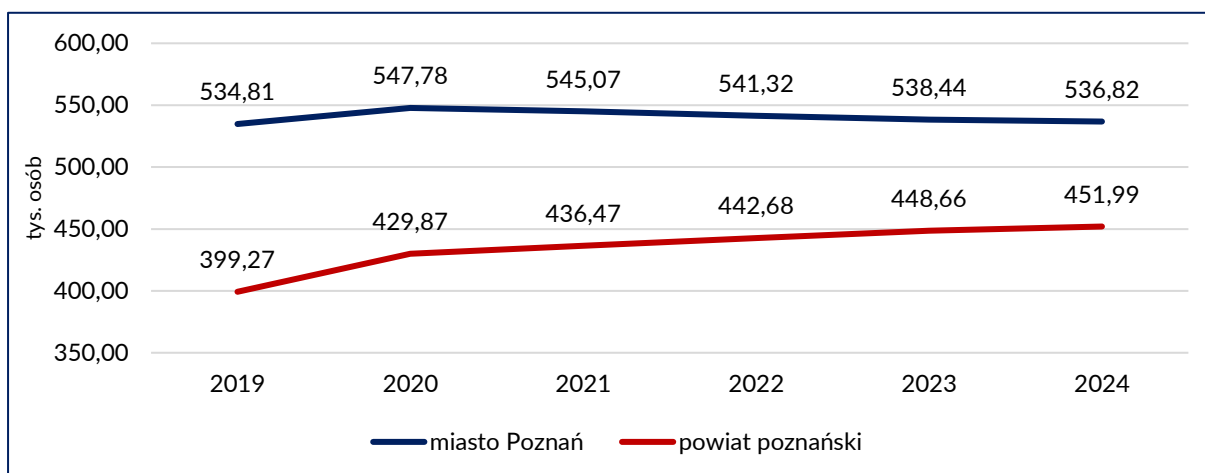

II. INFORMACJE OGÓLNE

Państwowa Inspekcja Sanitarna jest organem administracji publicznej powołanym do realizacji zadań w zakresie zdrowia publicznego, którego nadrzędnym celem jest ochrona zdrowia ludzi. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Poznaniu wykonuje ustawowe zadania w zakresie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego na obszarze miasta Poznania oraz powiatu poznańskiego.

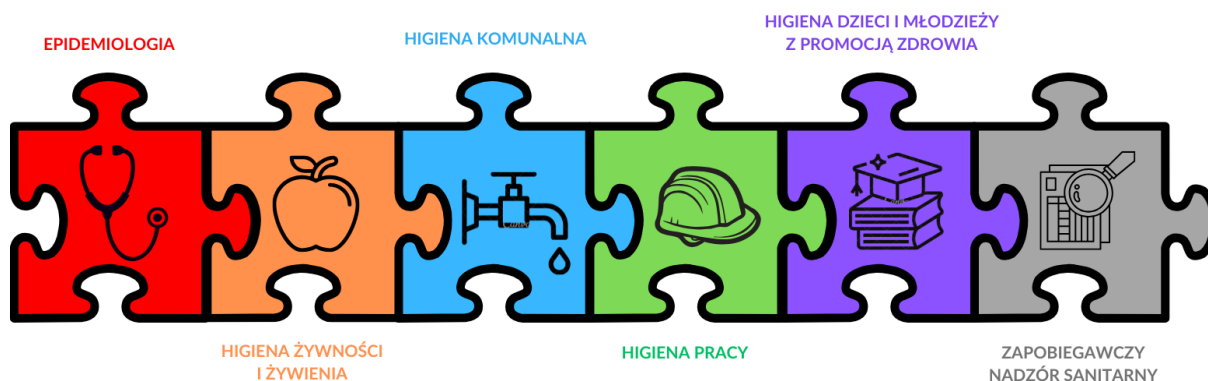
Obszar ten wyróżnia się rozległością terytorialną i obejmuje:

- miasto Poznań¹ – jego powierzchnia wynosi 261,9 km², gęstość zaludnienia 2055,8 os/km², natomiast liczba mieszkańców wynosi około 536 818 osób;
- powiat poznański² – jego powierzchnia wynosi 1 900 km², gęstość zaludnienia 236,1 os/km², a liczba mieszkańców sięga 451 991 osób. W jego skład wchodzi 17 gmin: Luboń, Puszczykowo, Buk, Kostrzyn, Kórnik, Mosina, Murowana Goślina, Pobiedziska, Stęszew, Swarzędz, Czerwonak, Dopiewo, Kleszczewo, Komorniki, Rokietnica, Suchy Las, Tarnowo Podgórne.

Ryc. 1. Liczba mieszkańców miasta Poznania i powiatu poznańskiego w latach 2019–2024

Głównym celem Inspekcji jest troska o zdrowie obywateli, dlatego wszelkie działania edukacyjne, kontrolne oraz prewencyjne, które pracownicy podejmują na terenie miasta Poznania i powiatu poznańskiego są fundamentem prowadzonego nadzoru sanitarnego. Misją Inspekcji jest także ochrona lokalnej społeczności przed negatywnym wpływem czynników środowiskowych, zapobieganie chorobom zakaźnym i zawodowym, a także edukowanie i promocja zdrowego stylu życia.

Ryc. 2. Obszary działalności Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu

¹ Bank Danych Lokalnych GUS, Dane dla jednostki terytorialnej, Powiat m. Poznań, Stan ludności, 2024, stan na 30 czerwca 2024, dostęp: 29.01.2025 r.

² Bank Danych Lokalnych GUS, Dane dla jednostki terytorialnej, Powiat poznański, Stan ludności, 2024, stan na 30 czerwca 2024, dostęp: 29.01.2025 r.

Zakres działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej obejmuje nadzór i kontrolę w kluczowych obszarach, takich jak epidemiologia, higiena żywności i żywienia, higiena komunalna, higiena pracy, higiena dzieci i młodzieży z promocją zdrowia oraz zapobiegawczy nadzór sanitarny.

Sprawowanie nadzoru nad warunkami bezpieczeństwa zdrowotnego to w praktyce:

- działalność zapobiegawcza i przeciwepidemiczna w zakresie chorób zakaźnych i chorób powodowanych warunkami środowiska;
- nadzór nad bezpieczeństwem żywności i żywienia;
- monitorowanie personelu medycznego pod kątem przestrzegania wymogów sanitarno-higienicznych, a także sprzętu i pomieszczeń, w których są udzielane świadczenia zdrowotne;
- nadzór nad jakością wody pitnej, wodą w kąpieliskach i miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli oraz pływalniach;
- nadzór nad warunkami sanitarno-higienicznymi w przestrzeni publicznej;
- monitorowanie warunków pracy w zakładach pracy;
- zapobieganie chorobom zawodowym;
- monitorowanie higieny procesów nauczania, wychowania, wypoczynku i rekreacji dzieci i młodzieży;
- prowadzenie działalności oświatowo-zdrowotnej;
- ocena zgodności obiektów budowlanych i użytkowych z wymaganiami sanitarnymi;
- opiniowanie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

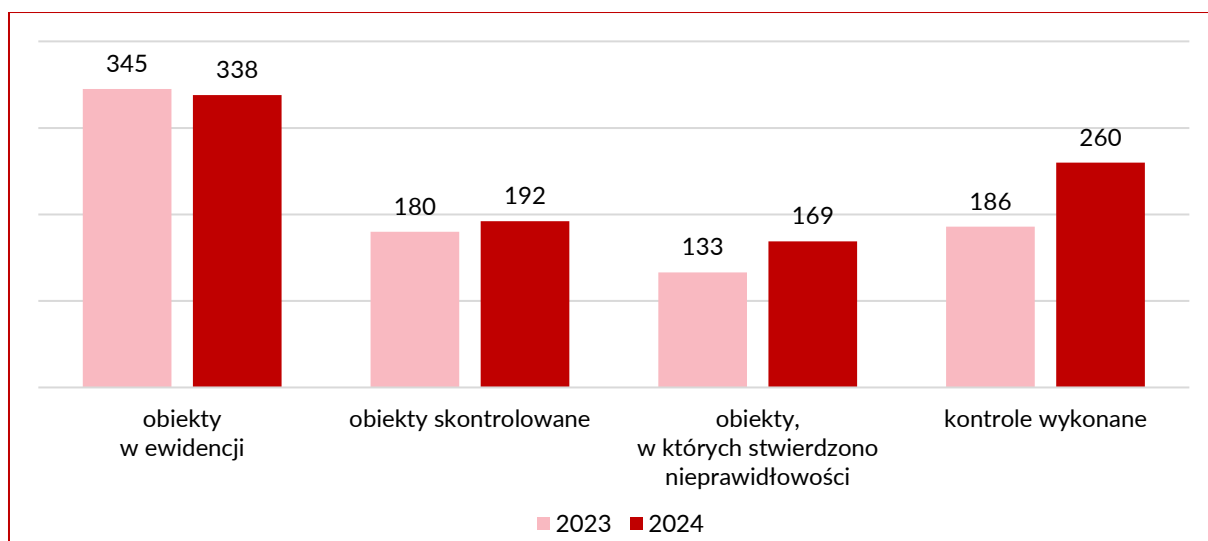
Wszystkie wymienione zadania nadzоровe służą podnoszeniu świadomości zdrowotnej społeczeństwa, mają one także bez wątpienia wartość profilaktyczną oraz edukacyjną. Poprzez skuteczny nadzór oraz współpracę z innymi instytucjami, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Poznaniu dąży do zapewnienia mieszkańcom bezpiecznych warunków życia, pracy i nauki.

III. ZAPOBIEGANIE ORAZ ZWALCZANIE ZAKAŻEŃ I CHOROÓB ZAKAŻNYCH

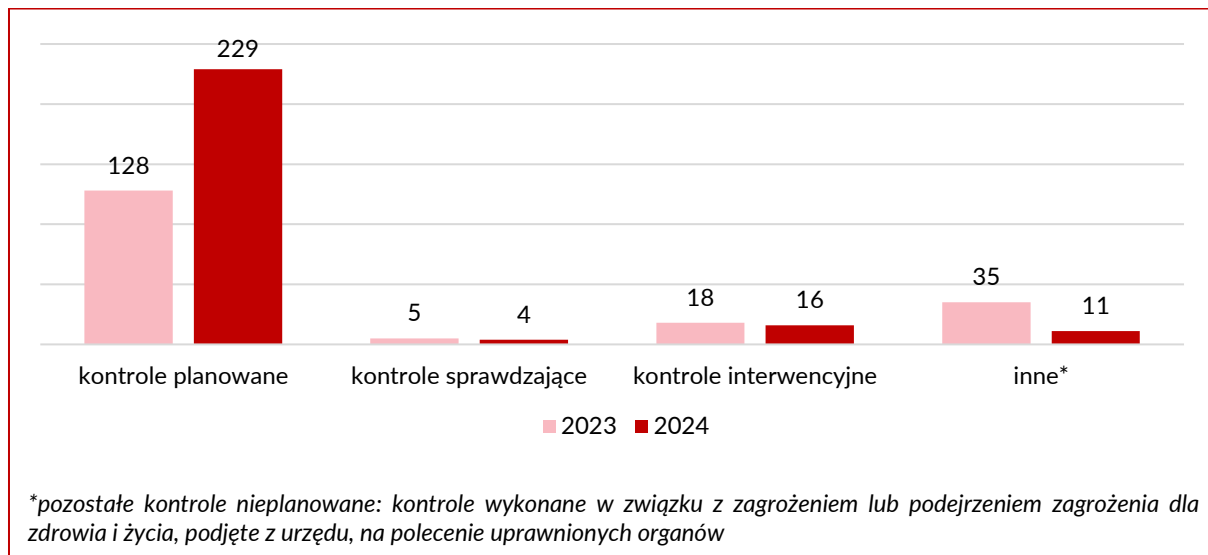
Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Poznaniu monitoruje sytuację epidemiologiczną oraz podejmuje działania przeciwepidemiczne i zapobiegawcze w zakresie zakażeń i chorób zakaźnych. Działalność ta jest realizowana w Oddziale Epidemiologii, w którego skład – zgodnie z regulaminem organizacyjnym – wchodzi trzy sekcje: Chorób Zakaźnych, Szczepień Ochronnych oraz Nadzoru Epidemiologicznego w Podmiotach Leczniczych. Do zadań Oddziału należy również dokonywanie analiz i ocen epidemiologicznych, przeprowadzanie dochodzeń epidemiologicznych, monitorowanie stanu zaszczepienia dzieci i młodzieży do ukończenia 19. roku życia, nadzór nad dystrybucją, przechowywaniem i wykorzystaniem szczepionek zakupionych przez ministra właściwego do spraw zdrowia oraz wykonywanie czynności kontrolnych w podmiotach wykonujących działalność leczniczą.

Pod nadzorem Oddziału Epidemiologii w roku 2024 pozostawało 338 obiektów (w roku 2023 – 345). W ramach sprawowanego nadzoru przeprowadzono łącznie 260 kontroli (w roku 2023 – 186), z czego 222 w gabinetach podstawowej opieki zdrowotnej (POZ), 32 w szpitalach i 6 w medycznych laboratoriach diagnostycznych. Nadzorem objęto 57% zewidencjonowanych obiektów (w roku 2023 – 54%) – Ryc. 3.

Ryc. 3. Liczba wykonanych kontroli, skontrolowanych obiektów oraz obiektów, w których stwierdzono nieprawidłowości z uwzględnieniem ewidencji w latach 2023–2024

W roku 2024 przeprowadzono 229 kontroli planowanych, co stanowiło 88% ogółu przeprowadzonych kontroli, oraz 31 o charakterze nieplanowanym (12% ogółu). Spośród kontroli nieplanowanych, najwięcej, bo aż 16 (51,6%), stanowiły kontrole przeprowadzone w związku z wnioskami pacjentów o podjęcie interwencji lub powziętym przez organ podejrzeniem naruszenia prawa przez podmiot wykonujący działalność leczniczą; pozostałe 11 (35,5%) stanowiły kontrole podejmowane w związku z zagrożeniem lub podejrzeniem zagrożenia dla zdrowia lub życia oraz kontrole wynikające z prowadzonych postępowań administracyjnych (kontrole sprawdzające) – 4 (12,9% ogółu kontroli nieplanowanych) – Ryc. 4.

Ryc. 4. Liczba przeprowadzanych kontroli z podziałem na ich rodzaj w latach 2023–2024

Tab. 1. Działalność kontrolno-represyjna w obiektach będących pod nadzorem Oddziału Epidemiologii przeprowadzona w latach 2023-2024

Ogólna liczba	2023	2024
decyzji merytorycznych	30	38* ↑
decyzji płatniczych	67	103 ↑
postanowień	4	6** ↑
mandatów/ z łączną kwotą	19/4 600 zł	17/4 250 zł
upomnień	195	292*** ↑
tytułów wykonawczych	63	161 ↑
wniosków o ukaranie	0	1
wezwania	477	304

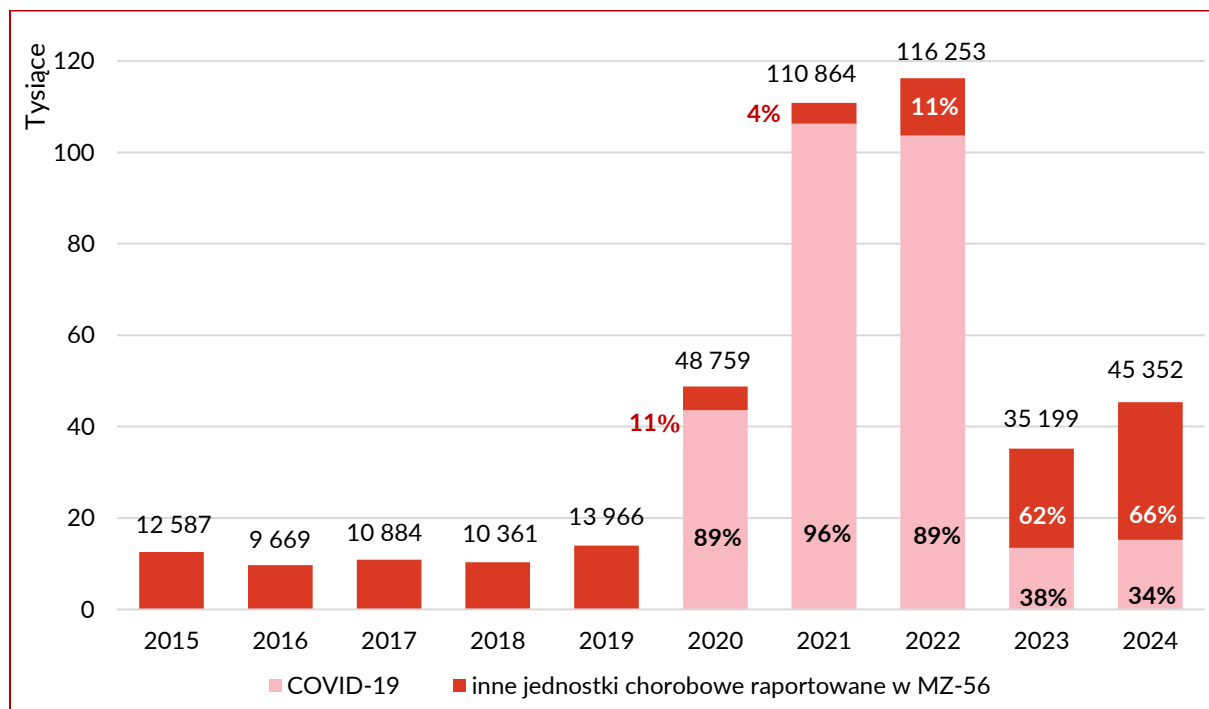
* w tym 5 decyzji o odmowie udzielenia informacji publicznej

** w tym: 5 postanowień oddalających zarzuty w sprawie egzekucji administracyjnej w zakresie obowiązku poddania się szczepieniom ochronnym oraz 1 postanowienie o wyznaczeniu nowego terminu załatwienia sprawy

*** w tym: 285 upomnień w zakresie obowiązku poddania się szczepieniom ochronnym i 7 upomnień wzywających podmioty lecznicze do wykonania obowiązków wynikających z nakazów decyzji organu

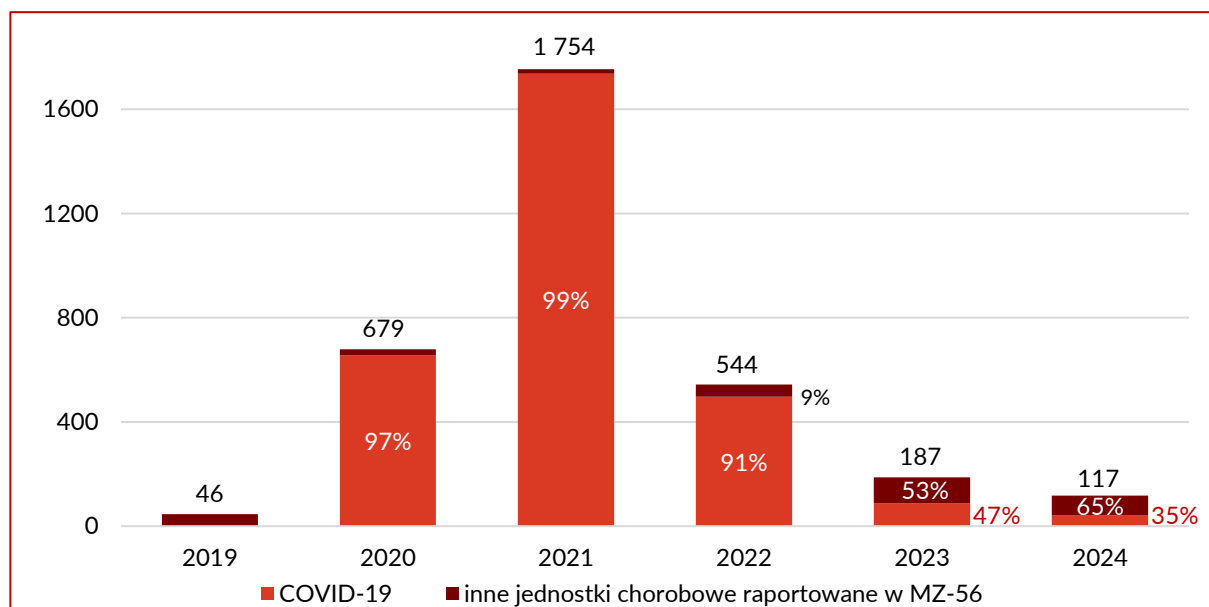
1. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA WYBRANYCH CHOROÓB ZAKAŻNYCH

Liczbę stwierdzonych przypadków zakażeń i zachorowań na choroby zakaźne w dekadzie 2015-2024 przedstawiono na Ryc. 5. Pomijając zachorowania na COVID-19, w roku 2024 zarejestrowano największą w tym dziesięcioleciu liczbę przypadków zakażeń i zachorowań na choroby zakaźne (ponad 29,9 tys., co stanowi dwukrotny wzrost w porównaniu do roku 2019).

Ryc. 5. Liczba zachorowań i zakażeń wg MZ-56³ z uwzględnieniem procentowego udziału zachorowań na COVID-19 w latach 2015-2024

W roku 2024 odnotowano 117 zgonów z powodu zakażenia lub choroby zakaźnej, co stanowi 37-procentowy spadek w porównaniu do roku poprzedniego (187 zgonów).

Ryc. 6. Liczba zgonów z uwzględnieniem procentowego udziału zgonów wywołanych COVID-19 w latach 2019-2024

³ Sprawozdanie MZ-56 o zachorowaniach na choroby zakaźne, zakażeniach i zatruciach.

W roku sprawozdawczym zaobserwowano znaczne pogorszenie sytuacji epidemiologicznej odrzy i krztuśca. Gwałtowny wzrost zachorowalności odnotowano również na terenie całego kraju. Z uwagi na wystąpienie na terenie miasta Poznania dwóch ognisk zachorowań na odrę w mniejszościach etnicznych nawiązano współpracę z Wojewodą Wielkopolskim. W trakcie spotkań roboczych dyskutowano m.in. kwestie możliwości wzrostu wskaźnika wszczepialności przeciwko odrze u osób należących do mniejszości narodowych i etnicznych. Po kilkudziesięcioletniej przerwie odnotowano również przypadek skórnej postaci błonicy.

W związku z odbywającymi się Mistrzostwami Europy w Piłce Nożnej UEFA 2024 w Niemczech oraz Letnimi Igrzyskami Olimpijskimi w Paryżu prowadzono wzmożony nadzór nad chorobami zakaźnymi, zarówno w czasie trwania tych imprez sportowych, jak i w okresie bezpośrednio poprzedzającym ich rozpoczęcie i następującym po ich zakończeniu – zagrożeń epidemiologicznych na nadzorowanym terenie nie odnotowano.

Dane prezentowane w niniejszym opracowaniu pochodzą ze sprawozdań MZ-56 o zachorowaniach na choroby zakaźne, zakażeniach i zatruciach, sporządzanych w oparciu o zgłoszenia przypadków zarejestrowanych w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2024 roku. Wyjątek stanowią Ryc. 20 i 42, w przypadku których analizy dokonano w oparciu o dane uwzględniające rzeczywistą datę zachorowania lub rozpoznania choroby zakaźnej. Częstość występowania zakażeń i chorób zakaźnych oceniono obliczając surowe współczynniki zapadalności (zachorowalności) w przeliczeniu na 100 tys. ludności. Wartości współczynników obliczono na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego o liczbie ludności zamieszkującej na terenie miasta Poznania i powiatu poznańskiego wg stanu na dzień 30 czerwca 2024 r. W celu zobrazowania trendów wieloletnich uwzględniono również dane za lata 2015-2024, które zestawiono z danymi ogólnopolskimi.

W końcowej części opracowania zamieszczono zestawienie tabelaryczne danych o liczbie zachorowań i zapadalności na wszystkie choroby zakaźne zarejestrowane na terenie miasta Poznania i powiatu poznańskiego w latach 2023-2024 (odrębnie dla powiatu ziemskiego i grodzkiego).

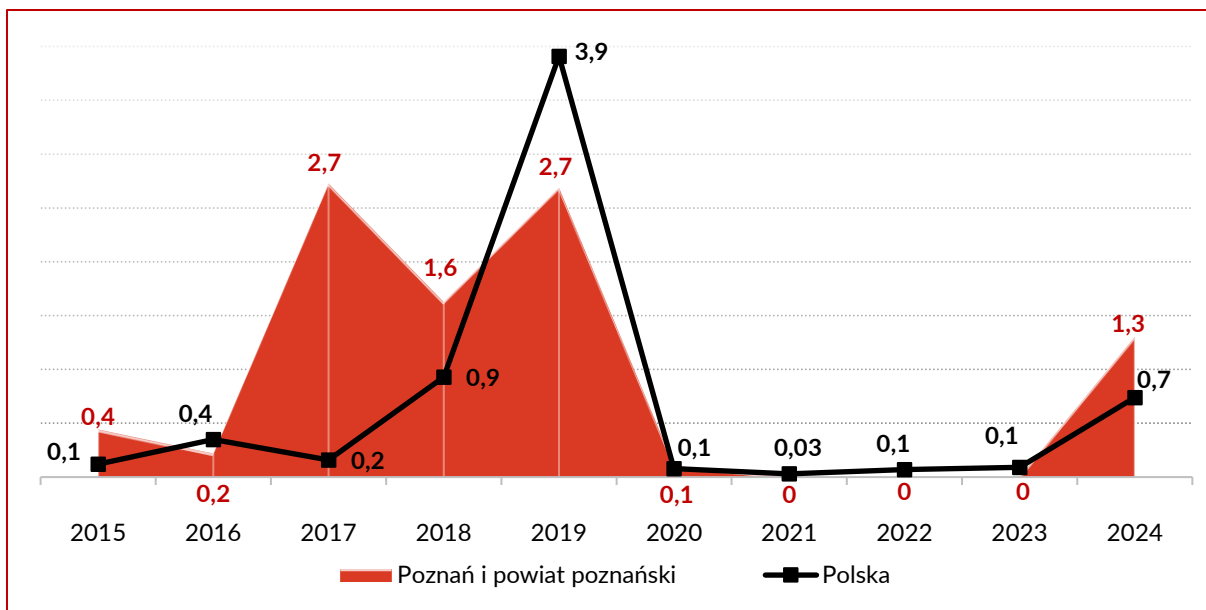
1.1. Choroby zakaźne objęte programami eliminacji i eradykacji

Od 35 lat *poliomyelitis* jest chorobą objętą globalną strategią całkowitej likwidacji (eradykacji), z kolei wobec odrzy i różyczki już od ponad dekady podejmowane są działania, zmierzające do eliminacji zachorowań w ramach Programu WHO Eliminacji Odrzy i Różyczki.

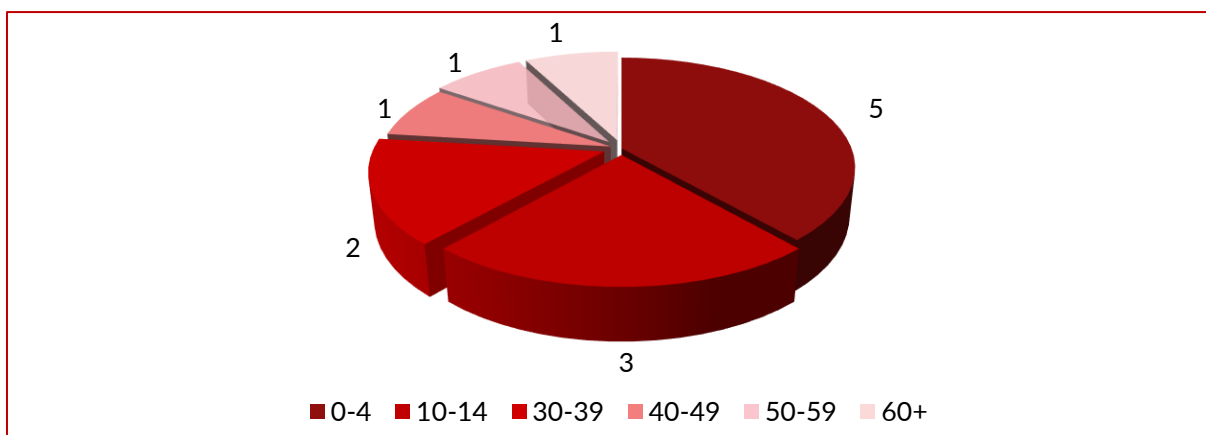
W ramach programów eliminacji odrzy i różyczki oraz eradykacji *poliomyelitis* do badań wirusologicznych pobrano łącznie 17 prób (w 1 przypadku podejrzenia zachorowania na różyczkę, w 14 przypadkach podejrzenia zachorowania na odrę oraz w 2 przypadkach OPW) – uzyskano 7 wyników ujemnych oraz 10 dodatnich (w przypadku odrzy). Z uwagi na obserwowany ogólny trend spadkowy wyszczepialności w dalszym ciągu istnieje konieczność stałego nadzoru nad tymi chorobami oraz dążenia do wykonywania badań laboratoryjnych w każdym przypadku podejrzenia zachorowania.

Odra

Po 3-letniej przerwie do systemu nadzoru epidemiologicznego zgłoszono aż 26 przypadków podejrzenia zachorowania na odrę, z których 14 poddano weryfikacji laboratoryjnej w ramach Programu Eliminacji Odrzy i Różyczki. Badania wirusologiczne ostatecznie potwierdziły odrę w 10 przypadkach, natomiast 3 sklasyfikowano na podstawie objawów chorobowych jako przypadki możliwe (1,3/100 tys.). Pozostałe 9 nie spełniało kryteriów klinicznych definicji przypadku. Z 13 zarejestrowanych zachorowań 5 miało charakter sporadyczny, a 8 było powiązanych epidemiologicznie (zidentyfikowano 2 ogniska – w miesiącach marcu i czerwcu). Nadzorem objęto 55 osób ze styczności, z czego 43 w związku ze zidentyfikowanymi ogniskami. Na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 6 września 2016 r. w sprawie metody zapobiegania odrze 26 osób (personel medyczny) poddano szczepieniom poekspozycyjnym. 38% stwierdzonych zachorowań wymagało hospitalizacji.

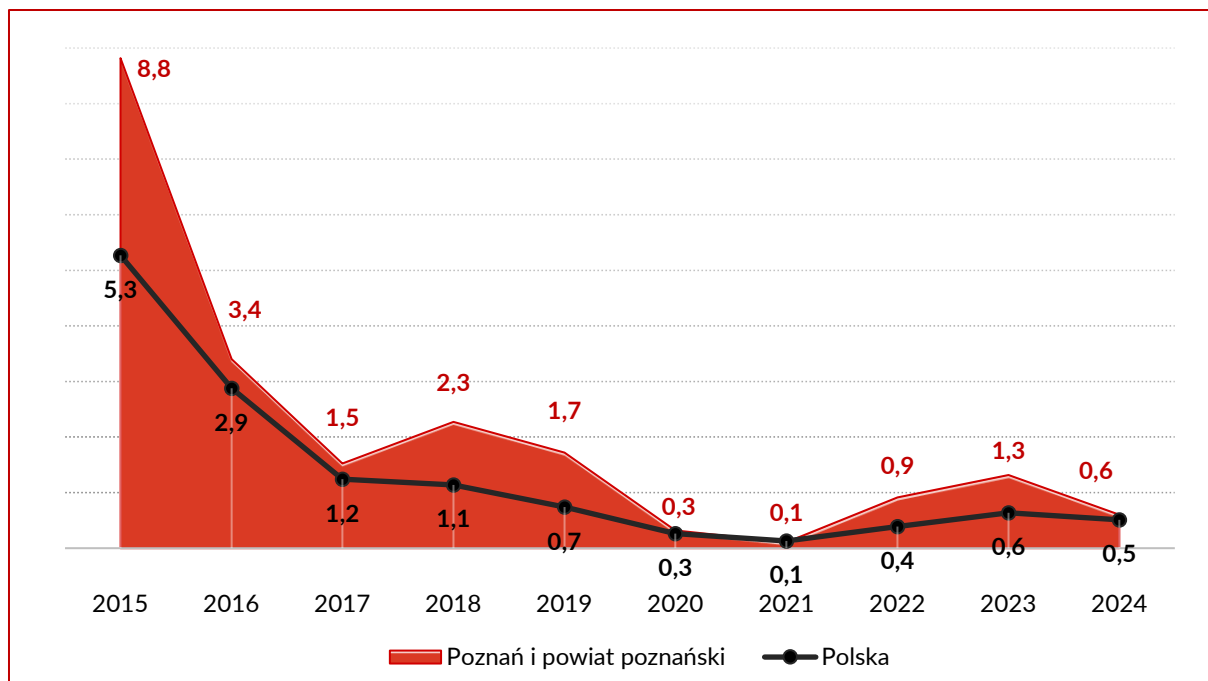
Ryc. 7. Zapadalność na odrę (na 100 tys. ludności) w latach 2015-2024

Ryc. 8. Liczba zachorowań na odrę wg grup wiekowych w 2024 roku

Różyczka

Odnotowano 6 zachorowań na różyczkę (0,6/100 tys.), które sklasyfikowano w oparciu o kryteria kliniczne jako przypadki możliwe (zarejestrowano również 1 przypadek podejrzenia zachorowania na różyczkę, który ostatecznie zdyskwalifikowano w oparciu o badania wirusologiczne). Dla porównania, w roku 2023 odnotowano 13 przypadków różyczki (1,3/100 tys.). Stwierdzone zachorowania dotyczyły głównie dzieci (5 przypadków). Jedno zachorowanie stwierdzono u prawie 40-letniego mężczyzny. Zdecydowana większość zachorowań (73%) dotyczyła osób płci męskiej. Z analizy wywiadów epidemiologicznych wynika, że w 2 przypadkach potwierdzono uodpornienie pełnym cyklem szczepienia przeciwko różyczce; 1 osoba przyjęła 1 dawkę szczepienia podstawowego, natomiast 3 zachorowania dotyczyły osób, które nie zostały poddane profilaktycznemu szczepieniu ochronnemu. Wszystkie przypadki były leczone w warunkach ambulatoryjnych.

Ryc. 9. Zapadalność na różyczkę (na 100 tys. ludności) w latach 2015-2024

Polio

W ramach monitoringu nad ostrymi porażeniami wiotkimi u dzieci i młodzieży do 14. roku życia do systemu nadzoru zgłoszono 2 przypadki podejrzeń, które ostatecznie sklasyfikowano jako OPW (1,3/100 tys.). W obu przypadkach, zgodnie z ogólnopolskim Programem Eradykacji *Poliomyelitis*, wykonano badanie kału w kierunku wirusów polio – uzyskano wyniki ujemne.

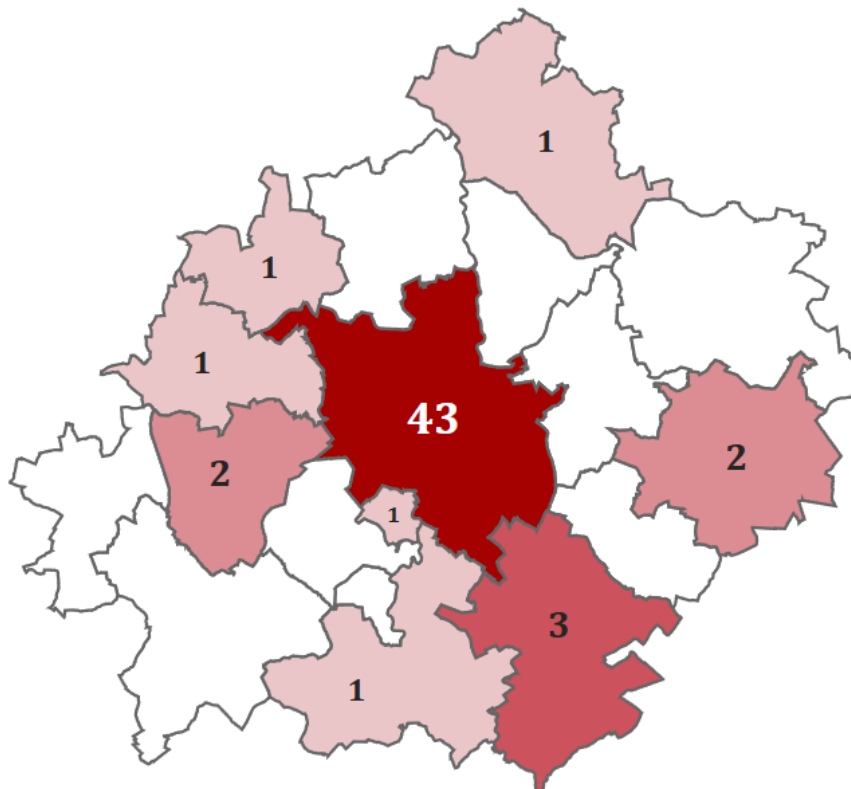
1.2. Choroby zakaźne objęte obowiązkiem szczepień ochronnych

Błonica i tężec

W roku 2024 odnotowano pierwszy po kilkudziesięcioletniej przerwie przypadek błonicy skóry u dorosłego mężczyzny, wywołany szczepem wytwarzającym toksynę błoniczą (toksynotwórczość potwierdziły badania w NIZP PZH – PIB). Zachorowanie zakończyło się wyzdrowieniem. Dzięki wdrożonym działaniom zapobiegawczym wtórnych zakażeń u osób z najbliższego otoczenia chorego nie odnotowano.

Analogicznie do lat poprzednich nie zarejestrowano żadnego przypadku zachorowania na tężec, co potwierdza skuteczność programu szczepień.

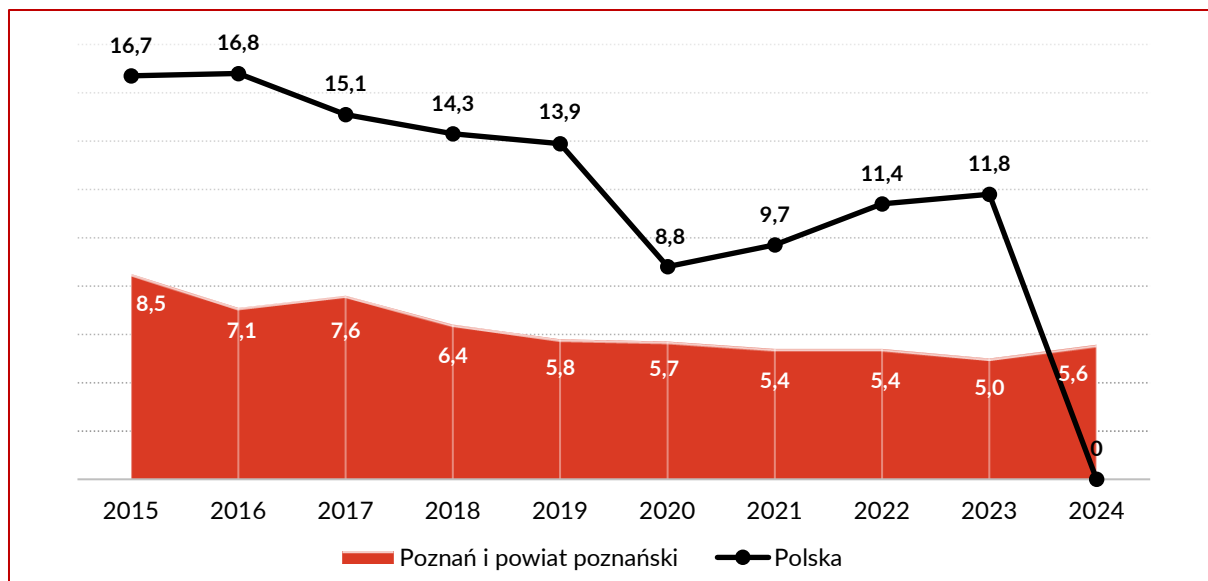
Gruźlica

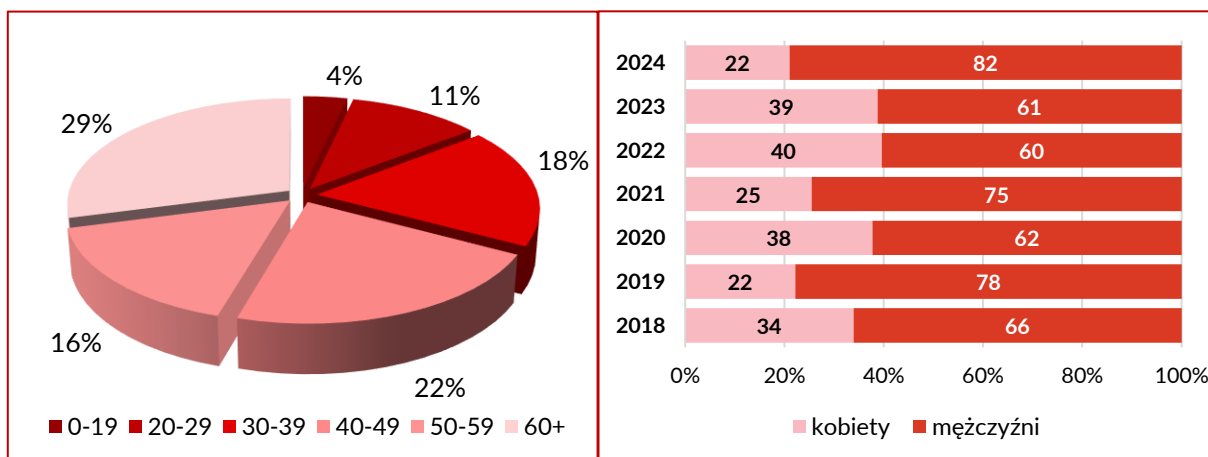
Ryc. 10. Rozkład geograficzny zachorowań na gruźlicę w 2024 roku

Zarejestrowano 55 nowych zachorowań na gruźlicę (5,6/100 tys.), co stanowi nieznaczny wzrost w porównaniu do roku 2023 (49 zachorowania; 5/100 tys.). Odsetek gruźlicy wielolekoopornej (MDR-TB), tj. wywołanej przez prątki odporne jednocześnie na izoniazyd i rifampicynę, kształtował się na poziomie 13% (7 przypadków) – wzrost aż o 9 p.p. w stosunku do roku 2023. Niezmiennie od lat dominującą postacią gruźlicy była gruźlica płuc. Stwierdzone przypadki gruźlicy pozapłucnej (5) dotyczyły: gruźliczej limfadenopatii, gruźlicy kości i stawów, gruźlicy węzłów chłonnych, gruźlicy innych określonych narządów oraz gruźlicy jelit, otrzewnej i węzłów chłonnych krezkowych. 95% zachorowań potwierdzono bakteriologicznie. Zarejestrowane przypadki gruźlicy dotyczyły głównie osób powyżej 19. roku życia – 96% ogółu stwierdzeń (Ryc. 13). W strukturze zachorowań według płci dominowali mężczyźni (82% ogółu zachorowań) (Ryc. 12). Prawie co trzecie zachorowanie stwierdzono u cudzoziemca, a co czwarty zarejestrowany przypadek gruźlicy dotyczył osoby bezdomnej. W roku 2024 gruźlica była przyczyną zgonu 7 osób (co stanowiło 6% ogółu zgonów z powodu chorób zakaźnych na nadzorowanym terenie).

W IV kwartale 2024 r. na terenie woj. wielkopolskiego uruchomiono Program Profilaktyki i Wczesnego Wykrywania Gruźlicy, którego celem jest wykrywanie utajonego (latentnego) zakażenia prątkiem gruźlicy. Realizatorem programu jest Wielkopolskie Centrum Pulmonologii i Torakochirurgii im. Eugenii i Janusza Zeylandów w Poznaniu. Dzięki temu programowi 10 osób ze styczności z chorymi na gruźlicę skierowano na bezpłatne testy IGRA (wśród 7 osób, które zgłosiły się na badanie, uzyskano wyniki ujemne).

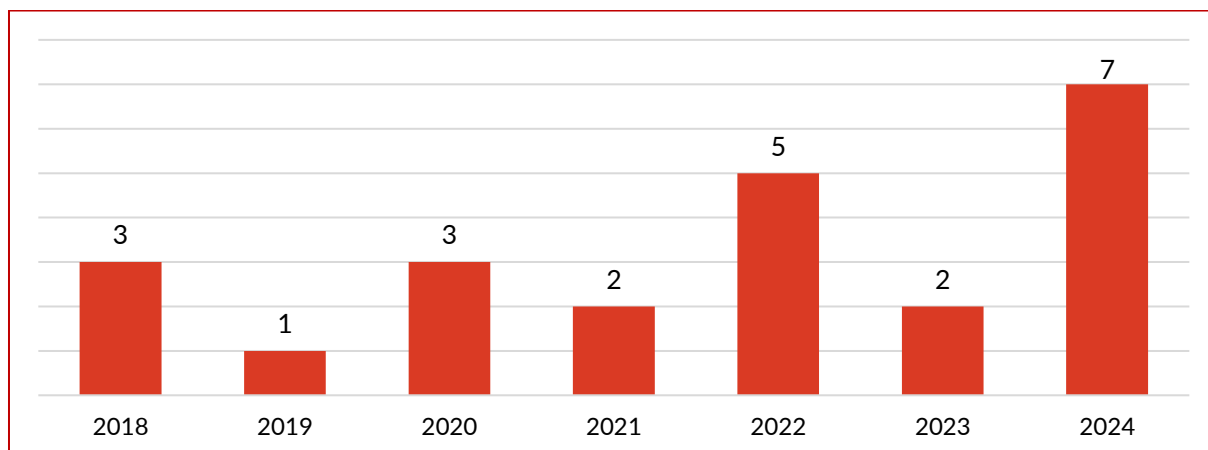

Ryc. 11. Zapadalność na gruźlicę (na 100 tys. ludności) w latach 2015-2024

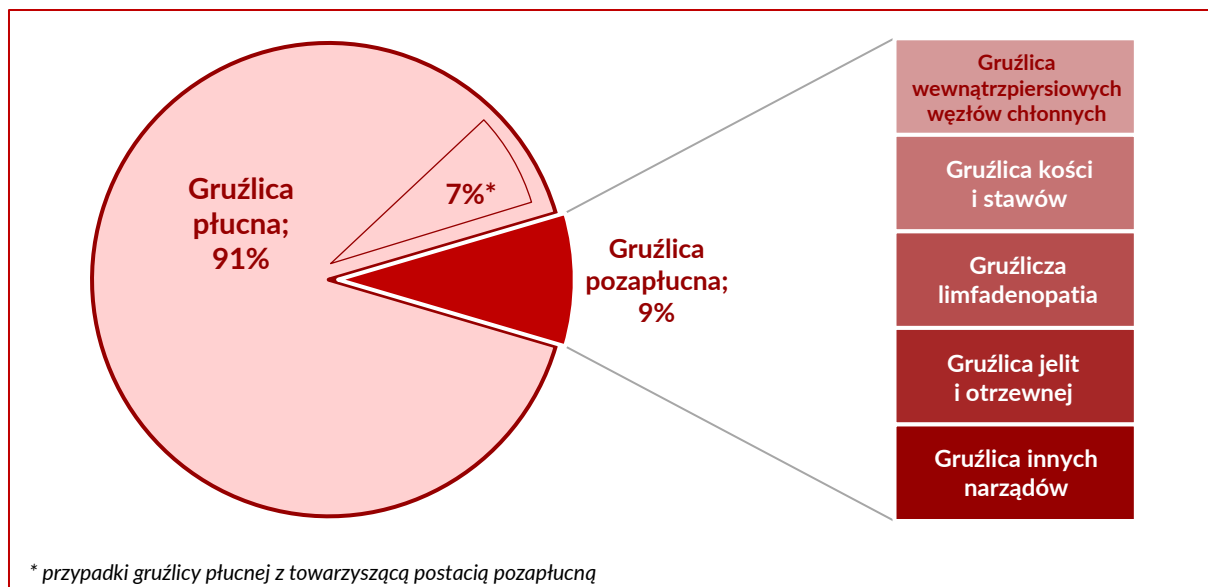

Ryc. 12. Procentowy udział zachorowań na gruźlicę wg grup wiekowych w 2024 roku

Ryc. 13. Procentowy udział zachorowań na gruźlicę wg płci w latach 2018-2024

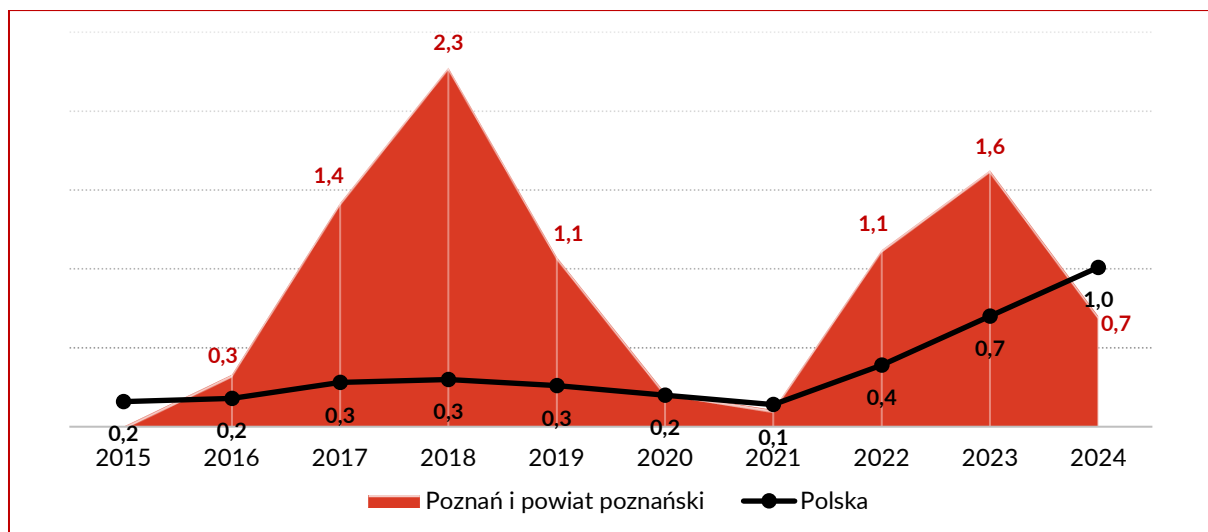
Ryc. 14. Liczba przypadków MDR-TB w latach 2018-2024

Ryc. 15. Postacie gruźlicy zarejestrowanej w 2024 roku

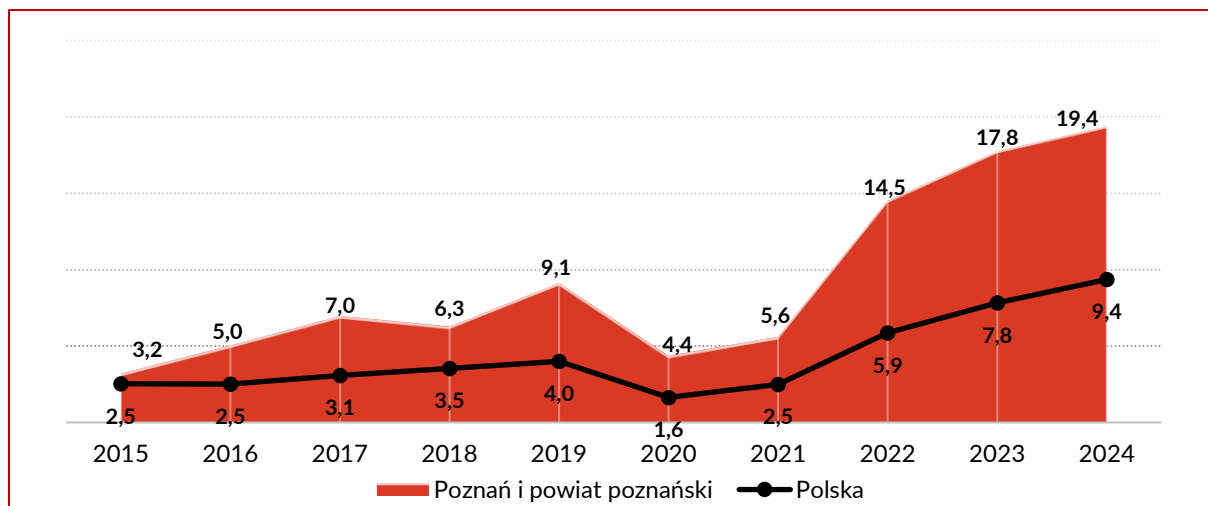
Zakażenia *Haemophilus influenzae*

Zarejestrowano 7 przypadków zakażeń wywołanych *Haemophilus influenzae* (0,7/100 tys.), co stanowi ponad dwukrotny spadek w porównaniu do roku 2023 (16 przypadków; 1,6/100 tys.) (Ryc. 16). Wszystkie zachorowania stwierdzono u osób dorosłych, z czego aż 5 dotyczyło osób powyżej 60. roku życia. Nie zarejestrowano zakażeń u dzieci, co dowodzi wysokiej skuteczności realizowanego programu obowiązkowych szczepień ochronnych.

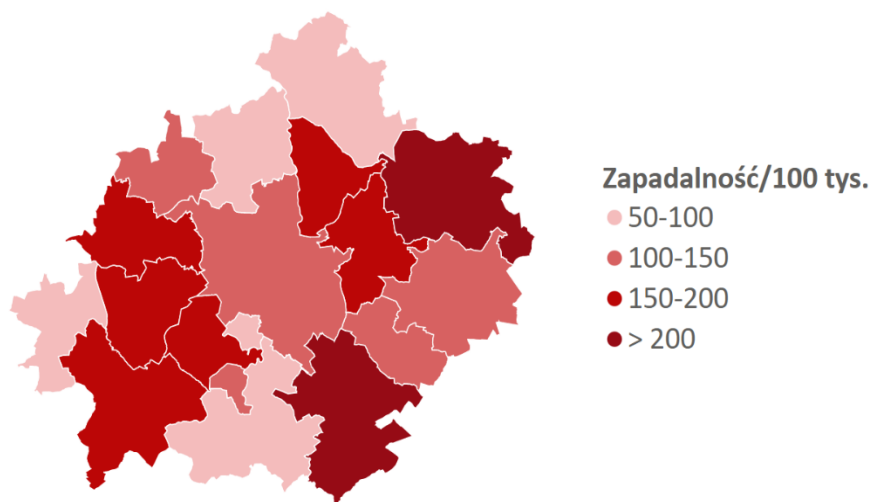
Ryc. 16. Zapadalność na chorobę wywołaną *Haemophilus influenzae* (na 100 tys. ludności) w latach 2015-2024

Zakażenia *Streptococcus pneumoniae*

Zarejestrowano 192 zachorowania na chorobę pneumokokową (19,4/100 tys.), co stanowi prawie 10-procentowy wzrost w porównaniu do roku 2023, w którym stwierdzono 175 przypadków (17,8/100 tys.) – Ryc. 17. Najwięcej zachorowań stwierdzono w grupie wiekowej 60+ (124 przypadki). 25 przypadków (13% ogółu stwierdzeń) rozpoznano u dzieci i młodzieży (w 9 przypadkach nieudpornionych zgodnie z tzw. kalendarzem szczepień). Zarejestrowano 9 zgonów (wszystkie u osób dorosłych), z czego 7 w populacji 60+ (zgony z powodu pneumokokowego zapalenia płuc, posocznicy lub ZOMR).

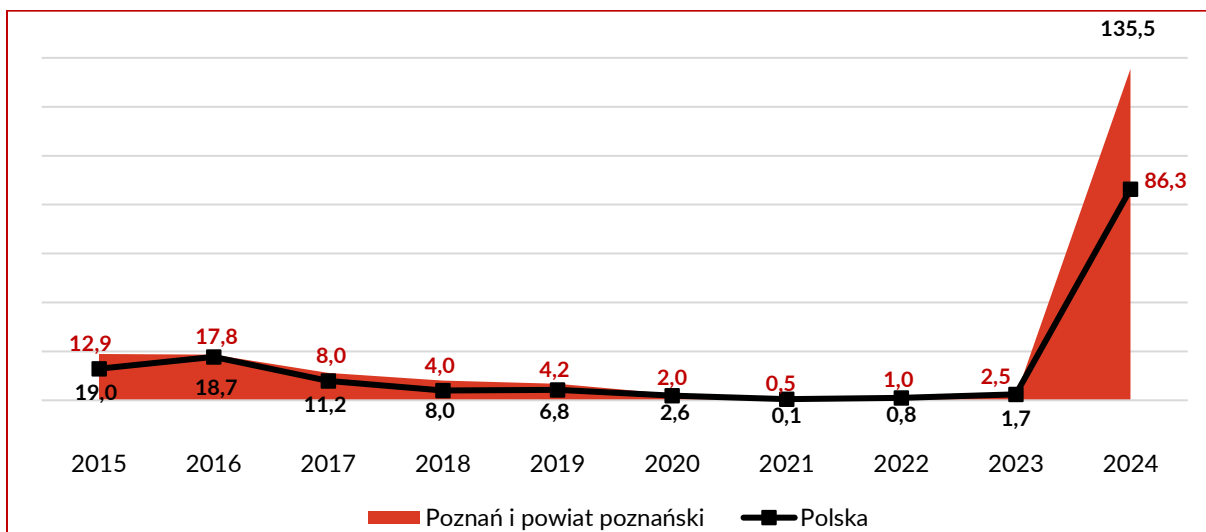
Ryc. 17. Zapadalność na inwazyjną chorobę pneumokokową (na 100 tys. ludności) w latach 2015-2024

Krztusiec

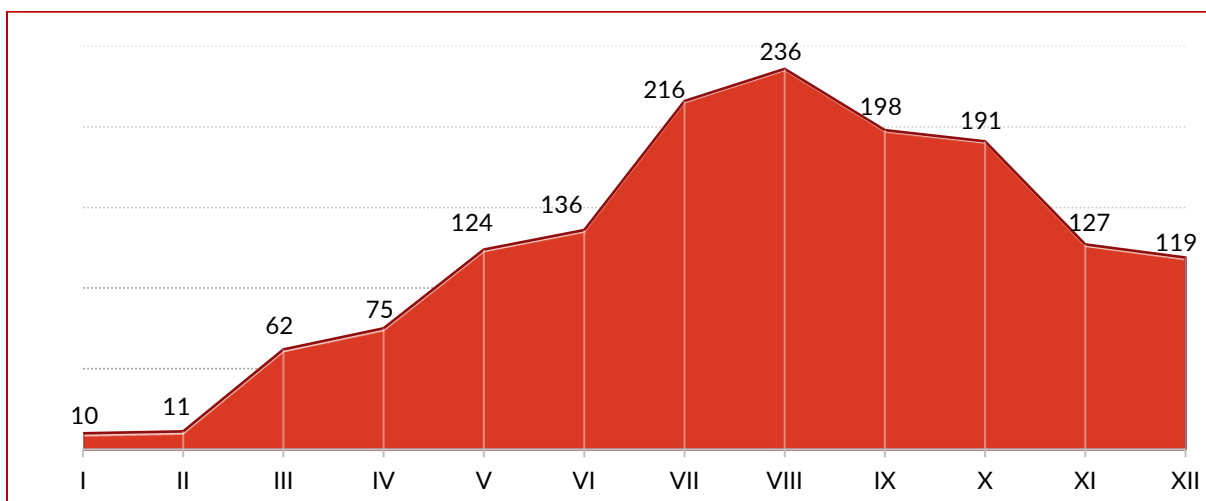
Ryc. 18. Rozkład geograficzny zapadalności na krztusiec w 2024 roku

W roku sprawozdawczym odnotowano aż 80-krotny wzrost zapadalności na krztusiec (135,5/100 tys.) w porównaniu do roku poprzedniego (17 zachorowań; 1,7/100 tys.), co stanowiło najgorszą sytuację epidemiologiczną od co najmniej dekady. Gwałtowny wzrost zachorowań na krztusiec obserwowany był na terenie całego kraju. Zidentyfikowano sumarycznie 1340 zachorowań, z czego: 697 potwierdzonych laboratoryjnie, 48 sklasyfikowanych jako prawdopodobne na podstawie obrazu klinicznego oraz kryteriów epidemiologicznych; pozostałe 595 zachorowań sklasyfikowano jako przypadki możliwe na podstawie obrazu klinicznego. Zachorowania nieznacznie przeważały w grupie kobiet (756). Z analizy wywiadów epidemiologicznych wynika, że 120 osób nie było w przeszłości szczepionych przeciwko krztuścowi, co stanowi 9% ogółu zachorowań, natomiast 507 osób (38% ogółu stwierdzeń) zostało uodpornionych, z czego w 46 przypadkach stwierdzono zachorowanie w ciągu roku od podania szczepionki. W aż 713 przypadkach stwierdzono brak dokumentacji potwierdzającej uodpornienie. Zachorowania dotyczyły wszystkich grup wiekowych, przy czym dominowały grupy 10-14 oraz 40-44 lata (odpowiednio 246 i 223 zachorowania). Procentowy udział zachorowań kształtował się następująco: <1 r.ż. (3,0%), 0-4 lata (11,7%); 5-9 lat (12,3%); 10-14 lat (18,4%); >15 lat (57,6%), >60 r.ż. (6,3%). U dzieci w większości przypadków przebieg zachorowań był łagodny. U dorosłych zachorowania manifestowały się nasilonym kaszlem, prowadzącym do wymiotów i bezdechu, a nawet nadwyrężenia mięśni międzyżebrowych. Zdecydowana większość zachorowań leczona była ambulatoryjnie; 53 przypadki wymagały hospitalizacji, głównie niemowlęta (27). Zidentyfikowano 96 ognisk

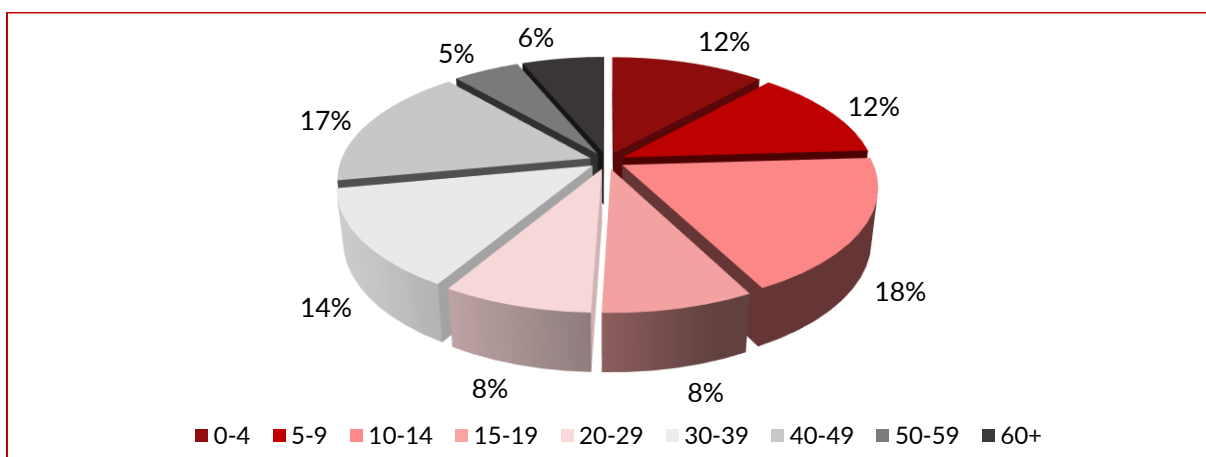
epidemicznych o charakterze rodzinnym oraz 2 ogniska w środowisku szkolnym. Zgonów nie odnotowano.

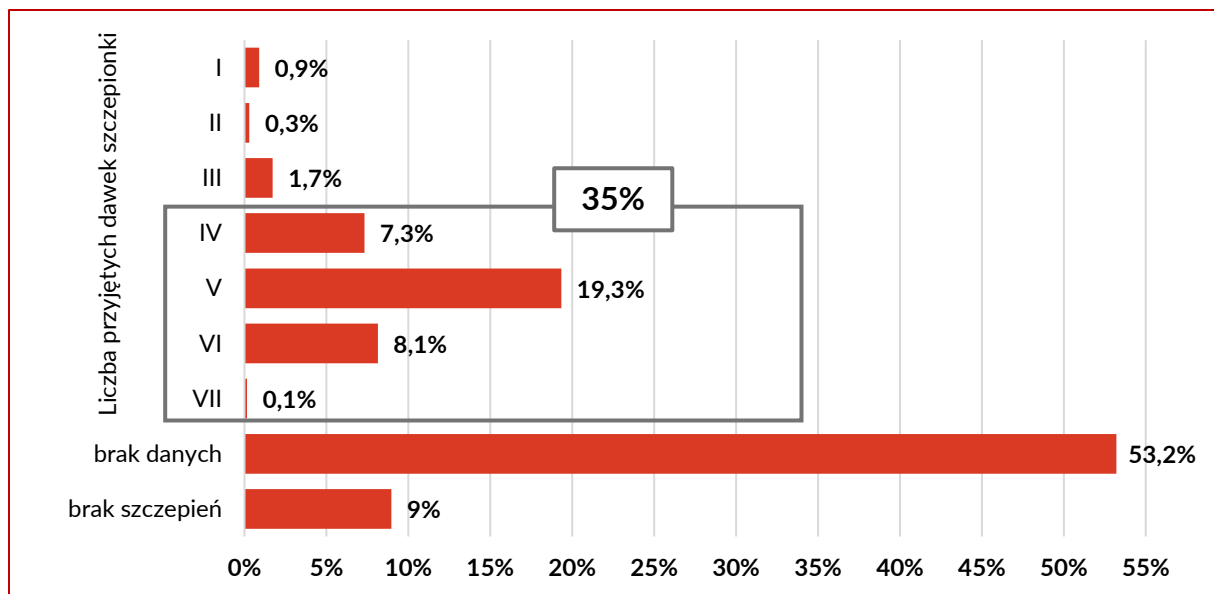
Ryc. 19. Zapadalność na krztusiec (na 100 tys. ludności) w latach 2015-2024

Ryc. 20. Sezonowy rozkład zachorowań na krztusiec w 2024 roku (wg daty zachorowania)

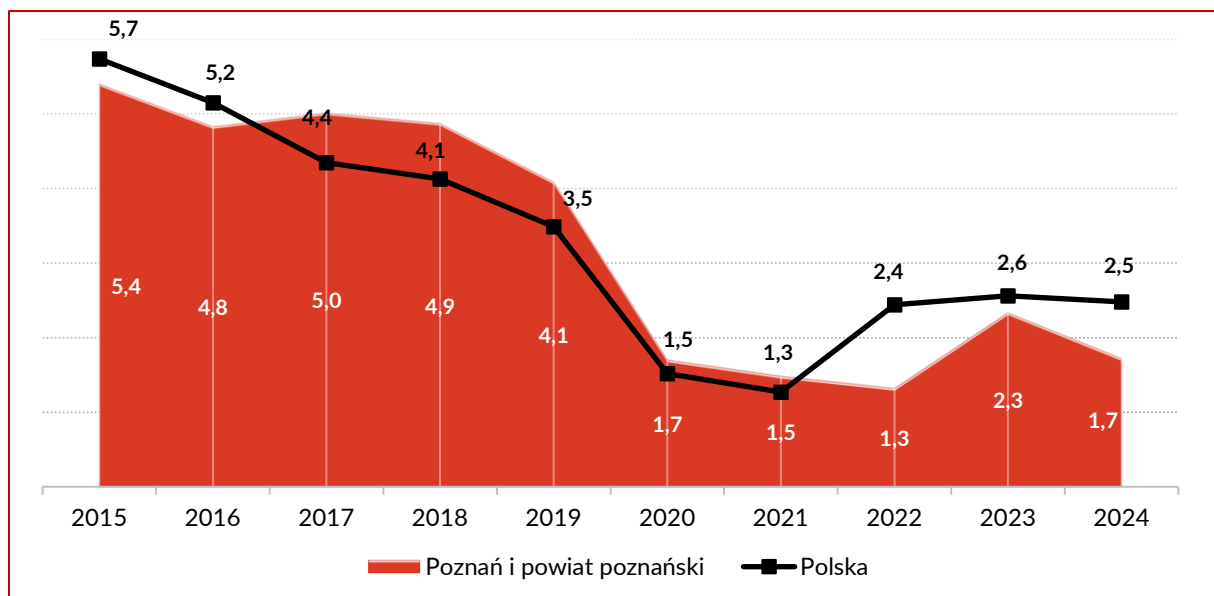
Ryc. 21. Procentowy udział zachorowań na krztusiec wg grup wiekowych w 2024 roku

Ryc. 22. Status uodpornienia osób, u których rozpoznano krztusiec w 2024 roku

Nagminne zapalenie przyusznic (świnka)

Zarejestrowano 17 przypadków zachorowań na świnkę (1,7/100 tys.), co stanowi 26-procentowy spadek w stosunku do roku ubiegłego (2,3/100 tys.). Wszystkie zachorowania sklasyfikowano jako możliwe (spełniały wyłącznie kryteria kliniczne definicji przypadku). Blisko 65% ogółu stwierdzeń dotyczyło dzieci i młodzieży w wieku: 2 lat (1 przypadek), 6 i 9 lat (po 2 przypadki) oraz w przedziałach wiekowych 10-14 lat (2 przypadki) i 15-19 lat (4 przypadki). W strukturze zachorowań według płci dominowały kobiety (11 osób, tj. 65%). 53% stwierdzonych przypadków nagminnego zapalenia przyusznic dotyczyło osób nieszczepionych (9). W 6 przypadkach (35%) stwierdzono wykonanie pełnego cyklu szczepienia, jedno dziecko ze względu na wiek nie przyjęło jeszcze drugiej dawki szczepionki. Brak dokumentacji potwierdzającej uodpornienie stwierdzono w jednym przypadku. Wszystkie stwierdzone zachorowania przebiegały łagodnie – nie wymagały hospitalizacji.

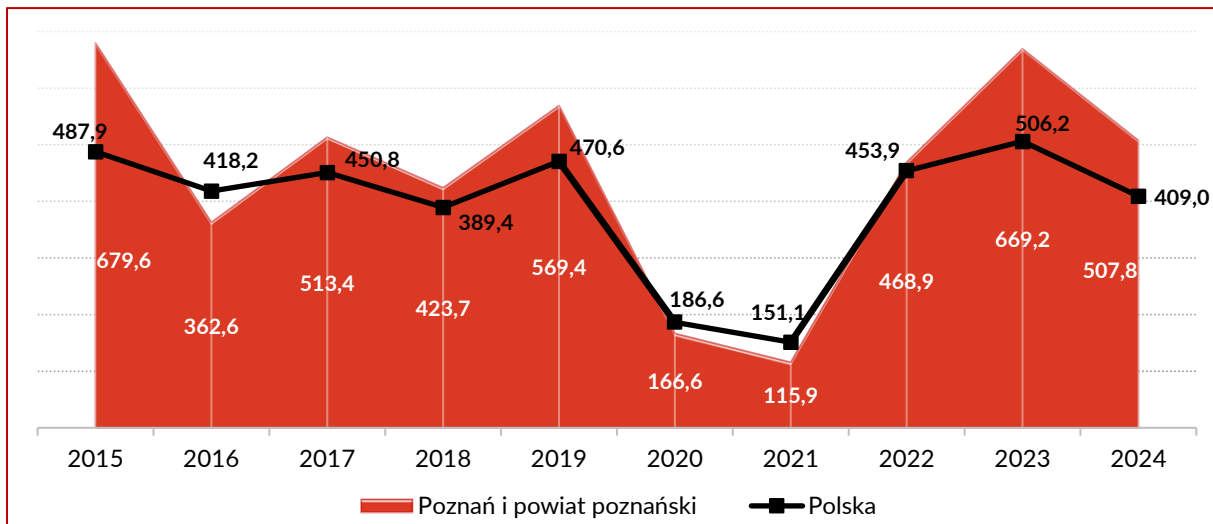

Ryc. 23. Zapadalność na świnkę (na 100 tys. ludności) w latach 2015-2024

Ospa wietrzna

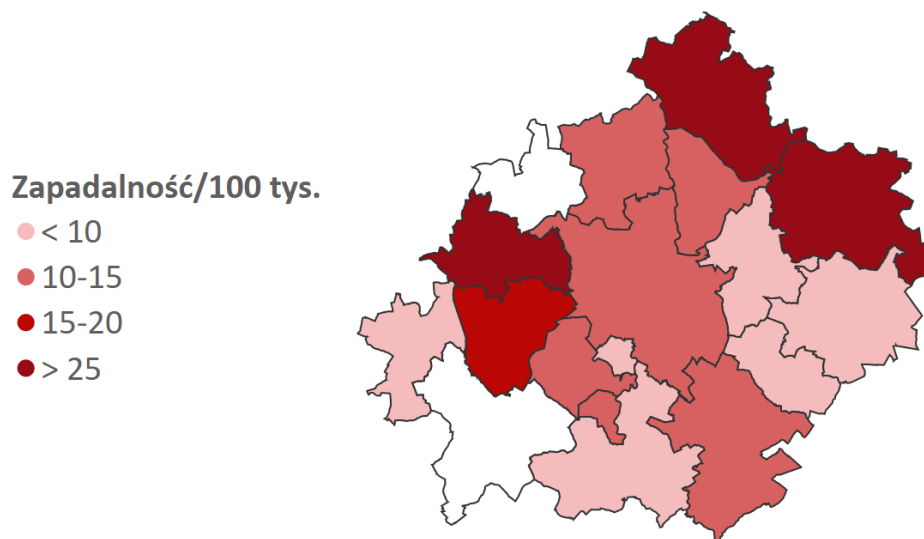
Zarejestrowano 5 021 zachorowań na ospę wietrzną (507,8/100 tys.), co stanowi 24% spadek zachorowań w porównaniu do roku 2023 (6 606 zachorowań; 669,2 /100 tys.) – Ryc. 24.

Zachorowania dotyczyły wszystkich grup wiekowych, przy czym aż 91% rozpoznano u dzieci do 14. roku życia. Procentowy udział zachorowań kształtował się następująco: <1. roku życia (3%), 0-4 lata (38%); 5-9 lat (45%); 10-14 lat (8%); >15 lat (9%). Hospitalizowano 34 osoby, co stanowi niespełna 1% ogółu stwierdzeń. Podobnie jak w roku ubiegłym chorowały głównie osoby nieszczepione.

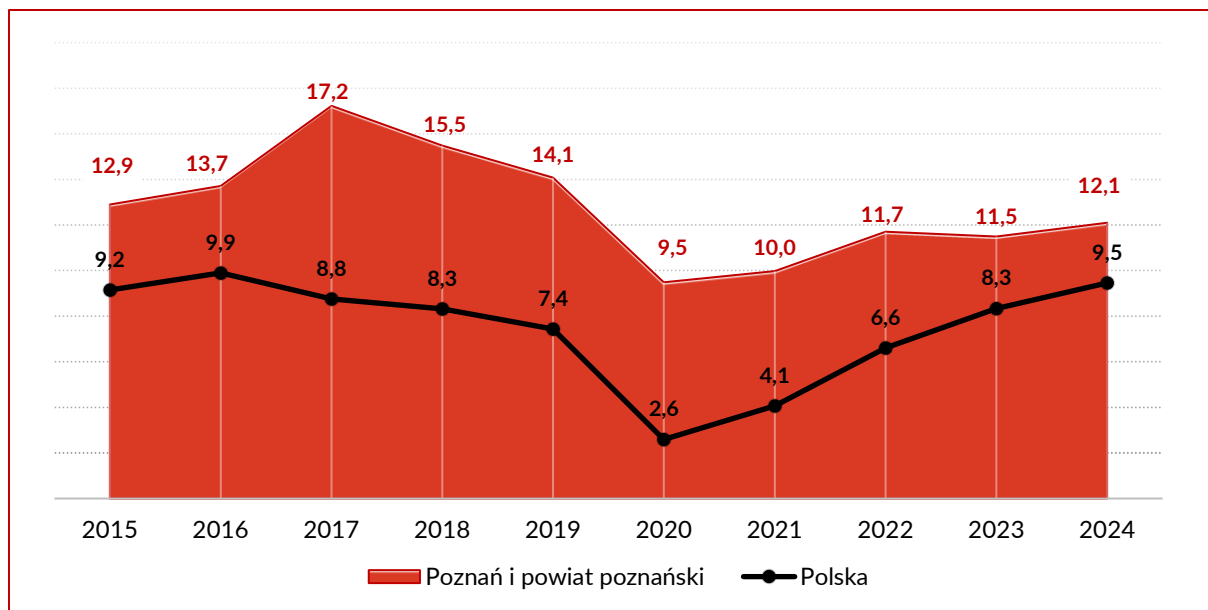
Ryc. 24. Zapadalność na ospę wietrzną (na 100 tys. ludności) w latach 2015-2024

Wirusowe zapalenie wątroby typu B (WZW typu B)

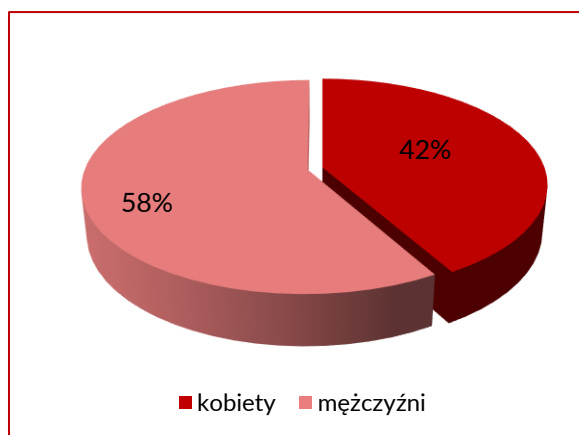

Ryc. 25. Rozkład geograficzny zapadalności na WZW typu B w 2024 roku

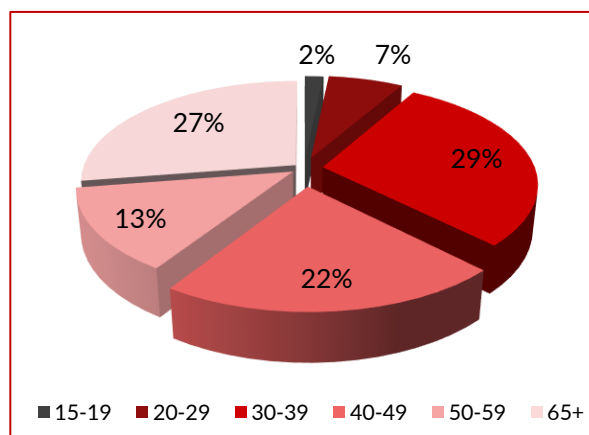
W roku 2024 zarejestrowano 119 przewlekłych zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu B (12,0/100 tys.), co stanowi nieznaczny wzrost w porównaniu do roku 2023 (109 przypadków; 11,0/100 tys.). Dodatkowo odnotowano przypadek ostrej postaci WZW typu B u nieszczepionej czterdziestokilkulatki (źródła zakażenia nie ustalono; prawdopodobną drogą transmisji zakażenia były zabiegi kosmetyczne wykonywane bez odpowiedniego przygotowania). Odnotowano 2 zachorowania u osób w wieku rozwojowym, które otrzymały pełen cykl szczepienia przeciwko WZW typu B (jedna z nich miała stały kontakt z nosicielem wirusa w środowisku rodzinnym). Przewlekłe zapalenia wątroby wywołane zakażeniem wirusem typu B najczęściej rejestrowano u mężczyzn (59% ogółu zachorowań), głównie w przedziałach wiekowych 30-39 lat (29%) oraz 60+ (28%) – Ryc. 27 i 28. 20 osób otrzymało w przeszłości pełen cykl szczepienia, 5 osób przyjęło 2 dawki szczepionki; pozostałe osoby nie były szczepione albo historia szczepień była niepewna.

Ryc. 26. Zapadalność na WZW typu B (na 100 tys. ludności) w latach 2015-2024

Ryc. 27. Procentowy udział zachorowań na WZW typu B wg płci w 2024 roku

Ryc. 28. Procentowy udział zachorowań na WZW typu B wg grup wiekowych w 2024 roku

Wścieklizna i zapobieganie wściekliznie u ludzi

Zarejestrowano 759 przypadków styczności i narażenia na wściekliznę, z czego 645 na terenie Poznania i powiatu poznańskiego. Do profilaktyki poekspozycyjnej zakwalifikowano 147 osób (23% wszystkich pogryzień przez zwierzęta) – spadek o 27 przypadków w porównaniu do roku 2023. Przyczyną zdecydowanej większości pokąsań, wobec których wdrożono profilaktykę poekspozycyjną (92%), był kontakt z psem lub kotem, najczęściej na terenach miejskich (76% ogółu pokąsań). Dzięki podejmowanym działaniom profilaktycznym zachorowań na wściekliznę u ludzi nie odnotowano. Zarejestrowano 2 przypadki wścieklizny u nietoperzy (na terenie miasta Poznania; w toku dochodzenia ustalono brak bezpośredniej styczności ludzi z zainfekowanymi zwierzętami).

Tab. 2. Szczepienia przeciw wścieklźnie w 2024 roku

Grupa wiekowa	Płeć		Miejsce narażenia		Podjęte szczepienia (profilaktyka poekspozycyjna)							Kontakt ze zwierzęciem:			
	M	K	miasto	wieś	pełny cykl (liczba dawek)		niepełny cykl (liczba dawek)					pies	kot	lis	inne (np. nietoperz, mysz, szczur)
					5	4	0	1	2	3	4				
0-19	28	29	44	13	0	47	0	0	3	7	0	41	11	1	4
≥ 20	40	50	68	22	2	70	0	0	12 ¹	5	1 ²	40	43	0	7
Suma	68	79	112	35	2	117	0	0	15	12	1	81	54	1	11
RAZEM	147		147		119		28					147			

¹ – u jednej osoby wdrożono szczepienie poekspozycyjne przypominające (2 dawki)² – 5-dawkowy cykl szczepień

Zapalenie żołądka i jelit wywołane przez rotawirusy

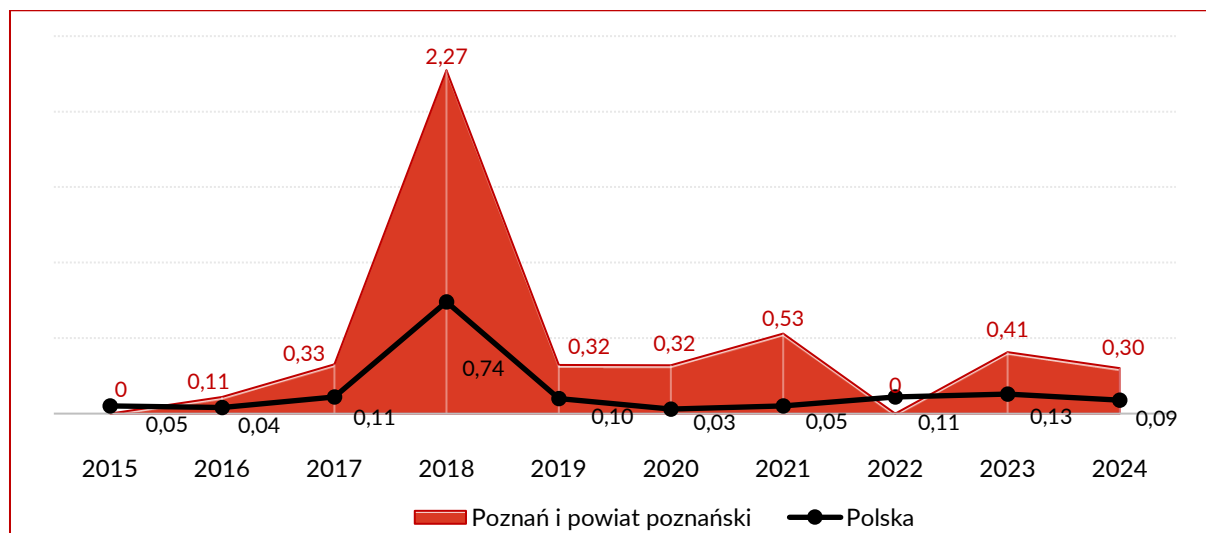
Odnotowano 205 przypadków wirusowych zapaleń żołądka i jelit wywołanych przez rotawirusy (20,7/100 tys.), co stanowi niemal 2,5-krotny wzrost zachorowań w porównaniu do roku ubiegłego (84 przypadki; 8,5/100 tys.).

W roku 2024 rotawirus był najczęstszą przyczyną nieżytu żołądkowo-jelitowego u dzieci do 4. roku życia (61,5% ogółu zachorowań) oraz w grupie wiekowej 5-9 lat (29%). Ze zgromadzonych danych wynika, że infekcje dotyczyły przede wszystkim dzieci nieszczepionych (96% ogółu stwierdzeń) – szczepionkę przyjęło 9 dzieci, z czego tylko 3 osoby otrzymały pełny schemat szczepienia. Aż 89,8% zachorowań było hospitalizowanych – wszystkie zakończyły się wyzdrowieniem.

1.3. Zakażenia i zatrucia pokarmowe

Czerwonka bakteryjna (szigelozą)

Odnotowano 3 zachorowania na czerwonkę bakteryjną (0,3/100 tys.), co stanowi nieznaczny spadek w porównaniu do roku ubiegłego (4 zachorowania). Wszystkie przypadki potwierdzono laboratoryjne. Zachorowania dotyczyły grupy wiekowej 30-39 lat, wymagały hospitalizacji i nie były powiązane epidemiologicznie. W toku dochodzenia epidemiologicznego ustalono, że jedno zachorowanie importowano z Indii.

Ryc. 29. Zapadalność na czerwonkę (na 100 tys. ludności) w latach 2015-2024

Dur brzuszny i dury rzekome

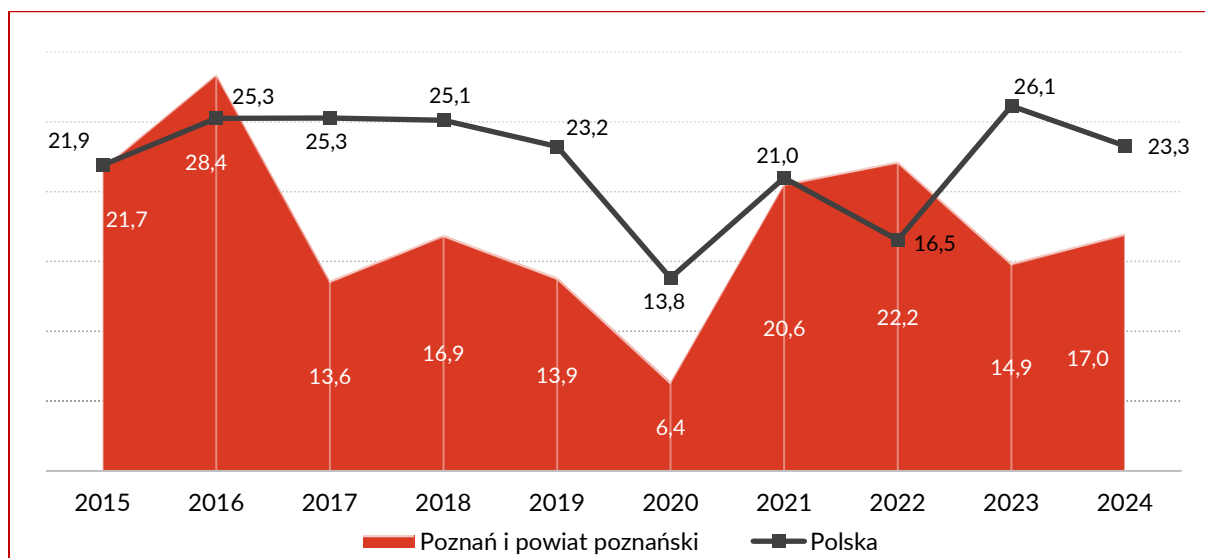
Odnotowano pierwszy po dwuletniej przerwie przypadek zachorowania na dur brzuszny, który dotyczył turysty, powracającego ze Sri Lanki, a więc z rejonu występowania zagrożenia zakażeniem pałeczkami *Salmonella Typhi* (przypadek hospitalizowany, choroba zakończyła się wyzdrowieniem). Jak ustalono w trakcie dochodzenia epidemiologicznego chory nie skorzystał z zalecanego szczepienia

ochronnego przed planowanym wyjazdem zagranicznym. Osobę z najbliższego otoczenia objęto nadzorem epidemiologicznym – zlecono wykonanie posiewu kału (zakażenia pałeczkami *Salmonella* Typhi nie potwierdzono). Zachorowań na dury rzekome nie zarejestrowano.

Salmonelozy jelitowe

Zarejestrowano 152 potwierdzone przypadki zatruc wywołanych pałeczkami *Salmonella* spp. (15,4/100 tys.). Dodatkowo, w oparciu o definicje przypadków stosowane na potrzeby nadzoru epidemiologicznego, sklasyfikowano 16 przypadków prawdopodobnych (badania wprawdzie nie potwierdziły obecności pałeczek *Salmonella* spp., ale zachorowania zostały zakwalifikowane do ognisk zatruc pokarmowych na podstawie kryteriów klinicznych i epidemiologicznych).

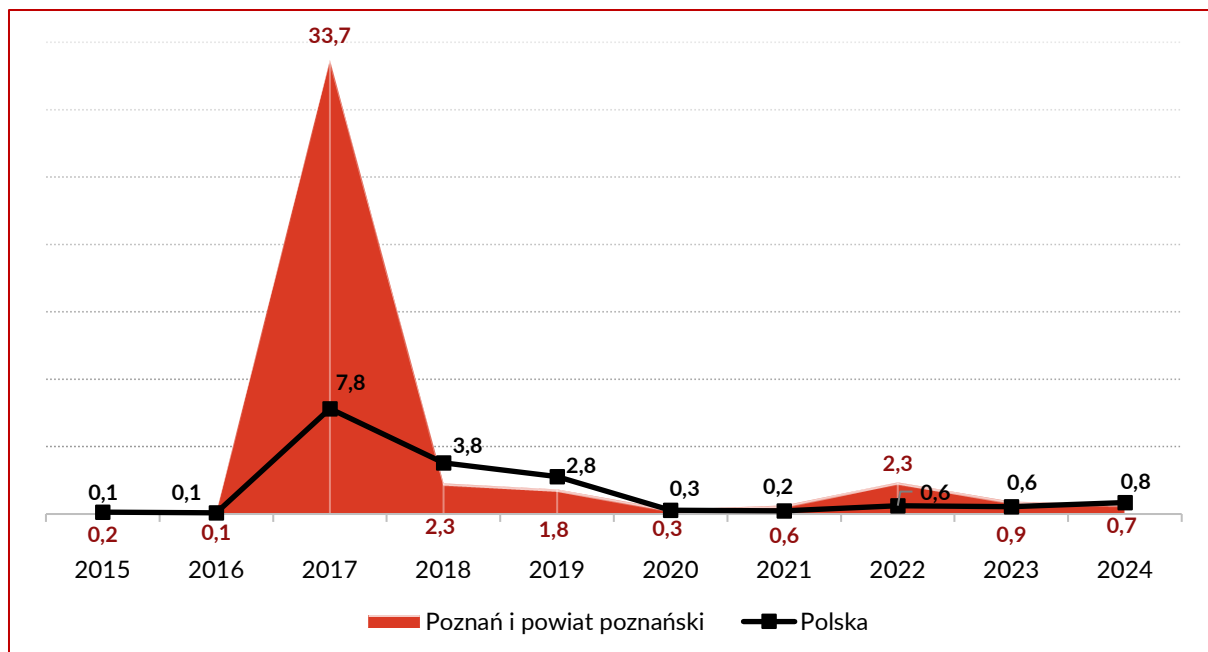
W porównaniu do roku 2023, w którym sumarycznie odnotowano 147 zachorowań (14,9/100 tys.), liczba zatruc zwiększyła się o 21 przypadków. Najwięcej zachorowań (86) zarejestrowano w grupie wiekowej 0-4 lata, co stanowi 51,2% ogółu stwierdzeń. Przeważały zatrucia wywołane serotypem *Salmonella* Enteritidis (96 przypadków; 57,1% ogółu stwierdzeń). Hospitalizacji wymagały 82 osoby (48,9%). Wśród zakażonych odnotowano 3 osoby, które wymagały odsunięcia od pracy w związku z zagrożeniem przeniesienia zakażenia na inne osoby.

Ryc. 30. Zapadalność na salmonelozy jelitowe (na 100 tys. ludności) w latach 2015-2024

Wirusowe zapalenie wątroby typu A (WZW typu A)

Zarejestrowano 7 zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu A (0,7/100 tys.), co stanowi nieznaczny spadek w porównaniu do roku 2023 (9 przypadków; 0,9/100 tys.). Wszystkie zachorowania miały charakter sporadyczny (nie stwierdzono powiązania epidemiologicznego) i zostały potwierdzone serologicznie (oznaczono przeciwciała anty-HAV w klasie IgM); dotyczyły osób nieszczepionych. Analogicznie do roku poprzedniego najwięcej zachorowań odnotowano w przedziale wiekowym 20-39 lat (4 przypadki; 57,1%). Leczenia w warunkach szpitalnych wymagały 3 osoby.

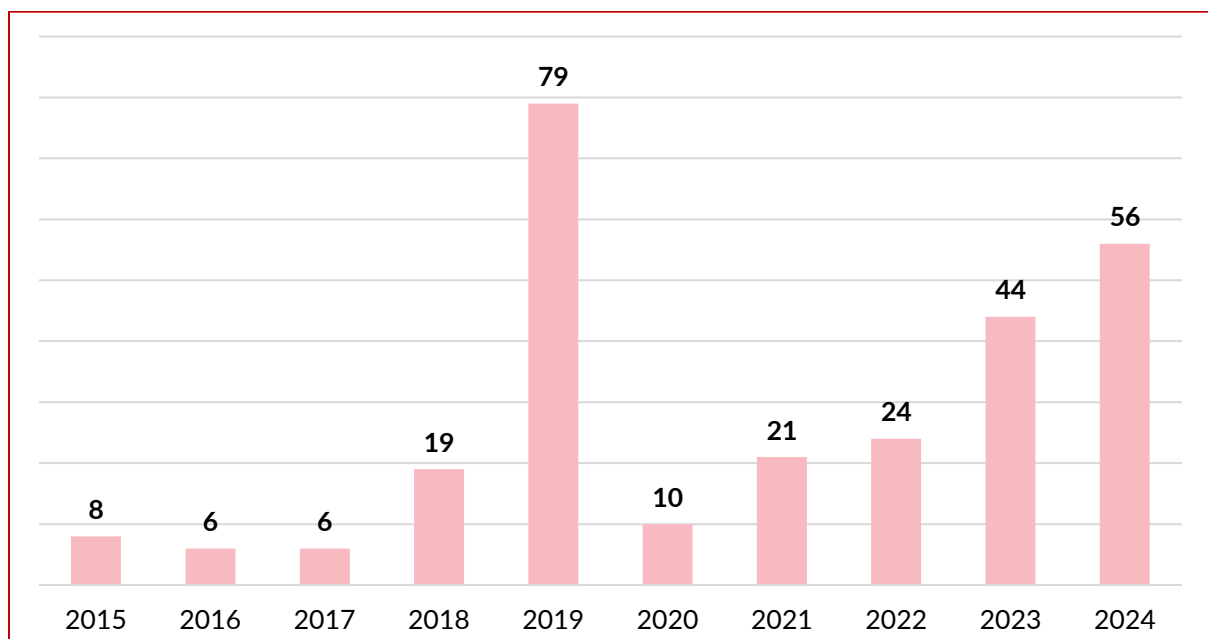

Ryc. 31. Zapadalność na WZW typu A (na 100 tys. ludności) w latach 2015-2024

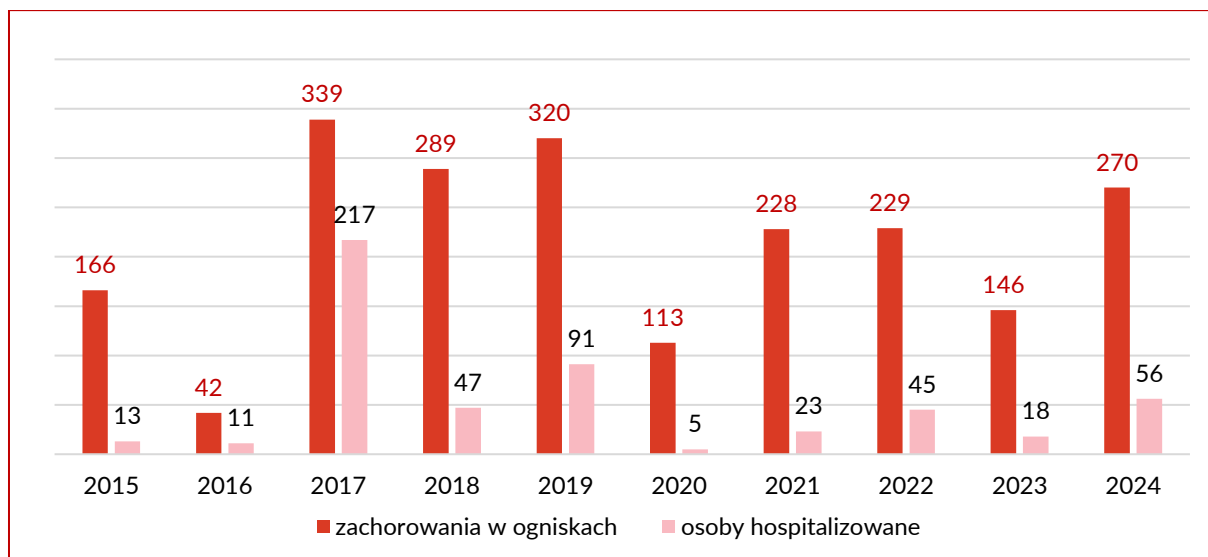
Ogniska zakażeń i zatruc pokarmowych

W roku sprawozdawczym zarejestrowano 56 ognisk zatruc pokarmowych, co stanowi wzrost w porównaniu do roku 2023 (44 ogniska) – Ryc. 32. Głównymi czynnikami etiologicznymi były: pałeczki *Salmonella* Enteritidis (10 ognisk; 17,9% ogółu), pałeczki *Salmonella* z gr. D (3 ogniska; 5,4% ogółu), pałeczki *Salmonella* spp. (2 ogniska; 3,6% ogółu), pałeczkami *Salmonella* Agona (1 ognisko; 1,8% ogółu), *Giardia lamblia* (5 ognisk; 8,9% ogółu), *Campylobacter* spp. (1 ognisko; 1,8% ogółu), *Listeria monocytogenes* (1 ognisko; 1,8% ogółu), rotawirusy (8 ognisk; 14,3% ogółu) oraz adenowirusy (1 ognisko; 1,8% ogółu).

W przypadku 24 ognisk (42,9% ogółu), głównie o charakterze rodzinnym, nie udało się ustalić czynnika etiologicznego. 127 osób zakwalifikowanych do ognisk zatruc pokarmowych stanowiły dzieci do 14. roku życia (47%). Hospitalizacji wymagało 56 osób (20,7% ogółu osób zakwalifikowanych do ognisk w roku sprawozdawczym) – Ryc. 33. Zgonów nie odnotowano.

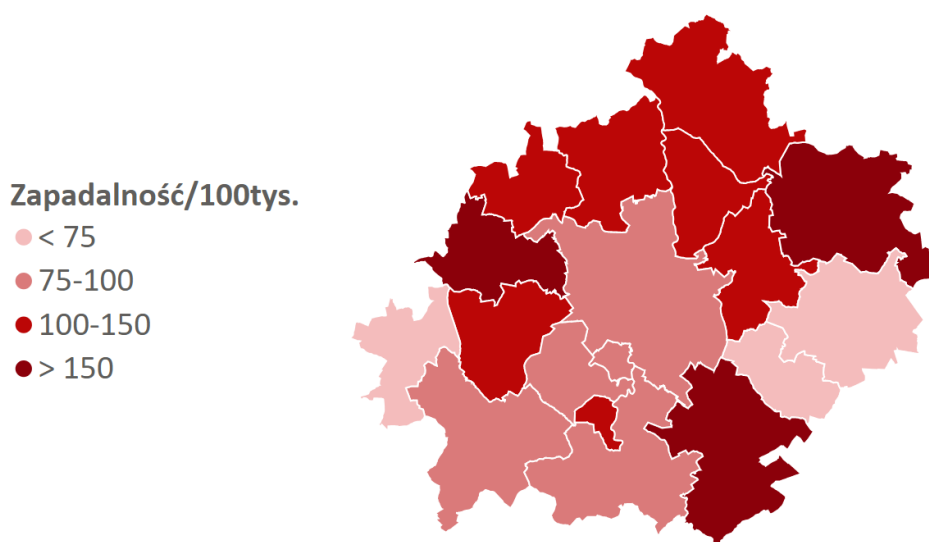
Ryc. 32. Liczba ognisk zakażeń i zatruc pokarmowych w latach 2015-2024

Ryc. 33. Liczba zachorowań i hospitalizacji w ogniskach zakażeń i zatruc pokarmowych w latach 2015-2024

1.4. Choroby odkleszczowe

(borelioza i kleszczowe zapalenie mózgu)

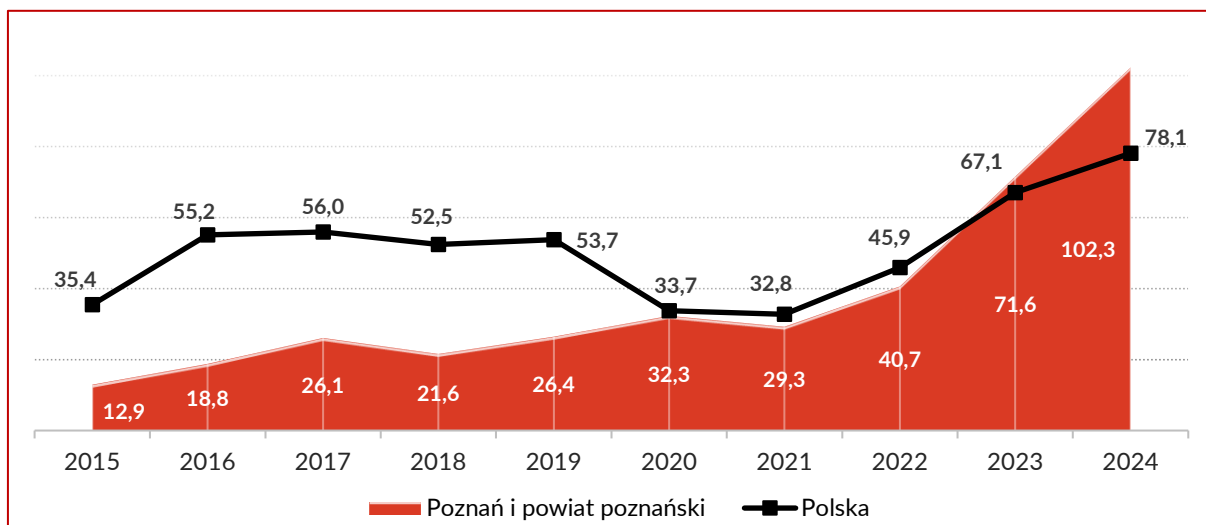

Ryc. 34. Rozkład geograficzny zapadalności na boreliozę w 2024 roku

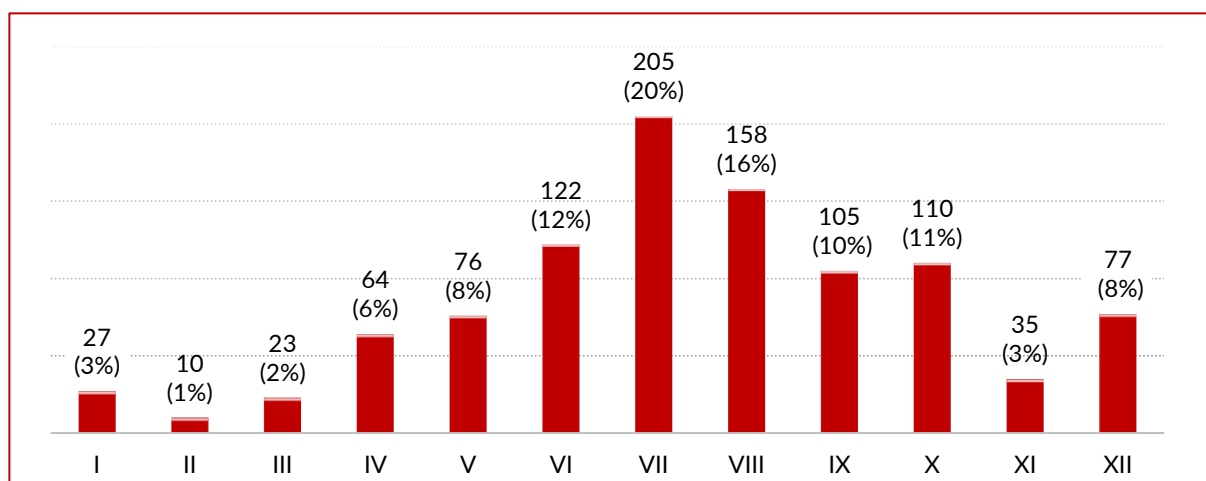
W roku 2024 zarejestrowano 1 012 zachorowań na boreliozę (102,3/100 tys.), co stanowi znaczny wzrost, a jednocześnie kontynuację trendu wzrostowego z lat poprzednich (400 przypadków w roku 2022 – 40,7/100 tys.; 705 przypadków w roku 2023 – 71,4/100 tys.) – Ryc. 35. Z danych gromadzonych na potrzeby nadzoru epidemiologicznego wynika, że do ekspozycji na kleszcze dochodziło najczęściej w ogródkach przydomowych i działkowych, w lasach oraz na łąkach i terenach zielonych. Wzrost liczby zgłaszanych przypadków boreliozy rozpoczął się już w kwietniu, a szczyt zachorowań przypadł na miesiące letnie i wczesną jesień (Ryc. 36), co może wskazywać na wydłużenie sezonu aktywności kleszczy. Zachorowania według płci rozkładały się podobnie, z niewielką przewagą kobiet. Ponad połowę przypadków (62,5%) stanowili mieszkańcy miast, z czego aż 77,2% zachorowań dotyczyło mieszkańców Poznania. Aż 95% zarejestrowanych przypadków boreliozy dotyczyło wczesnej fazy choroby – miejscowej, ograniczonej, z występującym relatywnie często rumieniem wędrującym. W 29 przypadkach (2,9% ogółu zachorowań) – stwierdzono kostno-stawową postać zachorowania, w 19 przypadkach (1,9% ogółu zachorowań) – zajęcie układu nerwowego (neuroboreliozę), w 2 przypadkach – rzadko spotykaną, skórą postać boreliozy, określaną jako chłoniak limfocytowy

skóry (*lymphocytoma*); zarejestrowano również postać krążeniową i zanikowe zapalenie skóry. Najwięcej zachorowań odnotowano w grupach wiekowych 30-59 lat oraz 60+ (Ryc. 37).

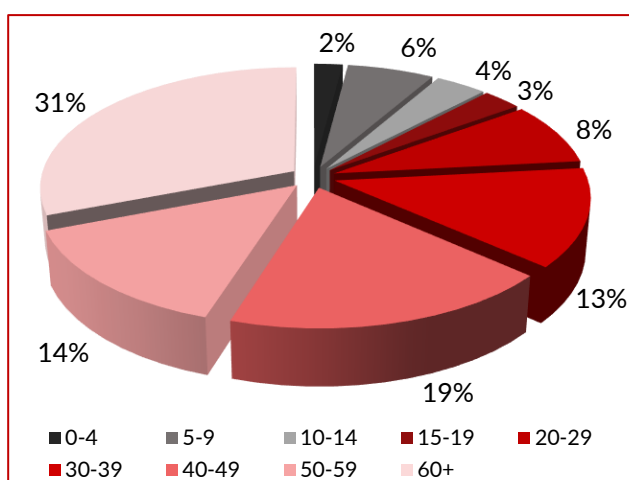
Odnotowano 2 przypadki zapalenia mózgu wywołanego przez kleszcze – oba wystąpiły w okresie letnim i dotyczyły trzydziestokilkulatków mieszkających na terenie Poznania.

Ryc. 35. Zapadalność na boreliozę (na 100 tys. ludności) w latach 2015-2024

Ryc. 36. Sezonowy rozkład zachorowań na boreliozę w 2024 roku

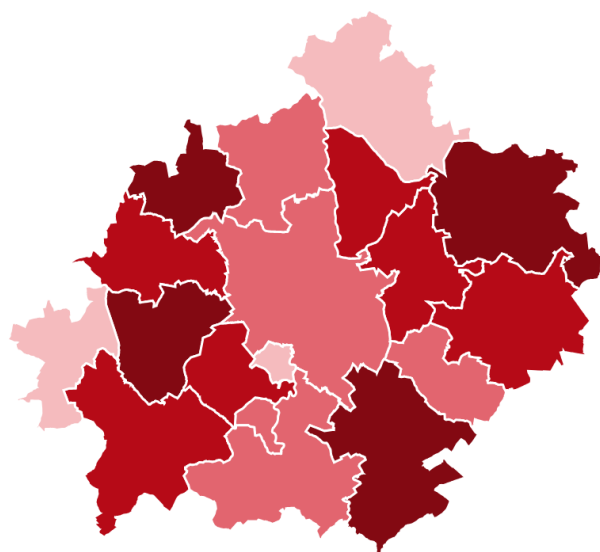

Ryc. 37. Procentowy udział zachorowań na boreliozę wg grup wiekowych w 2024 roku

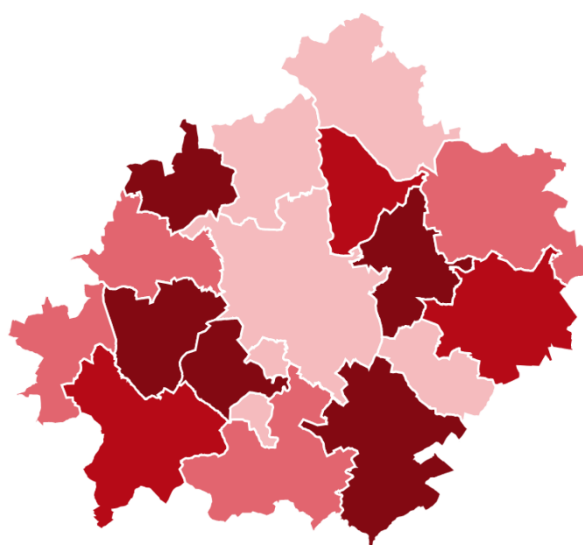
Ryc. 38. Procentowy udział zachorowań na boreliozę wg stadium choroby w 2024 roku

1.5. Wirusowe infekcje oddechowe (grypa, RSV i COVID-19)

● 500-1000 ● 1000-1500 ● 1500-2000 ● > 2000

Ryc. 39. Rozkład geograficzny zapadalności (na 100 tys.) na COVID-19 w 2024 roku

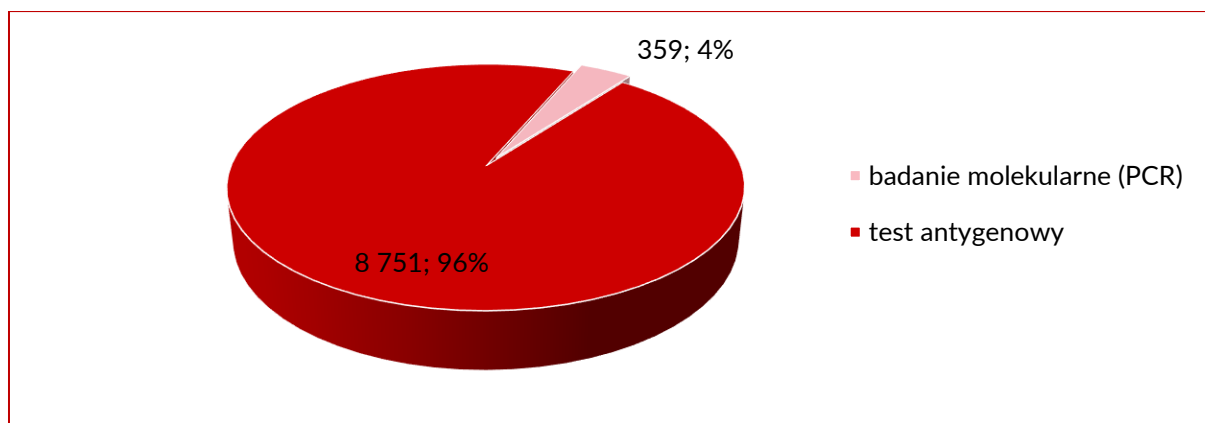

● 400-800 ● 800-1000 ● 1000-1200 ● > 1200

Ryc. 40. Rozkład geograficzny zapadalności (na 100 tys.) na grypę w 2024 roku

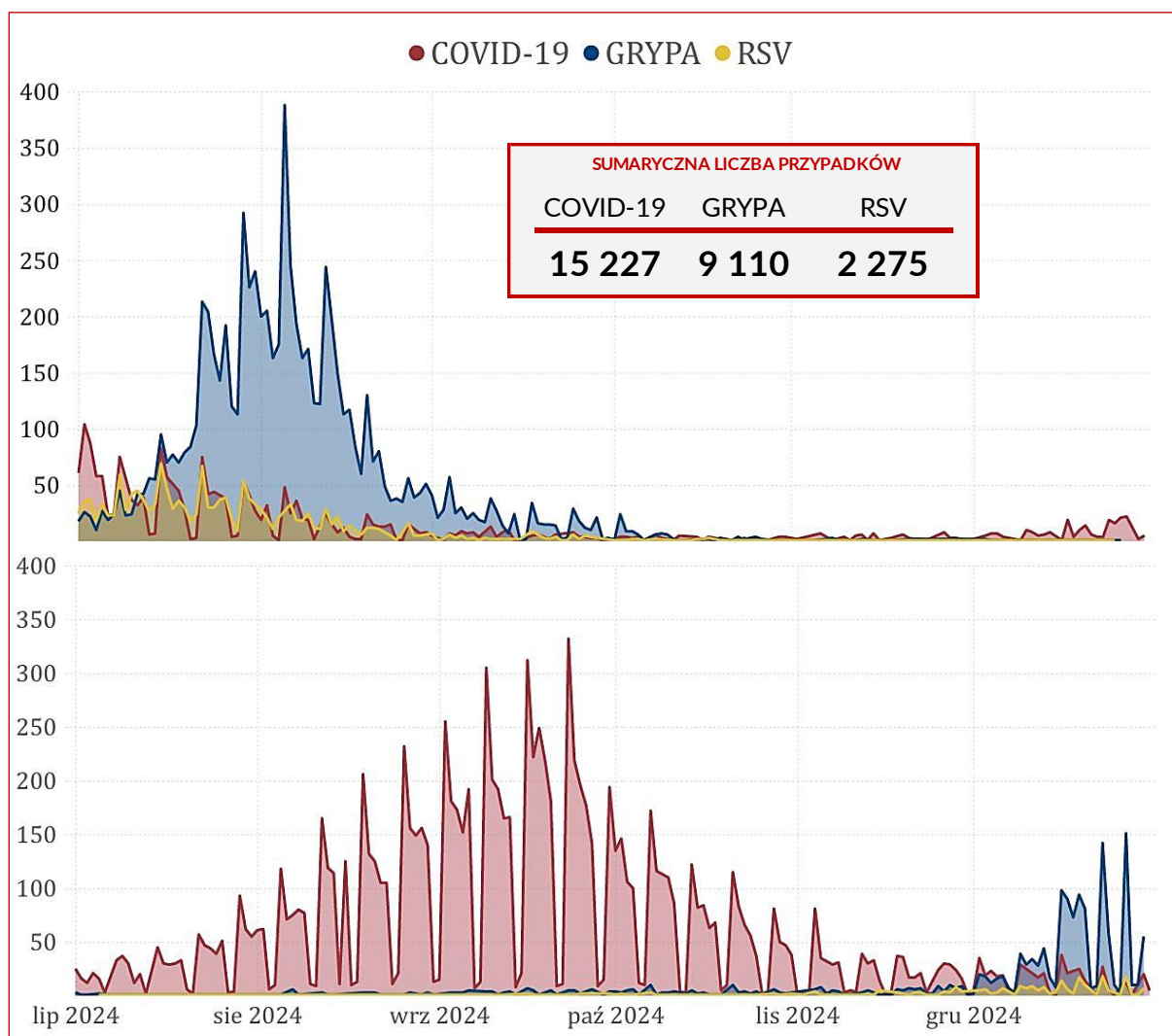
W 2024 roku odnotowano istotny wzrost zachorowań na wirusowe infekcje oddechowe, charakterystyczne w szczególności dla okresu jesienno-zimowego – sumarycznie zarejestrowano 26 612 zachorowań, co oznacza ponad 50-procentowy wzrost w porównaniu do roku poprzedniego (17 035 zakażeń). W szczególności obserwowany był wzrost aktywności wirusów grypy RSV – aż trzykrotny w relacji do roku 2023.

Podobnie jak w latach ubiegłych (2020-2023), dominowały zachorowania na COVID-19. W roku 2024 stwierdzono 15 227 przypadków tej choroby (1 539,9/100 tys.), co stanowi 13-procentowy wzrost w porównaniu do roku 2023 (13 495). Zarejestrowano 9 110 zachorowań na grypę (921,3/100 tys.), z czego zdecydowana większość – 8 751 przypadków (96%) – została zdiagnozowana szybkimi testami antygenowymi; molekularnie infekcję potwierdzono w 359 przypadkach – Ryc. 41. Dla porównania w roku 2023 odnotowano 2 792 infekcji wirusem grypy (282,9/100 tys.), które znacznie częściej diagnozowano metodami biologii molekularnej (632; 23% ogółu stwierdzeń). Zakażenia wirusem RSV wyodrębniono w systemie nadzoru epidemiologicznego dopiero w lutym 2023 roku (wcześniej zgłaszane były jako infekcje grypopodobne). W okresie od marca do grudnia zarejestrowano 748 przypadków (zapadalność 75,8/100 tys.). W roku 2024 liczba zareportowanych do systemu nadzoru zakażeń wzrosła do poziomu 2 275 przypadków (zapadalność 230,1/100 tys.).

Ryc. 41. Metody diagnostyczne stosowane w diagnostyce grypy w 2024 roku

Zachorowalność na grypę, podobnie jak liczba zakażeń RSV, osiągnęła szczyt między styczniem a marcem (sezon epidemiczny 2023/2024). Ponowny wzrost zachorowań na grypę odnotowano w grudniu. Z kolei wirus SARS-CoV-2 wykazywał najwyższą aktywność w okresie letnim, ze szczytem zachorowań przypadającym na przełom września i października – Ryc. 42.

Ryc. 42. Dzienny przyrost zachorowań na COVID-19, grypę i zakażenia RSV wg daty rozpoznania lub uzyskania wyniku w 2024 roku

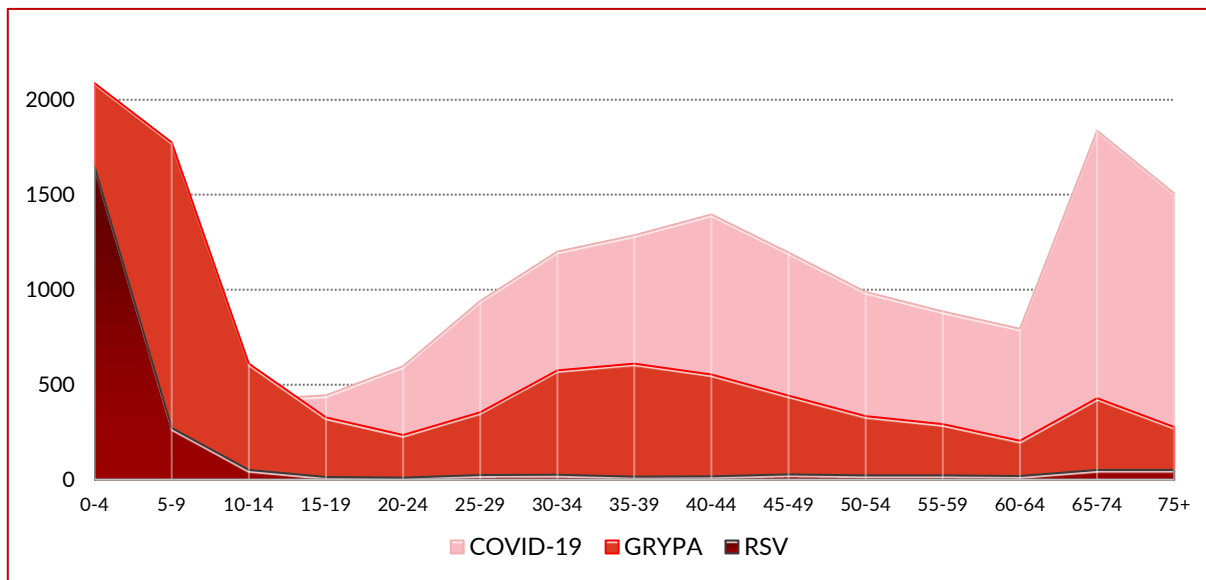
Największą liczbę zachorowań na COVID-19, grypę i zakażenia wywołane RSV odnotowano w skrajnych grupach wiekowych – wśród dzieci w wieku 0–4 lata (19% ogółu stwierdzeń) oraz u osób w wieku 65 lat i starszych (16% ogółu stwierdzeń). Zakażenia wirusem grypy i RSV najczęściej dotyczyły najmłodszych pacjentów, natomiast w przypadku COVID-19 w strukturze zachorowań wg wieku dominowali seniorzy (Ryc. 43).

Zakażenia wirusem RSV rejestrowano głównie u dzieci poniżej 4. roku życia, które stanowiły 65% wszystkich zgłoszonych przypadków, z czego: 17% dotyczyło niemowląt, 21% dzieci w 1. roku życia, 15% dwulatków i 12% trzylatków. Średni wiek chorego wyniósł 9 lat. Hospitalizowano 225 osób, z czego najczęściej dzieci poniżej 1. roku życia (24%) oraz osoby powyżej 75. roku życia (25%). Zarejestrowano 3 zgony, wszystkie w grupie wiekowej 75+.

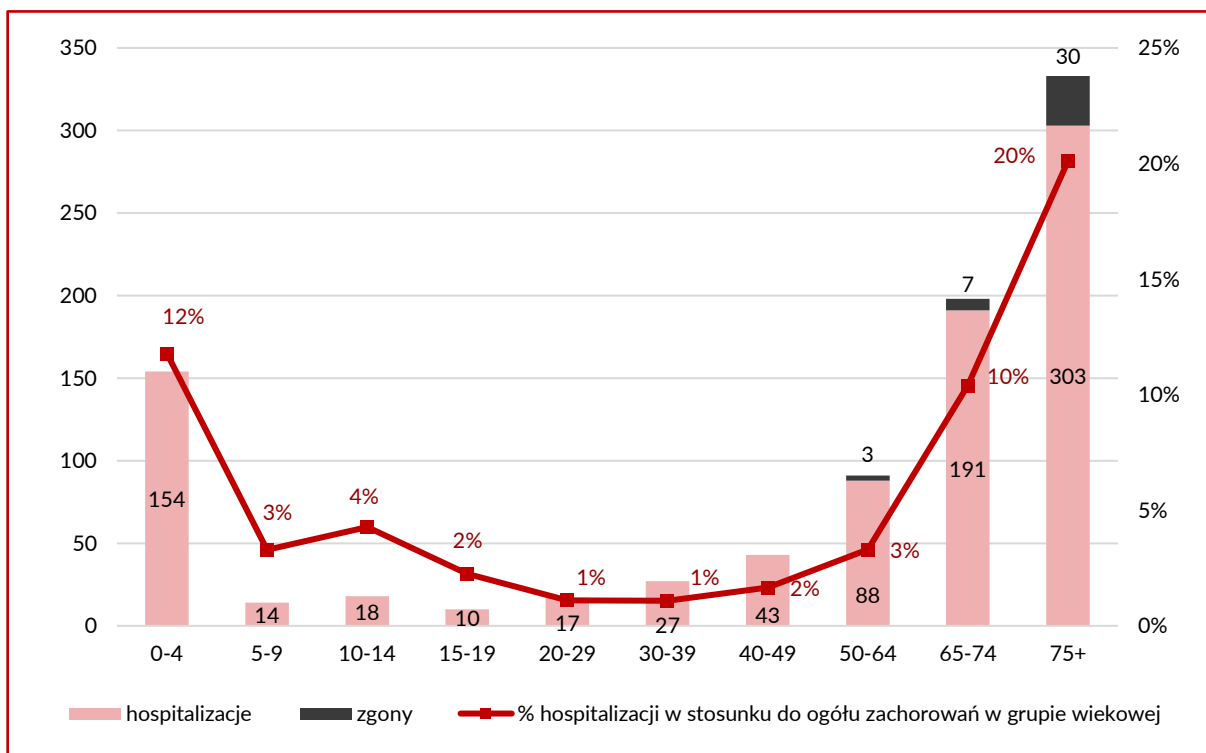
Podobnie sytuacja kształtowała się w przypadku infekcji wirusem grypy, gdzie najwięcej zachorowań odnotowano u dzieci w wieku 0–4 lata (23%) i 5–9 lat (19%). Mimo to najczęściej hospitalizowane były osoby powyżej 75. roku życia – aż co czwarty pacjent w tej grupie wiekowej wymagał leczenia

w warunkach szpitalnych. Średni wiek osoby zakażonej wirusem grypy wyniósł 25 lat. Odnotowano 15 zgonów.

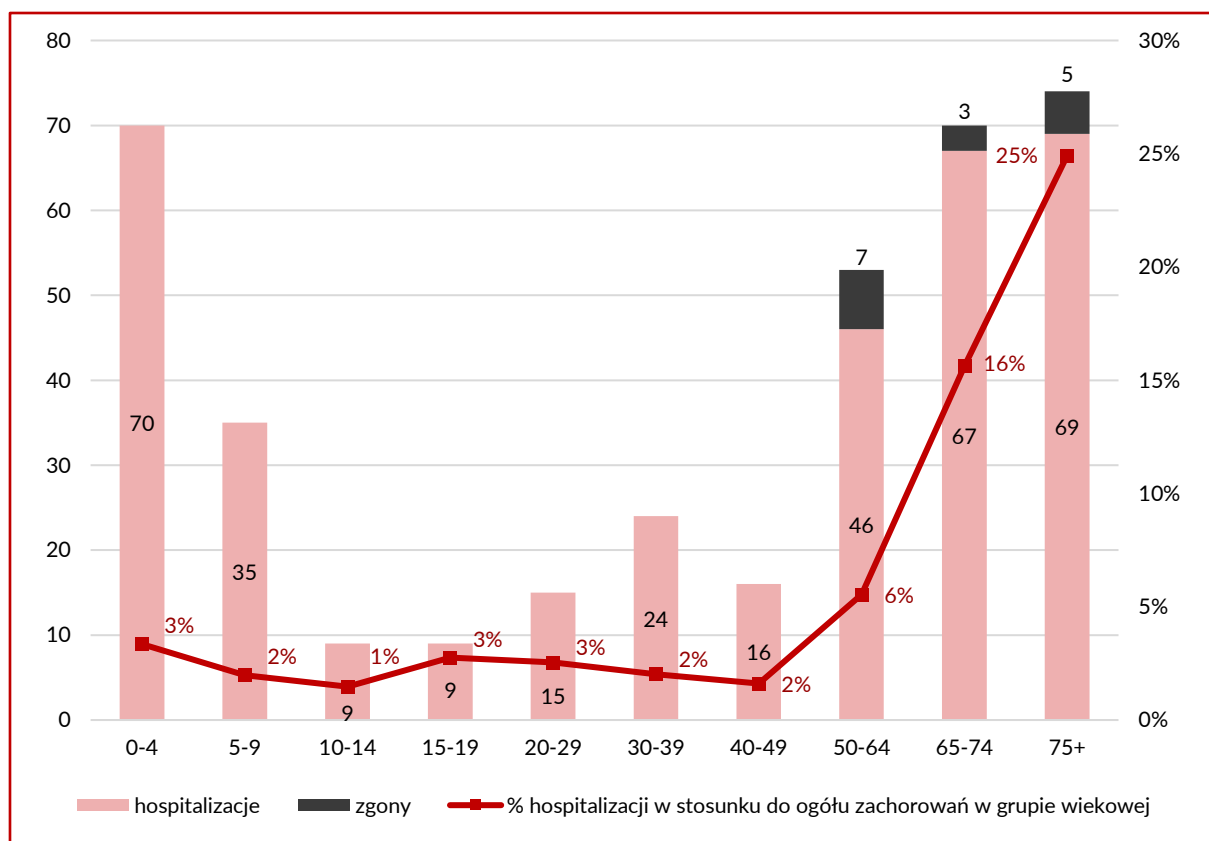
Najwyższy średni wiek w momencie zachorowania odnotowano u osób zakażonych SARS-CoV-2 (43 lata). Osoby w wieku 65 lat i starsze stanowiły 22% ogółu stwierdzeń. Hospitalizacji najczęściej wymagały osoby 75+ (co piąty pacjent) oraz w przedziale wiekowym 65–74 lata (co dziesiąte zachorowanie). Równie często leczenia szpitalnego wymagały dzieci w wieku 0-4 lata (18%). Z powodu COVID-19 w roku 2024 zmarło 40 osób, z czego 75% stanowili pacjenci powyżej 75. roku życia.

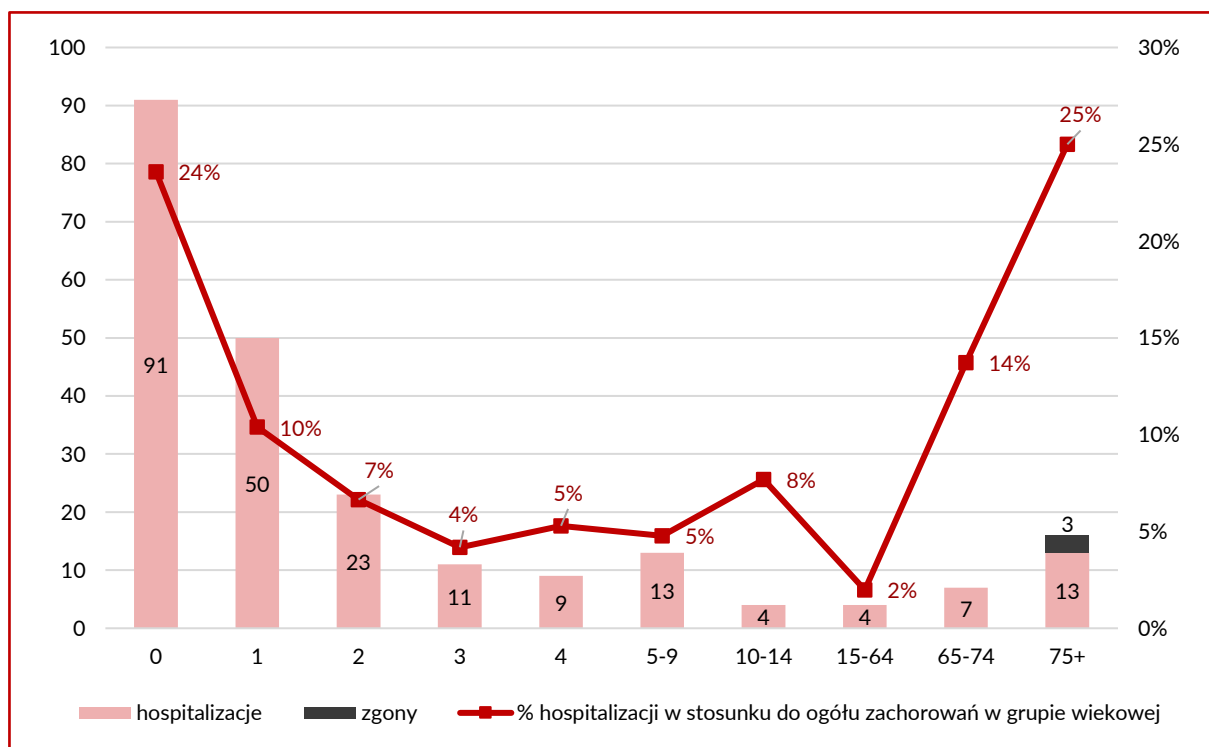
Ryc. 43. Zachorowania na COVID-19, grypę i RSV wg wieku w 2024 roku

Ryc. 44. Liczba zgonów, hospitalizacji oraz procentowy udział hospitalizacji w stosunku do ogółu zachorowań na COVID-19 w poszczególnych grupach wiekowych w 2024 roku

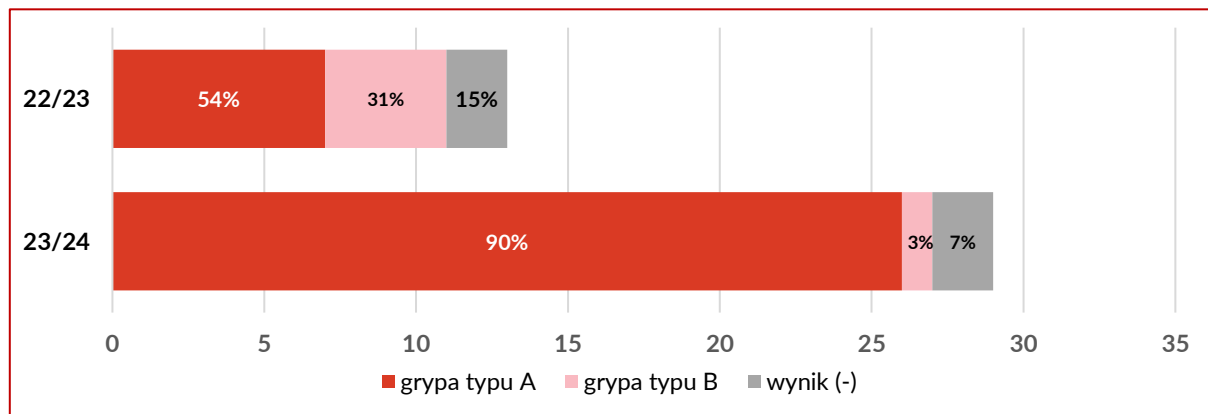
Ryc. 45. Liczba zgonów, hospitalizacji oraz procentowy udział hospitalizacji w stosunku do ogółu zachorowań na grypę w poszczególnych grupach wiekowych w 2024 roku

Ryc. 46. Liczba zgonów, hospitalizacji oraz procentowy udział hospitalizacji w stosunku do ogółu zakażeń wywołanych RSV w poszczególnych grupach wiekowych w 2024 roku

Nadzór epidemiologiczny i wirusologiczny nad gripą Sentinel

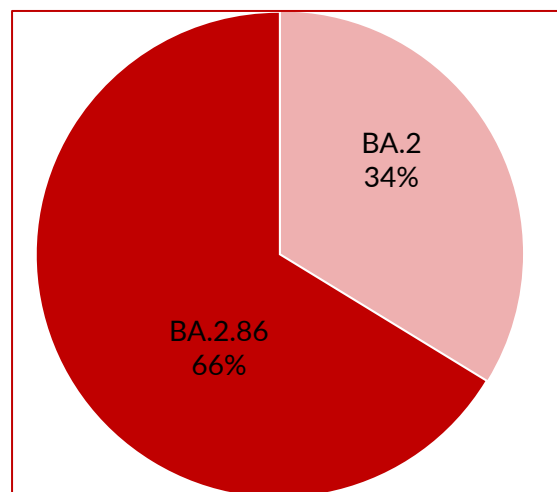
W sezonie epidemicznym 2023/2024 (tj. od 1 października 2023 roku do 30 września 2024 roku) do zintegrowanego systemu nadzoru epidemiologicznego i wirusologicznego nad gripą Sentinel przystąpiły 3 podmioty POZ z terenu powiatu poznańskiego (tj. NZOZ BONUS 2001 w Skórzewie, MOSIŃSKA Przychodnia Lekarza Rodzinnego oraz Przychodnia lekarska La Medica w Skórzewie). W ramach wybiórczego nadzoru pobrano 29 wymazów (ponad dwukrotnie więcej niż w sezonie epidemicznym 2022/2023). W zdecydowanej większości analizowanych prób (90%) potwierdzono wirusa grypy typu A – Ryc. 47.

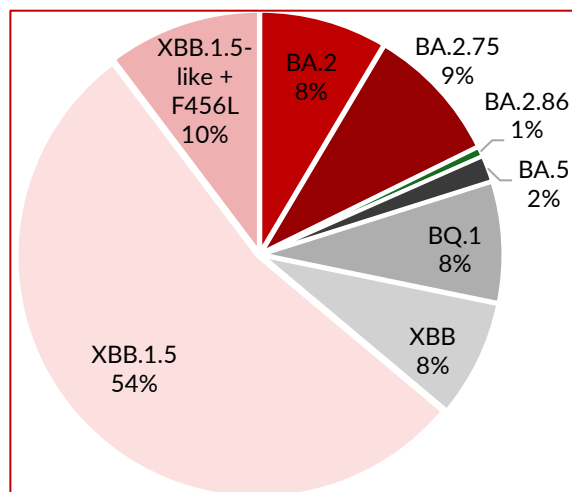
Ryc. 47. Wyniki badań wirusologicznych w ramach SENTINEL w sezonach epidemicznych 2023/2024 oraz 2022/2023

Nadzór molekularny nad SARS-CoV-2

W roku 2024 pobrano łącznie 175 prób w celu sekwencjonowania genomu wirusa SARS-CoV-2. Podobnie jak w roku 2023, we wszystkich analizowanych próbach potwierdzono wariant Omicron. W 66% przypadków zidentyfikowano subwariant BA.2.86 (w roku ubiegłym jego udział w ogóle analizowanych prób wyniósł zaledwie 1%). W 34% prób zidentyfikowano podtyp BA.2. Dla porównania, w 2023 roku dominującym wariantem był XBB.1.5, określany również jako „Kraken”, który odpowiadał za 54% wszystkich zakażeń⁴. Obserwowano, że krążące warianty nie były powiązane ze wzrostem ciężkości rejestrowanych zakażeń.

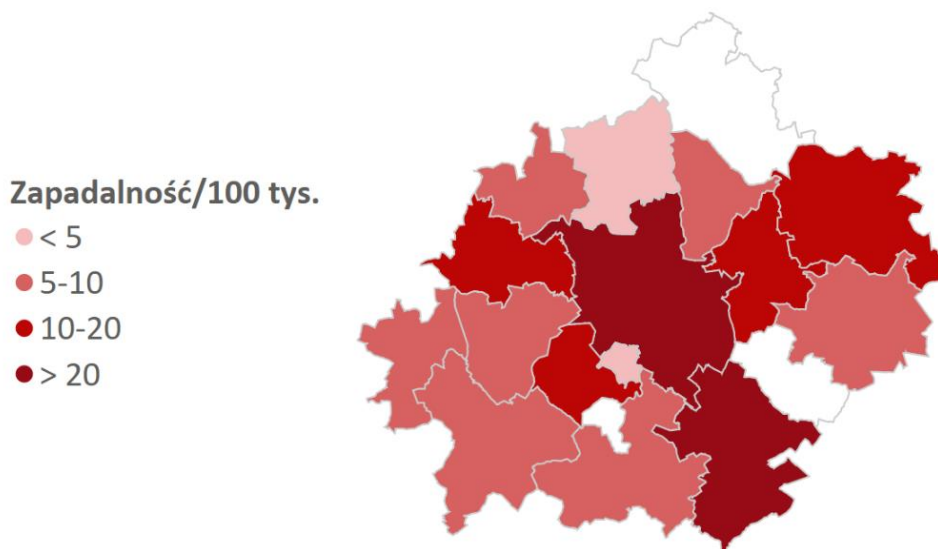
Ryc. 48. Udział podtypów wariantu Omicron wirusa SARS-CoV-2 stwierdzonych w 2024 roku

Ryc. 49. Udział podtypów wariantu Omicron wirusa SARS-CoV-2 stwierdzonych w 2023 roku

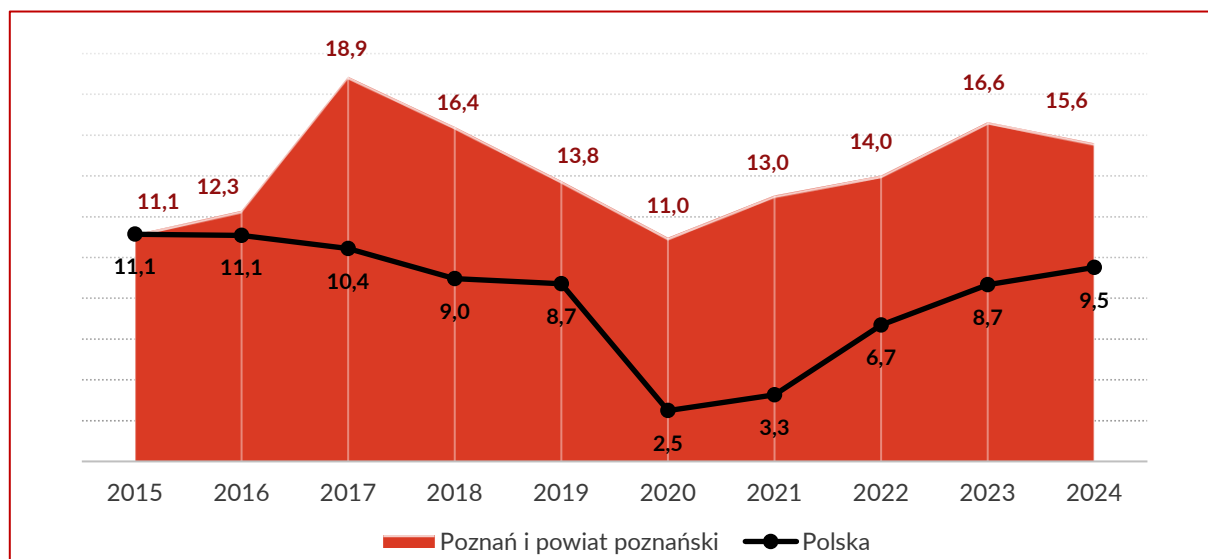
⁴ Dotyczy prób w przypadku, których wykonano sekwencjonowanie genomu wirusa SARS-CoV-2.

1.6. Wirusowe zapalenie wątroby typu C (WZW typu C)

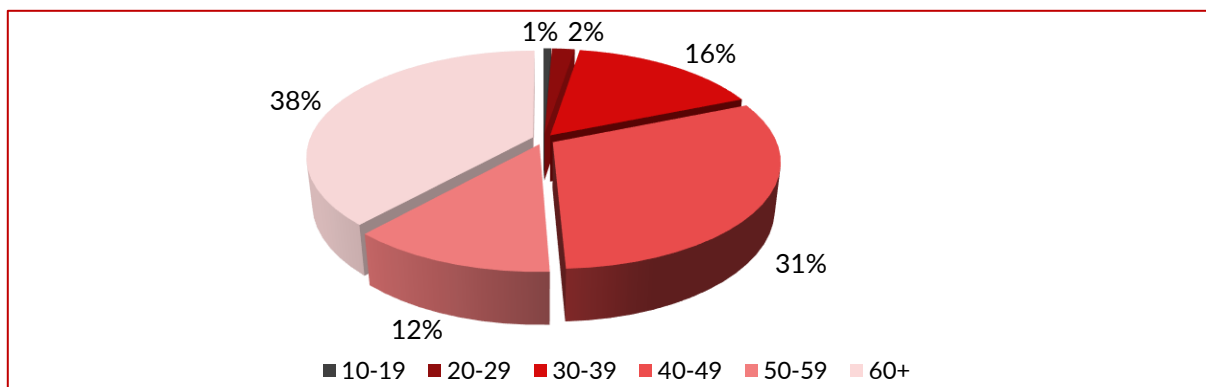

Ryc. 50. Rozkład geograficzny zapadalności na WZW typu C w 2024 roku

Zarejestrowano 4 ostre oraz 150 przewlekłych zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu C (15,6/100 tys.), co stanowi nieznaczny spadek w porównaniu do roku 2023, w którym odnotowano łącznie 164 przypadki. Najwięcej zachorowań odnotowano u osób starszych oraz w grupie wiekowej 40-49 lat, co łącznie stanowiło 69% wszystkich stwierdzeń. Zachorowania częściej występowały u mężczyzn niż u kobiet (odpowiednio 84 oraz 70 przypadków). W strukturze zachorowań według miejsca zamieszkania dominowali mieszkańcy miast (81% ogółu stwierdzeń). Wszystkie przypadki ostrego WZW typu C wymagały hospitalizacji (źródeł zakażenia nie udało się ustalić – prawdopodobną drogą transmisji mogły być zabiegi medyczne i kontakty seksualne między mężczyznami).

Ryc. 51. Zapadalność na WZW typu C (na 100 tys. ludności) w latach 2015-2024

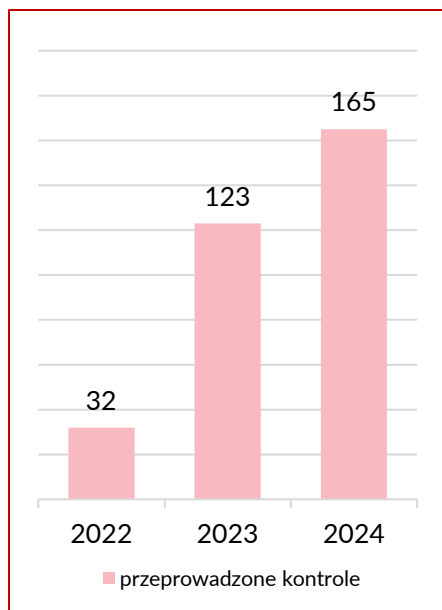
Ryc. 52. Procentowy udział zachorowań na WZW typu C wg grup wiekowych w 2024 roku

1.7. Nadzór nad zgłaszalnością chorób zakaźnych i zakażeń

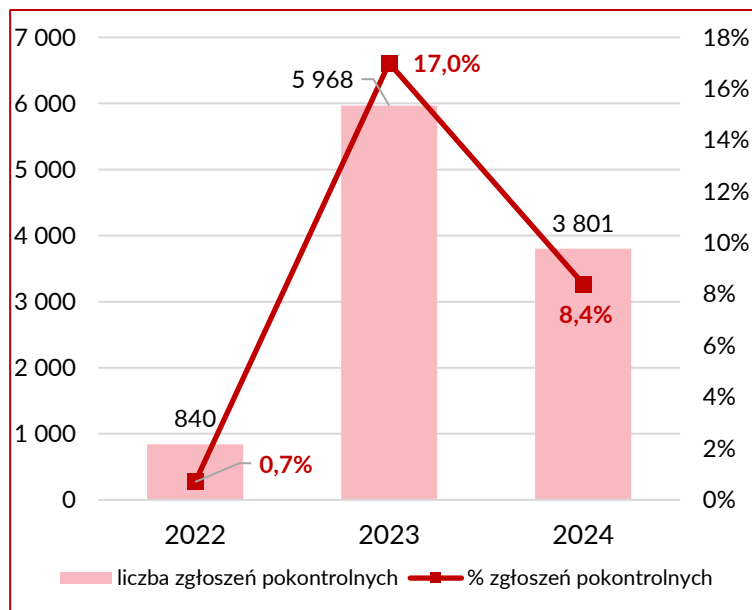
Monitoring bierny zakażeń i chorób zakaźnych, polegający na raportowaniu przez lekarzy i diagnostów laboratoryjnych, odpowiednio przypadków podejrzenia lub rozpoznania zakażenia, choroby zakaźnej lub zgonu z ich powodu oraz wyników badań w kierunku czynników chorobotwórczych, uzupełniany był czynnym nadzorem epidemiologicznym. W roku 2024 przeprowadzono łącznie aż 165 kontroli w tym zakresie, co oznacza, że w co drugim podmiocie pozostającym pod nadzorem Oddziału Epidemiologii oceniono rzeczywistą zgłaszalność zakażeń i chorób zakaźnych. W efekcie przeprowadzonych kontroli do systemu nadzoru zgłoszono aż 3 801 zaległych przypadków zakażeń i chorób zakaźnych (co stanowiło 8% ogółu wykazanych w rocznym sprawozdaniu MZ-56), z czego: 3 606 pochodziło z podmiotów POZ, 191 ze szpitali i 4 z medycznych laboratoriów diagnostycznych. Co istotne, w roku 2024 przeprowadzono o ponad jedną trzecią więcej kontroli w zakresie zgłaszalności niż rok wcześniej, ale odnotowano 36-procentowy spadek liczby niezareportowanych przypadków zakażeń i chorób zakaźnych, co zdecydowanie dowodzi wysokiej efektywności prowadzonych działań nadzorowych. Kompletność danych o zachorowalności na zakażenia i choroby zakaźne na terenie miasta Poznania i powiatu poznańskiego w roku 2024 szacuje się na poziomie 91,6%. Wobec podmiotów, w których identyfikowano nieprawidłowości, podejmowano działania, mające na celu egzekwowanie wykonywania ustawowo przypisanych im zadań. Wydano 1 decyzję administracyjną, pobierano opłaty za przeprowadzone czynności kontrolne (56 decyzji płatniczych) oraz nałożono 2 kary grzywny w drodze mandatu karnego.

Tab. 3. Nadzór nad zgłaszalnością zakażeń i chorób zakaźnych w latach 2022-2024

Rok	Liczba przeprowadzonych kontroli w zakresie zgłaszalności zakażeń i chorób zakaźnych	Liczba przypadków zakażeń i chorób zakaźnych wykazanych w MZ-56	Zgłoszenia zareportowane do systemu nadzoru na skutek działań kontrolnych	
			Liczba przypadków	% ogółu
2024	165	45 352	3 801	8,4%
2023	123	35 199	5 968	17,0%
2022	32	116 253	840	0,7%

Ryc. 53. Liczba przeprowadzonych kontroli w latach 2022-2024

Ryc. 54. Liczba oraz udział procentowy zgłoszeń zareportowanych do systemu nadzoru na skutek działań kontrolnych w latach 2022-2024

2. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA W SZPITALACH

W 2024 roku przeprowadzono 25 kontroli w podmiotach udzielających świadczeń szpitalnych (w tym również w trybie leczenia jednego dnia), z czego:

- 12 o charakterze planowanym (w tym 5 sprawdzających) – kontrolą objęto 31,6% nadzorowanych szpitali,
- 8 o charakterze nieplanowanym (interwencyjnym) – kontrole podejmowane były w związku ze skargami pacjentów lub ich bliskich (zgłoszenia najczęściej dotyczyły nieprawidłowości w funkcjonowaniu oddziałów szpitalnych w zakresie przestrzegania przez personel udzielający świadczeń zdrowotnych procedur zapobiegających zakażeniom i chorobom zakaźnym),
- 5 o charakterze nieplanowanym, w związku z podejrzeniem lub wystąpieniem ogniska epidemicznego – kontrole obejmowały dochodzenie epidemiologiczne, ocenę postępowania szpitala w sytuacji wystąpienia ogniska, monitorowania i rejestracji zakażeń szpitalnych i czynników alarmowych oraz poprawności przestrzegania procedur przez personel udzielający świadczeń zdrowotnych (kontrolami objęto głównie oddziały o profilu rehabilitacyjnym oraz anestezjologii i intensywnej terapii).

Nieprawidłowości identyfikowane podczas kontroli najczęściej dotyczyły funkcjonowania wewnątrzszpitalnych struktur kontroli zakażeń szpitalnych (w aż 11 podmiotach leczniczych). Dotyczyły one:

- składu zespołu lub komitetu kontroli zakażeń szpitalnych (w jednym przypadku stwierdzono brak diagnosty laboratoryjnego jako specjalisty ds. mikrobiologii, w dwóch przypadkach – brak lekarza wykonującego zadania służby medycyny pracy, w jednym przypadku – brak kwalifikacji diagnosty laboratoryjnego, w dwóch przypadkach – brak odpowiednich kwalifikacji przewodniczącego),
- sposobu prowadzenia rejestru zakażeń szpitalnych i czynników alarmowych (w 4 podmiotach stwierdzono brak kart rejestracji zakażenia szpitalnego i czynnika alarmowego),
- nieterminowego przekazywania raportów o bieżącej sytuacji epidemiologicznej (w 4 podmiotach leczniczych),
- niedostatecznego monitorowania zakażeń szpitalnych (w 2 podmiotach leczniczych),
- dokumentowania kontroli wewnętrznej (w 3 podmiotach leczniczych),

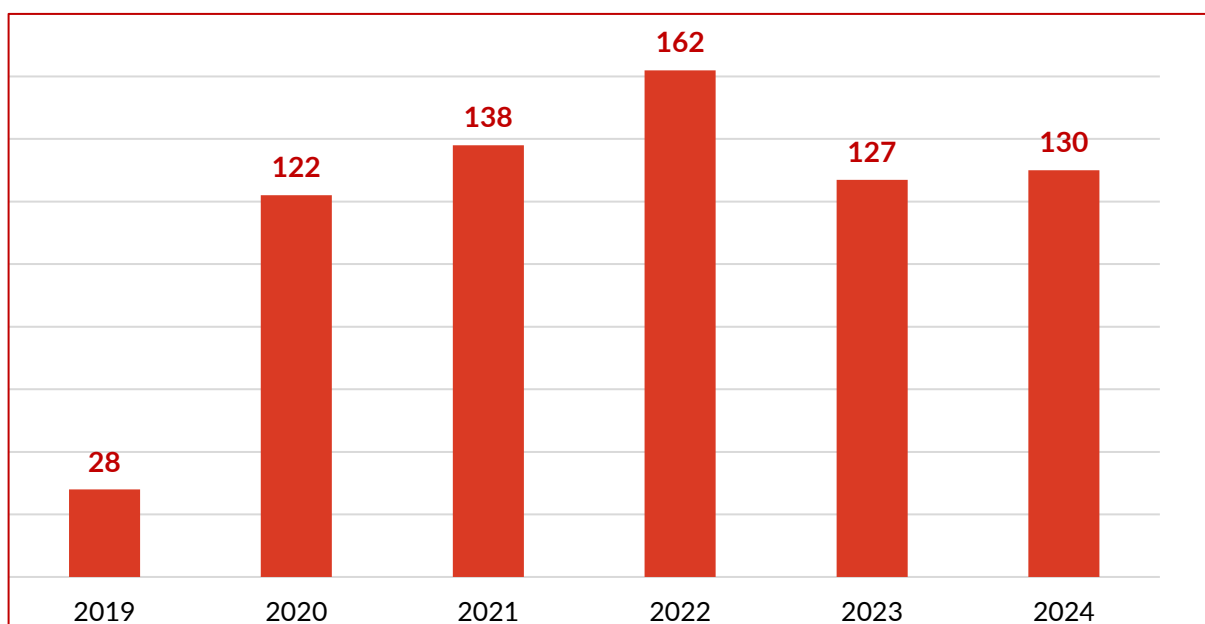
- obszaru dezynfekcji, tj. stosowania preparatów do dezynfekcji niezgodnie z wykazem środków do dezynfekcji/ zaleceniami producenta oraz braku prawidłowego dokumentowania procesu dezynfekcji wyrobów medycznych wielokrotnego użytku (w 8 podmiotach leczniczych).

Analogicznie jak w roku 2023 stwierdzano również nieprawidłowości w obszarze właściwego przygotowania rąk do pracy przez osoby udzielające świadczeń zdrowotnych (dotyczyły personelu lekarskiego i pielęgniarskiego udzielającego świadczeń w 2 szpitalach). W 2 podmiotach leczniczych stwierdzono dodatkowo brak preparatu antyseptycznego do rąk w dozownikach, m.in. w gabinecie diagnostyczno-zabiegowym i gabinecie pielęgniarskim przygotowawczym. Uchybienia w obszarze sterylizacji stwierdzono w 6 podmiotach leczniczych – dotyczyły one m.in. nieprzestrzegania terminów ważności wyrobów medycznych (w 2 podmiotach leczniczych), nieprawidłowej częstotliwości wykonywania kontroli biologicznej wsadu (w 3 podmiotach leczniczych), niewykonywania zgodnie z obowiązującymi standardami testu sprawności technicznej Bowie-Dicka urządzenia sterylizującego (w 3 podmiotach leczniczych), stosowania wskaźników chemicznych typu IV (w 2 podmiotach leczniczych), dokumentowania procesu sterylizacji (w 2 podmiotach leczniczych), nieprzestrzegania procedury dekontaminacji wyrobów medycznych (w 1 podmiocie leczniczym).

W związku ze stwierdzanymi nieprawidłowościami na kierownika jednego z nadzorowanych podmiotów leczniczych nałożono grzywnę w drodze mandatu karnego na kwotę 500 zł oraz wszczynano postępowania administracyjne – wydano 24 decyzje, z czego 8 nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień. Ponadto, w związku z niezrealizowanymi nakazami decyzji, wystawiono 2 upomnienia. 2 szpitale objęto długoterminowym wzmożonym nadzorem z uwagi na obserwowane trudności w funkcjonowaniu wewnętrznych struktur kontroli zakażeń szpitalnych.

2.1. Ogniska epidemiczne szpitalne

Zarejestrowano 130 ognisk epidemicznych, co stanowiło nieznaczny wzrost w porównaniu do roku 2023 (Ryc. 55). Raporty wstępne o podejrzeniu lub wystąpieniu ogniska epidemicznego otrzymano łącznie z 11 szpitali, co stanowiło 29% pozostających pod nadzorem. Spośród 130 ognisk (wg stanu na 31 grudnia 2024 r.) – 9 pozostawało w fazach rozwojowej lub stabilizacji: 4 wywołane wirusem grypy, 1 – SARS-CoV-2, 2 – pałeczkami *Klebsiella pneumoniae* (OXA-48; MBL-NDM, ESBL), 1 – pałeczkami *Acinetobacter baumannii* opornymi na karbapenemy, 1 – *Enterococcus faecium* VRE. Ponadto, w fazie rozwojowej pozostały dwa ogniska wywołane pałeczkami *Acinetobacter baumannii* opornymi na karbapenemy (1) i *Klebsiella pneumoniae* OXA-48, NDM (1), zidentyfikowane w roku 2023, w oddziale o profilu anestezjologii i intensywnej terapii jednego z poznańskich szpitali.

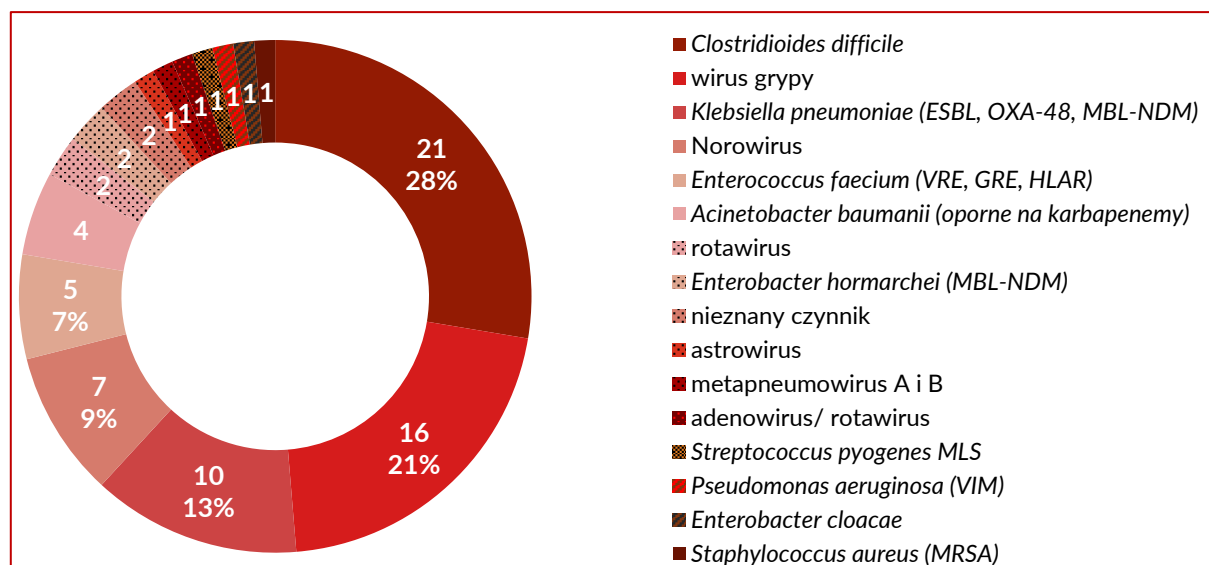
Ryc. 55. Ogniska epidemiczne szpitalne na terenie miasta Poznania i powiatu poznańskiego w latach 2019-2024

Tab. 4. Charakterystyka ognisk epidemicznych szpitalnych w 2024 roku

Liczba zakwalifikowanych pacjentów		Liczba zakwalifikowanego personelu		Liczba zgonów		Etiologia		
potwierdzona badaniami	nie-potwierdzona badaniami	potwierdzona badaniami	nie-potwierdzona badaniami	z powodu zakażenia	bez związku z zakażeniem	wirusowa	bakteryjna	nie ustalona
778	137	36	30	17	25	82	46	2
915		66		42		130		

Dominującym czynnikiem etiologicznym spośród zakażeń wirusowych był SARS-CoV-2 (54 ogniska, 65,8%), wirus grypy (16 ognisk, 19,5%) i norowirus (7 ognisk, 8,5%). W przypadku ognisk o etiologii bakteryjnej większość stanowiły ogniska, w których zidentyfikowano łaseczki *Clostridioides difficile* – 21 ognisk (45,6%), pałeczki Gram-ujemne – 18 ognisk (39,1%): *Klebsiella pneumoniae* – 10 ognisk (w tym 1 wywołane dwoma czynnikami chorobotwórczymi: *Klebsiella pneumoniae* i *Enterococcus faecium*); *Acinetobacter baumannii* – 4 ogniska; *Enterobacter hormaechei* – 2 ogniska; *Pseudomonas aeruginosa* – 1 ognisko; *Enterobacter cloacae* – 1 ognisko; oraz ziarniaki Gram-dodatnie – 7 ognisk (15,2%), w tym: *Staphylococcus aureus* – 1, *Streptococcus pyogenes* – 1, *Enterococcus faecium* – 5.

Uwagę zwraca wzrost liczby ognisk szpitalnych wywołanych przez *Clostridioides difficile* (aż o 133,3%) w porównaniu do roku poprzedniego (rok 2024 – 21 ognisk, 16,1% ogółu; rok 2023 – 9 ognisk, 6,9% ogółu). Wzrosła również liczba zakażeń układu pokarmowego o etiologii wirusowej – w roku 2023 zarejestrowano 5 ognisk epidemicznych, natomiast w roku sprawozdawczym – 13 ognisk. Podkreślenia wymaga również, że odsetek ognisk, w których zidentyfikowano pałeczki Gram-ujemne w roku sprawozdawczym był o 30,7% niższy w porównaniu do roku poprzedniego (26 ognisk, tj. 20,4% ogółu).

Ryc. 56. Ogniska epidemiczne szpitalne wg czynnika etiologicznego (z wyłączeniem ognisk wywołanych SARS-CoV-2) w 2024 roku

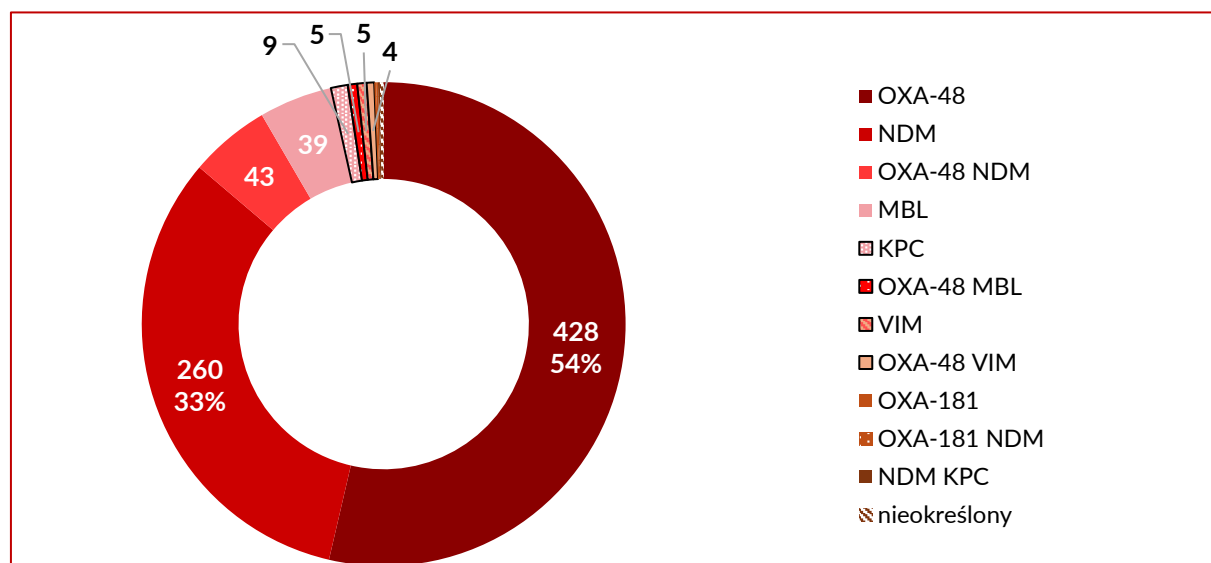
2.2. Nadzór nad pałeczkami *Enterobacterales* wytwarzającymi karbapenemazy (CPE)

Od kilku lat na terenie Poznania i powiatu poznańskiego obserwuje się w środowisku szpitalnym wyraźny trend wzrostowy rozprzestrzeniania się Gram-ujemnych pałeczek *Enterobacterales* wytwarzających karbapenemazy, w szczególności szczepów *Klebsiella pneumoniae*. W roku 2024 zarejestrowano łącznie 898 zgłoszeń dodatnich wyników badań w kierunku CPE (dotyczących 832 pacjentów), co stanowi wzrost o 41,4% (czyli 263 zgłoszenia) w porównaniu do roku 2023 (635 zgłoszeń) (Tab. 5). Analogicznie do lat poprzednich, zdecydowana większość dotyczyła szczepów *Klebsiella pneumoniae* wytwarzających karbapenemazę typu OXA-48 (428 zgłoszeń), jednakże odsetek tych szczepów w odniesieniu do wszystkich szczepów zarejestrowanych w roku 2024 (47,7%) był znacznie niższy niż w roku 2023 (77,6%) (Ryc. 57). Drugą w kolejności największą liczbę zgłoszeń (260) odnotowano w przypadku szczepów *Klebsiella pneumoniae* MBL-NDM (29% wszystkich zgłoszeń) – stanowi to istotny wzrost w porównaniu do roku ubiegłego (6,3%). Na uwagę zasługuje również,

że w roku 2024 zarejestrowano 54 przypadki szczepów *Klebsiella pneumoniae*, u których potwierdzono koprodukcję 2 typów karbapenemaz (6%): 43 szczepy OXA-48, MBL-NDM (o 27 więcej niż w roku 2023); 5 OXA-48, MBL; 4 OXA-48, MBL-VIM; 1 MBL-NDM, KPC, 1 OXA-181, MBL-NDM. W przypadku pozostałych CPE, najwięcej zgłoszeń dotyczyło szczepu *Enterobacter hormaechei* MBL-NDM (26 zgłoszeń).

Tab. 5. Liczba zgłoszeń dodatnich wyników badań w kierunku *Klebsiella pneumoniae* oraz pozostałych *Enterobacterales* wytwarzających karbapenemazy wg mechanizmów oporności w latach 2020-2024

Rodzaj pałeczek jelitowych	Mechanizm oporności	Rok				
		2020	2021	2022	2023	2024
<i>Klebsiella pneumoniae</i>	KPC	-	3	9	3	9
	OXA-48	13	260	433	493	428
	MBL	12	69	50	58	304
	w tym	VIM	1	-	6	8
		NDM	8	59	37	40
	OXA-181	-	-	-	-	1
	niepotwierdzony kilka nabytych karbapenemaz	3	10	-	-	2
SUMA CZĘŚCIOWA		28	343	498	578	798
Inne niż <i>Klebsiella pneumoniae</i>	KPC	1	-	1	-	2
	OXA-48	2	4	1	7	11
	MBL	35	39	31	48	80
	w tym	VIM	4	11	2	7
		NDM	29	24	26	33
	OXA-181	-	-	-	2	3
	OXA-126	-	-	-	-	1
	OXA-244	-	-	-	-	1
SUMA CZĘŚCIOWA		38	46	35	57	100

Ryc. 57. Liczba zgłoszonych szczepów *Klebsiella pneumoniae* wytwarzających karbapenemazy wg mechanizmów oporności w 2024 roku

Z ustaleń prowadzonych dochodzeń epidemiologicznych wynika, że podobnie jak w roku 2023, najwięcej zgłoszeń (78,5%) dotyczyło pacjentów skolonizowanych (705 przypadków); w przypadku 71,9% zgłoszeń materiał do badań stanowił wymaz z odbytu. W przypadku pozostałych pacjentów, u których wystąpiły objawy zakażenia, stwierdzono m.in. zapalenie płuc, zakażenie krwi, układu moczowego i rany. Zgłoszenia zarejestrowane w latach 2023-2024 w przeważającej części dotyczyły pacjentów hospitalizowanych w oddziałach intensywnej terapii. W roku sprawozdawczym liczba ta była większa niż w roku 2023 – odpowiednio 310 i 242 zgłoszenia (co stanowiło odpowiednio 34,5% i 38,1% ogółu zgłoszeń).

W roku 2024 kontynuowano działania mające na celu ograniczanie rozprzestrzeniania się CPE w nadzorowanych podmiotach leczniczych, w ramach których przeprowadzono 3 niezwykle czasochłonne kontrole w szpitalach, w których zidentyfikowano ogniska zakażeń wywołane przez *Klebsiella pneumoniae* OXA-48, *Enterobacter hormaechei* MBL-NDM oraz *Klebsiella pneumoniae* NDM. Kontrole zakończyły się wydaniem konstruktywnych doraźnych zaleceń, mających na celu jak najszybsze zahamowanie dalszego rozwoju ognisk oraz ich wygaszenie (zakończenie); każdorazowo obejmowały również komponent edukacyjny. W ramach kontroli o charakterze planowym – w 5 nadzorowanych szpitalach ocenie poddano obowiązujące procedury i działania w zakresie zapobiegania CPE. Pracownicy Oddziału Epidemiologii pozostawali w stałym kontakcie z zespołami kontroli zakażeń w szpitalach o najwyższym ryzyku rozprzestrzeniania się CPE. Dodatkowo 16 października 2024 r. w siedzibie Stacji zorganizowano spotkanie robocze z udziałem m.in. konsultanta wojewódzkiego w dziedzinie mikrobiologii lekarskiej, konsultanta wojewódzkiego w dziedzinie pielęgniarstwa epidemiologicznego, przewodniczących zespołów kontroli zakażeń szpitalnych i specjalistów ds. epidemiologii z wybranych szpitali, na którym szeroko dyskutowano kwestie merytorycznej współpracy, w tym strategii zapobiegania rozprzestrzenianiu się CPE. Pracownicy Stacji byli również zaangażowani w działania w zakresie ograniczania rozprzestrzeniania się zakażeń CPE nie tylko na poziomie lokalnym, ale i wojewódzkim, czego wyrazem był aktywny udział w posiedzeniach Zespołu ds. ograniczenia rozprzestrzeniania szczepów lekoopornych na terenie Wielkopolski. Problematyka CPE i organizacji systemu kontroli zakażeń szpitalnych została również omówiona ze studentami Wydziału Nauk o Zdrowiu w ramach dwudniowych zajęć z nadzoru sanitarno-epidemiologicznego, zorganizowanych w ramach współpracy z Uniwersytetem Medycznym im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu.

2.3. Diagnostyka mikrobiologiczna w kontroli zakażeń (dane za rok 2023)

W roku 2023 (w odniesieniu do roku 2022) odnotowano wzrost liczby hospitalizacji oraz badań mikrobiologicznych wykonywanych w szpitalach – odpowiednio o 17 495 i 62 368 (Tab. 6). Wzrosła również liczba przeprowadzonych badań mikrobiologicznych w przeliczeniu na łóżko (z 26 na 36 badań/ łóżko/ rok). Nieznacznie zwiększył się też wskaźnik wykonanych badań mikrobiologicznych w przeliczeniu na pacjenta (z 0,4 na 0,6 badań/ pacjenta). Wskaźniki te nadal znacząco odbiegały od standardów obowiązujących w innych krajach UE (poziom co najmniej 50 badań/ łóżko/ rok i 2 badań w przeliczeniu na pacjenta).

Tab. 6. Dane zbiorcze dotyczące liczby łóżek, hospitalizacji oraz badań mikrobiologicznych wykonywanych w podmiotach leczniczych na nadzorowanym terenie w latach 2022-2023

Ogólna liczba	Rok sprawozdawczy	
	2022	2023
Łóżek	6 430	6 357
Hospitalizacji	397 023	414 518
Badań mikrobiologicznych	166 381	228 749
Badań/łóżko/rok	25,9	35,9
Badań/pacjenta	0,4	0,6
Badań/100 pacjentów	41,9	55

Liczba wykonanych badań mikrobiologicznych w przeliczeniu na łóżko szpitalne w poszczególnych oddziałach szpitalnych różniła się w zależności od profilu oddziału (Tab. 8.). Podobnie jak w latach ubiegłych, najwięcej badań wykonano w oddziałach o profilach intensywnej opieki medycznej/ intensywnej terapii dorosłych (w roku 2023 – 182 badania, w roku 2022 – 164 badań) i dzieci (w roku 2023 – 149 badań, w roku 2022 – 135 badania) oraz transplantologii (w roku 2023 – 186 badań, w roku 2022 – 125 badań). Dostrzegalny jest wzrost liczby wykonywanych badań mikrobiologicznych w oddziałach: dermatologii (w roku 2023 – 174 badania, w roku 2022 – 44 badania), chorób zakaźnych (w roku 2023 – 80 badań, w roku 2022 – 55 badań) oraz oparzeniowych (w roku 2023 – 81 badań, w roku 2022 – 23 badania). Co istotne, wskaźniki te przekraczały rekomendowaną przez WHO liczbę badań wykonywanych u hospitalizowanych pacjentów (50 badań/ łóżko/ rok). Najniższe wskaźniki

odnotowano w oddziałach rehabilitacyjnych (2 badania/ łóżko), w zakładach opiekuńczo-leczniczych (wskaźnik 0,4 badania/ łóżko) oraz oddziałach psychiatrycznych (1 badanie/ łóżko).

Wskaźnik liczby badań mikrobiologicznych przypadających na hospitalizowanego pacjenta, podobnie jak w latach poprzednich, przewyższał normę europejską w przypadku oddziałów intensywnej opieki medycznej/ intensywnej terapii dzieci (z wyłączeniem oddziałów noworodkowych), intensywnej opieki medycznej/ intensywnej terapii dorosłych, transplantologii, oparzeniowych oraz dermatologicznych – Tab. 7.

Tab. 7. Liczba badań mikrobiologicznych w podmiotach leczniczych wg profilu oddziału szpitalnego (wskaźniki w przeliczeniu na łóżko szpitalne/rok oraz liczba badań/pacjenta) w latach 2021-2023

Lp.	Profil lub rodzaj komórki organizacyjnej	Liczba badań w przeliczeniu na jedno łóżko szpitalne			Liczba badań w przeliczeniu na pacjenta		
		2021	2022	2023	2021	2022	2023
1.	OIOM/OIT i inne oddziały intensywnej terapii DOROSŁYCH, działające jako wydzielone jednostki organizacyjne	186	164	182	6,4	6,9	7,25
2.	OIOM/OIT i inne oddziały intensywnej terapii DZIECI, działające jako wydzielone jednostki organizacyjne (z wyłączeniem oddziałów neonatologicznych)	154	135	149	3,4	2,5	2,6
3.	Transplantologia kliniczna	139	125	186	2,7	2,4	3,5
4.	Intensywna terapia noworodków	46	42	41	0,9	1,3	5,4
5.	Pediatra i inne oddziały niezabiegowe dla dzieci (noworodkowe, obserwacyjne, nefrologiczne, endokrynologiczne itp.), z wyłączeniem onkologii i hematologii	24	45	62	1,8	1,3	1,3
6.	Oddziały niezabiegowe dla dorosłych (wewnętrzny, kardiologiczny, nefrologiczny, neurologiczny, reumatologiczny, endokrynologiczny, pulmonologiczny itp.), z wyłączeniem onkologii i hematologii	33	34	58	1,1	1,4	1,9
7.	Onkologia i hematologia oraz inne onkologiczne oddziały specjalistyczne (np. ginekologia onkologiczna)	34	36	45	0,3	0,5	0,7
8.	Choroby zakaźne	41	55	80	0,6	0,6	0,9
9.	Dermatologia	26	44	174	0,6	1,0	2,8
10.	Leczenie oparzeń	17	23	81	0,2	0,3	0,4
11.	Oddziały zabiegowe dla dorosłych (chirurgia ogólna, urologia, laryngologia, kardiochirurgia, chirurgia onkologiczna, plastyczna, neurochirurgia itp.), z wyłączeniem ortopedii	17	19	31	0,1	0,2	0,2
12.	Okulistyka	8	11	13	0,2	0,2	0,2
13.	Położnictwo i ginekologia	11	14	11	0,2	0,3	0,2
14.	Neonatologia (noworodki zdrowe)	10	10	12	0,2	0,2	0,2
15.	Chirurgia dziecięca i inne oddziały zabiegowe dla dzieci (urologiczny, laryngologiczny, kardiochirurgiczny, neurochirurgiczny, ortopedyczny itp.)	13	10	15	0,3	0,3	0,3
16.	Patologia ciąży	8	14	0	0,02	0,04	0,04
17.	Ortopedia i traumatologia narządu ruchu	10	14	13	0,1	0,07	0,09
18.	Stacja dializ w strukturze szpitala	2	4	3	0,1	0,1	0,09
19.	Rehabilitacyjny	5	2	2	0,2	0,1	0,09
20.	Psychiatryczny	1	1	1	0,05	0,05	0,07
21.	ZOL w strukturze szpitala	0,2	0,5	0,4	0,09	0,1	0

Z analizy raportów rocznych o występowaniu patogenów alarmowych w podmiotach wykonujących działalność leczniczą za rok 2023 wynika, że najwyższa częstość występowania w przeliczeniu na 1 tys. hospitalizowanych pacjentów dotyczyła pałeczek *Klebsiella pneumoniae* ESBL (1,8) i *Clostridioides difficile* (1,8) (Tab. 8). Nieco niższą zapadalność odnotowano w przypadku drobnoustrojów: *Escherichia coli* ESBL (1,7), *Acinetobacter spp.* (1,5) oraz *Enterococcus faecium* VRE (1,0). Częstość występowania czynników chorobotwórczych była najwyższa w oddziałach leczenia oparzeń – w szczególności dotyczy to *Staphylococcus aureus* MRSA, *Enterococcus faecalis* VRE, *Enterococcus faecium* VRE, *Escherichia coli* ESBL, *Klebsiella spp.* wytwarzających karbapenemazy (CPE), *Acinetobacter spp.* Wysoką zapadalność odnotowano również w oddziałach intensywnej opieki/ intensywnej terapii dorosłych.

Tab. 8. Częstość występowania czynników alarmowych w podmiotach leczniczych wg rodzaju oddziału (współczynnik w przeliczeniu na 1 tys. hospitalizowanych pacjentów) w latach 2022-2023

Lp.	Nazwa oddziału	Rok	Czynnik alarmowy									
			Staphylococcus aureus (MRSA)	Enterococcus faecalis (VRE)	Enterococcus faecium (VRE)	Escherichia coli (ESBL)	Klebsiella spp. (ESBL)	Klebsiella spp. (CPE)	Pseudomonas aeruginosa	Acinetobacter spp.	Clostridioides difficile	Rotawirusy
1.	OIOM/OIT dla dorosłych	2022	15,4	2,1	11,2	10,7	23	15,6	12,3	54,8	2,4	-
		2023	7,1	1,4	11,5	8,6	16,7	14,7	6,6	32	3,7	-
2.	OIOM/OIT dla dzieci	2022	-	-	-	3,4	10,2	-	13,6	-	10,2	3,4
		2023	3,2	-	3,2	3,2	6,5	3,2	13	-	3,2	3,2
3.	Oddziały zabiegowe dla dorosłych	2022	1,2	0,2	1	2,6	2,1	0,4	0,7	1	1,1	-
		2023	0,9	0,09	1,3	2,2	1,9	0,5	0,6	0,7	0,7	-
4.	Oddziały leczenia oparzeń	2022	56,7	7,1	7,1	71	42,5	-	42,5	163	14,2	-
		2023	41,7	33,3	16,7	41,7	75	66,7	8,3	100	-	-
5.	Ortopedia i traumatologia narządu ruchu	2022	0,9	0,2	-	1,2	1	0,1	0,3	0,6	0,9	-
		2023	0,8	-	0,1	0,4	0,5	0,2	0,3	0,2	0,7	-
6.	Oddziały niezabiegowe dla dorosłych	2022	2,1	0,4	1,6	5	5,3	0,8	1	2,9	6,7	-
		2023	0,9	0,2	1,5	3,7	3,2	1,4	0,6	1,6	5,4	-
7.	Onkologia i hematologia	2022	0,1	0,04	0,4	0,3	0,5	0,06	0,3	0,1	0,5	0,05
		2023	0,09	-	0,1	0,2	0,3	0,01	0,2	0,1	0,6	0,02
8.	Położnictwo i ginekologia	2022	-	-	0,04	0,2	0,02	-	-	0,02	-	-
		2023	0,04	-	0,04	0,3	0,1	-	0,02	-	0,04	-
9.	Neonatologia	2022	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		2023	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	Pediatria i inne oddziały dziecięce niezabiegowe	2022	0,1	-	-	0,4	0,3	-	0,04	-	0,8	22,5
		2023	0,3	-	-	0,4	0,2	0,04	0,2	-	1,2	1,3
11.	Chirurgia dziecięca i inne oddziały zabiegowe dla dzieci	2022	0,5	-	0,1	0,2	0,5	-	0,1	-	-	3,4
		2023	0,3	-	0,07	0,3	0,3	-	0,1	-	0,3	0,07
12.	Rehabilitacyjny	2022	0,1	-	-	0,7	0,9	0,5	-	0,1	2,5	-
		2023	0,09	-	-	0,6	1,6	0,9	0,2	0,3	1,3	-
13.	Okulistyka	2022	-	-	-	-	0,1	-	0,3	0,1	-	-
		2023	-	-	-	-	0,07	-	-	-	-	-
14.	Choroby zakaźne	2022	4,8	2,5	7,8	13	14,4	0,2	0,3	5,9	9,2	57,5
		2023	0,6	0,9	6,3	5,3	3,1	1,7	0,9	2,8	7,2	5,8
15.	Transplantologia kliniczna	2022	0,5	0,3	3	4	5,8	1,3	4	1,8	3,5	0,5
		2023	-	-	3,3	7,1	3,8	0,4	1,7	-	6,7	-
16.	ZOL w strukturze szpitala	2022	6,8	15,1	11,9	-	17	-	5,1	8,5	-	-
		2023	2	-	6,1	6,1	4	-	-	12,1	2	-
17.	Dermatologia	2022	3	-	1,5	0,7	0,7	-	1,5	0,7	1,5	-
		2023	2,1	-	-	3,2	1,1	-	-	1,1	-	-
ZAPADALNOŚĆ OGÓŁEM		2023	0,7	0,1	1	1,7	1,8	0,9	0,5	1,5	1,8	0,2

3. DZIAŁANIA W OBSZARZE SZCZEPIEŃ OCHRONNYCH

W ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu pozostawały 273 podmioty lecznicze, realizujące szczepienia ochronne w ramach Programu Szczepień Ochronnych (tj. o 5 więcej w porównaniu do roku 2023), z czego ponad 80% stanowiły podmioty udzielające świadczeń w zakresie opieki podstawowej (POZ) – Tab. 9.

Tab. 9. Liczba podmiotów leczniczych wykonujących szczepienia ochronne w ramach PSO

Ogółem	Oddziały noworodkowe	Gabinety POZ	Szkoły	Inne
273	4	227	4	38

W roku 2024 do punktów szczepień rozdyskrebowano 173 669 preparatów szczepionkowych zakupionych przez ministra właściwego do spraw zdrowia (w roku 2023 wydano 188 390 szczepionek, co oznacza spadek o 7,8%), z czego 943 zutylizowano (w tym z przyczyn losowych, niezależnych od punktów szczepień). Łączna wartość zutylizowanych szczepionek wyniosła około 45 tys. zł.

W ramach nadzoru nad realizacją szczepień ochronnych w roku 2024 przeprowadzono 72 kontrole punktów szczepień, z czego 11 związanych było m.in. z przerwaniem łańcucha chłodniczego przy przechowywaniu szczepionek lub błędami wykonawczymi przy realizacji szczepień (dla porównania – w roku 2023 przeprowadzono 50 kontroli; wzrost o 40%). W 39 podmiotach wykonujących szczepienia stwierdzono nieprawidłowości (co stanowiło 54% ogółu skontrolowanych; sumarycznie zidentyfikowano aż 87 uchybień), które dotyczyły w szczególności: sposobu dokumentowania szczepień ochronnych, warunków przechowywania szczepionek, terminowości przekazywania i sposobu sporządzania kwartalnych sprawozdań z obowiązkowych szczepień ochronnych oraz realizacji obowiązku informowania o szczepieniach. W związku ze stwierdzanymi nieprawidłowościami nałożono 14 grzywn w drodze mandatu karnego na łączną kwotę 3 250 zł oraz wszczynano postępowania administracyjne – wydano 59 decyzji, z czego 24 nakazujące usunięcie stwierdzonych uchybień. Ponadto, w związku z niezrealizowanymi nakazami decyzji, wystawiono 5 upomnień. W 69 skontrolowanych punktach szczepień wydano łącznie 293 doraźne zalecenia.

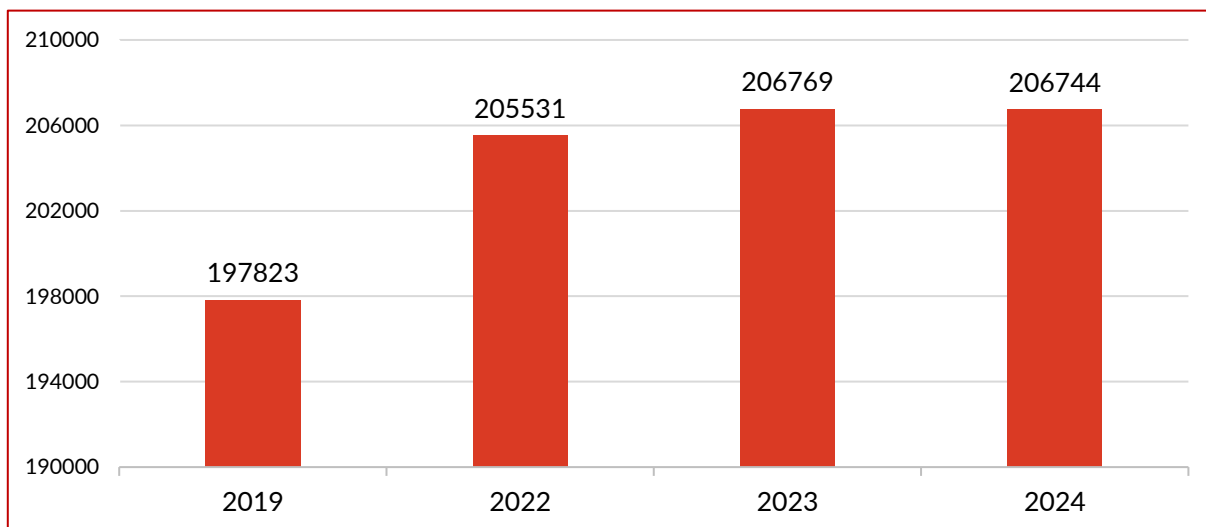
W roku sprawozdawczym podejmowano również szereg inicjatyw ukierunkowanych na poprawę świadomości społeczeństwa w zakresie szczepień ochronnych oraz ich znaczenia w ochronie zdrowia publicznego (m.in. dystrybuowano broszury i materiały edukacyjne, organizowano stoiska informacyjne i wystawy tematyczne, angażowano się również w komunikację w mediach lokalnych i ogólnopolskich oraz kampanię Wielkopolskiej Izby Lekarskiej pt. „Szczepienie Otula”).

Ponadto, w związku z sytuacją powodziową, która wystąpiła na Dolnym Śląsku w okresie od września do listopada 2024 roku koordynowano akcję szczepień przedekspozycyjnych przeciw tężcowi dla pracowników służb kierowanych do prac przy usuwaniu skutków powodzi. Szczepienia akcyjne prowadzone były na terenie 2 poznańskich szpitali i skorzystało z nich kilkudziesięciu mundurowych.

3.1. Wykonawstwo szczepień obowiązkowych – ocena stanu zaszczepienia dzieci i młodzieży

Na podstawie przepisów ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Poznaniu ustala zakres i terminy szczepień ochronnych oraz sprawuje na terenie miasta Poznania i powiatu poznańskiego nadzór w tym zakresie. Tzw. kalendarzem szczepień objęte są dzieci i młodzież od momentu urodzenia aż do ukończenia 19. roku życia. Wysoki poziom uodpornienia, gwarantujący z jednej strony bezpieczeństwo osób szczepionych, z drugiej zaś odporność zbiorowiskową (populacyjną), zależy od wykonania pełnego cyklu szczepienia przewidzianego dla danej jednostki chorobowej. Zastosowanie szczepień tylko u części zobowiązanych daje co najwyżej ochronę indywidualną.

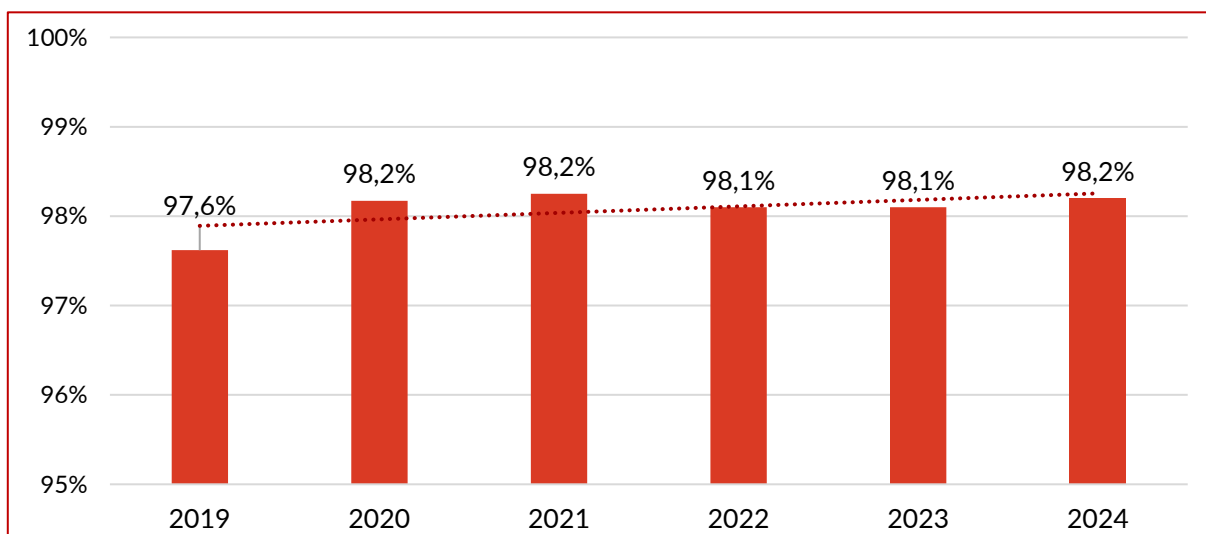
Jak wynika z danych gromadzonych na potrzeby nadzoru epidemiologicznego w roku 2024 obowiązkowymi szczepieniami ochronnymi objęto sumarycznie 206 769 dzieci i młodzieży do ukończenia 19. roku życia (dane wg sprawozdania MZ-54 za rok 2024; Ryc. 58). 87% dzieci urodzonych w roku 2022 (a więc dzieci, które powinny zakończyć już cykl szczepienia podstawowego) zostało całkowicie uodpornionych, 12% zostało częściowo uodpornionych, natomiast 1% dzieci z tego rocznika nie otrzymało jeszcze żadnej szczepionki.

Ryc. 58. Objęcie populacji w wieku 0-19 lat obowiązkowymi szczepieniami ochronnymi w latach 2019 oraz 2022-2024⁵

Realizacja szczepień przeciw gruźlicy

Szczepienie przeciw gruźlicy realizowane jest w schemacie jednodawkowym u noworodków w pierwszej dobie życia przed opuszczeniem szpitala. Stan zaszczepienia dzieci urodzonych w roku 2024 kształtował się na poziomie 98,2% i był o 0,1 p.p. wyższy niż obserwowany w tej samej grupie wiekowej w latach 2022-2023.

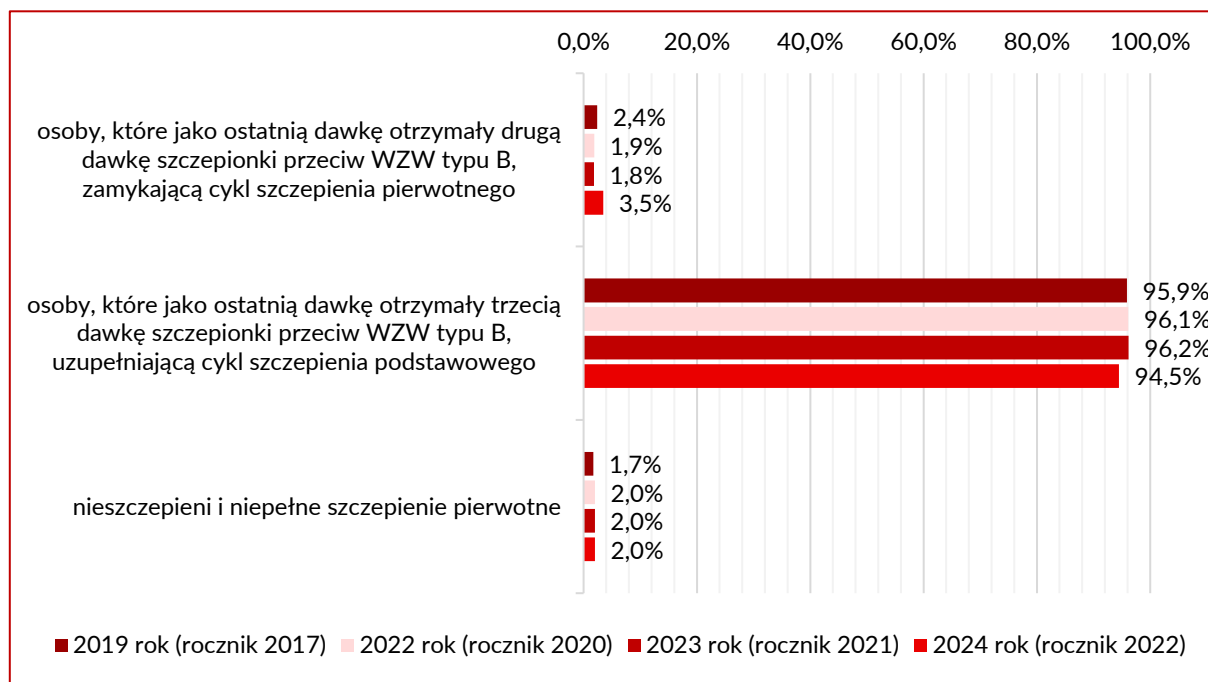
Ryc. 59. Stan zaszczepienia noworodków przeciw gruźlicy w latach 2019-2024

Realizacja szczepień przeciw WZW typu B

Szczepienie podstawowe przeciw WZW typu B wykonywane jest w schemacie trydawkowym. Obowiązujący kalendarz szczepień przewiduje podanie pierwszej dawki szczepienia podstawowego już w pierwszej dobie życia dziecka (jednocześnie ze szczepionką przeciw gruźlicy). Druga dawka szczepienia podstawowego podawana jest po 4-6 tygodniach, natomiast trzecia dawka szczepienia podstawowego (uzupełniająca) po 6. miesiącach od pierwszej dawki. Poziom wyszczepienia przeciw WZW typu B w roku 2024 na nadzorowanym terenie, uwzględniający pełny cykl szczepienia podstawowego (3 dawki), wynosił: dla rocznika 2024 – 44,4%, dla rocznika 2023 – 86,5%, z kolei dla rocznika 2022 – 94,5% (niższe wykonawstwo obserwowane w roczniku 2024 spowodowane jest tym, że dzieci urodzone w połowie roku otrzymają trzecią dawkę szczepionki już w następnym roku

⁵ Na podstawie danych z MZ-54 Roczego sprawozdania ze szczepień ochronnych za lata 2019 oraz 2022 i 2023.

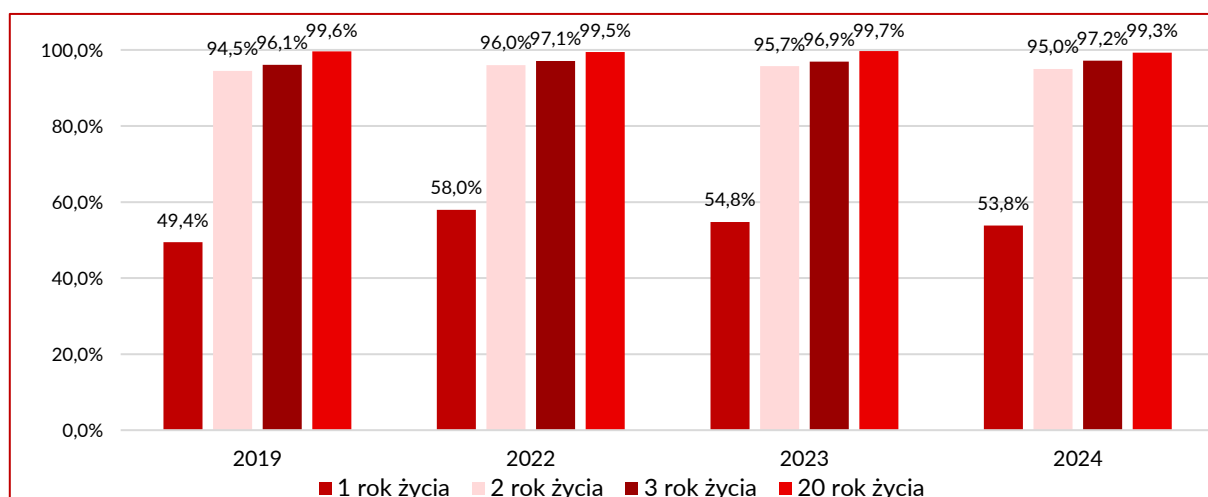
kalendarzowym). Wyszczepialność dzieci w 3. roku życia była niższa o 1,7 p.p. niż w roku poprzednim (94,5% w roku 2024 vs. 96,2% w roku 2023 – Ryc. 60).

Ryc. 60. Poziom zaszczepienia przeciw WZW typu B dzieci w 3. roku życia w latach 2019 oraz 2022-2024

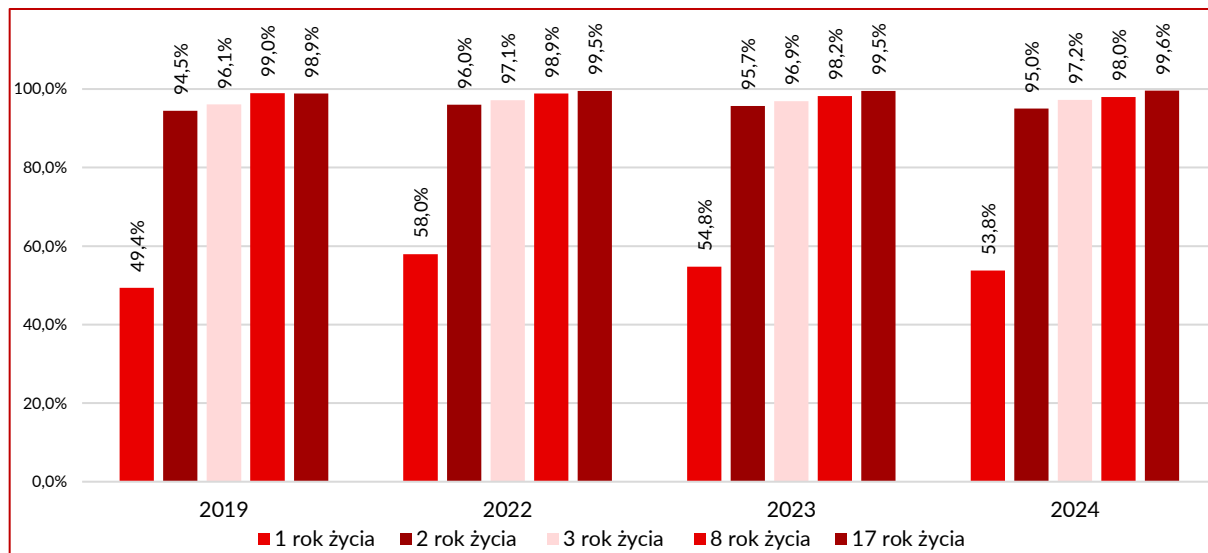
Realizacja szczepień przeciw błonicy, tężcowi i krztuścowi

Cykl szczepienia podstawowego przeciw błonicy, tężcowi i krztuścowi obejmuje 4 dawki szczepionki w 2, 4, 6 oraz w 16-18. miesiącu życia dziecka. Kalendarz szczepień obowiązkowych przewiduje dodatkowo podanie dwóch dawek przypominających przed ukończeniem 6 i 14. roku życia, a także podanie młodzieży do ukończenia 19. roku życia pojedynczej dawki szczepienia przeciw błonicy i tężcowi. Wyszczepialność przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi w poszczególnych rocznikach, podlegających obowiązkowi szczepienia, w zestawieniu danych sprawozdawczych za lata 2023 i 2024 nie uległa istotnym zmianom, z wyłączeniem podstawowego schematu szczepienia w pierwszym roku życia – w roku 2024 odsetek zaszczepionych niemowląt zmniejszył się o 1 p.p. (Ryc. 61).

Ryc. 61. Poziom zaszczepienia osób w 1, 2, 3 i 20. roku życia przeciw błonicy i tężcowi (według roczników podlegających obowiązkowi szczepienia) w latach 2019 oraz 2022-2024

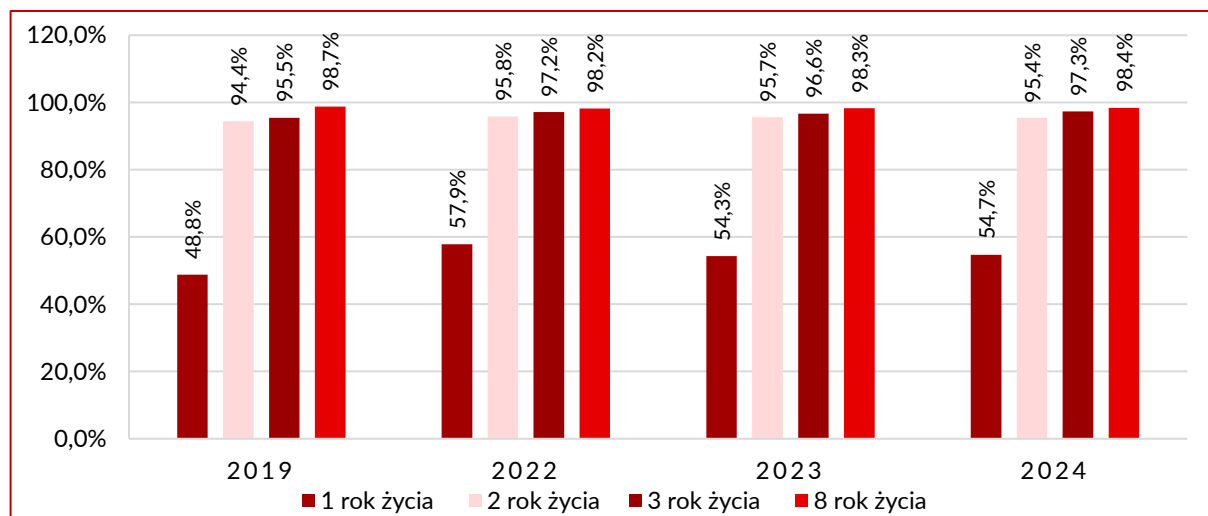
Odsetek osób zaszczepionych przeciw krztuścowi w pierwszych trzech latach życia w zestawieniu danych sprawozdawczych za lata 2023-2024 był zbliżony z obserwowanym w przypadku uodpornienia przeciw błonicy i tężcowi. Stan zaszczepienia dzieci w 8. roku życia w roku 2024 (dzieci, które zgodnie z PSO powinny otrzymać pierwszą przypominającą dawkę szczepienia przeciw błonicy, tężcowi i krztuścowi do ukończenia 6. roku życia) kształtował się na poziomie 98% i był niższy od obserwowanego w roku 2023 o 0,2 p.p. Odsetek młodzieży w 17. roku życia, u których zrealizowano pełny cykl szczepienia przeciw krztuścowi w roku 2024 kształtował się na poziomie 99,6% i był nieznacznie wyższy niż w roku poprzednim (wzrost o 0,1 p.p. – Ryc. 62).

Ryc. 62. Poziom zaszczepienia osób w 1, 2, 3, 8 i 17. roku życia przeciw krztuścowi (według roczników podlegających obowiązkowi szczepień zgodnie z PSO) w latach 2019 oraz 2022-2024

Realizacja szczepień przeciw ostremu nagminnemu porażeniu dziecięcemu (*poliomyelitis*)

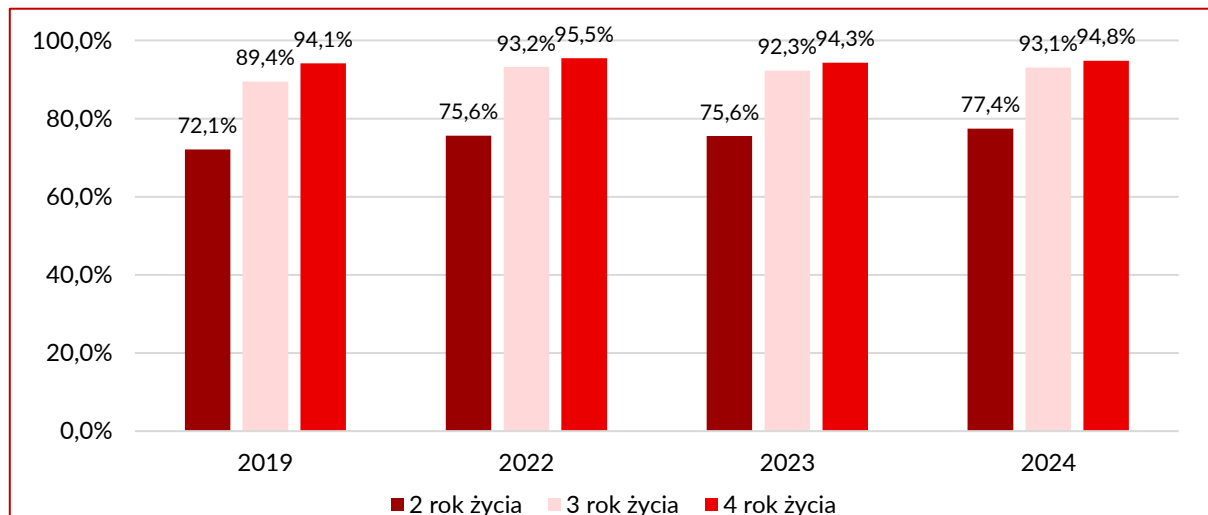
Szczepienie podstawowe przeciw *poliomyelitis* obejmuje podanie trzech dawek szczepionki w 4, 6 i 16-18. miesiącu życia. Dodatkowo w 6. roku życia należy wykonać szczepienie przypominające. Odsetek osób zaszczepionych w 2. roku życia w roku 2024 kształtował się na poziomie 95,4% i był wyższy o 1 p.p. od obserwowanego w roku 2019. Największe różnice w stanie uodpornienia w analizowanym okresie zaobserwowano wśród niemowląt – w roku 2019 wyszczepialność wynosiła 48,8%, w roku 2023 – 54,3%, natomiast w roku 2024 – 54,7%. Realizacja pełnego, czterodawkowego cyklu szczepienia w roku 2024 dla dzieci w 8. roku życia wyniosła 98,4% (w roku 2023 odnotowano wyszczepialność na poziomie 98,3%) (Ryc. 63).

Ryc. 63. Poziom zaszczepienia osób w 1, 2, 3 i 8. roku życia przeciw *poliomyelitis* (według roczników podlegających obowiązkowi szczepienia) w latach 2019 i 2022-2024

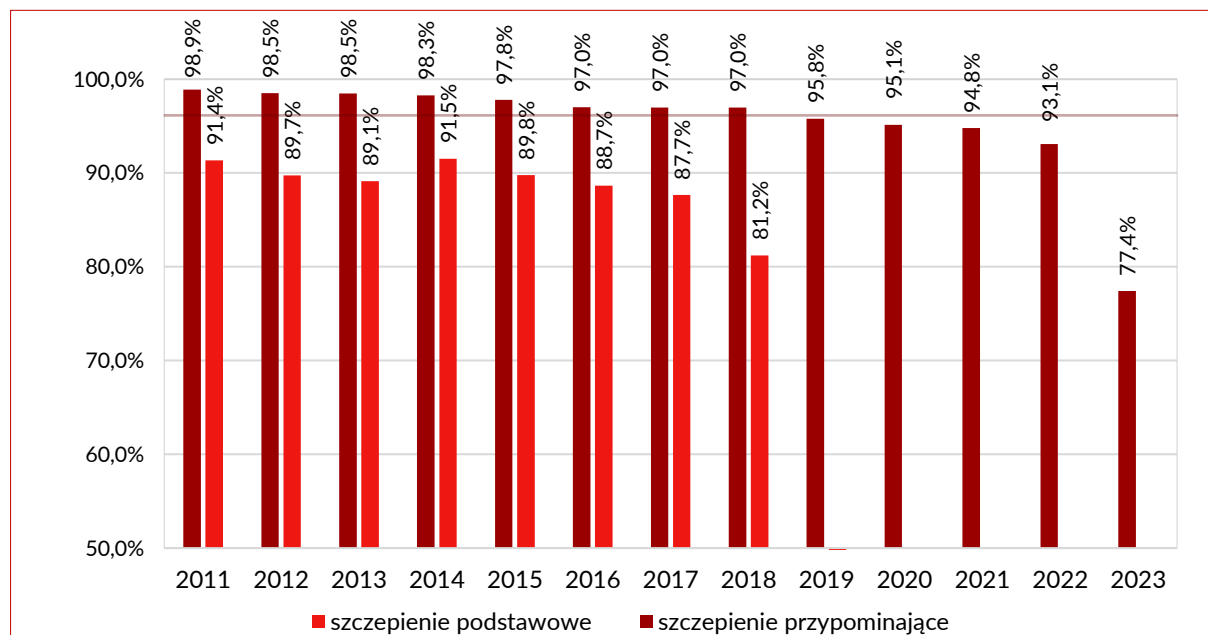
Realizacja szczepień przeciw odrze, nagminnemu zapaleniu przyusznic (śwince) i różyczce

Schemat szczepienia przeciw odrze, śwince i różyczce obejmuje podanie dwóch dawek szczepionki skojarzonej w 13-15. miesiącu życia (szczepienie podstawowe) oraz w 6. roku życia. Wyszczepialność pierwszą dawką szczepionki w roku 2024 dla dzieci w 2, 3 i 4. roku życia kształtowała się na poziomie, odpowiednio: 77,4%, 93,1% i 94,8%. Poziom zaszczepienia w stosunku do roku 2023 dla dzieci w 2. roku życia zwiększył się o 2 p.p.; u dzieci będących wówczas w 3. roku życia odnotowano wyszczepialność wyższą o 1 p.p., natomiast w przypadku dzieci będących w 4. roku życia zarejestrowano wyszczepialność wyższą o 0,5 p.p. (Ryc. 64).

Ryc. 64. Poziom zaszczepienia dzieci w 2, 3 i 4. roku życia przeciw odrze, śwince i różyczce (szczepienie podstawowe) w latach 2019 i 2022-2024

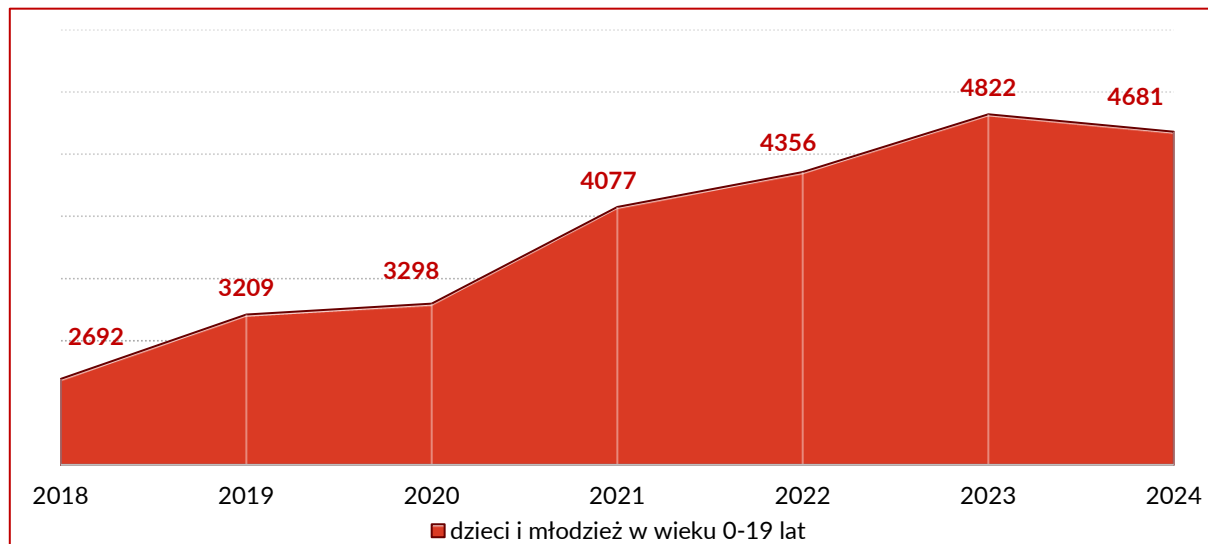
Odsetek dzieci, które otrzymały w roku 2024 drugą dawkę szczepionki przeciw odrze, śwince i różyczce (szczepienie przypominające) kształtował się na poziomie: w przypadku 6-latków – 46,5%, w przypadku 7-latków – 81,2%, u 10-latków – 89,8%, natomiast u 11-latków – 91,5% (Ryc. 65). Poziom wyszczepialności 6-14-latków przeciw odrze na nadzorowanym terenie nie osiągnął zalecanych 95%, co stwarza potencjalną możliwość pojawiania się w przyszłości lokalnych ognisk epidemicznych tej choroby.

Ryc. 65. Poziom zaszczepienia przeciw odrze, śwince i różyczce dzieci urodzonych w latach 2011-2023 w 2024 roku

Nadzór nad dziećmi, u których obowiązek szczepień ochronnych nie był realizowany

Liczba dzieci, u których całościowo lub częściowo nie zrealizowano obowiązku szczepień ochronnych zgodnie z PSO wynosiła 4 681 (Ryc. 66). Z analizy informacji zawartych w indywidualnych zgłoszeniach przekazywanych przez podmioty lecznicze wynika, że w roku 2024, podobnie jak w latach poprzednich, jako przyczyny uchylania się rodziców od obowiązku szczepień u swoich dzieci wskazywano wpływ ruchów antyszczepionkowych oraz środowisk propagujących medycynę alternatywną i niekonwencjonalną, a także wystąpienie niepożądanego odczynu poszczepiennego. Najczęściej jednak rodzice nie uzasadniali powodu rezygnacji ze szczepień obowiązkowych.

Ryc. 66. Liczba dzieci i młodzieży do 19. roku życia, u których nie zrealizowano obowiązku szczepień w latach 2018-2024

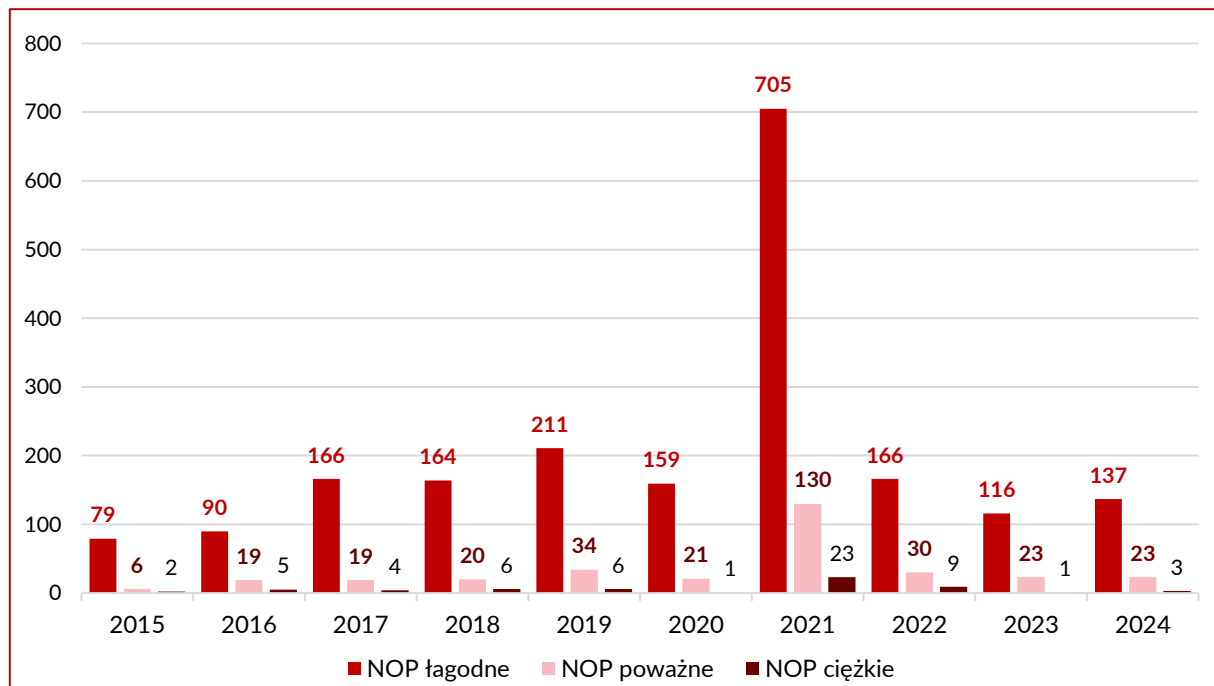
Zgodnie z przepisami o zapobieganiu i zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi w przypadku małoletnich poniżej 18. roku życia odpowiedzialność za wypełnienie obowiązku szczepień ochronnych spoczywa na rodzicach (lub ich przedstawicielach ustawowych). W roku 2024 do rodziców uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych u swoich dzieci wystosowano łącznie 304 pisma (tzw. wezwania), informujące o konieczności uzupełnienia zaległych szczepień ochronnych; wydano również 285 upomnień oraz wystawiono 161 tytułów wykonawczych wraz z wnioskami do Wojewody Wielkopolskiego o wszczęcie egzekucji administracyjnej o charakterze niepieniężnym. Na skutek prowadzonych działań u 147 dzieci obowiązek szczepień ochronnych został w całości zrealizowany.

3.2. Nadzór epidemiologiczny nad niepożądanymi odczynami poszczepiennymi (NOP)

Zgodnie z przyjętą definicją, NOP to niepożądany objaw chorobowy pozostający w związku czasowym z wykonanym szczepieniem ochronnym. Objawy te mogą mieć bardzo szerokie spektrum – od łagodnych, jak np. gorsze samopoczucie (NOP łagodny), aż do rzadkich, charakteryzujących się dużym nasileniem objawów (NOP poważny), a nawet zagrażających życiu (NOP ciężki). Rodzaje niepożądanych odczynów poszczepiennych oraz szczegółowe kryteria ich rozpoznawania, zgłaszania i rejestrowania na potrzeby nadzoru epidemiologicznego zostały szczegółowo uregulowane w przepisach prawa⁶.

⁶ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2010 r. w sprawie niepożądanych odczynów poszczepiennych oraz kryteriów ich rozpoznawania (Dz. U. z 2024 r. poz. 138).

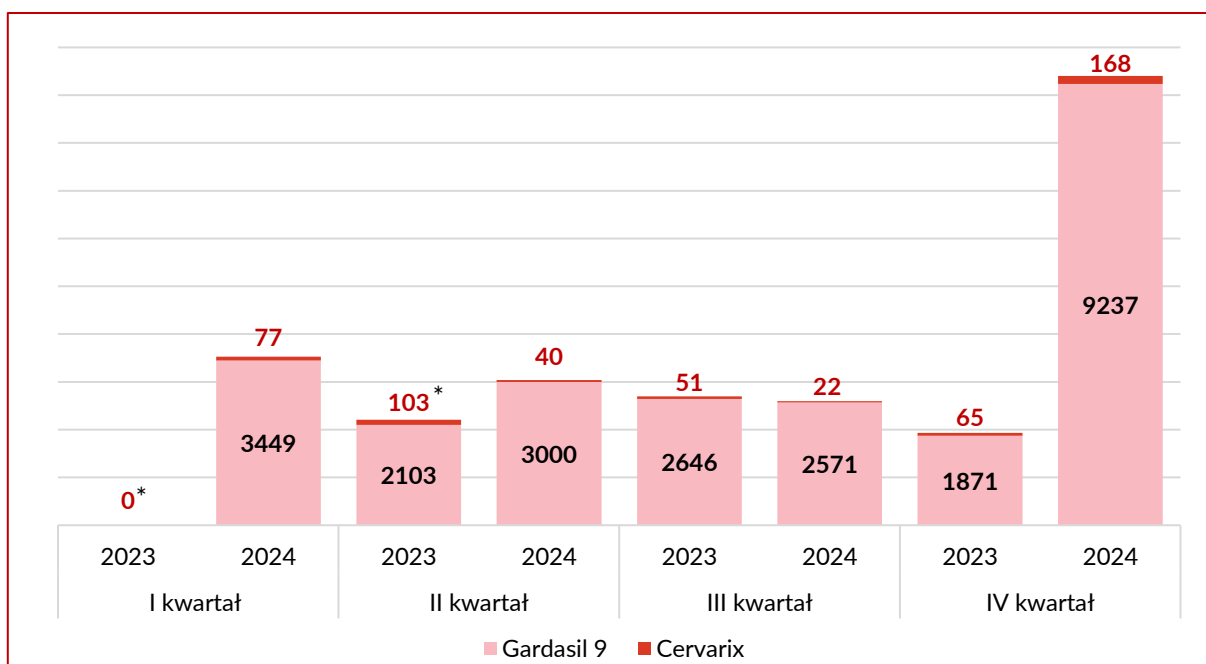
W roku 2024 zarejestrowano 163 NOP (o 23 więcej niż w roku poprzednim), spośród których 6,7% (11 NOP) wystąpiło po szczepieniu BCG. Zdecydowana większość zarejestrowanych NOP (84,1% ogółu; 137 przypadków) miała charakter łagodny; 14,1% wszystkich odczynów (23 przypadki) została sklasyfikowana na potrzeby nadzoru epidemiologicznego jako NOP poważny, natomiast 1,8% (3 przypadki) jako NOP ciężki. Z powodu wystąpienia NOP hospitalizowano 34 osoby, pozostałe wymagały co najwyżej leczenia w warunkach ambulatoryjnych. Żaden z zarejestrowanych przypadków NOP nie zakończył się zgonem.

Ryc. 67. Liczba zgłoszonych NOP z uwzględnieniem ich rodzaju w latach 2015-2024

3.3. Powszechny program szczepień przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego (HPV)

1 czerwca 2023 r. uruchomiono w Polsce powszechny program szczepień przeciw HPV, który realizuje cele i założenia Narodowej Strategii Onkologicznej na lata 2020-2030. Programem objęto początkowo kohortę urodzeniową 2010-2011 (a więc 12 i 13-letnie dziewczynki i chłopcy). 1 września 2024 r. rozszerzono uprawnienia do bezpłatnych szczepień na dzieci od ukończenia 9. roku życia do ukończenia 14. roku życia; dopuszczono również możliwość realizacji szczepień w szkołach. W ramach programu dostępne są dwie szczepionki do wyboru rodzica: 2-walentna szczepionka Cervarix oraz 9-walentna szczepionka Gardasil 9. Schemat szczepienia dla obu preparatów szczepionkowych jest 2-dawkowy (druga dawka powinna zostać podana nie wcześniej niż po 6. miesiącach i nie później niż 12. miesięcy od podania pierwszej). Z magazynu szczepionek wydano łącznie 21 015 preparatów, z czego zdecydowaną większość (20 573) stanowił Gardasil 9. Dla porównania – w roku poprzednim z magazynu wydano 8 118 szczepionek. W roku 2024 do punktów szczepień rozdystrybuowano więc niemal 3-krotnie więcej szczepionek przeciw HPV niż w pierwszym roku funkcjonowania programu. Przeprowadzono również o jedną trzecią więcej immunizacji niż w roku poprzednim (18 564 vs. 6 839) (Ryc. 68). Podawane preparaty były bezpieczne – na ogólną liczbę ponad 18,5 tys. immunizacji zarejestrowano 7 przypadków NOP, z czego 6 z nich miały charakter łagodny. Odsetek niepokojących objawów w okresie 4 tygodni po podaniu szczepionki kształtował się więc na poziomie zaledwie 0,03%.

Ryc. 68. Liczba podanych dawek szczepionek Gardasil 9 i Cervarix w ramach powszechnego programu szczepień przeciw HPV w ujęciu kwartalnym w latach 2023-2024 (*1 czerwca 2023 r. uruchomiono w Polsce powszechny program szczepień przeciw HPV).

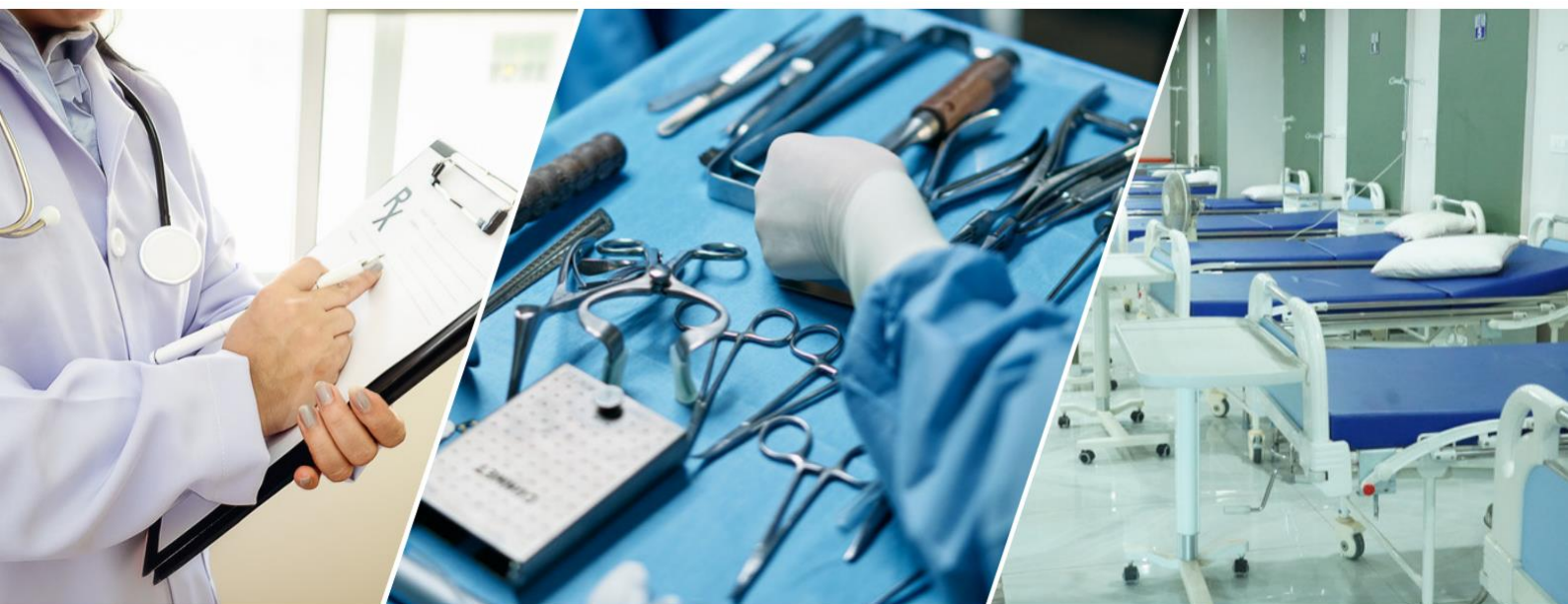

W 2024 roku, pomijając przypadki COVID-19, odnotowano rekordową liczbę zakażeń i chorób zakaźnych w ostatniej dekadzie, co znacząco wpłynęło na obciążenie pracą. Dzięki zaangażowaniu zespołu Oddziału Epidemiologii udało się w pełni odbudować system nadzoru epidemiologicznego w Poznaniu i powiecie poznańskim. Wzmocniona aktywność w terenie przyczyniła się do doskonalenia metod kontroli i skuteczniejszego wdrażania działań prewencyjnych.

Sytuacja epidemiologiczna większości chorób zakaźnych była stabilna, jednak odnotowano wzrost zachorowań na krztusiec i odrę, a także pierwszy od kilkudziesięciu lat przypadek błonicy. Mimo pojawienia się ognisk odrzy, skuteczne działania zapobiegawcze pozwoliły na ich szybkie wygaszenie. Niepokoi jednak fakt, że poziom wyszczepialności dzieci w wieku 6-14 lat przeciw odrze nie osiągnął zalecanego progu 95%, co może sprzyjać kolejnym epidemiom.

Rok 2024 był również drugim rokiem realizacji powszechnego programu szczepień przeciw HPV, w ramach którego liczba immunizacji wzrosła o 30% w stosunku do roku poprzedniego. Największą popularnością cieszyła się szczepionka Gardasil 9, a występowanie niepokojących odczynów poszczepiennych było znikome (0,03%).

W środowisku szpitalnym odnotowano niepokojący wzrost rozprzestrzeniania się szczepów *Klebsiella pneumoniae* wytwarzających karbapenemazy, a także wzrost liczby ognisk *Clostridioides difficile*. Coraz więcej pacjentów składało skargi na funkcjonowanie systemów zapobiegania zakażeniom szpitalnym, co wskazuje na konieczność wzmocnienia działań w tym obszarze.

IV. BEZPIECZEŃSTWO SANITARNE PODMIOTÓW LECZNICZYCH

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Poznaniu sprawuje nadzór nad podmiotami wykonującymi działalność leczniczą poprzez kontrole oceniające stan sanitarno-techniczny pomieszczeń, w tym zapewnienie warunków hospitalizacji pacjentów, stosowanie procedur higienicznych zapobiegających zakażeniom (sprzątanie, dezynfekcja, sterylizacja), postępowanie z wytwarzanymi odpadami medycznymi oraz stosowanie środków ochrony indywidualnej.

W roku 2024 w ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu znajdowało się 2 569 podmiotów wykonujących działalność leczniczą:

- 39 szpitali, w tym 13 szpitali „jednodniowych”,
- 3 zakłady opiekuńczo-lecznicze,
- 1 zakład rehabilitacji stacjonarnej całodobowej,
- 2 inne podmioty udzielające całodobowych stacjonarnych świadczeń zdrowotnych,
- 869 przychodni, ośrodków zdrowia, poradni, ambulatoriów,
- 117 zakładów badań diagnostycznych i medycznych laboratoriów diagnostycznych,
- 24 ambulatoryjne zakłady rehabilitacji leczniczej,
- 154 inne podmioty lecznicze ogółem (ambulatoryjne),
- 459 indywidualnych praktyk lekarskich, w tym 411 indywidualnych praktyk lekarzy dentystów,
- 814 indywidualnych specjalistycznych praktyk lekarskich, w tym 182 indywidualne specjalistyczne praktyki lekarzy dentystów,
- 26 grupowych praktyk lekarskich, w tym 21 grupowych praktyk lekarzy dentystów,
- 27 indywidualnych praktyk pielęgniarek,
- 14 grupowych praktyk pielęgniarek,
- 20 innych praktyk zawodowych, m.in. fizjoterapeutów.

Prowadzony nadzór i działania kontrolne miały na celu ochronę zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem czynników szkodliwych i uciążliwości środowiskowych oraz zapobieganie powstawaniu chorób, w szczególności chorób zakaźnych, związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych w placówkach medycznych.

1. Działalność kontrolno-represyjna w placówkach medycznych

W roku 2024 skontrolowano 401 placówek, co stanowiło 15,6% ujętych w ewidencji podmiotów wykonujących działalność leczniczą (w roku 2023 skontrolowano 399 obiektów – 15,6%). Szczegółowe

dane dotyczące skontrolowanych podmiotów wykonujących działalność leczniczą w roku 2024 w porównaniu do roku 2023 zawarto w poniższej tabeli (Tab. 10).

Tab. 10. Liczba skontrolowanych podmiotów wykonujących działalność leczniczą z uwzględnieniem ich kategorii, ewidencji oraz odsetka skontrolowanych w latach 2023-2024

Kategorie podmiotów	2023			2024		
	według ewidencji	poddane kontroli	odsetek skontrolowanych	według ewidencji	poddane kontroli	odsetek skontrolowanych
Szpitala	39	14	35,9	39	15	38,5
w tym szpitale jednolodniowe	13	4	30,8	13	4	30,8
Zakłady opiekuńczo-lecznicze	2	1	50	3	1	33,3
Zakłady rehabilitacji leczniczej stacjonarnej	1	0	0	1	1	100
Hospicja	1	0	0	0	0	0
Inne placówki	3	2	66,7	2	0	0
Przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria z izbą chorych, lecznice	863	192	22,2	869	161	18,5
Zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne	115	19	16,5	117	26	22,2
Zakłady rehabilitacji leczniczej	27	0	0	24	5	20,8
Inne podmioty lecznicze ogółem	155	5	3,2	154	37	24
Indywidualne praktyki lekarskie ogółem	463	77	16,6	459	60	13,1
w tym indywidualne praktyki lekarzy dentyków	413	72	17,4	411	59	14,4
Indywidualne specjalistyczne praktyki lekarskie ogółem	795	79	9,9	814	81	10
w tym indywidualne specjalistyczne praktyki lekarzy dentyków	183	30	16,4	182	32	17,6
Grupowe praktyki lekarskie ogółem	26	3	11,5	26	3	11,5
w tym grupowe praktyki lekarzy dentyków	20	2	10	21	3	14,3
Indywidualne praktyki pielęgniarek	30	1	3,3	27	2	7,4
Grupowe praktyki pielęgniarek	14	1	7,1	14	3	21,4
Inne praktyki zawodowe	17	5	29,4	20	6	30
RAZEM	2551	399	15,6	2569	401	15,6

W roku sprawozdawczym w podmiotach medycznych przeprowadzono łącznie 1039 kontroli (w tym 20 interwencyjnych), co stanowi wzrost o 8,6% wykonanych kontroli względem roku 2023 (957 kontroli, w tym 57 interwencyjnych).

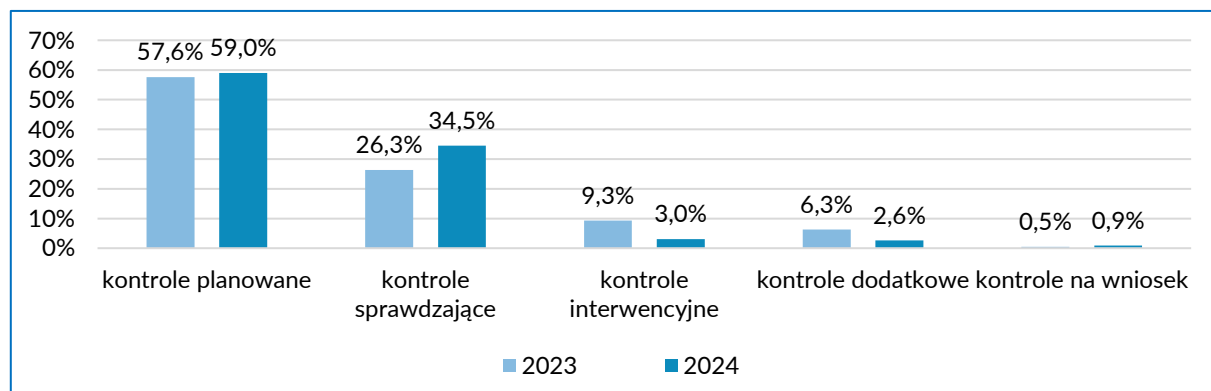
W związku z prowadzonym nadzorem w roku 2024 wydano łącznie 513 decyzji administracyjnych, w tym 168 płatniczych. Nałożono 31 grzywien w formie mandatu karnego w łącznej kwocie 8 300 zł, a także wydano 2 postanowienia o nałożeniu grzywny na kwotę 18 000 zł (w roku 2023 – wydano łącznie 388 decyzji administracyjnych, w tym 156 płatniczych, 25 grzywien w formie mandatu karnego w łącznej kwocie 6 150 zł, 6 postanowień o nałożeniu grzywny na kwotę 8 000 zł) (Tab. 11).

Tab. 11. Działalność kontrolno-represyjna w podmiotach wykonujących działalność leczniczą przeprowadzona przez Oddział Epidemiologii, Oddział Higieny Komunalnej oraz Oddział Higieny Żywności i Żywienia w latach 2023-2024

Ogólna liczba	2023	2024
podmiotów skontrolowanych	399	401 ↑
kontroli sanitarnych	957	1039 ↑
kontroli interwencyjnych	57	20 ↓
decyzji merytorycznych	232	345 ↑
decyzji płatniczych	156	168 ↑
mandatów/ z łączną kwotą	25 / 6 150 zł	31/ 8 300 zł ↑
postanowień o grzywnie/ z łączną kwotą	6 / 8 000 zł	2/ 18 000 zł ↓

Ponadto w związku z prowadzonymi czynnościami kontrolnymi w 39 placówkach medycznych, w tym 18 obiektach lecznictwa zamkniętego i 21 placówkach ambulatoryjnych, wydano zalecenia pokontrolne dotyczące przedłożenia dokumentacji związanej z prowadzeniem działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych w związku z udzielanymi świadczeniami zdrowotnymi, a także dokumentacji potwierdzającej właściwy sposób postępowania z odpadami medycznymi i przekazywania ich do utylizacji. Jednocześnie podczas kontroli w 308 podmiotach (18 placówkach lecznictwa zamkniętego, 290 obiektach lecznictwa ambulatoryjnego) przeprowadzono działania edukacyjno-informacyjne w zakresie: właściwej eksploatacji wewnętrznej sieci wody ciepłej oraz systemów wentylacyjno-klimatyzacyjnych w kontrolowanych obiektach celem zmniejszenia ryzyka występowania bakterii z rodzaju *Legionella* sp., przygotowania gabinetu zabiegowego do udzielania świadczeń zdrowotnych pacjentom, utrzymania właściwego poziomu higieny wody przepływającej przez unity stomatologiczne, zasad prowadzenia kontroli sprawności urządzeń sterylizujących, opracowania i wdrożenia procedur oraz dokumentowania podejmowanych działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych w związku z udzielanymi świadczeniami zdrowotnymi, postępowania z wytwarzanymi odpadami medycznymi, postępowania z bielizną jednorazowego i wielokrotnego użycia, zasad doboru preparatów do dezynfekcji powierzchni oraz do antyseptyki rąk.

W ramach nadzoru nad stanem sanitarno-higienicznym i technicznym podmiotów udzielających świadczeń zdrowotnych, w roku sprawozdawczym przeprowadzono łącznie 658 kontroli (co stanowi wzrost o 8,2% wykonanych kontroli względem roku 2023), w tym 388 planowanych oraz 270 nieplanowanych (227 kontroli sprawdzających, 17 kontroli dodatkowych (przeprowadzonych z urzędu, ze względu na odległy termin, który upłynął od ostatniej kontroli), 20 kontroli interwencyjnych oraz 6 kontroli w związku ze złożonymi wnioskami podmiotów rozpoczynających działalność). W roku 2023 przeprowadzono łącznie 608 kontroli, w tym 350 planowanych oraz 258 nieplanowanych (160 kontroli sprawdzających, 38 kontroli dodatkowych, 57 kontroli interwencyjnych oraz 3 kontrole na skutek wniosków podmiotów). Procentowy udział kontroli planowanych i nieplanowanych w liczbie kontroli przeprowadzonych w zakresie stanu sanitarno-higienicznego i technicznego w latach 2023-2024 przedstawia poniższa rycina (Ryc. 69).

Ryc. 69. Odsetek kontroli planowanych i nieplanowanych w liczbie kontroli przeprowadzonych w zakresie stanu sanitarno-higienicznego i technicznego w latach 2023-2024

Szczegółowy udział przeprowadzonych kontroli w zakresie oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego pomieszczeń obiektów leczniczych według ich kategorii, z uwzględnieniem podziału na kontrole planowane i nieplanowane przedstawia poniższa tabela (Tab. 12).

Tab. 12. Liczba przeprowadzonych kontroli w podmiotach wykonujących działalność leczniczą według kategorii, z uwzględnieniem odsetka kontroli planowanych i nieplanowanych w latach 2023-2024

Kategorie podmiotów	2023			2024		
	liczba kontroli	odsetek kontroli planowanych	odsetek kontroli nieplanowanych	liczba kontroli	odsetek kontroli planowanych	odsetek kontroli nieplanowanych
Szpitala	84	2,1	11,7	108	2,3	14,1
w tym szpitale jednodniowe	7	0,7	0,5	10	0,6	0,9
Zakłady opiekuńczo-lecznicze	14	0,2	2,1	10	0,2	1,4
Zakłady rehabilitacji leczniczej stacjonarnej	0	0,0	0,0	1	0,2	0,0
Hospicja	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0
Inne placówki	3	0,2	0,3	3	0,0	0,5
Przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria z izbą chorych, lecznice	268	28	16,1	250	22,8	15,2
Zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne	28	2,3	2,3	36	4,0	1,5
Zakłady rehabilitacji leczniczej	1	0,0	0,2	9	0,8	0,6
Inne podmioty lecznicze ogółem	10	0,5	1,2	38	5,6	0,2
Indywidualne praktyki lekarskie ogółem	93	11,3	3,9	90	9,0	4,7
w tym indywidualne praktyki lekarzy dentystów	86	10,7	3,5	88	8,8	4,7
Indywidualne specjalistyczne praktyki lekarskie ogółem	96	11,8	3,9	97	12,2	2,6
w tym indywidualne specjalistyczne praktyki lekarzy dentystów	39	4,8	1,6	42	4,9	1,5
Grupowe praktyki lekarskie ogółem	4	0,5	0,2	3	0,5	0,0
w tym grupowe praktyki lekarzy dentystów	3	0,3	0,2	3	0,5	0,0
Indywidualne praktyki pielęgniarek	1	0,2	0,0	2	0,3	0,0

Kategorie podmiotów	2023			2024		
	liczba kontroli	odsetek kontroli planowanych	odsetek kontroli nieplanowanych	liczba kontroli	odsetek kontroli planowanych	odsetek kontroli nieplanowanych
Grupowe praktyki pielęgniarek	1	0,2	0,0	3	0,5	0,0
Inne praktyki zawodowe	5	0,3	0,5	8	0,9	0,3
RAZEM	608	57,6	42,4	658	59,0	41,0

2. Bezpieczeństwo sanitarne podmiotów leczniczych

W wyniku kontroli przeprowadzonych w roku 2024 stwierdzono nieprawidłowości w 34 placówkach medycznych, co stanowiło 8,5% wszystkich skontrolowanych. Wśród podmiotów wykonujących działalność leczniczą, w których stwierdzono nieprawidłowości – w 21 placówkach dotyczyły one złego stanu sanitarno-higienicznego i technicznego (61,8%), w 8 przypadkach wyłącznie niewłaściwego stanu higieniczno-sanitarnego (23,5%), natomiast w 5 obiektach (14,7%) niewłaściwego stanu technicznego (Tab. 13). W roku 2023 w 69 obiektach (17,3% skontrolowanych) odnotowano uchybienia higieniczno-sanitarne i techniczne, odsetek placówek niespełniających stosownych wymogów oraz nieprzestrzegających określonych zasad obniżył się o 8,8 p.p., przy utrzymującej się na podobnym poziomie liczbie obiektów objętych kontrolą. Na podstawie wyników kontroli podejmowano stosowne działania wyjaśniające i egzekwujące.

Tab. 13. Liczba skontrolowanych podmiotów wykonujących działalność leczniczą, z uwzględnieniem kategorii obiektów, w których stwierdzono nieprawidłowości z uwzględnieniem ich zakresu w latach 2023-2024

Kategorie podmiotów	2023			2024		
	Podmioty ze stwierdzonymi nieprawidłowościami w zakresie stanu			Podmioty ze stwierdzonymi nieprawidłowościami w zakresie stanu		
	higieniczno-sanitarnego i technicznego	higieniczno-sanitarnego	technicznego	higieniczno-sanitarnego i technicznego	higieniczno-sanitarnego	technicznego
Szpitala	12	0	1	5	0	1
w tym szpitala jednodniowe	2	0	1	0	0	0
Zakłady opiekuńczo-lecznicze	1	0	0	1	0	0
Zakłady rehabilitacji leczniczej stacjonarnej	0	0	0	0	0	1
Inne placówki	2	0	0	0	0	0
Przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria z izbą chorych, lecznice	18	8	7	10	3	2
Zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne	0	2	0	1	1	0
Zakłady rehabilitacji leczniczej	0	0	0	0	0	0
Inne podmioty lecznicze ogółem	0	0	0	0	0	0

Kategorie podmiotów	2023			2024		
	Podmioty ze stwierdzonymi nieprawidłowościami w zakresie stanu			Podmioty ze stwierdzonymi nieprawidłowościami w zakresie stanu		
	higieniczno-sanitarnego i technicznego	higieniczno-sanitarnego	technicznego	higieniczno-sanitarnego i technicznego	higieniczno-sanitarnego	technicznego
Indywidualne praktyki lekarskie ogółem	6	3	2	1	1	1
w tym indywidualne praktyki lekarzy dentystów	5	3	2	1	1	1
Indywidualne specjalistyczne praktyki lekarskie ogółem	3	1	3	3	2	0
w tym indywidualne specjalistyczne praktyki lekarzy dentystów	1	1	2	1	0	0
Grupowe praktyki lekarskie ogółem	0	0	0	0	1	0
w tym grupowe praktyki lekarzy dentystów	0	0	0	0	1	0
Indywidualne praktyki pielęgniarek	0	0	0	0	0	0
Grupowe praktyki pielęgniarek	0	0	0	0	0	0
Inne praktyki zawodowe	0	0	0	0	0	0
RAZEM	42	14	13	21	8	5

Na ocenę warunków higieniczno-sanitarnych oraz technicznych placówek medycznych wpływały:

- stan techniczny pomieszczeń i urządzeń,
- postępowanie z wytwarzanymi odpadami medycznymi,
- postępowanie z brudną i czystą bielizną,
- postępowanie ze zwłokami osób zmarłych w obiektach stacjonarnego i całodobowego udzielania świadczeń zdrowotnych,
- warunki zaopatrzenia w bieżącą wodę ciepłą i zimną obejmujące stan instalacji wodociągowych wewnątrz budynków,
- podejmowanie działań zapobiegających rozprzestrzenianiu się zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi związanych z udzielanymi świadczeniami zdrowotnymi.

Tab. 14. Przykłady nieprawidłowości stwierdzanych w ramach nadzoru bieżącego w podmiotach wykonujących działalność leczniczą w 2024 roku

Kategorie podmiotów	Nieprawidłowości w zakresie	
	stanu sanitarno-technicznego	stanu sanitarno-higienicznego
Szpitala	nieprawidłowy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń: pęknięcia, ubytki powierzchni ścian, drzwi, ościeżnic, podłóg, parapetów okiennych, ubytki powierzchni połączeń ściany z podłogą, przetarta wykładzina podłogowa,	- nieprawidłowy stan higieniczno-sanitarny pomieszczeń: zabrudzenia ścian, sufitów w pomieszczeniach oddziałów, pracowni i bloków operacyjnych, zagrzybione uszczelki silikonowe przy brodzikach, - nieprawidłowe procedury higieniczno-sanitarne lub brak ich stosowania w zakresie: postępowania z bielizną

Kategorie podmiotów	Nieprawidłowości w zakresie	
	stanu sanitarno-technicznego	stanu sanitarno-higienicznego
	- nieprawidłowy stan sanitarno-techniczny wyposażenia oddziałów, zespołów zabiegowych, (mebli, materacy, kozetek lekarskich, stolików, sprzętu medycznego, sprzętu pomocniczego), rolet okiennych w pokojach łóżkowych, armatury sanitarnej, wyposażenia pomieszczeń pomocniczych zaplecza szpitalnego (półek, regałów), - braki w wyposażeniu pomieszczeń: umywalki z ciepłą i zimną wodą do mycia rąk w pomieszczeniach wykonywania badań oraz brudownikach, stelaży na worki z odpadami medycznymi, środków do transportu brudnej bielizny z zamkniętą przestrzenią ładunkową, separatora do odzyskiwania amalgamatu przy unicie stomatologicznym w poradni stomatologicznej, rolet okiennych w nasłonecznionych pokojach łóżkowych, odcinka (blatu) materiałów sterylnych oraz stanowiska higieny rąk zorganizowanego poza blatem roboczym w ciągu technologicznym sterylizatorni, zlewu gospodarczego w pomieszczeniu porządkowym, natrysku i wózka-wanny w pomieszczeniu higieniczno-sanitarnym dla osób niepełnosprawnych, szczególnie poruszających się na wózkach inwalidzkich, wyposażenia pomieszczenia higieniczno-sanitarnego w sposób dostosowany do przyjmowania dziecka, - brak wymaganych pomieszczeń: gabinetu diagnostyczno-zabiegowego, pokoju przygotowawczego z pokojem pielęgniarskim, pomieszczenia higieniczno-sanitarnego dostosowanego dla osób niepełnosprawnych, szczególnie poruszających się na wózkach inwalidzkich, pomieszczenia terapeutyczno-rehabilitacyjnego w oddziale psychiatrycznym, pomieszczeń magazynowych, porządkowych, brudowników, - brak wentylacji mechaniczno-wyciągowej w odpowiednich pomieszczeniach, - niezapewnienie wymaganej organizacji pomieszczeń: brak dostępu do łóżka pacjenta z trzech stron, przechodni oddział szpitalny, realizowanie części świadczeń zdrowotnych w korytarzu oddziału, wykorzystywanie pomieszczeń niezgodnie z przeznaczeniem, - brak uzyskanego odstępu na zlokalizowanie pomieszczeń fizjoterapii poniżej poziomu terenu wokół budynku	szpitalną, postępowania z wytwarzanymi odpadami medycznymi, - niewłaściwe postępowanie z odpadami medycznymi: nieprawidłowa segregacja odpadów medycznych, brak oznakowania identyfikującego na pojemnikach/workach z odpadami medycznymi, brak pojemników transportowych do transportu wewnętrznego odpadów medycznych, - brak zamykanych pojemników na odpady medyczne i komunalne w gabinetach zabiegowych, - brak sit w pojemnikach przeznaczonych do wstępnej dezynfekcji narzędzi wielokrotnego użycia, - niezapewnienie właściwych warunków mycia wózków i innych elementów transportowych oraz mycia obuwia operacyjnego, - niewłaściwa częstotliwość oraz liczba pobieranych próbek wody z wewnętrznej instalacji ciepłej wody do badań w kierunku <i>Legionella</i> sp. w ramach kontroli wewnętrznej, - nieprawidłowe prowadzenie rejestru chorób zakaźnych i czynników alarmowych, prowadzenie kontroli wewnętrznych, opracowanie oceny ryzyka zakażeń związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych, - nieprawidłowa realizacja obowiązku zgłaszania chorób zakaźnych i biologicznych czynników chorobotwórczych, - niezgodne z wymogami powołanie/ skład osobowy zespołu lub komitetu kontroli zakażeń szpitalnych, - nieprzestrzeganie procedur zapobiegających zakażeniom i chorobom zakaźnych, - nieprawidłowości w zakresie zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pracy: brak oznakowania produktów biobójczych, brak lub nieaktualne karty charakterystyki stosowanych mieszanin niebezpiecznych oraz mieszanin stwarzających zagrożenie, brak protokołu badania skuteczności wentylacji w pomieszczeniach pracy, braki w zaopatrzeniu w odzież ochronną i roboczą, brak instrukcji bhp, brak stosowania ochronników słuchu w związku z przekroczeniem progu natężenia dźwięku powyżej 80dB, szafki odzieżowe bez podziału na odzież ochronną i prywatną, nieprawidłowo wyposażone stanowiska pracy z komputerem, brak oznakowania miejsc z występującym zagrożeniem czynnikami biologicznymi, brak oznakowania miejsc przechowywania

Kategorie podmiotów	Nieprawidłowości w zakresie	
	stanu sanitarno-technicznego	stanu sanitarno-higienicznego
		substancji chemicznych i/lub ich mieszanin, • zaniechanie pobierania próbek wody z wewnętrznej instalacji ciepłej wody do badań w kierunku <i>Legionella</i> sp. w ramach kontroli wewnętrznej
Szpitala jednodniowe	• brak wymaganych pomieszczeń: pokoju przygotowawczego pielęgniarstwa, • nieprawidłowy stan sanitarno-techniczny wyposażenia (mebli, krzeseł), • brak wymaganej organizacji pomieszczeń: wykorzystywanie pomieszczenia brudownika niezgodnie z przeznaczeniem, • niezapewnienie przy pomieszczeniu do gromadzenia odpadów medycznych dostępu do ciepłej i zimnej wody do celów porządkowych	• nieprawidłowy stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń: zabrudzenia ścian, przebarwiona wykładzina podłogowa w pomieszczeniu porządkowym, • brak opracowanej procedury na wypadek zgonu pacjenta • zaniechanie pobierania próbek wody z wewnętrznej instalacji ciepłej wody do badań w kierunku <i>Legionella</i> sp. w ramach kontroli wewnętrznej
Zakłady opiekuńczo-lecznicze	• nieprawidłowy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń: niezabezpieczony otwór instalacyjny w ściennych w węźle sanitarnym pokoju łóżkowego, • braki w wyposażeniu pomieszczeń: umywalki z baterią z ciepłą i zimną wodą oraz dozownika z mydłem w płynie i pojemnika z ręcznikami jednorazowego użycia w sali rehabilitacji, • brak wymaganych pomieszczeń: pomieszczenia porządkowego, gabinetu diagnostyczno-zabiegowego, brudownika, • niezapewnienie wymaganej organizacji pomieszczeń: wykorzystywanie pomieszczenie higieniczno-sanitarne niezgodnie z przeznaczeniem, • niezapewnienie pojemników nadających się do mycia i dezynfekcji służących do transportu bielizny oraz transportu odpadów medycznych, • brak w sąsiedztwie przenośnych urządzeń chłodniczych przeznaczonych do wstępnego magazynowania odpadów medycznych dozowników ze środkiem do dezynfekcji rąk, podajników na czyste rękawiczki jednorazowe oraz pojemników na zużyte rękawiczki	• nieprawidłowy stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń: zabrudzenia ściany w sali rehabilitacji, • nieprawidłowe postępowanie z odpadami medycznymi o kodzie 18 01 04, • zaniechanie pobierania próbek wody z wewnętrznej instalacji ciepłej wody do badań w kierunku <i>Legionella</i> sp. w ramach kontroli wewnętrznej
Zakłady rehabilitacji leczniczej stacjonarnej	• brak wymaganych pomieszczeń: gabinetu diagnostyczno-zabiegowego, • braki w wyposażeniu pomieszczeń: umywalki z baterią z ciepłą i zimną wodą oraz dozownika z mydłem w płynie i pojemnika z ręcznikami jednorazowego użycia w sali kinezyterapii, • brak pokrywy przy wózku do transportu zwłok	• brak opracowanej procedury postępowania z czystą bielizną, • niewłaściwa częstotliwość oraz liczba pobieranych próbek wody z wewnętrznej instalacji ciepłej wody do badań w kierunku <i>Legionella</i> sp. w ramach kontroli wewnętrznej
Przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria	• nieprawidłowy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń: zniszczone z ubytkami ściany, sufity, zniszczone z ubytkami okienko rejestracyjne,	• nieprawidłowa realizacja procedur dekontaminacji narzędzi i sprzętu wielokrotnego użytku: zaniechanie lub niewłaściwa częstotliwość kontroli

Kategorie podmiotów	Nieprawidłowości w zakresie	
	stanu sanitarno-technicznego	stanu sanitarno-higienicznego
z izbą chorych, lecznice	podłogi zniszczone lub wykonane z materiałów niezmywalnych, - nieprawidłowy stan sanitarno-techniczny wyposażenia pomieszczeń: meble niezmywalne, zniszczone z uszkodzeniami powierzchni (fotele, krzesła, fotele stomatologiczne, fotele ginekologiczne, kozetki, blaty szafek, biurka), - braki w wyposażeniu pomieszczeń: brak lub niekompletne wyposażenie pomieszczeń wykonywania badań w umywalce z baterią z ciepłą i zimną wodą, dozownik z mydłem w płynie, dozownik ze środkiem do dezynfekcji rąk, pojemnik z ręcznikami jednorazowego użycia oraz pojemnik na zużyte ręczniki, brak podajnika z ręcznikami jednorazowego użycia, brak podajnika z papierem toaletowym w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych, brak bidetu w pomieszczeniu higieniczno-sanitarnym połączonym z gabinetem badań ginekologicznych, - brak wymaganej organizacji pomieszczeń: brak całkowitego wyodrębnienia pomieszczeń placówki od innych użytkowników budynku, brak lub nieprawidłowy ciąg technologiczny sterylizatorni, brak bezpośredniego połączenia gabinetu diagnostyczno-zabiegowego, w którym wykonywane są badania lub zabiegi w zakresie ginekologii lub urologii z pomieszczeniem higieniczno-sanitarnym wyposażonym dodatkowo w bidet, brak wydzielonego miejsca do gromadzenia brudnej bielizny, brak zapewnionego miejsca do przechowywania bielizny czystej, - zaniechanie regularnej kontroli instalacji klimatyzacji,	procesów sterylizacji przy użyciu testów biologicznych, zaniechanie sterylizacji narzędzi wielokrotnego użytku; nieprzestrzeganie terminu ważności pakietów z narzędziami wielokrotnego użycia; poddawanie pakietów z narzędziami procesowi sterylizacji po upływie terminu ich ważności z pominięciem etapu dezynfekcji; nieprawidłowe przechowywanie narzędzi (bez opakowań), - nieprzestrzeganie terminu ważności wyrobów medycznych, materiałów stomatologicznych, preparatów do dezynfekcji rąk, sprzętu jednorazowego użycia, - brak wymaganych procedur higieniczno-sanitarnych, - brak kart charakterystyki preparatów dezynfekcyjnych, - zaniechanie przeprowadzania oraz dokumentowania co najmniej co 6 miesięcy kontroli wewnętrznej w zakresie zapobiegania oraz zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych w związku z udzielanymi świadczeniami zdrowotnymi, - brak rozdziału sprzętu służącego do sprzątania pomieszczeń z uwzględnieniem stref czystości, - nieprawidłowe postępowanie z odpadami medycznymi: niewłaściwa klasyfikacja wytwarzanych odpadów medycznych w zależności od źródła ich powstawania, brak oznakowania identyfikującego na pojemnikach/workach z odpadami medycznymi, niewłaściwa częstotliwość wymiany pojemników do gromadzenia odpadów medycznych o ostrych końcach i krawędziach, brak termometru do pomiaru temperatury wewnątrz urządzenia chłodniczego do magazynowania odpadów medycznych, brak w sąsiedztwie przenośnego urządzenia chłodniczego dozownika ze środkiem do dezynfekcji rąk, podajnika z rękawiczkami jednorazowego użycia oraz pojemnika na zużyte rękawiczki jednorazowe, niezapewnienie miejsca magazynowania odpadów medycznych o kodzie 18 01 04*; magazynowanie pojemników/worków z odpadami medycznymi poza urządzeniem chłodniczym w temperaturze panującej w pomieszczeniu - brak realizacji obowiązku terminowego zgłaszania chorób zakaźnych, - wykonanie szczepień ochronnych z użyciem przeterminowanego produktu leczniczego, przechowywanie w urządzeniu chłodniczym przeterminowanych produktów

Kategorie podmiotów	Nieprawidłowości w zakresie	
	stanu sanitarno-technicznego	stanu sanitarno-higienicznego
		leczniczych, niewłaściwe przechowywanie preparatów szczepionkowych,
Zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne	- nieprawidłowy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń: zniszczone z ubytkami ściany, - nieprawidłowy stan sanitarno-techniczny wyposażenia pomieszczeń: meble niezmywalne, zniszczone z uszkodzeniami powierzchni, - braki w wyposażeniu pomieszczeń diagnostyczno-zabiegowych: brak lub niekompletne wyposażenie stanowiska higieny rąk w umywalki z baterią z ciepłą i zimną wodą, dozownikiem z mydłem w płynie, dozownikiem ze środkiem do dezynfekcji rąk, pojemnikiem z ręcznikami jednorazowego użycia oraz pojemnikiem na zużyte ręczniki	- nieprawidłowy stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń: brudne ściany w punkcie pobrań, w pracowni USG, - brak opracowanych wymaganych procedur higieniczno-sanitarnych, - brak przeprowadzania i dokumentowania co najmniej co 6 miesięcy kontroli wewnętrznej w zakresie zapobiegania oraz zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych związanych z udzielanymi świadczeniami zdrowotnymi, - brak regularnej, z częstotliwością co 12 miesięcy kontroli instalacji klimatyzacji w placówce, - brak ciepłej wody przy umywalce do mycia rąk w pomieszczeniu wykonywania badań, - brak podziału sprzętu służącego do sprzątania pomieszczeń z uwzględnieniem stref czystości, - niewłaściwe postępowanie ze sprzętem do sprzątania w zakresie jego mycia, dezynfekcji i przechowywania, - brak rozdzielenia odzieży medycznej od prywatnej w pomieszczeniu socjalnym dla personelu, - nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami medycznymi: brak w sąsiedztwie przenośnego urządzenia chłodniczego na odpady medyczne dozownika ze środkiem do dezynfekcji rąk, podajnika z rękawiczkami jednorazowego użycia oraz pojemnika na zużyte rękawiczki jednorazowe, brak pojemników zamykanych do transportu wewnętrznego odpadów medycznych - brak przestrzegania terminowego zgłaszania wyników badań w kierunku biologicznych czynników chorobotwórczych u ludzi
Zakłady rehabilitacji leczniczej	- nieprawidłowy stan sanitarno-techniczny pomieszczenia udzielania świadczeń: zniszczona z ubytkami ściana, - braki dotyczące wyposażenia pomieszczeń udzielania świadczeń zdrowotnych: brak umywalki z baterią z ciepłą i zimną wodą, dozownika z mydłem w płynie, dozownika ze środkiem do dezynfekcji rąk, pojemnika z ręcznikami jednorazowego użycia oraz pojemnikiem na zużyte ręczniki, - braki dotyczące wyposażenia pomieszczeń porządkowych: brak dozownika z płynem dezynfekcyjnym przy zlewie	- nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami medycznymi: brak właściwej klasyfikacji wytwarzanych odpadów medycznych w zależności od źródła ich powstawania, - zaniechanie przeprowadzania i dokumentowania co najmniej co 6 miesięcy kontroli wewnętrznej w zakresie zapobiegania oraz zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych w związku z udzielanymi świadczeniami zdrowotnymi
Indywidualne praktyki lekarzy dentystów	brak wymaganej organizacji pomieszczeń: brak lub nieprawidłowy ciąg technologiczny sterylizatorni, brak	nieprawidłowa realizacja procedur dekontaminacji narzędzi i sprzętu wielokrotnego użytku: zaniechanie lub

Kategorie podmiotów	Nieprawidłowości w zakresie	
	stanu sanitarno-technicznego	stanu sanitarno-higienicznego
	wydzielonego miejsca do gromadzenia brudnej bielizny, - nieprawidłowy stan sanitarno-techniczny wyposażenia pomieszczeń: meble niezmywalne, zniszczone z uszkodzeniami powierzchni (fotele, fotele stomatologiczne, krzesła, kozetki), - braki dotyczące wyposażenia pomieszczeń diagnostyczno-zabiegowych: brak lub niekompletne wyposażenie stanowiska higieny rąk w umywalkę z ciepłą i zimną wodą, dozownik z mydłem w płynie, dozownik ze środkiem do dezynfekcji rąk, pojemnik z ręcznikami jednorazowego użycia oraz pojemnik na zużyte ręczniki, - brak zapewnienia ciepłej i zimnej wody na stanowisku mycia rąk w pomieszczeniu badań pacjentów oraz przy umywalce do mycia rąk w pomieszczeniu higieniczno-sanitarnym	niewłaściwa częstotliwość kontroli procesów sterylizacji przy użyciu testów biologicznych; zaniechanie sterylizacji narzędzi wielokrotnego użytku, brak oznakowania datą sterylizacji pakietów z narzędziami wielokrotnego użycia, - brak przeprowadzania co najmniej co 6 miesięcy kontroli wewnętrznej w zakresie zapobiegania oraz zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych związanych z udzielanymi świadczeniami zdrowotnymi, - brak stosownych procedur higieniczno-sanitarnych, - brak opracowanych i wdrożonych wymaganych procedur higieniczno-sanitarnych, - brak podziału sprzętu służącego do sprzątania pomieszczeń z uwzględnieniem stref czystości, - nieprzestrzeganie terminów ważności preparatów do antyseptyki rąk, do dezynfekcji powierzchni, - nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami medycznymi: brak oznakowania identyfikującego na pojemnikach i workach z odpadami medycznymi; niewłaściwe warunki wstępnego magazynowania odpadów medycznych w lodówce turystycznej nie posiadającej stałego podłączenia do zasilania energią elektryczną, pojemniki przeznaczone do gromadzenia odpadów medycznych o ostrych końcach wymieniane rzadziej niż co 72 godziny; brak termometru do pomiaru temperatury wewnątrz urządzenia chłodniczego do wstępnego magazynowania odpadów medycznych, brak w sąsiedztwie urządzenia chłodniczego dozownika ze środkiem do dezynfekcji rąk, podajnika z rękawiczkami jednorazowego użycia oraz pojemnika na zużyte rękawiczki jednorazowe
Indywidualne specjalistyczne praktyki lekarskie	braki dotyczące wyposażenia pomieszczeń diagnostyczno-zabiegowych: brak dozownika ze środkiem do dezynfekcji rąk przy umywalce do mycia rąk w gabinetach diagnostyczno-zabiegowych	- brak opracowanych i wdrożonych wymaganych procedur higieniczno-sanitarnych, - brak przeprowadzania co najmniej co 6 miesięcy kontroli wewnętrznej w zakresie zapobiegania oraz zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych w związku z udzielanymi świadczeniami zdrowotnymi, - brak kart charakterystyki stosowanych preparatów dezynfekcyjnych, - brak podziału sprzętu służącego do sprzątania pomieszczeń z uwzględnieniem stref czystości, - nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami medycznymi: niewłaściwe warunki wstępnego

Kategorie podmiotów	Nieprawidłowości w zakresie	
	stanu sanitarno-technicznego	stanu sanitarno-higienicznego
		magazynowania odpadów medycznych poza urządzeniem chłodniczym • brak realizacji obowiązku terminowego zgłaszania chorób zakaźnych
Indywidualne specjalistyczne praktyki lekarzy dentystów	• brak wymaganej organizacji pomieszczeń: brak lub nieprawidłowy ciąg technologiczny sterylizatorni, brak wydzielonego miejsca do gromadzenia brudnej bielizny, • braki dotyczące wyposażenia pomieszczeń diagnostyczno-zabiegowych: brak lub niekompletne wyposażenie stanowiska higieny rąk w umywalki z baterią z ciepłą i zimną wodą, dozownik z mydłem w płynie, dozownik ze środkiem do dezynfekcji rąk, pojemnik z ręcznikami jednorazowego użycia oraz pojemnik na zużyte ręczniki	• brak opracowanych i wdrożonych wymaganych procedur higieniczno-sanitarnych, • nieprawidłowa realizacja procedur dekontaminacji narzędzi i sprzętu wielokrotnego użytku: zaniechanie lub niewłaściwa częstotliwość kontroli procesów sterylizacji przy użyciu testów biologicznych, zaniechanie sterylizacji narzędzi wielokrotnego użytku, nieprawidłowe przechowywanie narzędzi w niesterylnym opakowaniu, • brak kart charakterystyki stosowanych preparatów do antyseptyki rąk, dezynfekcji narzędzi, dezynfekcji powierzchni, • nieprawidłowe postępowanie z odpadami medycznymi brak oznakowania identyfikującego na pojemnikach i workach z odpadami medycznymi
Grupowe praktyki lekarzy dentystów		• zaniechanie prowadzenia regularnej, z częstotliwością co najmniej raz w miesiącu, kontroli skuteczności procesów sterylizacji w autoklawie przy użyciu testów biologicznych
Indywidualne praktyki pielęgniarek i położnych		• nieprawidłowe postępowanie z odpadami medycznymi: brak właściwej klasyfikacji wytwarzanych odpadów medycznych w zależności od źródła ich powstawania, • brak przeprowadzania co najmniej co 6 miesięcy kontroli wewnętrznej w zakresie zapobiegania oraz zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych w związku z udzielanymi świadczeniami zdrowotnymi, • brak opracowanych i wdrożonych stosownych procedur higieniczno-sanitarnych

3. Postępowanie z odpadami medycznymi

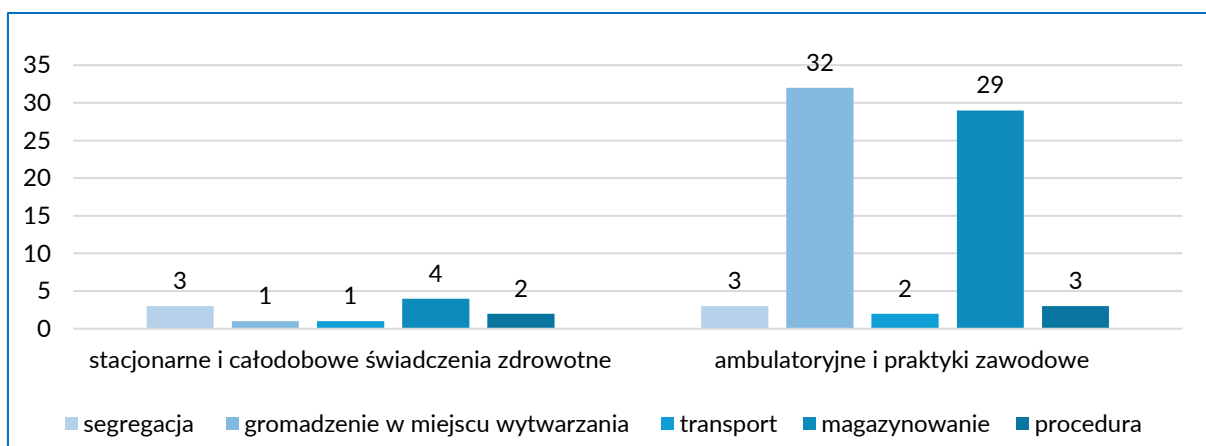
W roku 2024 pracownicy Oddziału Higieny Komunalnej, realizując zadania z zakresu zdrowia publicznego, sprawowali nadzór nad postępowaniem z odpadami medycznymi – tzn. odpadami powstającymi w wyniku udzielania świadczeń zdrowotnych oraz prowadzenia badań i doświadczeń naukowych w zakresie medycyny. Podczas prowadzonych czynności kontrolnych w podmiotach medycznych w zakresie postępowania z odpadami medycznymi oceniano zagadnienia dotyczące segregacji wytwarzanych odpadów medycznych, ich gromadzenia w miejscu powstawania, transportu wewnętrznego, czasowego przechowywania (magazynowania) oraz przekazywania do unieszkodliwienia, a także opracowania i wdrożenia stosownych procedur/instrukcji w tym zakresie.

Stwierdzane nieprawidłowości w zakresie segregacji odpadów medycznych dotyczyły braku właściwej klasyfikacji odpadów powstających w wyniku udzielanych świadczeń zdrowotnych polegającej m.in. na nieuznaniu wytwarzanych w ten sposób odpadów za odpady medyczne i traktowaniu ich jako odpady komunalne, niewyodrębnieniu odpadów medycznych o kodzie 18 01 10* (pozostałości amalgamatu dentystycznego) od odpadów medycznych o kodzie 18 01 03* i zbieranie ich do jednego pojemnika, a także niewyodrębnieniu odpadów oznaczonych kodem 18 01 04 od odpadów o kodzie

18 01 03*. Nieprawidłowe postępowanie w powyższym zakresie stwierdzono w 7 placówkach medycznych. Dla porównania w roku 2023 nieprawidłowości tego rodzaju stwierdzono w 5 placówkach.

Nieprawidłowe postępowanie w zakresie gromadzenia odpadów medycznych polegało na: pozostawieniu odpadów medycznych o kodzie 18 01 03* w miejscu wytwarzania w temperaturze pokojowej powyżej 72 godzin, braku kodu identyfikacyjnego lub niepełnym opisie na pojemnikach i workach z odpadami medycznymi, a także nieumieszczeniu worków jednorazowego użycia z odpadami medycznymi na stelażach lub w sztywnych pojemnikach. W zakresie transportu wewnętrznego odpadów medycznych z miejsc ich wytwarzania do miejsca wstępnego magazynowania. W roku 2024 stwierdzano brak pojemników transportowych przeznaczonych do tego celu, co dotyczyło 3 podmiotów, podobnie jak w roku 2023. W ramach oceny warunków magazynowania odpadów medycznych stwierdzane nieprawidłowości dotyczyły: braku wydzielonego pomieszczenia/miejsca/ /przenośnego urządzenia chłodniczego do gromadzenia odpadów medycznych (odpady pozostawiane w gabinetach), przechowywania odpadów medycznych o kodzie 18 01 03* w temperaturze powyżej 18°C w ciągu 2 tygodni lub w ciągu miesiąca, przechowywania odpadów medycznych w pomieszczeniu piwnicznym, przechowywania odpadów medycznych poza pojemnikami bezpośrednio na podłodze w pomieszczeniu ich magazynowania, braku wyposażenia urządzenia chłodniczego w termometr do pomiaru temperatury wewnątrz tego urządzenia, braku w sąsiedztwie urządzenia chłodniczego przeznaczonego na odpady medyczne dozowników ze środkiem do dezynfekcji rąk, podajników na czyste rękawiczki jednorazowe oraz pojemników na zużyte rękawiczki, braku bieżącej ciepłej i zimnej wody do celów porządkowych przy pomieszczeniu magazynowania odpadów, a także niewłaściwego stanu technicznego pomieszczenia/ miejsca magazynowania odpadów medycznych. Wymienione nieprawidłowości w roku 2024 wystąpiły w 33 podmiotach, w roku 2023 w 28 placówkach. W zakresie unieszkodliwiania odpadów medycznych w roku 2024 nie stwierdzono uchybień, podobnie jak w roku 2023.

Nieprawidłowości dotyczące opracowania procedury i instrukcji postępowania z odpadami medycznymi obejmowały: brak opracowanych procedur i instrukcji, niezgodność ze stanem faktycznym zapisów w procedurze w zakresie postępowania z odpadami medycznymi o kodzie 18 01 04 przekazywanymi do unieszkodliwiania jako odpady o kodzie 18 01 03*, niewłaściwe zapisy w procedurze dotyczące postępowania z odpadami medycznymi o kodzie 18 01 04, traktowanymi jako odpady komunalne. Wymienione nieprawidłowości w roku 2024 wystąpiły w 5 placówkach, w roku 2023 w 7 obiektach. Rycina 70 przedstawia rozkład stwierdzanych nieprawidłowości w postępowaniu z odpadami medycznymi ze wskazaniem liczby obiektów z uchybieniami w tym zakresie, z podziałem na podmioty udzielające stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych oraz placówki leczenia ambulatoryjnego i działalności leczniczej wykonywanej przez praktyki zawodowe lekarzy, w tym dentystów, pielęgniarek i innych zawodów medycznych (fizjoterapeuci).

Ryc. 70. Liczba podmiotów leczniczych udzielających świadczeń zdrowotnych z uwzględnieniem ich rodzaju oraz zakresu nieprawidłowości dotyczących postępowania z odpadami medycznymi w 2024 roku

W 2024 roku prowadzono planowe i interwencyjne kontrole w podmiotach leczniczych oraz innych obiektach udzielających świadczeń zdrowotnych na terenie powiatu poznańskiego i miasta Poznania. Ocenie podlegały m.in. warunki sanitarno-higieniczne, stan techniczny pomieszczeń, gospodarka odpadami medycznymi, dezynfekcja, sterylizacja sprzętu oraz przestrzeganie zasad zapobiegania zakażeniom.

Czynności kontrolne prowadzone przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu nie wiązały się wyłącznie z działalnością represyjną, lecz także informacyjno-edukacyjną. Podczas kontroli prowadzono działania informacyjno-edukacyjne w bardzo szerokim zakresie, poruszając tematy dotyczące m.in.: stosowania procedur mycia i dezynfekcji rąk w celu zapobiegania przenoszeniu ewentualnych zakażeń, szkodliwości palenia wyrobów tytoniowych, przygotowania gabinetu zabiegowego do udzielania świadczeń zdrowotnych pacjentom, utrzymania właściwego poziomu higieny wody przepływającej przez unity stomatologiczne, zasad prowadzenia kontroli sprawności urządzeń sterylizujących, opracowania i wdrożenia procedur oraz dokumentowania podejmowanych działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych w związku z udzielanymi świadczeniami zdrowotnymi, postępowania z wytwarzanymi odpadami medycznymi, zasad doboru preparatów do dezynfekcji powierzchni oraz do antyseptyki rąk.

Kontrole sanitarne podmiotów leczniczych wykazały, że część obiektów z tej grupy nie spełnia wymagań, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą. Z tego powodu prowadzone były postępowania administracyjne dotyczące dostosowania tych obiektów do wymagań ww. rozporządzenia. Sukcesywnie prowadzone prace remontowe i modernizacyjne oraz rozbudowywanie istniejących obiektów szpitalnych spowodowały poprawę stanu sanitarnego i technicznego wielu placówek.

Stan sanitarny placówek medycznych na terenie powiatu poznańskiego i Poznania w 2024 roku należy ocenić jako dobry, z tendencją do dalszej poprawy. Nie odnotowano poważnych zagrożeń epidemiologicznych wynikających z warunków pracy podmiotów leczniczych. Wysoki poziom realizacji procedur higieniczno-sanitarnych, przy jednoczesnym skutecznym nadzorze, sprzyja utrzymaniu bezpieczeństwa pacjentów i personelu.

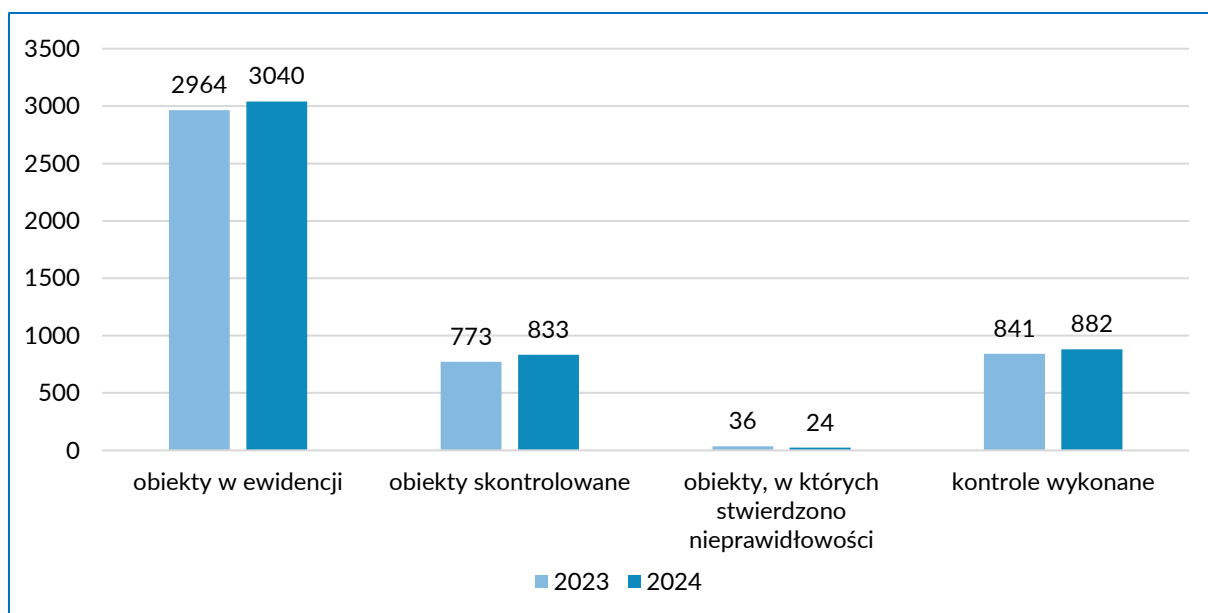

V. STAN SANITARNY INNYCH OBIEKTÓW BĘDĄCYCH POD NADZOREM

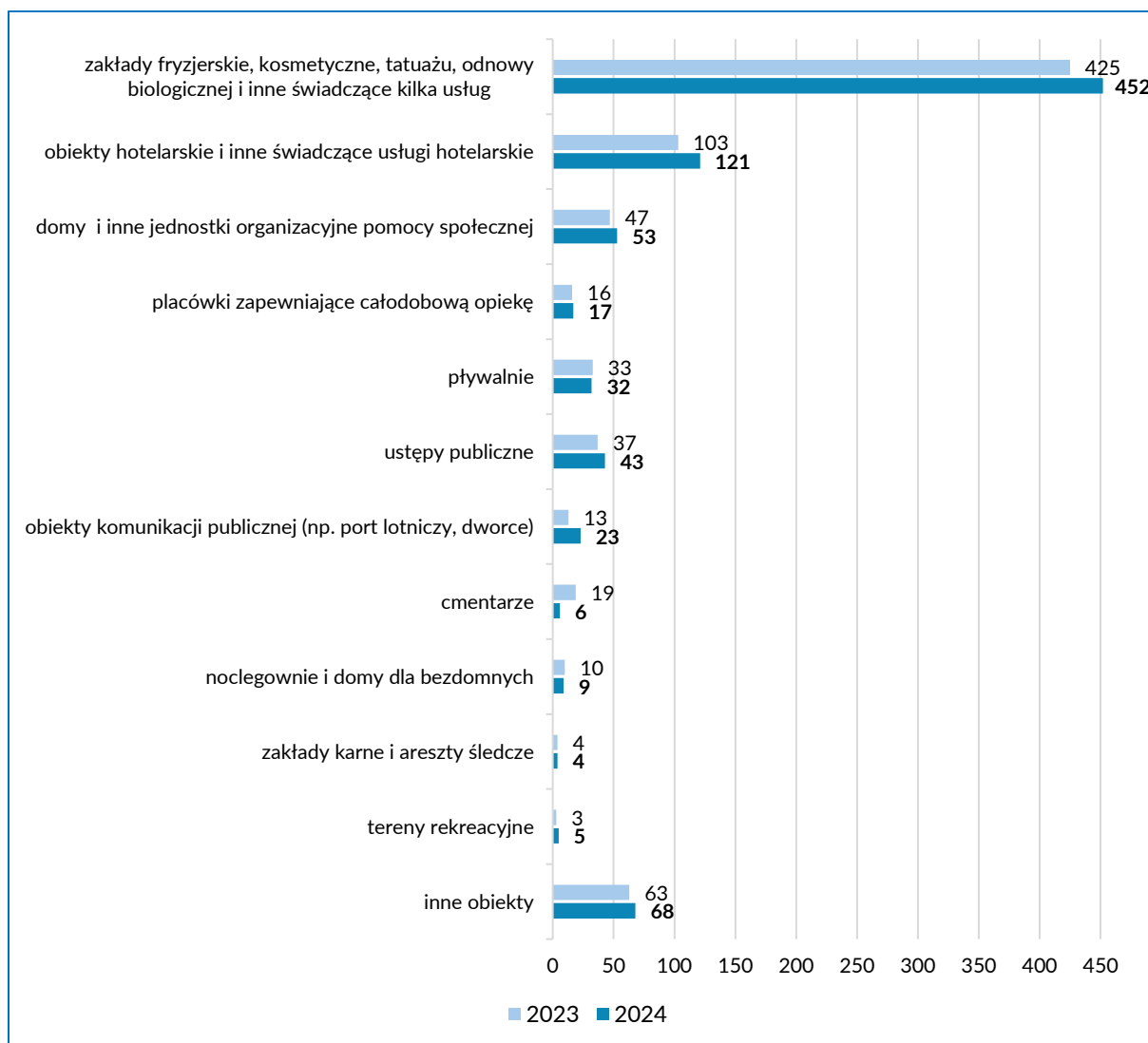
1. OBIEKTY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Poznaniu nadzoruje przestrzeganie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczących utrzymania należytego stanu higienicznego nieruchomości, zakładów pracy, instytucji, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz zbiorowego transportu publicznego, a także dotyczących ochrony zdrowia ludzi przed szkodliwym działaniem sztucznego promieniowania ultrafioletowego w solariach.

W roku sprawozdawczym Oddział Higieny Komunalnej sprawował nadzór nad ujętymi w ewidencji 3 040 obiektami użyteczności publicznej, spośród których skontrolowano łącznie 833 (27,4%). Kontrolą objęto m.in.: ustępy publiczne, domy pomocy społecznej, placówki zapewniające całodobową opiekę, inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej, noclegownie i domy dla bezdomnych, obiekty hotelarskie, motele, pensjonaty, kempingi, pływalnie, inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie, zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej oraz inne, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z takich usług, dworce autobusowe i kolejowe, port lotniczy, przystanie żeglugi śródlądowej, cmentarze, zakłady karne i inne obiekty użyteczności publicznej (m.in. kina, obiekty sportowe, zakłady pralnicze, bazy transportu tramwajowego i autobusowego, punkty nadzoru ruchu Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego). Wskazane obiekty użyteczności publicznej świadczą szeroki zakres usług służących zaspokajaniu potrzeb społecznych. W roku 2023 objętych ewidencją zostało 2 964 podmiotów, z czego skontrolowano 773, co stanowiło 26% ogółu. Należy zauważyć, że liczba nadzorowanych obiektów w porównaniu z ubiegłym rokiem wzrosła o 2,6%, a liczba skontrolowanych obiektów zwiększyła się o 7,8%. W roku 2024 wykonano łącznie 1 027 kontroli, z czego 85,9% stanowiły kontrole ww. obiektów (w roku 2023 odpowiednio – ogółem 971; 86,6%) (Ryc. 71, 72).

Ryc. 71. Liczba wykonanych kontroli w obiektach użyteczności publicznej, skontrolowanych obiektów oraz obiektów, w których stwierdzono nieprawidłowości z uwzględnieniem ewidencji w latach 2023-2024

Ryc. 72. Liczba skontrolowanych obiektów użyteczności publicznej z uwzględnieniem rodzaju wykonywanej działalności w latach 2023-2024

W roku 2024 przeprowadzono łącznie 882 kontrole w 833 obiektach użyteczności publicznej (w roku 2023 – 841 kontroli w 773 obiektach). Spośród 1 150 obiektów objętych planem, skontrolowano 699 obiektów, tj. 60,8%. Ponadto wykonano 328 kontroli dodatkowych, w tym: 230 kontroli interwencyjnych, 54 kontrole sprawdzające, 44 kontrole związane m.in. ze składanymi wnioskami o wydanie opinii sanitarnych oraz decyzji zezwalających na wywóz szczątków ludzkich z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Spośród kontroli interwencyjnych największą grupę stanowią działania podejmowane w związku ze zgłoszeniami dotyczącymi nieprawidłowego stanu higieniczno-sanitarnego w obiektach użyteczności publicznej świadczących usługi m.in. noclegowe, z zakresu fryzjerstwa i kosmetyki oraz niewłaściwych warunków higieniczno-sanitarnych na terenie nieruchomości i posesji. W 2024 roku przeprowadzono 181 kontroli, co stanowi wzrost o 39,2% względem roku 2023 (130 kontroli). Warto zaznaczyć, że liczba zgłaszanych interwencji będzie się zwiększać, ze względu na rosnącą świadomość społeczną dotyczącą konieczności zachowania wysokich standardów sanitarnych, szczególnie w branży „beauty”. Pozostałych 49 kontroli interwencyjnych przeprowadzono z urzędu, m.in. w związku z podejrzeniem naruszenia obowiązku prawnego lub koniecznością podjęcia czynności w poszerzonym zakresie z uwagi na odległy termin ostatniej kontroli.

Oceniono 24 obiekty użyteczności publicznej (2,9%) jako niezgodne z wymaganiami sanitarno-higienicznymi i technicznymi oraz związanymi z niewłaściwą jakością wody ciepłej, a także brakiem prowadzenia wewnętrznej kontroli jakości ciepłej wody (w roku 2023 – 36 obiektów; 4,7%). Podczas przeprowadzonych czynności kontrolnych nałożono 34 mandaty karne na łączną kwotę 7 750 zł (w 5 przypadkach ukarano właścicieli, posiadaczy lub zarządzających nieruchomością w związku z nieprzestrzeganiem wymagań higieniczno-sanitarnych na terenie nieruchomości i lokali mieszkalnych). Porównując dane z rokiem 2023, w którym nałożono 41 mandatów karnych na łączną kwotę 9 450 zł, odnotowano spadek liczby nałożonych grzywien w drodze mandatu karnego o 17,1%. W ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego nad obiektami użyteczności publicznej wydano łącznie 25 decyzji merytorycznych nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień (w roku 2023 – 32 decyzje; spadek o 21,9%). W konsekwencji prowadzonych postępowań administracyjnych wydano łącznie 60 decyzji płatniczych, co stanowi spadek o 17,8% w stosunku do roku 2023 (Tab. 15).

Tab. 15. Działalność kontrolno-represyjna w obiektach użyteczności publicznej w latach 2023-2024

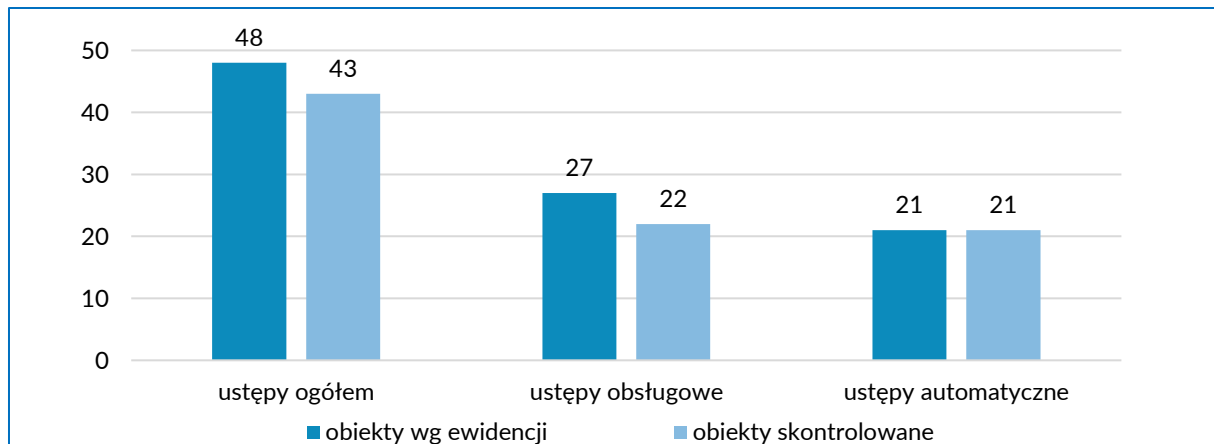
Ogólna liczba	2023	2024
obiektów użyteczności publicznej wg ewidencji	2 964	3 040 ↑
obiektów skontrolowanych	773	833 ↑
obiektów z nieprawidłowościami (ogółem)	36	24 ↓
obiektów z nieodpowiednim stanem sanitarno-higienicznym	11	4 ↓
obiektów z nieodpowiednim stanem technicznym	6	5 ↓
obiektów z nieprawidłowościami dotyczącymi jakości ciepłej wody	19	15 ↓
decyzji merytorycznych	32	25 ↓
decyzji płatniczych	73	60 ↓
mandatów/ z łączną kwotą	41/9 450 zł	34/7 750 zł ↓
postanowień o grzywnie/ z kwotą	1/700 zł	2/1 200 zł ↑
tytułów wykonawczych	1	2 ↑
wniosków o ukaranie	1	1
upomnień	10	6 ↓

1.1. Ustępy publiczne

W roku 2024 w ewidencji znajdowało się 48 ustępów publicznych, w tym 27 obsługowych i 21 automatycznych, bezobsługowych (w roku 2023 nadzorem sanitarnym objęto 49: 27 obsługowych i 22 automatycznych). Skontrolowano 43 obiekty, przeprowadzając 43 kontrole, co stanowi spadek 12% względem roku 2023 (w roku 2023 skontrolowano 37 obiektów, przeprowadzając 49 kontroli) – Ryc. 73. Bieżący stan sanitarno-porządkowy nie budził zastrzeżeń, również gospodarka

odpadami komunalnymi i płynnymi prowadzona była w sposób właściwy. Wszystkie obiekty były podłączone do wodociągów publicznych (skanalizowane). Ustępy publiczne posiadały:

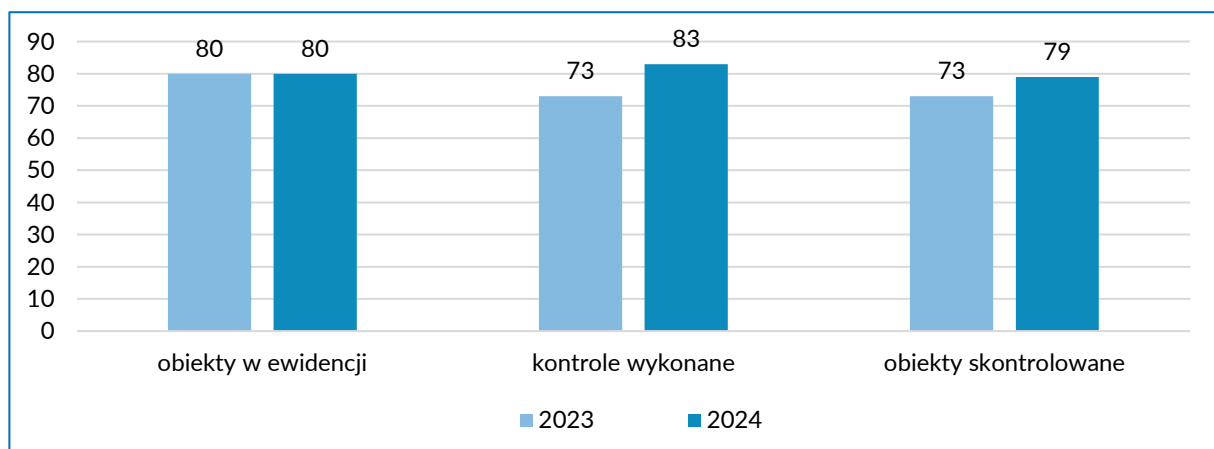
- umowy zawarte na odbiór odpadów komunalnych przez wyspecjalizowane firmy,
- wystarczającą ilość sprzętu do sprzątania i środków czystościowych dostępnych na rynku w aktualnych terminach ważności - nie wniesiono uwag co do przechowywania środków czystości i sprzętu,
- odpowiednie oznaczenie informację o zakazie palenia tytoniu i e-papierosów w formie graficznej.

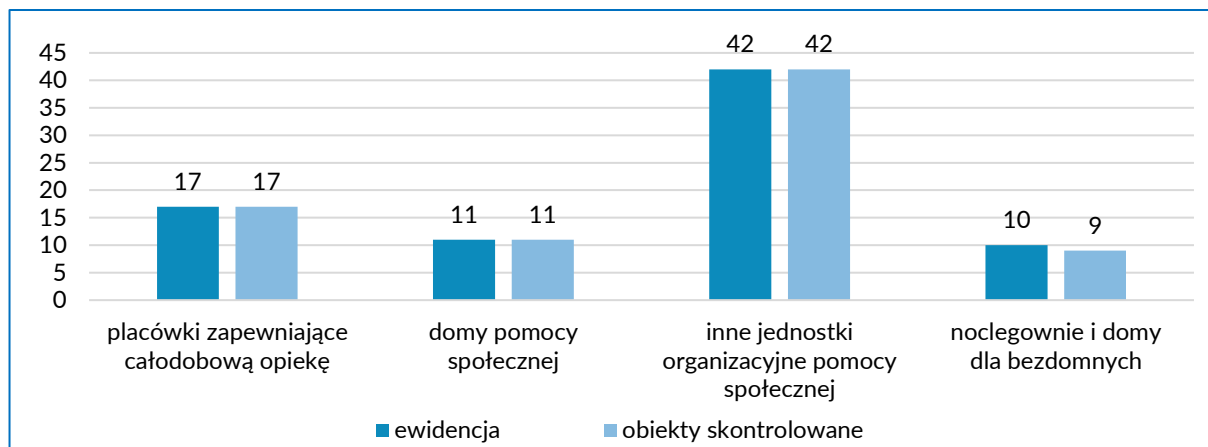
Ryc. 73. Liczba skontrolowanych ustępów publicznych z uwzględnieniem ewidencji w 2024 roku

1.2. Placówki zapewniające opiekę całodobową, domy pomocy społecznej, inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej, noclegownie i domy dla bezdomnych

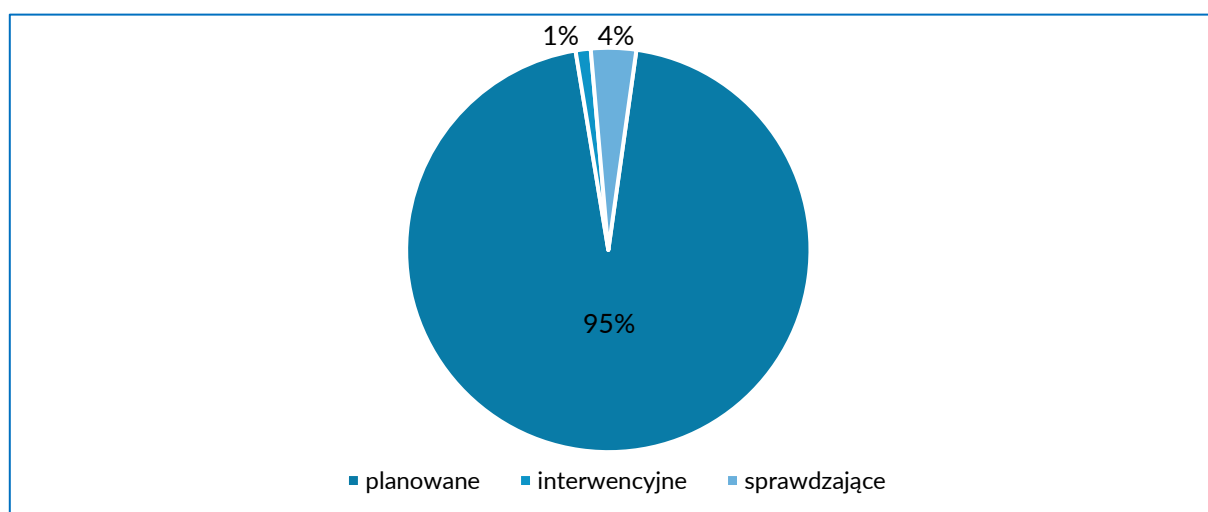
W roku 2024 w ewidencji znajdowało się 80 obiektów, z czego 17 placówek zapewniających całodobową opiekę, 11 domów pomocy społecznej stanowiących placówki zapewniające całodobową opiekę z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, 42 inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej (dzienne domy pomocy, środowiskowe domy samopomocy, warsztaty terapii zajęciowej, ośrodki wsparcia, domy dla matek z małoletnimi dziećmi itp.) oraz 10 noclegowni i domów dla bezdomnych. Łącznie skontrolowano 79 obiektów, przeprowadzając 83 kontrole, w tym 79 kontroli planowanych oraz 4 nieplanowane (1 w związku z interwencją, 3 sprawdzające) – Ryc. 74, 75, 76. Zakres realizowanych kontroli obejmował m.in. ocenę stanu higienicznego i stanu sanitarno-technicznego, postępowanie z odpadami i bielizną oraz przestrzeganie zakazu palenia tytoniu i e-papierosów. W roku 2023 nadzorem objęto 80 obiektów, łącznie skontrolowano 73 obiekty, przeprowadzając 73 kontrole.

Ryc. 74. Liczba wykonanych kontroli w obiektach opieki całodobowej, domów pomocy społecznej, innych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, noclegowni i domów dla bezdomnych oraz skontrolowanych obiektów z uwzględnieniem ewidencji w latach 2023-2024

Ryc. 75. Liczba skontrolowanych wybranych obiektów użyteczności publicznej z uwzględnieniem ich rodzaju i ewidencji w 2024 roku

Ryc. 76. Udział procentowy przeprowadzonych kontroli, z podziałem na ich rodzaj, domów pomocy społecznej, innych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, placówek zapewniających całodobową opiekę, noclegowni i domów dla bezdomnych w 2024 roku

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano 11 decyzji merytorycznych, wśród których były 3 nakazujące dostosowanie jakości wody w instalacji wewnętrznej do wymagań mikrobiologicznych określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi⁷, 2 dotyczące niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego obiektów, 4 decyzje prolongujące termin wykonania nakazów, 2 decyzje umarzające postępowanie administracyjne oraz 4 obciążające kosztami kontroli. Dla porównania w roku 2023 wydano 10 decyzji merytorycznych, wśród których były 2 nakazujące dostosowywanie jakości wody w instalacji wewnętrznej do mikrobiologicznych określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, 2 dotyczące niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego obiektów oraz 6 płatniczych.

W przypadku 32 placówek wydano zalecenia dotyczące przedłożenia aktualnych orzeczeń dla celów sanitarno-epidemiologicznych, przesłania wyników badań ciepłej wody w kierunku obecności bakterii *Legionella* sp., zwiększenia liczby punktów poboru wody w zakresie tych badań oraz konieczności informowania tutejszego organu o działaniach podejmowanych celem ustabilizowania parametrów ciepłej wody i prowadzenia kolejnych badań w tym zakresie. Ponadto zalecano zapoznavanie się z kartami charakterystyki używanych preparatów chemicznych, niebezpiecznych, stosowanych w placówkach środków piorąco-dezynfekujących do prania odzieży podopiecznych oraz kołder,

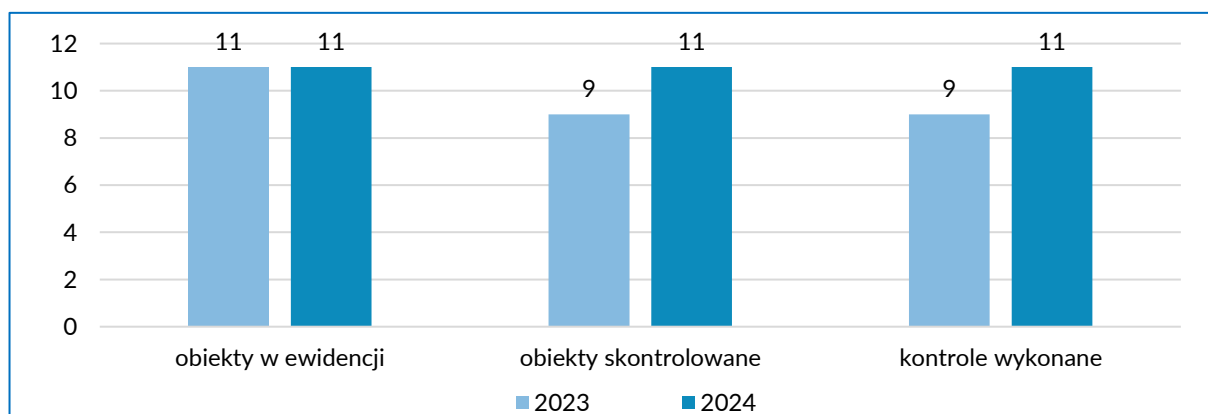
⁷ (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294)

poduszek i kocy. Informowano o konieczności prawidłowego opisywania pojemników zastępczych, w których przechowywane są preparaty do dezynfekcji oraz zasadności stosowania preparatów do dezynfekcji rąk. Zalecano również prowadzenie kompleksowej dezynsekcji obiektów.

W roku 2024 prowadzone były działania edukacyjno-informacyjne w 66 obiektach, z czego w 11 domach pomocy społecznej, w 15 placówkach zapewniających całodobową opiekę, w 31 innych jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej oraz w 9 noclegowniach. Działania dotyczyły m.in. prowadzenia nadzoru nad jakością ciepłej wody użytkowej, w tym badań w kierunku oznaczania bakterii *Legionella* sp., właściwej eksploatacji wewnętrznej sieci wodociągowej mającej na celu zmniejszenie ryzyka występowania tych bakterii, stosowania procedur mycia i dezynfekcji rąk w celu zapobiegania przenoszenia ewentualnych zakażeń, opracowania i wdrożenia procedur – postępowania z bielizną czystą i brudną, transportu czystej i brudnej bielizny, DDD (dezynfekcji, dezynsekcji, deratyzacji), utrzymania czystości, szkodliwości palenia wyrobów tytoniowych.

1.3. Domy pomocy społecznej

W roku 2024 w ewidencji znajdowało się 11 domów pomocy społecznej. Skontrolowano 11 obiektów przeprowadzając 11 kontroli (Ryc. 77). Wydano 3 decyzje administracyjne, nakazujące prowadzenie wewnętrznej kontroli jakości wody z instalacji ciepłej wody w kierunku obecności bakterii *Legionella* sp. Wydane w 4 obiektach zalecenia pokontrolne dotyczyły głównie przedłożenia do wglądu wyników badań ciepłej wody w kierunku *Legionella* sp. Dla porównania w 2023 roku skontrolowano 9 placówek, przeprowadzając 9 kontroli, wydając 1 decyzję płatniczą. W latach 2023-2024 nie stwierdzono rażących naruszeń wymogów sanitarno-higienicznych i technicznych tych obiektów.

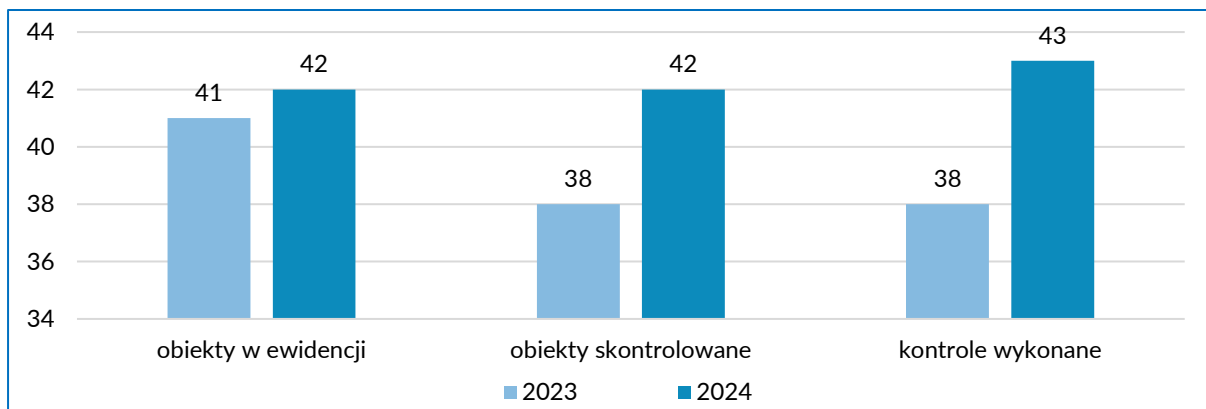

Ryc. 77. Liczba skontrolowanych domów pomocy społecznej i kontroli z uwzględnieniem ich ewidencji w latach 2023-2024

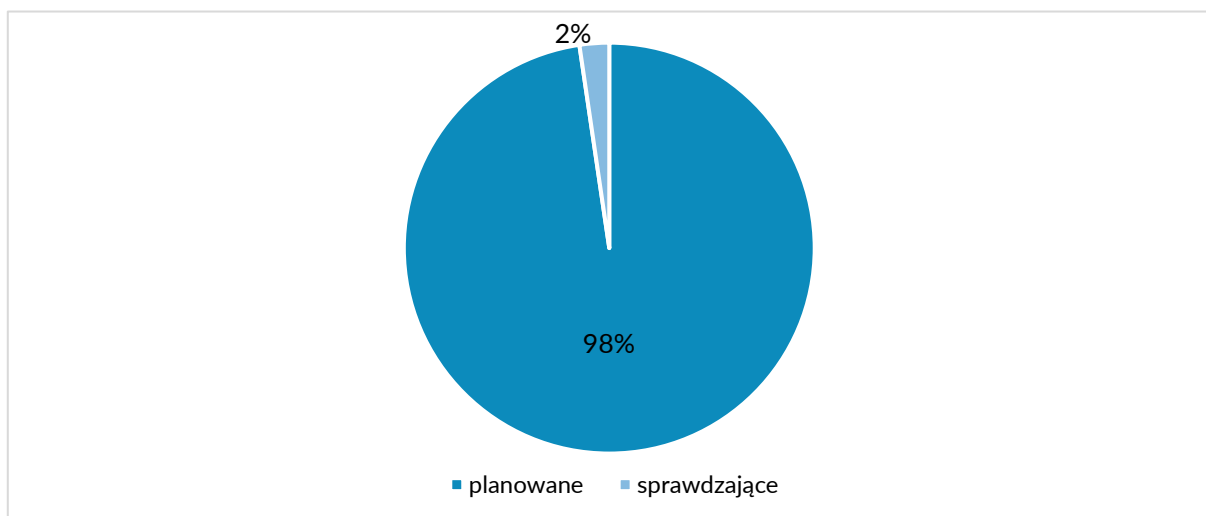
1.4. Inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej

W grupie obiektów z kategorii innych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej odnotowano wzrost liczby placówek pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu względem roku poprzedniego. Nadzór poszerzono o jeden obiekt.

W roku 2024 skontrolowano 42 obiekty spośród 42 ewidencjonowanych (o 2% więcej w stosunku do roku 2023), przeprowadzając 43 kontrole, w tym 42 planowane i 1 nieplanowaną (kontrola sprawdzająca) – Ryc. 78, 79.

Ryc. 78. Liczba wykonanych kontroli w obiektach z kategorii innych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, skontrolowanych obiektów z uwzględnieniem ewidencji w latach 2023-2024

Ryc. 79. Udział procentowy przeprowadzonych kontroli, z podziałem na ich rodzaj, obiektów w grupie innych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w 2024 roku

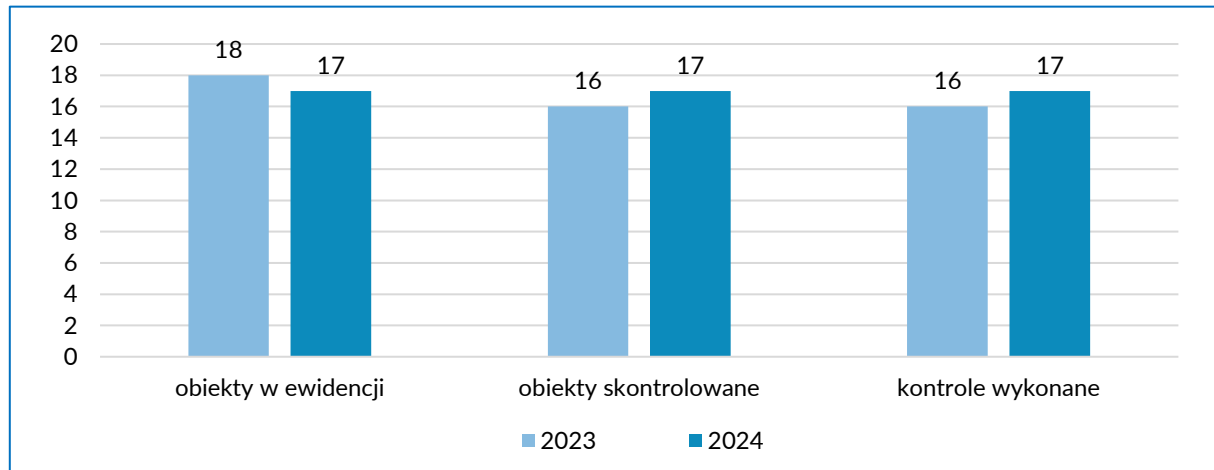
W wyniku przeprowadzonych kontroli wszczęto postępowania administracyjne i wydano 2 decyzje merytoryczne, w tym 1 nakazującą dostosowanie jakości wody ciepłej w instalacji wewnętrznej do wymagań mikrobiologicznych określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi⁸ oraz decyzję wygaszającą postępowanie administracyjne dotyczące niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego obiektu (w roku 2023 skontrolowano 38 placówek, spośród 38 będących pod nadzorem, przeprowadzając 38 kontroli, w tym 34 planowane i 4 nieplanowane).

W latach 2023-2024 nie stwierdzono rażących naruszeń wymogów sanitarno-higienicznych i technicznych w tej grupie obiektów. W 14 obiektach wydane zalecenia pokontrolne dotyczyły przedłożenia do wglądu dokumentu potwierdzającego odbiór odpadów niebezpiecznych do utylizacji, wyników zleconych badań mikrobiologicznych w kierunku obecności bakterii *Legionella* sp. w instalacji ciepłej wody w budynku, aktualnej dokumentacji medycznej do celów sanitarno-epidemiologicznych, zapoznavania się z kartami charakterystyki środków biobójczych oraz prawidłowego opisywania pojemników zastępczych, w których przechowywane są środki dezynfekujące.

⁸ (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294)

1.5. Placówki zapewniające całodobową opiekę

W roku 2024 w ewidencji znajdowało się 17 placówek zapewniających całodobową opiekę, w porównaniu z rokiem 2023 liczba nadzorowanych obiektów uległa zmianie - jeden obiekt został zlikwidowany. Skontrolowano 17 obiektów przeprowadzając 17 kontroli (o 6% więcej niż w roku 2023). Dla porównania w roku 2023 skontrolowano 16 placówek, spośród 18 w ewidencji, przeprowadzając 16 kontroli (Ryc. 80).

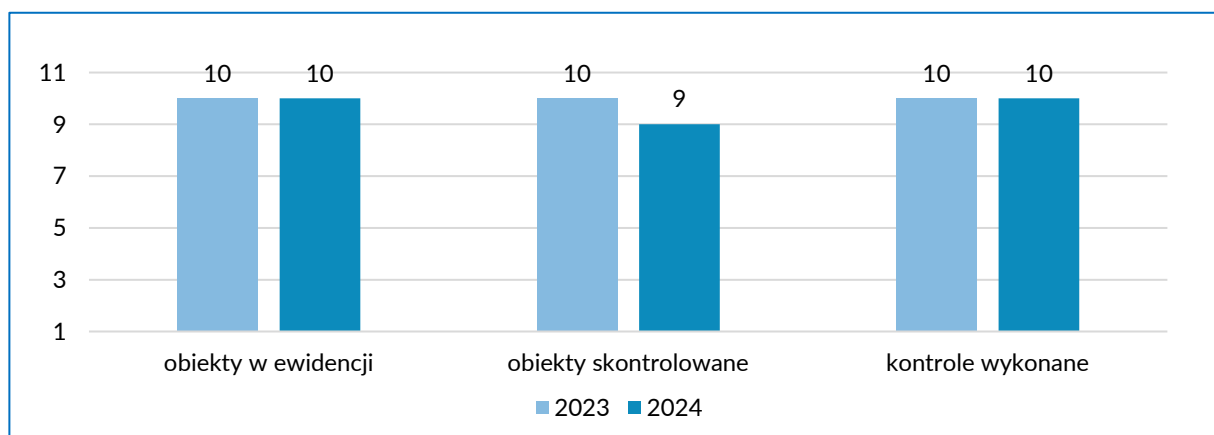

Ryc. 80. Liczba skontrolowanych placówek zapewniających całodobową opiekę i wykonanych kontroli z uwzględnieniem ich ewidencji w latach 2023-2024

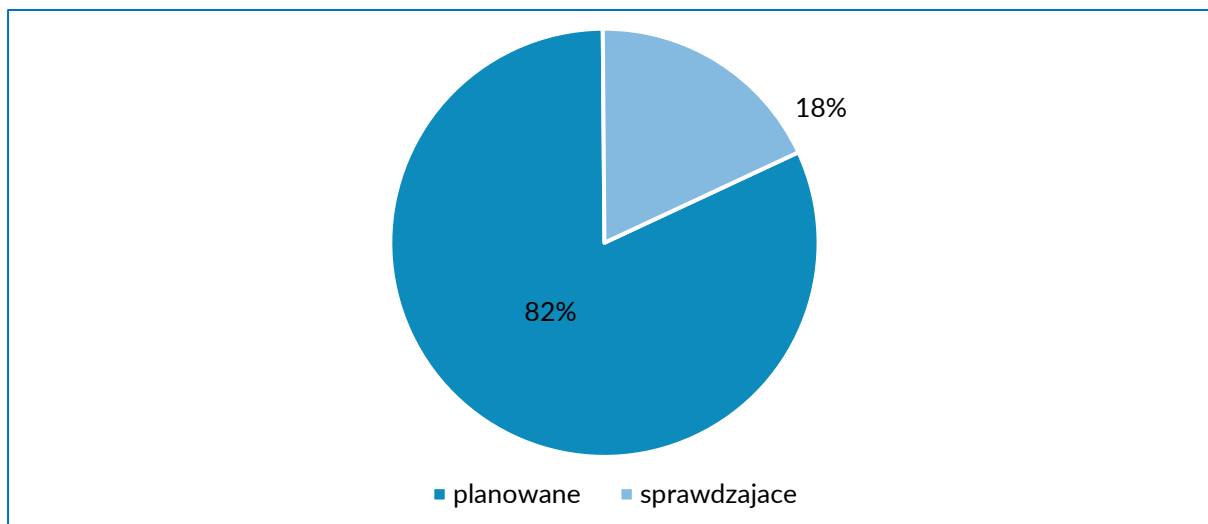
W latach 2023-2024 nie stwierdzono rażących naruszeń wymogów sanitarno-higienicznych i technicznych w tej grupie obiektów. Wydane w 10 placówkach zalecenia pokontrolne dotyczyły m.in. przedłożenia do wglądu wyników zleconych badań mikrobiologicznych w kierunku obecności bakterii *Legionella* sp. w instalacji ciepłej wody w budynku, aktualnej dokumentacji medycznej do celów sanitarno-epidemiologicznych, dokumentacji potwierdzającej odbiór odpadów niebezpiecznych do utylizacji, prawidłowego opisywania pojemników zastępczych, w których przechowywane są środki dezynfekujące oraz stosowania do prania kołder, poduszek środków o właściwościach dezynfekcyjnych.

1.6. Noclegownie i domy dla bezdomnych

Liczba noclegowni i domów dla bezdomnych w roku 2024 objętych nadzorem nie zmieniła się w stosunku do roku 2023 (tj. 10 obiektów). W roku 2024 skontrolowano 9 placówek, przeprowadzając 10 kontroli (w tym 2 kontrole sprawdzające) – w roku 2023 wykonano 10 kontroli (Ryc. 81, 82).

Ryc. 81. Liczba skontrolowanych obiektów w grupie noclegowni i domów dla bezdomnych i wykonanych kontroli z uwzględnieniem ich ewidencji w latach 2023-2024

Ryc. 82. Udział procentowy przeprowadzonych kontroli, z podziałem na ich rodzaj, noclegowni i domów dla bezdomnych w 2024 roku

W roku 2024 nie odnotowano interwencji dotyczących noclegowni i domów dla bezdomnych (w roku 2023 zgłoszono 1 interwencję).

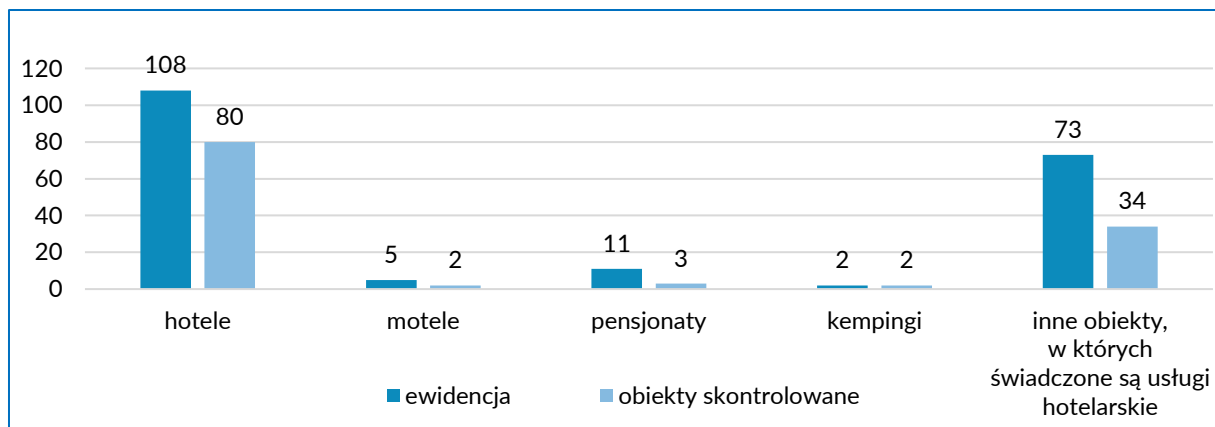
W wyniku kontroli 4 noclegowni wydano zalecenia odnoszące się do dostarczenia aktualnej dokumentacji do celów sanitarno-epidemiologicznych pracownikom, przeprowadzenia skutecznej dezynsekcji obiektu oraz przedłożenia wyników badań mikrobiologicznych ciepłej wody.

W roku 2024 wydano 2 decyzje merytoryczne nakazujące usunięcie stwierdzonych uchybień, dotyczących niewłaściwego stanu sanitarnego oraz sanitarno-technicznego obiektów (o 2 więcej niż w roku 2023), 3 decyzje prolongujące termin wykonania decyzji (w tym 2 dotyczące przekroczenia najwyższych dopuszczalnych wartości parametru *Legionella* sp.) oraz 3 decyzje płatnicze (po decyzjach nakazujących) – w roku 2023 takich decyzji nie wydano.

Podczas kontroli przeprowadzono działania edukacyjno-informacyjne. Ich zakres tematyczny dotyczył: właściwej eksploatacji wewnętrznej sieci wodociągowej mającej na celu zmniejszenie ryzyka występowania bakterii z rodzaju *Legionella* sp. oraz częstotliwości wykonywania badań wody zgodnie z obowiązującymi przepisami, zasad utrzymania czystości i porządku pomieszczeń/urządzeń obiektu, a także palenia wyrobów tytoniowych (palenia tytoniu w miejscu niedozwolonym, oznakowania o zakazie palenia wyrobów tytoniowych).

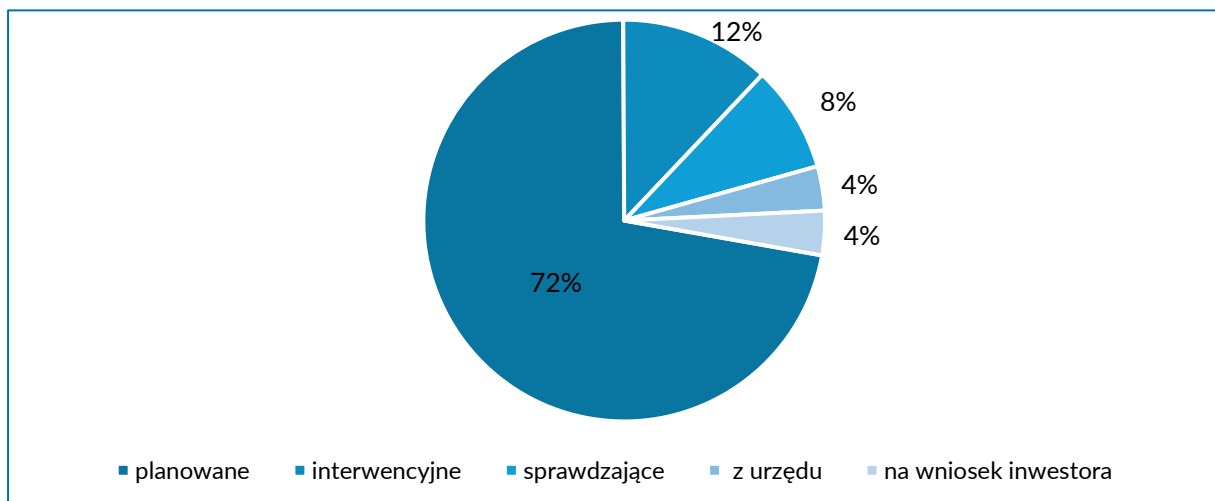
1.7. Obiekty hotelarskie i inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie

W roku 2024 w ewidencji znajdowało się 199 obiektów hotelarskich takich jak: hotele, motele, pensjonaty, kempingi oraz inne świadczące usługi noclegowe. Skontrolowano 121 obiektów (60,8% wszystkich obiektów będących pod nadzorem), co stanowi wzrost o 10,1% w stosunku do roku 2023, w którym skontrolowano 103 obiekty z 203 będących w ewidencji, tj. 50,7 % wszystkich będących pod nadzorem (Ryc. 83).

Ryc. 83. Liczba skontrolowanych obiektów hotelarskich z uwzględnieniem ich rodzaju i ewidencji w 2024 roku

Przeprowadzono 140 kontroli, w tym 101 zaplanowanych ujętych w harmonogramie oraz 39 nieplanowanych – 17 interwencyjnych, 12 sprawdzających, 5 na wniosek inwestora w związku z wydaniem opinii oraz 5 z urzędu (Ryc. 84).

Ryc. 84. Udział procentowy przeprowadzonych kontroli, z podziałem na ich rodzaj, obiektów hotelarskich i innych obiektów, w których świadczone są usługi hotelarskie w 2024 roku

W roku 2024 podczas przeprowadzonych kontroli sanitarnych w 11 obiektach stwierdzono brak kontroli wewnętrznej jakości wody z instalacji ciepłej wody w kierunku obecności bakterii *Legionella* sp. (niedopełnienie obowiązków spoczywających na przedsiębiorcach). W ramach kontroli wewnętrznej badania przeprowadzono w 69 obiektach, z czego w 2 przypadkach stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych wartości bakterii *Legionella* sp. (w roku 2023 odnotowano 4 takie przypadki). W 2 obiektach stwierdzono niewłaściwy stan sanitarny oraz sanitarno-techniczny. Wobec podmiotów wszczęto postępowania administracyjne zakończone wydaniem decyzji. W roku sprawozdawczym wydano łącznie 16 decyzji (w tym 1 wygaszającą oraz 1 zmieniającą termin wykonania nakazów) oraz nałożono 5 grzywn w drodze mandatu karnego na łączną kwotę 1 200 zł (w roku 2023 nałożono 1 mandat karny na kwotę 200 zł). Ponadto wydano 17 decyzji płatniczych (spadek o 43,3 % w stosunku do roku 2023), w tym 7 w związku ze sporządzeniem opinii sanitarnych. W związku z niewykonaniem obowiązków wynikających z decyzji administracyjnej wydano 2 upomnienia oraz 2 postanowienia o nałożeniu grzywny na łączną kwotę 1 200 zł (w roku 2023 wydano 1 postanowienie o nałożeniu grzywny na kwotę 700 zł). W 50 obiektach wydano zalecenia dotyczące przedłożenia do wglądu wyników badań ciepłej wody w kierunku obecności bakterii *Legionella* sp., dostarczania aktualnej dokumentacji do celów sanitarno-epidemiologicznych pracowników, oznaczania prawidłowo pojemników zastępczych, w których przechowywane są środki i preparaty używane podczas prac porządkowych, konieczności zapoznawania się z kartami charakterystyki niebezpiecznych preparatów

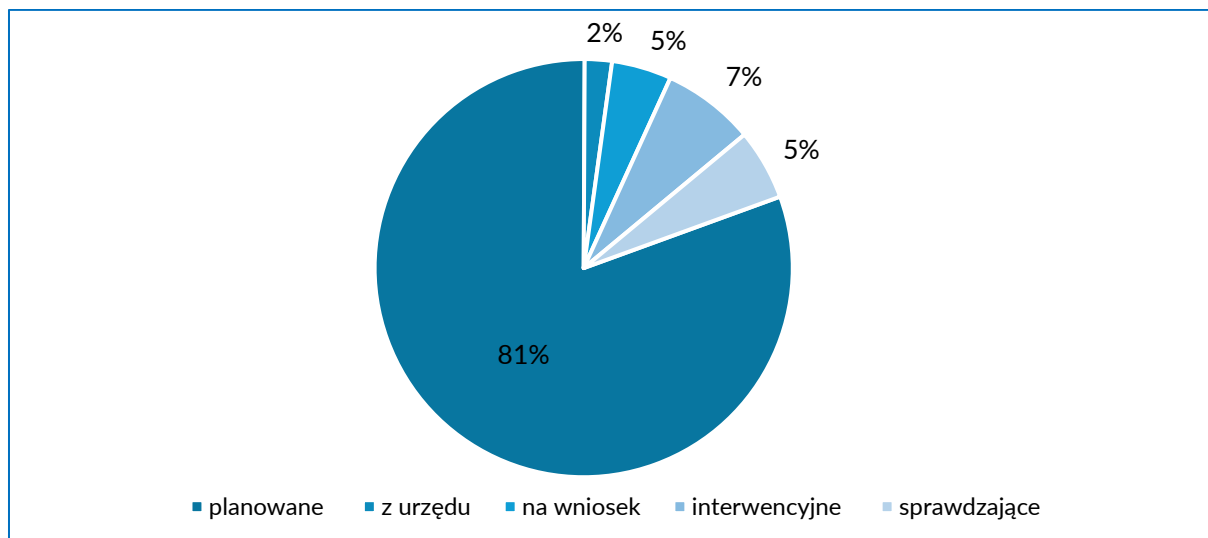
chemicznych. Ponadto informowano o konieczności prowadzenia cyklicznie zabiegów dezynfekcji kołder, poduszek i materacy, zalecano prowadzenie okresowych przeglądów klimatyzacji wraz z ich czyszczeniem i odkażaniem. Zobowiązywano do dostarczenia dokumentów potwierdzających pranie bielizny w pralniach zewnętrznych. W placówkach dysponujących basenami lub jacuzzi zalecano sporządzenie procedury dotyczącej postępowania w przypadku wystąpienia incydentu kałowego lub wymiotnego, sporządzenie harmonogramu sprzątnięcia, mycia i dezynfekcji urządzeń, z których korzystają klienci (balie, baseny, jacuzzi) oraz wskazywano na konieczność monitorowania poziomu wolnego chloru w wodzie. Zalecano przeprowadzać regularne czyszczenie sieci wodociągowej oraz wykonywać okresową dezynfekcję termiczną, bądź chemiczną przy zastosowaniu odpowiednio wysokich dawek środków dezynfekcyjnych. Wskazywano na konieczność prowadzenia badań ciepłej wody użytkowej w kierunku bakterii *Legionella* sp. oraz przekazywania uzyskanych wyników.

W roku 2024 w 100 obiektach przeprowadzono działania edukacyjno-informacyjne. Zakres tematyczny działań obejmował m.in. właściwą eksploatację wewnętrznej sieci wodociągowej w celu zmniejszenia ryzyka występowania bakterii z rodzaju *Legionella* sp. (regularne przeglądy, czyszczenie i dezynfekcja, unikanie stagnacji wody, okresowe przegrzewy, utrzymanie właściwej temperatury), częstotliwość wykonywania badań wody zgodnie z obowiązującymi przepisami, zasady właściwego utrzymania i eksploatacji wentylacji, klimatyzacji (okresowe przeglądy, czyszczenie), zasady utrzymania czystości i porządku pomieszczeń/urządzeń obiektu, w tym opracowania i wdrożenia procedur dotyczących postępowania z bielizną czystą i brudną, transportu czystej i brudnej bielizny, zabiegów dezynfekcji, dezynfekcji i deratyzacji w obiekcie, poruszano także tematykę palenia wyrobów tytoniowych w miejscu niedozwolonym oraz oznakowania o zakazie palenia wyrobów tytoniowych.

1.8. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej oraz inne, świadczące więcej niż jedną usługę

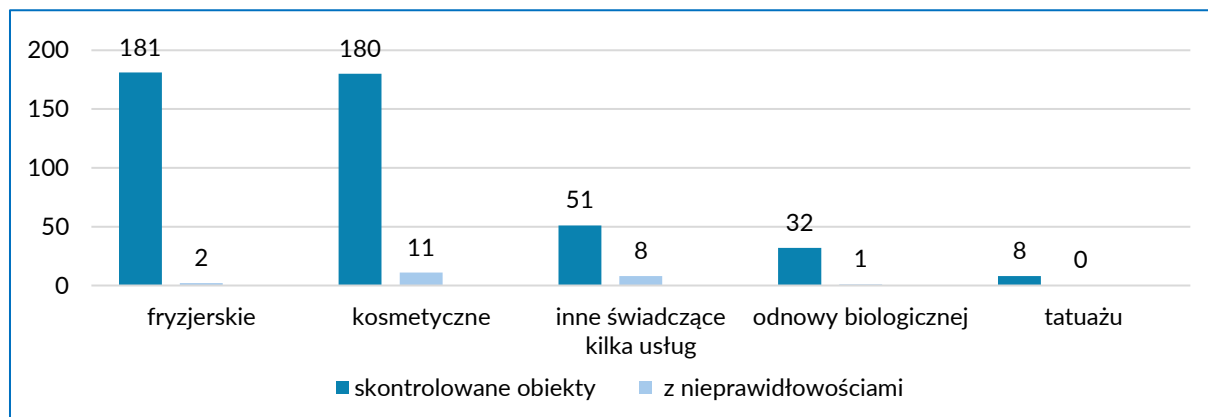
W roku 2024, w ewidencję objęto 2 216 zakładów (o 3,8% więcej niż w roku 2023), w tym 844 fryzjerskich, 808 kosmetycznych, 42 tatuażu, 190 odnowy biologicznej i 332 innych, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z usług: fryzjerskich, kosmetycznych, odnowy biologicznej, tatuażu. W zakresie oceny stanu higieniczno-sanitarnego i technicznego skontrolowano 452 obiekty, co stanowi 20,4% ewidencji, przeprowadzając 475 kontroli sanitarnych (w roku 2023 pod nadzorem sanitarnym znajdowało się 2 136 obiektów, spośród których skontrolowano 425, co stanowiło 19,9% ujętych w ewidencji).

Wykonano 383 kontrole planowane oraz 92 nieplanowane (34 w związku z wniesionymi interwencjami, 26 sprawdzających, 22 z urzędu i 10 na wniosek przedsiębiorcy) – Ryc. 85.

Ryc. 85. Udział procentowy przeprowadzonych kontroli, z podziałem na ich rodzaj, zakładów fryzjerskich, tatuażu, odnowy biologicznej oraz innych, świadczących więcej niż jedną usługę w 2024 roku

Naruszenie przepisów sanitarno-higienicznych stwierdzono w 22 zakładach, w tym w 2 zakładach fryzjerskich, 11 zakładach kosmetycznych, 1 zakładzie odnowy biologicznej oraz 8 w grupie innych zakładów, w których świadczonych jest kilka usług (Ryc. 86).

Ryc. 86. Liczba skontrolowanych wybranych obiektów użyteczności publicznej z uwzględnieniem ich kategorii, w tym obiektów z nieprawidłowościami w 2024 roku

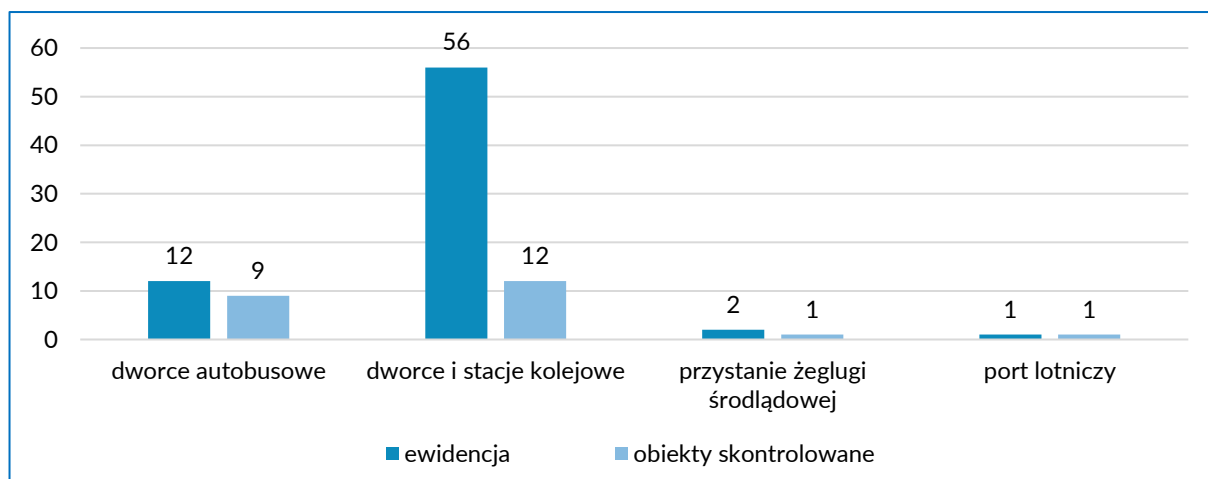
Nieprawidłowości najczęściej dotyczyły: braku procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi, braku środka dezynfekcyjnego przeznaczonego do dezynfekcji narzędzi i powierzchni, przeterminowanego środka do dezynfekcji narzędzi, braku sterylizacji narzędzi wielokrotnego użytku oraz kontroli skuteczności procesów sterylizacji, niezachowania czystości bieżącej na stanowiskach pracy, braku rozdzielania narzędzi brudnych od czystych oraz braku oznaczenia o zakazie palenia papierosów i e-papierosów.

W roku 2024 wydano 2 decyzje merytoryczne dotyczące niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego obiektu oraz nałożono 22 mandaty na łączną kwotę 5 150 zł (w roku 2023 wydano 1 decyzję dotyczącą niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego obiektu oraz 26 mandatów na łączną kwotę 5 950 zł). Ponadto wydano łącznie 21 decyzji płatniczych (w roku 2023 – 22 decyzje). W 163 zakładach branży „beauty” wydano zalecenia dotyczące m.in. przedłożenia aktualnej dokumentacji zdrowotnej pracowników, zapoznawania pracowników z kartami charakterystyki niebezpiecznych preparatów chemicznych, znakowania pojemników zastępczych zawierających środki do dezynfekcji. Zalecano zaopatrywanie obiektów w środki myjąco-dezynfekujące, w tym płyny do mycia podłóg oraz środki do dezynfekcji narzędzi umożliwiające przeprowadzenie dezynfekcji wysokiego stopnia. Wskazywano na konieczność przedstawienia dokumentów potwierdzających wykonanie usług przeglądu i czyszczenia klimatyzacji oraz kart przekazywania odpadów niebezpiecznych, które oddawane są firmom utylizującym odpady, posiadającym odpowiednie uprawnienia. Zalecano także opracowanie i wdrożenie toku postępowania z narzędziami w przypadku naruszenia ciągłości tkanek u klientów, oddawanie do pralni bielizny wielorazowego użytku, bądź wyposażenie obiektów w pralki i stosowanie środków piorących o właściwościach dezynfekujących. Zobowiązywano do posiadania kart charakterystyki (w języku polskim) tuszy używanych do wykonywania makijażu permanentnego i opisywania opakowań stosowaną datą w chwili ich otwarcia.

W roku 2024 podczas 152 kontroli przeprowadzono działania edukacyjno-informacyjne. Zakres tematyczny działań obejmował m.in. zagrożenia wynikające z następstw korzystania z solarium, zasady utrzymania czystości i porządku pomieszczeń/urządzeń obiektu, zasady właściwego utrzymania i eksploatacji wentylacji i klimatyzacji, opracowanie i wdrożenie procedury: mycia i dezynfekcji oraz postępowanie z bielizną czystą i brudną, poruszano także tematykę palenia wyrobów tytoniowych w miejscu niedozwolonym oraz oznakowania o zakazie palenia wyrobów tytoniowych.

1.9. Dworce autobusowe, dworce i stacje kolejowe, porty lotnicze i środki transportu

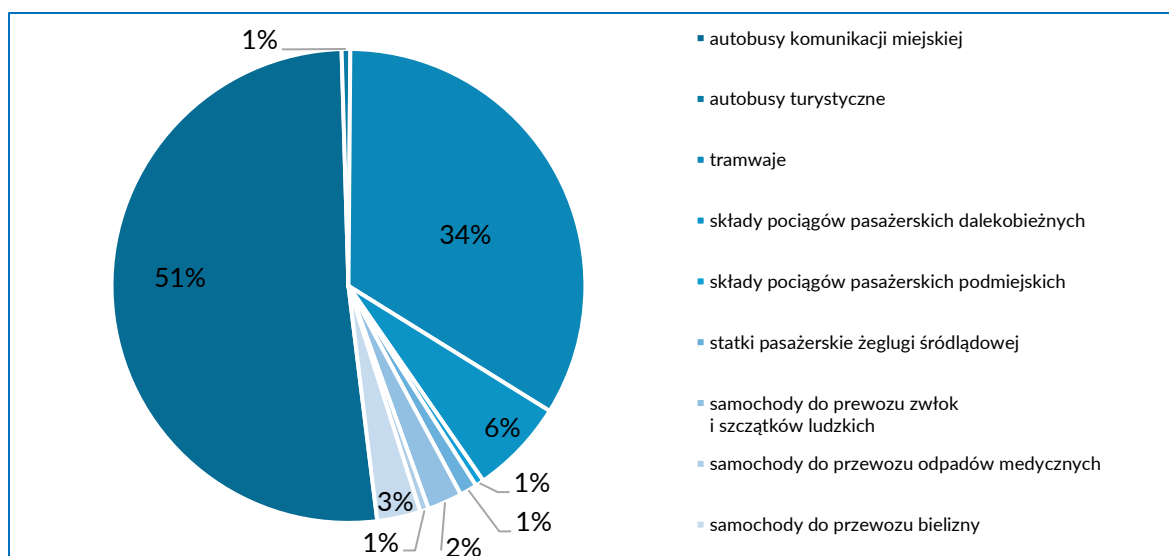
Liczba dworców autobusowych będących pod nadzorem pozostała niezmienna w porównaniu z rokiem 2023. W roku sprawozdawczym skontrolowano 9 obiektów spośród 12 będących w ewidencji (75%), przeprowadzając łącznie 9 kontroli planowanych (w roku 2023 skontrolowano 4 obiekty – 33% ewidencji, przeprowadzając 5 kontroli). Stan sanitarno-higieniczny i sanitarno-techniczny obiektów w latach 2023-2024 nie budził zastrzeżeń (Ryc. 87).

Ryc. 87. Liczba skontrolowanych wybranych obiektów użyteczności publicznej z uwzględnieniem ich rodzaju i ewidencji w 2024 roku

W roku 2024 objęto kontrolami 12 obiektów spośród 56 znajdujących się w ewidencji (21,4%), przeprowadzając 21 kontroli (w roku 2023 w ewidencji znajdowało się 55 obiektów) w tym 17 planowanych oraz 4 nieplanowane (kontrole sprawdzające). Zły stan sanitarno-techniczny wskazano podczas kontroli stacji kolejowej. Wydano decyzję merytoryczną nakazującą usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości sanitarno-higienicznych (w roku 2023 roku wydano 2 decyzje merytoryczne). Ogółem wydano 3 decyzje płatnicze. W 2 obiektach wydano zalecenia dotyczące przedstawienia dokumentacji potwierdzającej wykonywanie zabiegów deratyzacji. W ramach 10 kontroli przeprowadzono działania edukacyjno-informacyjne w zakresie oznakowania o zakazie palenia wyrobów tytoniowych. W roku 2023 skontrolowano 6 dworców, przeprowadzając 16 kontroli, w tym 1 w związku ze zgłoszoną interwencją, która nie potwierdziła wniesionych zarzutów.

W roku 2024 skontrolowano łącznie 171 środków transportu (w roku 2023 – 125), tj. o 37% więcej niż w roku 2023, w tym 87 autobusów komunikacji publicznej, 1 autobus turystyczny, 57 tramwajów, 11 składów pociągów pasażerskich dalekobieżnych, 1 skład kolejki miejskiej Maltanka oraz 2 składy rezerwowe, 2 statki pasażerskie żeglugi śródlądowej, 4 samochody do przewozu zwłok i szczątków ludzkich, 5 samochodów do przewozu bielizny oraz 1 pojazd do transportu odpadów medycznych do utylizacji. Przeprowadzono 1 kontrolę w związku z wniesioną interwencją dotyczącą niewłaściwego stanu sanitarnego w składach należących do Kolei Wielkopolskich Sp. z o.o. w Poznaniu. Zgłoszone zarzuty nie potwierdziły się. Kontrole środków transportu publicznego przeprowadzone w latach 2023-2024 nie wykazały większych nieprawidłowości (Ryc. 88).

Ryc. 88. Udział procentowy skontrolowanych środków transportu z uwzględnieniem ich rodzaju w 2024 roku

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu znajduje się Port Lotniczy Poznań-Ławica im. Henryka Wieniawskiego, w którym w roku 2024 (podobnie jak w roku 2023), przeprowadzono 2 kontrole oceniające bieżący stan sanitarny (w tym wykonano 1 kontrolę interwencyjną). Otrzymana interwencja dotyczyła niewłaściwego stanu sanitarnego krzeseł w poczekalni odlotów oraz toalet ogólnodostępnych. Podczas przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości, stan sanitarno-higieniczny oraz sanitarno-techniczny nie budziły zastrzeżeń. Na terenie całego portu lotniczego umieszczono właściwe oznaczenia graficzne i napisy zakazujące palenia tytoniu oraz używania e-papierosów. Na zewnątrz budynków wyznaczone były punkty dla palaczy, a w hali odlotów udostępniono także specjalną kabinę. Gospodarka odpadami komunalnymi i ściekami prowadzona była w sposób właściwy. Budynki Portu Lotniczego Poznań-Ławica są podłączone do kanalizacji miejskiej. W obiekcie przeprowadzono działania edukacyjno-informacyjnych w zakresie zasad właściwego utrzymania i eksploatacji instalacji wentylacji i klimatyzacji (okresowe przeglądy, czyszczenie).

1.10. Przystanie jednostek pływających rekreacyjnych i sportowych

W roku 2024 skontrolowano 1 przystań żeglugi śródlądowej (według ewidencji 2 przystanie). W roku 2023 skontrolowano obie przystanie. Stan sanitarno-higieniczny i sanitarno-techniczny przystani nie budził zastrzeżeń.

1.11. Tereny rekreacyjne

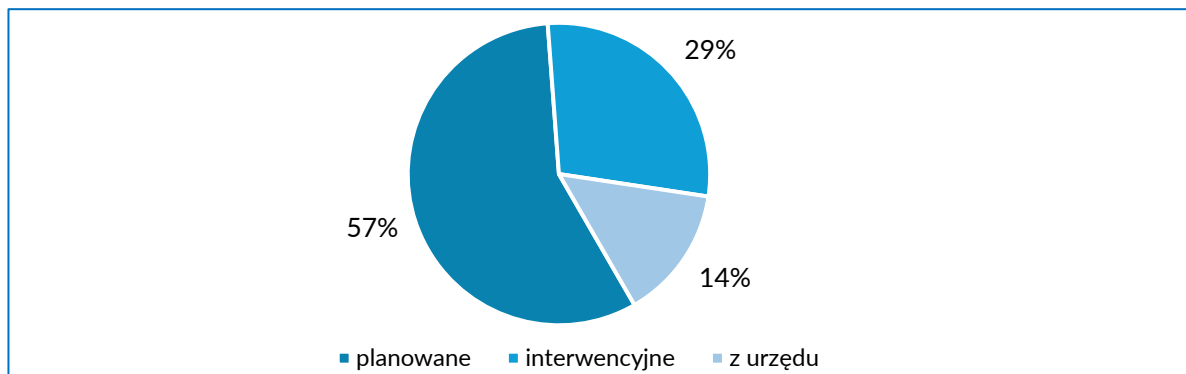
W okresie sprawozdawczym w ewidencji terenów rekreacyjnych znajdowało się 18 obiektów (parki, plaże, miejsca wypoczynku, ogród zoologiczny, palmiarnia, pola biwakowe, ogród botaniczny), spośród których skontrolowano 5 (w roku 2023 – 3 obiekty). Podczas przeprowadzonych kontroli, podobnie jak w roku 2023, nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości – stan sanitarno-higieniczny oraz gospodarka odpadami komunalnymi i nieczystościami płynnymi nie budziły zastrzeżeń.

1.12. Cmentarze

W ramach prowadzonego w roku 2024 nadzoru sanitarnego skontrolowano 6 spośród ewidencjonowanych 84 cmentarzy (7%), przeprowadzając łącznie 7 kontroli, w tym 4 planowane oraz 3 nieplanowane (2 interwencyjne oraz 1 z urzędu) – Ryc. 89. W roku 2024 wydano 1 decyzję administracyjną nakazującą (w kostnicy) zapewnić pomieszczenia przeznaczone na trumny ze zwłokami lub szczątkami oczekującymi na wystawienie, a także do przechowywania sprzętu porządkowego oraz środków do mycia i dezynfekcji pomieszczeń, wyposażonych w instalację ciepłej i zimnej wody oraz instalację kanalizacyjną. W ramach 2 kontroli wydano zalecenia dotyczące konieczności posiadania oraz zapoznawania pracowników z kartami charakterystyki stosowanych niebezpiecznych preparatów

chemicznych oraz obowiązku prowadzenia nadzoru w zakresie zabezpieczenia infrastruktury cmentarza przed dostępem dla zwierząt. W roku 2023 nie wydano decyzji administracyjnych.

Ponadto kontrole wykazały, że na terenie cmentarzy zapewniony był dostęp do ujęć wody wykorzystywanej do celów porządkowych, wytwarzane odpady komunalne gromadzone były w wydzielonych pojemnikach i kontenerach zlokalizowanych na ich terenie oraz wywożone przez wyspecjalizowane firmy (nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie czystości i porządku na terenie kontrolowanych cmentarzy oraz postępowania z odpadami komunalnymi i nieczystościami płynnymi).

Ryc. 89. Udział procentowy przeprowadzonych kontroli, z podziałem na ich rodzaj, cmentarzy w 2024 roku

1.13. Zakłady karne i areszty

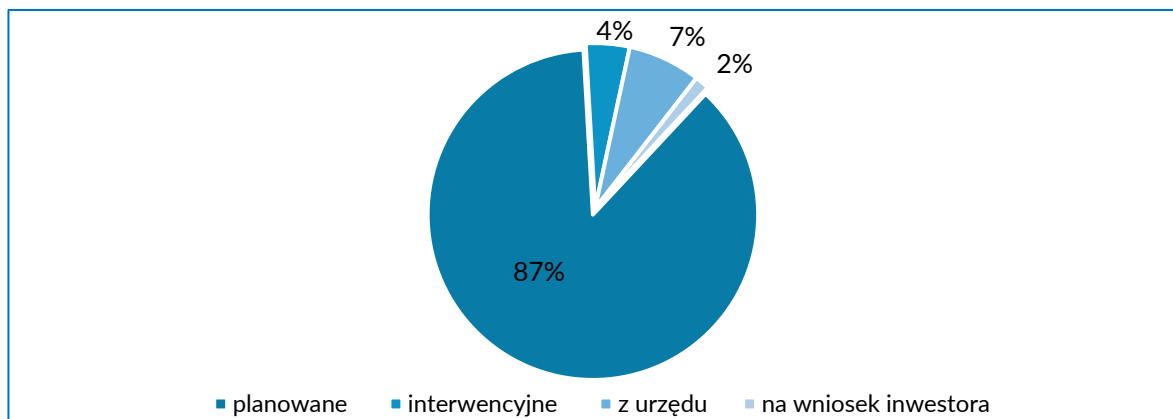
W grupie zakładów karnych i aresztów w ewidencji znajdowało się 5 obiektów, z których skontrolowano 4 (80%), przeprowadzając 7 kontroli (w tym 4 planowane, 2 interwencyjne i 1 sprawdzającą) – w roku 2023 skontrolowano również 4 obiekty. Liczba obiektów w tej grupie nie uległa zmianie. Jeden obiekt nie został skontrolowany w latach 2023-2024 z uwagi na jego restrukturyzację. Podczas planowanych, kompleksowych kontroli zakładów karnych i Aresztu Śledczego zwracano szczególną uwagę na czystość bieżącą oraz stan sanitarno-techniczny cel osadzonych, magazynów, łazni oraz toalet. W roku 2024 rozpatrzono 2 interwencje (dotyczące niewłaściwego stanu sanitarnego materacy wydawanych osadzonym, niewłaściwego stanu sanitarnego poczekalni, toalet dla odwiedzających oraz występowania insektów), które nie potwierdziły rażących naruszeń wymogów sanitarno-higienicznych i technicznych. Podczas przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. We wszystkich obiektach prowadzona była wewnętrzna kontrola jakości ciepłej wody w kierunku obecności bakterii *Legionella* sp. zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi⁹. W roku 2023 rozpatrzono 1 interwencję i wydano 2 decyzje merytoryczne – jedną dotyczącą zapewnienie właściwego stanu sanitarno-technicznego obiektu oraz jedną nakazującą dostosować jakość w instalacji wewnętrznej do wymagań mikrobiologicznych zgodnie z ww. przepisami prawnymi. W jednym obiekcie wydano zalecenie dotyczące konieczności przestania orzeczeń do celów sanitarno-epidemiologicznych pracowników zatrudnionych w pralni.

1.14. Inne obiekty użyteczności publicznej

Wśród innych obiektów użyteczności publicznej w roku 2024 znajdowały się w ewidencji: kina, teatry, domy kultury, hale sportowe, kluby sportowe, boiska, pralnie, magle, biura i urzędy, magazyny pestycydów, zbiornice odpadów, bazy transportu tramwajowego i autobusowego, zakłady komunalne – transport nieosobowy, transport odpadów medycznych, inne obiekty PKP, punkty nadzoru ruchu oraz zakłady pogrzebowe – łącznie 287 obiektów (wzrost o 1 obiekt w stosunku do roku 2023).

⁹ (Dz. U. z 2027 r. poz. 2294)

Skontrolowano 68 obiektów (24%), przeprowadzając łącznie 70 kontroli, w tym 61 planowanych oraz 9 nieplanowanych (1 na wniosek inwestora, 3 interwencyjne, 5 z urzędu) – Ryc. 90. Nie wydano decyzji administracyjnych. W 14 obiektach wydano zalecenia pokontrolne dotyczące przedłożenia do wglądu aktualnych badań do celów sanitarno-epidemiologicznych oraz stosowania środków o właściwościach piorąco-dezynfekujących w zakresie prania garderoby personelu.

Ryc. 90. Udział procentowy przeprowadzonych kontroli, z podziałem na ich rodzaj, innych obiektów użyteczności w 2024 roku

W roku 2023 na 286 obiektów objętych nadzorem skontrolowano 63 obiekty (22%), przeprowadzając łącznie 70 kontroli. Wydano 3 decyzje administracyjne, w tym 1 dotyczącą stanu sanitarno-technicznego i 2 nakazujące doprowadzenie jakości wody w instalacji wewnętrznej do obowiązujących ww. wymagań prawnych.

1.15. Przestrzeganie przepisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych

Jednym z priorytetów działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest zabezpieczenie prawa osób niepalących do życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego oraz pary z papierosów elektronicznych – kluczowe znaczenie mają działania, których celem jest spadek liczby osób narażonych na bierne palenie w miejscach użyteczności publicznej.

W roku 2024 sprawdzano przestrzeganie zakazu palenia tytoniu w 1 392 obiektach, w tym w 426 podmiotach leczniczych oraz w 966 zakładach pracy. Podczas czynności kontrolnych zwracano uwagę na obowiązek umieszczania w widocznym miejscu oznaczeń graficznych i słownych dotyczących zakazu palenia wyrobów tytoniowych i papierosów elektronicznych oraz nakazu przestrzegania zakazu palenia. Z wykonanych kontroli wynika, że przepisy ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych¹⁰ dotyczące zakazu palenia wyrobów tytoniowych były stosowane w 99,7% skontrolowanych obiektów. Ustawa była przestrzegana w 100% w przypadku podmiotów leczniczych. W roku 2024 wystawiono 4 mandaty na łączną kwotę 400 zł za łamanie zakazu palenia papierosów tradycyjnych oraz za nieumieszczenie znaku zakazu palenia w miejscach objętych zakazem. W roku 2023 stwierdzono brak oznakowania jedynie w 1 obiekcie, w wyniku czego nałożony został mandat karny na kwotę 100 zł oraz wydano stosowne zalecenia.

¹⁰ Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1162).

1.16. Bezpieczeństwo imprez masowych

Fot. 1. Dokumentacja zdjęciowa: Męskie Granie na terenie Parku Cytadela w Poznaniu

W roku 2024 w ramach nadzoru nad bezpiecznymi warunkami higieniczno-sanitarnymi organizacji imprez masowych, działając na podstawie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych¹¹ wydano 175 opinii oraz przeprowadzono 3 kontrole dotyczące przygotowania zaplecza sanitarnego podczas trwania i organizacji imprez masowych odbywających się w Poznaniu (Męskie Granie na terenie Parku Cytadela w Poznaniu, Rockowizna Festiwal Poznań na terenie obszaru zielonego północnej części Portu Lotniczego Poznań-Ławica, „Koncert Dawida Podsiadły – DP 360”

na terenie ENEA Stadion przy ul. Bułgarskiej 17 w Poznaniu). Kontrole nie wykazały naruszenia przepisów sanitarno-higienicznych. W roku 2023 wydano 141 opinii oraz przeprowadzono 2 kontrole dotyczące przygotowania zaplecza sanitarnego.

1.17. Nadzór nad spełnianiem wymogów postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi

Sprawując nadzór nad postępowaniem ze zwłokami i szczątkami ludzkimi w roku 2024, w oparciu o wymogi prawne (ustawa o cmentarzach i chowaniu zmarłych¹², rozporządzenie w sprawie postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi¹³, rozporządzenie w sprawie wydawania pozwoleń i zaświadczeń na przewóz zwłok i szczątków ludzkich¹⁴) wydanych zostało:

- 675 decyzji zezwalających na ekshumację zwłok lub szczątków ludzkich (w roku 2023 – 673);
- 115 postanowień opiniujących wnioski na sprowadzenie zwłok lub szczątków z zagranicy (w roku 2023 – 110);
- 27 decyzji zezwalających na przewóz szczątków w granicach oraz poza granice Rzeczypospolitej Polskiej (w roku 2023 – 34).

1.18. Gospodarka ściekowa, gospodarka odpadami komunalnymi, dezynsekcja i deratyzacja

W trakcie przeprowadzanych kontroli na nadzorowanym terenie w roku 2024 nie stwierdzano nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami komunalnymi, dezynsekcji, deratyzacji oraz gospodarki ściekowej. W większości obiektów ścieki odprowadzane były do sieci kanalizacyjnej, w przypadku obiektów nieskanalizowanych nieczystości płynne odprowadzane były do zbiorników bezodpływowych, opróżnianych przez uprawnione do tego podmioty, zgodnie z zawartymi umowami. Odpady komunalne gromadzone były w pojemnikach lub kontenerach utrzymanych w dobrym stanie sanitarno-higienicznym i technicznym, a następnie odbierane przez firmy uprawnione do tego celu. Podczas czynności kontrolnych zwracano również uwagę na konieczność prowadzenia zabiegów dezynsekcyjnych i deratyzacyjnych, w szczególności w obiektach noclegowych, noclegowniach i domach dla bezdomnych oraz innych obiektach zakwaterowania/pobytu ludzi m.in. w budynkach mieszkalnych (częściach wspólnych), a także na terenach posesji. Na terenie miasta Poznania, zarówno w roku 2023, jak i w roku 2024, zgodnie z uchwałą Rady Miasta Poznania z dnia 28 września 2021 r. dwukrotnie przeprowadzona została akcja deratyzacyjna w obiektach użyteczności publicznej oraz na terenach nieruchomości.

¹¹ Ustawa z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 616).

¹² Ustawa z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2024 r. poz. 576).

¹³ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2001 r. w sprawie postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1910).

¹⁴ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 27 grudnia 2007 r. w sprawie wydawania pozwoleń i zaświadczeń na przewóz zwłok i szczątków ludzkich (Dz. U. z 2007 r. Nr 249 poz. 1866).

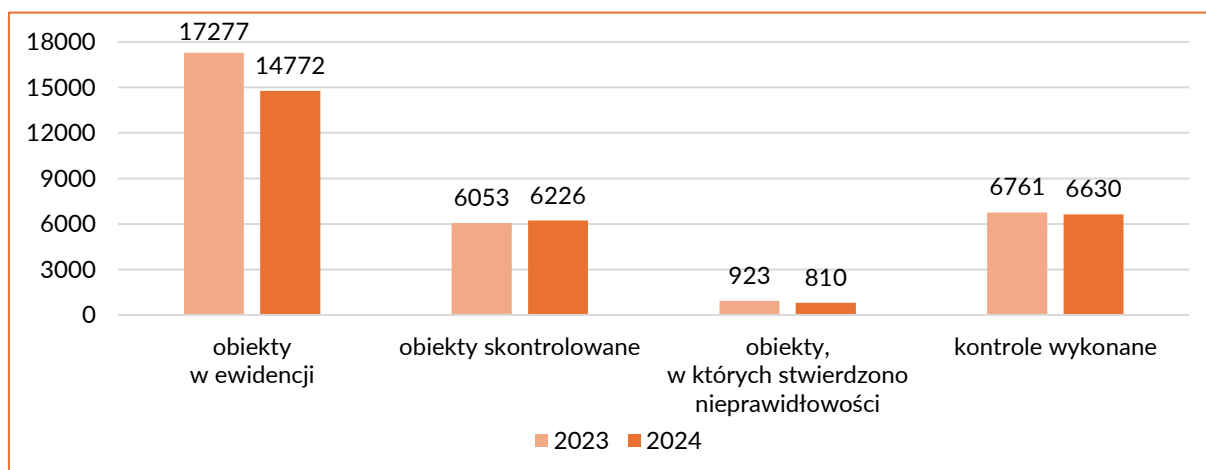
2. OBIEKTY ŻYWIENIOWO-ŻYWNOŚCIOWE

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Poznaniu prowadzi nadzór sanitarno-higieniczny żywności i żywienia, który obejmuje kontrolę urzędową przestrzegania przepisów prawa żywnościowego przez podmioty działające na rynku spożywczym, w tym zakłady produkcji oraz obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością. Podczas kontroli sprawdzane są warunki produkcji, transportu, przechowywania, sprzedaży żywności, warunki żywienia zbiorowego oraz warunki zdrowotne produkcji i obrotu materiałami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością. W ramach działań oceniany jest również sposób żywienia w oparciu o analizę jadłospisów w zakładach produkcji żywności i w zakładach żywienia zbiorowego. Sprawowany jest nadzór nad bezpieczeństwem żywności krajowej, importowanej oraz pochodzenia unijnego.

2.1. Działalność kontrolno-represyjna w zakładach żywności i żywienia

Oddział Higieny Żywności i Żywienia Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Poznaniu w 2024 roku obejmował ewidencją 14 772 zakładów, natomiast w 2023 roku – 17 277.

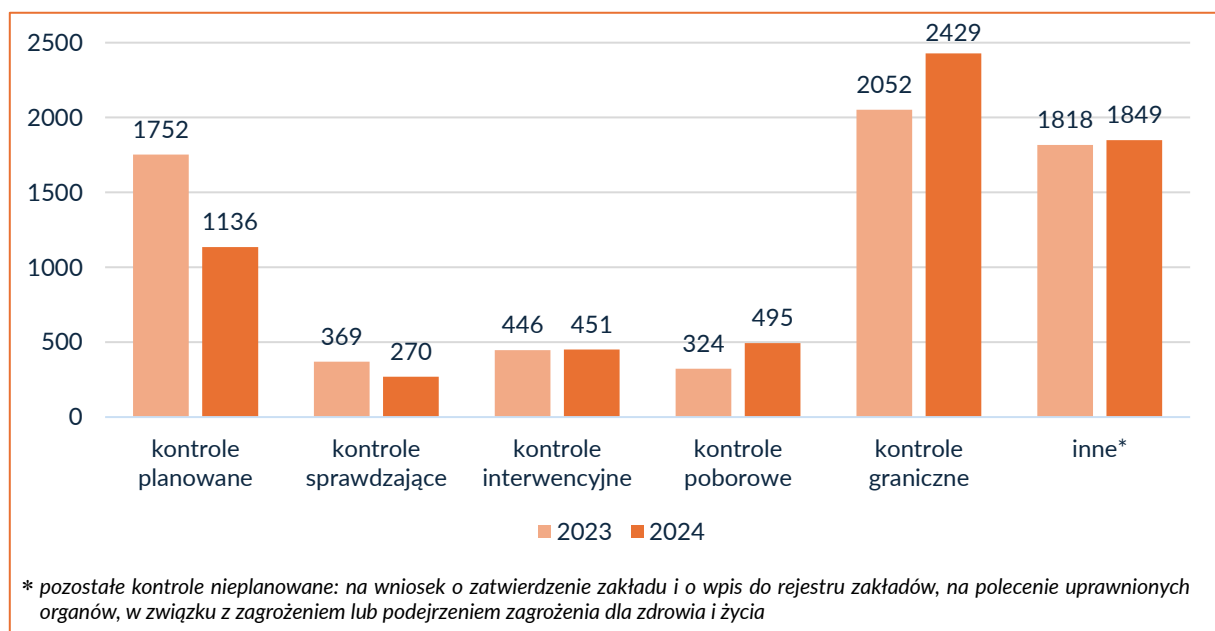
W roku 2024 podjęto 6 630 kontroli (w roku 2023 – 6 761) w zakresie nadzoru nad zakładami żywienia zbiorowego, obrotu żywnością oraz produkcji żywności, materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością, w tym związanych z importem żywności i materiałów do kontaktu z żywnością. Nadzorem objętych zostało 24,2% zewidencjonowanych obiektów (w roku 2023 – 22,3%) – Ryc. 91.

Ryc. 91. Liczba wykonanych kontroli, skontrolowanych obiektów oraz obiektów, w których stwierdzono nieprawidłowości z uwzględnieniem ewidencji w latach 2023–2024

Wykonano 1 136 kontroli planowanych, co stanowiło 17,1% wszystkich przeprowadzonych kontroli oraz 5 494 nieplanowanych – 82,9%. Wśród kontroli nieplanowanych najwięcej, bo aż 44,2%, stanowiły kontrole graniczne (2 429). Znaczącą część kontroli nieplanowanych w 2024 roku również stanowiły kontrole interwencyjne, których wykonano aż 451. W roku 2023 najwięcej kontroli nieplanowanych, aż 41%, stanowiły również kontrole graniczne, natomiast kontrole planowane stanowiły 25,9% wszystkich przeprowadzonych kontroli (Ryc. 92).

Liczba przeprowadzonych kontroli interwencyjnych w latach 2023–2024 utrzymywała się na podobnym poziomie (w roku 2023 – 446, w roku 2024 – 451). W roku sprawozdawczym wśród 451 kontroli interwencyjnych 84,9% zostało przeprowadzonych na skutek zgłoszeń konsumenckich. Zgłoszenie konsumenta stanowiło podstawę do przeprowadzenia kontroli interwencyjnej, jednak nie zawsze potwierdzało istnienie nieprawidłowości. Zgłoszone interwencje były zasadne w 141 przypadkach (31,2%). Należy zaznaczyć, że nie wszystkie nieprawidłowości zauważone przez potencjalnego konsumenta są możliwe do zaobserwowania w dniu przeprowadzenia kontroli – może to wynikać z usunięcia uchybień przed kontrolą lub subiektywnej oceny zgłaszającego. Jednakże każdy sygnał konsumencki był rozpatrywany.

Ryc. 92. Liczba przeprowadzanych kontroli z podziałem na ich rodzaj w latach 2023–2024

W roku 2024 przeprowadzono 1 617 kontroli związanych ze złożonymi wnioskami przedsiębiorców o zatwierdzenie lub zmianę wpisu do rejestru zakładów prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu (24,4% ogółu kontroli). Liczba tych kontroli jest większa o 42,3% od liczby zrealizowanych kontroli planowanych. To obrazuje dynamikę zmian na nadzorowanym terenie – powstawanie nowych zakładów lub ich zmiany zakresu działalności. W roku 2024 zatwierdzono 1 364 zakłady żywnościowo-żywnościowe (w roku 2023 – 1 319). Podobnie jak w latach poprzednich, zauważalny był dynamiczny rozwój zakładów żywienia zbiorowego, szczególnie w nowych lokalizacjach. Równocześnie utrzymywała się tendencja do rozszerzania działalności w istniejących już zakładach produkcyjnych i handlowych, co wpływało na rosnącą różnorodność oferty. W sklepach spożywczych coraz częściej wprowadzane były dodatkowe usługi, takie jak podgrzewanie dań fast-food na życzenie klienta, podpiekanie pieczywa, mielenie mięsa czy wydzielanie stref konsumpcyjnych. Popularność zyskiwał także model sprzedaży Click&Collect, umożliwiający zamawianie towaru przez Internet z odbiorem w sklepie. Zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego coraz częściej oferowały dostawy posiłków na zamówienie, a sprzedaż żywności online rozwijała się na szeroką skalę. Równocześnie obserwowano wzrost liczby lokali gastronomicznych wydzielających przestrzeń konsumpcyjną w formie ogródków gastronomicznych. Trendy te,

obejmujące zmiany w zakresie działalności, asortymentu oraz sposobu dystrybucji, utrzymują się konsekwentnie od kilku lat, świadcząc o dynamicznej adaptacji przedsiębiorców do zmieniających się oczekiwań konsumentów.

Każdy zakład prowadzący działalność na rynku spożywczym, bez względu na profil i wielkość produkcji, jest zobowiązany do przestrzegania wymogów sanitarno-higienicznych, które gwarantują zapewnienie bezpieczeństwa i właściwej jakości zdrowotnej wytwarzanych wyrobów. Jednym z wymogów przepisów prawa żywnościowego jest obowiązek wdrażania zasad Dobrej Praktyki Higienicznej (GHP), Dobrej Praktyki Produkcyjnej (GMP) oraz systemu HACCP (analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli). Zasady GHP oraz GMP opracowało i wdrożyło 12 038 zakładów pionu spożywczego, natomiast procedury oparte na zasadach systemu HACCP wdrożone zostały przez 5 482 zakłady. Kontrole w zakresie przestrzegania tych zasad obejmują kompleksową ocenę prawidłowości procesów produkcji, przetwarzania i dystrybucji żywności, ze szczególnym uwzględnieniem aspektów higieny.

W roku 2024 przeprowadzono kompleksową ocenę w 1 136 zakładach na podstawie wystandaryzowanego arkusza oceny stanu sanitarnego (w roku 2023 – 1 791).

Podobnie jak w latach wcześniejszych, stwierdzone nieprawidłowości w zakładach żywności i żywienia głównie dotyczyły: niewłaściwego stanu sanitarno-higienicznego i technicznego pomieszczeń, sprzętu i wyposażenia, nieprawidłowych warunków przechowywania środków spożywczych, obecności środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości, braku realizacji zasad GHP i HACCP oraz obecności szkodników.

Mając na uwadze ochronę zdrowia konsumentów, usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości w nadzorowanych obiektach egzekwowano w drodze decyzji administracyjnych, a także grzywnien w drodze mandatu karnego.

W roku 2024 wydano ogółem 2 272 decyzje merytoryczne i 1 275 decyzji płatniczych (w tym 262 za kontrolę graniczną), w 2023 roku odpowiednio – 2 767 i 1 609 (376 za kontrolę graniczną). Analiza nadzorowanego obszaru pod względem wydawanych decyzji merytorycznych wskazuje, że co roku znaczącą ich część stanowią decyzje zatwierdzające zakłady.

Spośród 2 272 decyzji merytorycznych 34, tj. 1,5% stanowiły decyzje wydane za naruszenie wymagań higienicznych i zdrowotnych w tym 1 decyzję dotyczącą wstrzymania wprowadzania do obrotu i wycofanie z obrotu suplementu diety (o 61,4 % mniej niż w 2023 roku, kiedy wydano 88 takich decyzji). Najwięcej decyzji merytorycznych wynikających z nieprawidłowości wydano w zakładach produkcji żywności (47,1%) i zakładach żywienia zbiorowego (32,4%) – Tab. 16.

Wydano 449 postanowień, w tym 4 postanowienia o nałożeniu grzywny (w roku 2023 odpowiednio – 355 i 5). Wystosowano do Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego 4 wnioski o nałożenie kary pieniężnej na przedsiębiorców (w roku 2023 – 7). Łącznie nałożono 323 mandaty karne na łączną kwotę 122 250 zł (w roku 2023 – 456 mandatów karnych na łączną kwotę 170 800 zł) – Tab. 17.

Najwięcej mandatów karnych, aż 48,3%, nałożono podczas kontroli zakładów obrotu żywnością (156 na łączną kwotę 47 800 zł), natomiast najwyższą łączną kwotę wystawionych mandatów karnych – 65 500 zł (46,3%) została nałożona w zakładach żywienia zbiorowego (112 mandatów karnych) – Tab. 16.

Tab. 16. Działalność kontrolno-represyjna w zakładach żywności i żywienia z podziałem na kategorie nadzorowanych zakładów w latach 2023-2024

Ogólna liczba	Zakłady produkcji żywności		Zakłady obrotu żywnością		Zakłady żywienia zbiorowego		Wytwórnice i miejsca obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
zakładów skontrolowanych	445	445	1 733	1 798↑	1 596	1 304↓	72	22↓
zakładów ocenionych na podstawie arkusza ocen	284	266↓	825	572↓	610	276↓	72	22↓
zakładów zatwierdzonych w danym roku	101	103↑	550	620↑	668	641↓	0	0
kontroli sanitarnych	665	654↓	2 242	2 124↓	1 721	1 396↓	81	27↓
kontroli interwencyjnych	36	49↑	242	200↓	164	198↑	4	4
próbek planowanych pobranych (ogółem)	234	381↑	759	880↑	9	68↑	11	6↓
próbek zdyskwalifikowanych	8	21↑	18	32↑	0	11↑	0	0
decyzji merytorycznych wynikających z nieprawidłowości	38	16↓	36	7↓	14	11↓	0	0
mandatów/ z łączną kwotą	68 / 26 300 zł	52↓ / 17 250 zł↓	247 / 78 300 zł	156↓ / 47 800 zł↓	138 / 65 500 zł	112↓ / 56 600 zł↓	3 / 700 zł	3 / 600 zł↓

Tab. 17. Działalność kontrolno-represyjna w zakładach żywności i żywienia przeprowadzona w latach 2023-2024

Ogólna liczba	2023	2024
decyzji merytorycznych	2 767	2 272↓
w tym decyzje zatwierdzające	1 319	1 364↑
decyzji płatniczych	1 609	1 275↓
postanowień	355	449↑
mandatów/ z łączną kwotą	456/170 800 zł	323/122 250 zł↓
upomnień	9	4↓
tytułów wykonawczych	5	4↓
wniosek o ukaranie	7	4↓

W roku 2024 poza kontrolami związanymi z importem żywności i materiałów do kontaktu z żywnością przeprowadzono 4 201 kontrole sanitarnych (w roku 2023 – 4 709) w 3 569 zakładach produkcji żywności, obrotu żywnością, żywienia zbiorowego oraz wytwórniach materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością objętych urzędowym rejestrem (w roku 2023 – w 3 846).

2.2. Zakłady produkcji żywności

W 2024 roku w ewidencji zakładów produkcji żywności figurowało 1 849 obiektów, wśród których dominowały piekarnie, ciastkarnie oraz inne wytwórnie żywności, takie jak pizzerie czy zakłady cateringowe realizujące usługi dla klientów końcowych. Ponadto do tej kategorii zaliczało się 916 producentów pierwotnych, głównie gospodarstw rolnych.

W 2024 roku skontrolowano 445 obiektów (24,1 %) w następujących kategoriach:

- wytwórnie lodów – 41;
- automaty do lodów – 2;
- wytwórnie tłuszczów roślinnych i mieszanin tłuszczów zwierzęcych i roślinnych – 1;
- piekarnie – 57;
- ciastkarnie – 97;
- przetwórnice owocowo-warzywne i grzybowe – 18;
- browary i słodownie – 4;
- wytwórnie napojów alkoholowych, w tym wytwórni win – 2;
- wytwórnie napojów bezalkoholowych – 1;

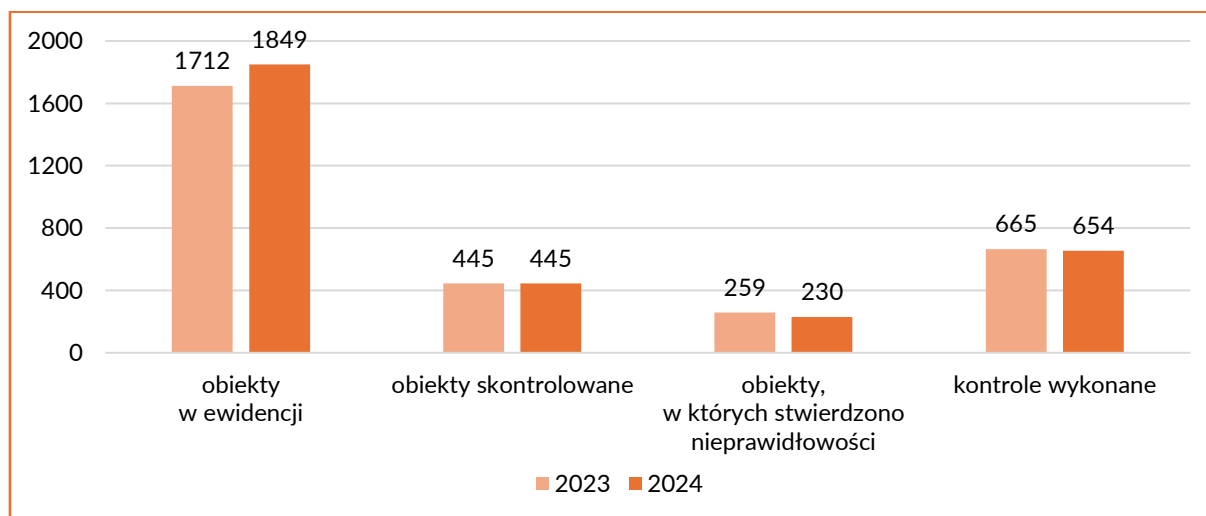
- wytwórnie naturalnych wód mineralnych, naturalnych wód źródlanych i stołowych – 1;
- zakłady garmażeryjne – 13;
- zakłady przemysłu zbożowo-młynarskiego – 1;
- wytwórnie makaronów – 1;
- wytwórnie wyrobów cukierniczych – 9;
- wytwórnie koncentratów spożywczych – 7;
- wytwórnie octu, majonezu i musztardy – 2;
- wytwórnie suplementów diety – 10;
- wytwórnie żywności dla określonych grup – 1;
- wytwórnie substancji dodatkowych i rozpuszczalników ekstrakcyjnych – 2;
- wytwórnie aromatów – 2;
- producenci pierwotni – 35;
- producenci pierwotni i dostawcy bezpośredni – 7;
- producenci pierwotni, rolniczy handel detaliczny, dostawcy bezpośredni – 2;
- producenci kiełków – 1;
- producenci żywności w warunkach domowych – 1;
- inne wytwórnie żywności – 127.

W 230 obiektach tj. 51,7% wszystkich skontrolowanych zakładach produkcji żywności stwierdzono niezgodności z przepisami prawa żywnościowego, za które nakładano również mandaty karne (52 mandaty na łączną kwotę 17 250 zł). Dla porównania w roku 2023 niezgodności stwierdzono w 259 obiektach tj. 58,2% skontrolowanych i wydano 68 mandatów na kwotę 26 300 zł (Ryc. 93, Tab. 16).

Najczęściej stwierdzanymi nieprawidłowościami były:

- zły stan sanitarno-techniczny powierzchni ścian, sufitów, podłóg, wyposażenia i sprzętu,
- niewłaściwe znakowanie środków spożywczych,
- brak segregacji półproduktów i gotowych wyrobów,
- brak identyfikacji surowców przechowywanych w opakowaniach zastępczych,
- niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny zakładu,
- prowadzenie działalności produkcyjnej bez uzyskania decyzji zatwierdzającej,
- dokumentacja systemu HACCP niedostosowana do potrzeb zakładu.

Ze względu na stwierdzenie rażąco złego stanu sanitarno-higienicznego zagrażającego bezpieczeństwu zdrowotnemu produkowanej żywności, brak prawidłowego zabezpieczenia zakładu przed szkodnikami oraz prowadzenie działalności bez uzyskanej zgody organu – zamknięto 1 obiekt produkcji żywności. Kontrole sprawdzające wykazały usunięcie uchybień i zakład wznowił działalność.

Ryc. 93. Liczba skontrolowanych obiektów zakładów produkcji żywności i kontroli oraz obiektów, w których stwierdzono nieprawidłowości z uwzględnieniem ewidencji w latach 2023–2024

W zakładach produkcji żywności przeprowadzono 49 kontroli interwencyjnych (10,9% wszystkich zgłoszonych interwencji do Oddziału Higieny Żywności i Żywnienia). Odnotowano wzrost liczby kontroli interwencyjnych o 36,1% względem roku 2023.

W roku 2024 przeprowadzono kompleksową ocenę w 266 zakładach produkcji żywności (23,4% wszystkich przeprowadzonych ocen) – nie stwierdzono niezgodności. Natomiast w 2023 roku 9 zakładów produkcji żywności (3 piekarnie, 3 ciastkarnie, 2 pizzerie, 1 zakład cateringowy) spośród 284 ogółu ocenionych (3,2%) uznano za niezgodne z wymogami.

2.3. Zakłady obrotu żywnością

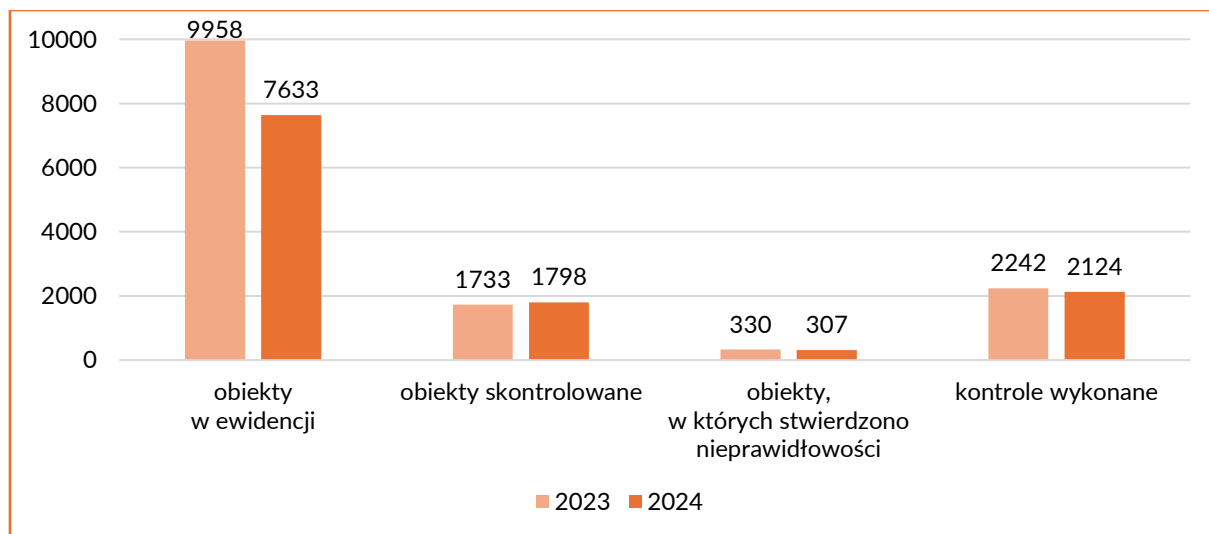
W ewidencji zakładów obrotu żywnością w 2024 roku figurowało 7 633 obiektów, wśród których największą grupę stanowiły sklepy spożywcze (w przewadze sklepy o niewielkiej powierzchni), magazyny hurtowe oraz inne formy handlu, w tym stragany oraz sprzedaż internetowa. Skontrolowano 1 798 obiektów (23,5% wszystkich zakładów obrotu żywnością znajdujących się pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu), w następujących kategoriach:

- sklepy spożywcze, w tym super i hipermarkety – 1312;
- kioski – 38;
- apteki – 10;
- magazyny hurtowe, w tym hurtownie suplementów diety – 162;
- obiekty ruchome i tymczasowe – 12;
- inne zakłady obrotu żywnością – 264.

W 307 obiektach (tj. 17,1% skontrolowanych obiektów) stwierdzono nieprawidłowości. (W roku 2023 w 330 obiektach – 19%) – Ryc. 94. Wśród najczęściej występujących wymienić należy:

- wprowadzanie do obrotu przeterminowanych środków spożywczych,
- nieprawidłowe warunki przechowywania środków spożywczych, w tym brak zachowania ciągłości łańcucha chłodniczego oraz brak zabezpieczenia przed zanieczyszczeniem od strony klienta,
- brak porządku i czystości w pomieszczeniach zakładu,
- brak zachowania higieny sprzedaży przez personel.

Nałożono 156 mandatów na łączną kwotę 47 800 zł. W roku 2023 odpowiednio 247 mandatów na kwotę 78 300 zł.

Ryc. 94. Liczba skontrolowanych obiektów obrotu żywnością i kontroli oraz obiektów, w których stwierdzono nieprawidłowości z uwzględnieniem ewidencji w latach 2023–2024

W zakładach obrotu żywnością przeprowadzono najwięcej kontroli interwencyjnych w porównaniu do pozostałych typów zakładów, tj. 200 (44,3% wszystkich interwencji), jednak względem roku 2023 liczba ta zmalała o 17,4%.

W 2024 roku 50,4% wszystkich przeprowadzonych kompleksowych ocen dotyczyło zakładów obrotu żywnością (oceniono 572 zakłady). Za niezgodne z wymaganiami uznano 3 sklepy spożywcze, co stanowi 0,5% (w roku 2023 – 1,4%).

2.4. Zakłady żywienia zbiorowego

W ewidencji zakładów żywienia zbiorowego w 2024 r. figurowało 5 132 obiektów, W sektorze zakładów żywienia zbiorowego przeważały obiekty typu otwartego, do których należały m.in. restauracje, puby, kawiarnie, przyczepy gastronomiczne i bary. Wśród zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego, istotną część stanowiły stołówki przedszkolne i szkolne oraz zakłady usług cateringowych. Na nadzorowanym terenie funkcjonowały również bloki żywienia w szpitalach i domach opieki społecznej.

Skontrolowano 1 304 obiekty (25,4% znajdujących się w ewidencji), w następujących kategoriach:

- zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego – 966;
- stołówki pracownicze – 6;
- bufety przy zakładach pracy – 2;
- bloki żywienia w szpitalach – 11;
- kuchnie niemowlęce – 1;
- bloki żywienia w sanatoriach i prewentoriach – 1;
- bloki żywienia w domach opieki społecznej – 7;
- stołówki w żłobkach i domach małego dziecka – 52;
- stołówki szkolne – 64;
- stołówki w bursach i internatach – 2;
- stołówki na koloniach/półkoloniach/obozach/zimowiskach – 2;
- stołówki w przedszkolach – 145;
- stołówki w domach dziecka i młodzieży – 2;
- stołówki studenckie – 2;
- stołówki w zakładach specjalnych i wychowawczych – 2;
- inne zakłady żywienia – 12;
- zakłady usług cateringowych – 27.

W 273 obiektach (tj. 20,9% skontrolowanych obiektów) stwierdzono nieprawidłowości. W roku 2023 w 334 obiektach (również 20,9%) – Ryc. 95. Najistotniejszymi nieprawidłowościami były:

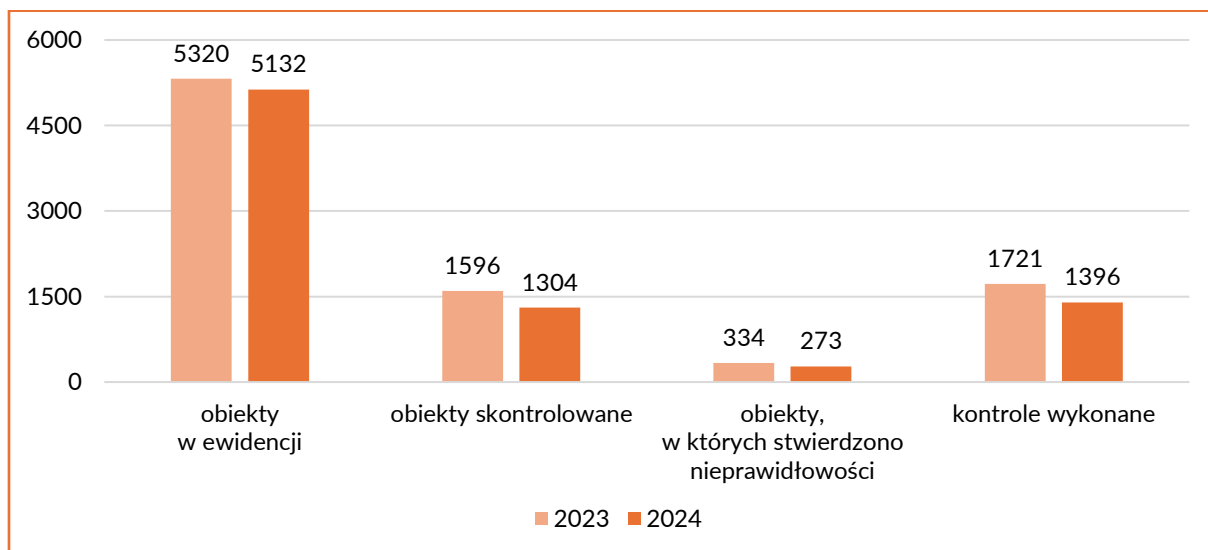
- wykorzystywanie do produkcji posiłków składników niewłaściwej jakości zdrowotnej, przeterminowanych,
- prowadzenie obróbki brudnej surowców przy braku odpowiednich warunków w lokalu,
- brak dezynfekcji termicznej naczyń stołowych,
- brak segregacji żywności w urządzeniach chłodniczych,
- nieprzestrzeganie elementarnych zasad higieny przez personel pracujący z żywnością,
- zły stan sanitarno-higieniczny zakładu i jego wyposażenia.

Nałożono 112 mandatów na kwotę 56 600 zł (w 2023 roku 138 mandatów na 65 500 zł).

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Poznaniu wydał 3 decyzje o unieruchomieniu zakładu, dotyczące dwóch lokali gastronomicznych oraz przyczepy gastronomicznej, ze względu na niespełnienie wymogów sanitarnych.

Przeprowadzono 6 kontroli w zakładach żywienia zbiorowego typu otwartego ze względu na dochodzenie epidemiologiczne związane z zatruciami pokarmowymi. W dwóch przypadkach stwierdzono, że czynnikiem etiologicznym była: *Salmonella* Enteritidis. Nałożono 3 mandaty na łączną

kwotę 2 300 zł i wydano polecenia mające na celu usunięcie uchybień. Zakłady te również były kontrolowane w trakcie trwania akcji letniej w dni wolne od pracy.

Ryc. 95. Liczba skontrolowanych obiektów zakładów żywienia zbiorowego i kontroli oraz obiektów, w których stwierdzono nieprawidłowości z uwzględnieniem ewidencji w latach 2023–2024

Odnotowano wzrost o 20,7% względem roku 2023 liczby kontroli interwencyjnych w zakładach żywienia zbiorowego. Przeprowadzono 198 kontroli interwencyjnych, co stanowiło 44,3% wszystkich kontroli interwencyjnych przeprowadzonych przez pracowników Oddziału Higieny Żywności i Żywnienia.

W roku 2024 kompleksowej ocenie poddano 276 – zakładów żywienia zbiorowego (24,3% wszystkich ocenionych zakładów). Za niezgodne z wymaganiami uznano 2 zakłady należące do obiektów żywienia zbiorowego typu otwartego (restauracje) – 0,7% (w roku 2023 – 2,3%).

2.5. Wytwórnice i miejsca obrotu materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

W ewidencji nadzorowanych obiektów w 2024 roku ujętych było 158 wytwórni i miejsc obrotu materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Przeprowadzono 27 kontroli w 22 obiektach (tj. 13,9% wszystkich nadzorowanych tego typu obiektów). Natomiast w 2023 roku w ewidencji ujęto 287 wytwórni i miejsc obrotu materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, w których przeprowadzono 81 kontroli w 72 obiektach (25,1%).

W ramach nadzoru nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością skontrolowano 5 wytwórni oraz 17 miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczanymi do kontaktu z żywnością, w tym 5 hurtowni i 12 sklepów. W miejscach tych kontrolowano między innymi higienę produkcji, oznakowanie produktów, dokumentację jakościową, w tym deklaracje zgodności oraz wyniki badań laboratoryjnych, opracowane i wdrożone zasady GHP/HACCP oraz bieżący stan sanitarno-higieniczny obiektów.

W trakcie kontroli zwracano głównie uwagę na nieprawidłowości w deklaracjach zgodności dla wyrobów porcelanowych i ceramicznych przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Nałożono 3 mandaty w miejscach obrotu detalicznego materiałami i wyrobami przeznaczanymi do kontaktu z żywnością na łączną kwotę 600 zł. Ukarano przedsiębiorców ze względu na prowadzenie działalności w zakresie wprowadzania do obrotu wyrobów do kontaktu z żywnością bez uzyskania zaświadczenia o wpisie do rejestru zakładów prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu.

Przeprowadzono 4 kontrole interwencyjne – trzy w miejscu obrotu wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz jedną w zakładzie produkcyjnym. Kontrola w zakładzie produkcyjnym

została przeprowadzona w związku z powiadomieniami RASFF dotyczącym przekroczenia NDP I-rzędowych amin aromatycznych w wyrobach do kontaktu z żywnością. Pozostałe trzy kontrole zostały przeprowadzone w obiektach obrotu detalicznego w związku z podejrzeniem prowadzenia działalności w zakresie wprowadzania do obrotu wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością bez uzyskania zaświadczenia o wpisie do rejestru zakładów prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu. Przedsiębiorcy złożyli stosowne wnioski i uzyskali zaświadczenia o wpisie do rejestru zakładów.

Prowadzono również działania kontrolne w związku z powiadomieniem RASFF dotyczącym stwierdzenia pogorszenia właściwości organoleptycznych wody gotowanej w czajniku elektrycznym, wyprodukowanym w Chinach. Ustalono, że firma zakupiła przedmiotowe czajniki w celu wyposażenia apartamentów na wynajem. Czajniki nie zostały nabyte w celu dalszego wprowadzania do obrotu.

Dokonano kompleksowej oceny 22 wytwórni i miejsc obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością (1,9% wszystkich ocenionych zakładów) – nie stwierdzono niezgodności.

2.6. Kontrole bloków żywienia w szpitalach

Do zadań Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu należy sprawowanie nadzoru nad jakością zdrowotną żywności oferowanej pacjentom szpitali. Na nadzorowanym terenie funkcjonowało łącznie 30 szpitalnych bloków żywieniowych (kuchnie lub wydawalnie posiłków) zlokalizowanych w 20 podmiotach leczniczych, przy czym w 11 podmiotach wyżywienie zapewniał operator zewnętrzny, tj. firmy cateringowe dowożące posiłki lub podmioty inne niż podmioty lecznicze obsługujące kuchnie centralne szpitali (Tab.18).

Tab. 18. Działalność kontrolno-represyjna w blokach żywienia w szpitalach w latach 2023-2024

Ogólna liczba	2023	2024
obiektów skontrolowanych (kontroli)	36	11↓
w tym operatorzy zewnętrzni	1	3↑
obiektów z nieprawidłowościami (kontroli)	2	1↓
decyzji merytorycznych	0	0
decyzji płatniczych	3	1↓
w tym operatorzy zewnętrzni	1	0↓
mandatów/ z łączną kwotą	0	0

W roku 2024 nadzorem objęto bloki żywienia w szpitalach, które nie podlegały kontroli w ubiegłym roku lub te, w stosunku do których przyjęto zgłoszenie interwencyjne. Tylko w jednym przypadku stwierdzono niezgodności z przepisami prawa żywnościowego, które dotyczyły:

- niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego szafek w kuchence oddziałowej,
- awarii maszyny wyparzającej naczynia stołowe w kuchence oddziałowej – podmiot zastępczo wyznaczył wyposażenie innej kuchenki do termicznej dezynfekcji naczyń i zobowiązał się pisemnie do usunięcia uchybień.

W związku z przyjętymi interwencjami, dotyczącymi nieprawidłowego sposobu czyszczenia naczyń stołowych oraz braku zabezpieczenia posiłków przed zanieczyszczeniem z zewnątrz podczas ich dystrybucji, przeprowadzono kontrole w dwóch szpitalach.

Podczas kontroli szpitali dokonywano również oceny sposobu żywienia pacjentów na podstawie jadłospisów. Ocenę przeprowadzono metodą punktową według Starzyńskiej. Oceny jadłospisów wykazały, że w oferowanych posiłkach uwzględnia się różne rodzaje diet oraz informacje o składnikach alergennych. Średnia wartość energetyczna posiłków oraz procentowy udział białek, węglowodanów i tłuszczu pozostaje prawidłowy. Posiłki oferowane pacjentom są sporządzane przy zastosowaniu zróżnicowanych technik obróbki termicznej, tj. gotowanie, pieczenie, smażenie, na bazie różnorodnych gatunków mięs oraz produktów węglowodanowych. Jadłospisy zawierają odpowiednią ilość nasion

roślin strączkowych oraz ryb. Pobrano 4 próbki żywności (śniadanie i obiad dla diety bezglutenowej) do badań laboratoryjnych w kierunku obecności glutenu- sprawozdania niekwestionowane.

2.7. Kontrole żywienia dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty

Oddział Higieny Żywności i Żywienia Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Poznaniu sprawuje nadzór nad posiłkami serwowanymi w placówkach oświatowo-wychowawczych, tj.: stołówki szkolne, przedszkola¹⁵, poprzez ocenę jadłospisów.

Ocenie poddano 78 jadłospisów w przedszkolach. W 10 jadłospisach stwierdzono nieprawidłowości, które najczęściej dotyczyły:

- braku wskazania wartości odżywczej i kalorycznej oferowanych posiłków,
- braku zapewnienia dostatecznej ilości warzyw i owoców,
- braku odpowiedniej ilości porcji ryby,
- niedostatecznej ilości produktów zbożowych,
- niedostatecznej ilości mleka i produktów mlecznych,
- niedostatecznej ilości nasion roślin strączkowych,
- braku zapewnienia wskazanego w normach dla danej grupy wiekowej procentowego udziału energii w posiłku obiadowym,
- braku zapewnienia wskazanego w normach dla danej grupy wiekowej procentowego udziału energii z białka, tłuszczu i węglowodanów.

W szkolnych stołówkach lub wydawalniach posiłków przeprowadzono oceny 15 jadłospisów. Tylko w 1 ocenianym jadłospisie stwierdzono brak informacji o wartości odżywczej i kalorycznej oferowanych posiłków. Ponadto w jednym z ocenianych zakładów stwierdzono przekroczenie zawartości tłuszczu, cukru i soli w sprzedawanych środkach spożywczych.

Ocenie również zostały poddane jadłospisy przygotowane przez zakłady cateringowe dostarczające posiłki do placówek oświatowych – zweryfikowano 11 jadłospisów. W 2 ocenianych jadłospisach nie ujęto wartości odżywczej i kalorycznej oferowanych posiłków.

Tab. 19. Wyniki kontroli przeprowadzonych w nadzorowanych jednostkach systemu oświaty w 2024 roku

L.p.	Typ obiektów	Liczba obiektów		Liczba przeprowadzonych kontroli		Liczba obiektów, w których stwierdzono niezgodności		Liczba mandatów/ z łączną kwotą
		Nadzorowanych	Skontrolowanych	Ogółem	w tym w zakresie rozporządzenia MZ	Ogółem	w tym w zakresie rozporządzenia MZ	
1	sklepiki szkolne	119	7	8	8	3	3	1/150 zł
2	stołówki szkolne	232	64	72	15	18	2	4/2 700 zł
3	stołówki przedszkola	564	145	146	78	37	10	1/400 zł
4	stołówki bursy i internaty	8	2	4	1	2	0	2/800 zł
5	stołówki – zakłady specjalne i wychowawcze	11	2	3	0	0	0	0

¹⁵ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz. U. z 2016 r. poz. 1154).

2.8. Jakość zdrowotna środków spożywczych

W ramach urzędowej kontroli żywności przeprowadzono 495 kontroli poborowych (w roku 2023 – 324), podczas których pobrano 1 352 próbki (w roku 2023 – 1 011 próbek) środków spożywczych, materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością w tym 73 próbki w ramach kontroli granicznej (w roku 2023 – 68).

Spośród ww. ilości 1 335 próbek pobrano w obiektach będących pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu, co stanowi wzrost o 25% względem roku 2023 (w roku 2023 pobrano 1 013 próbek), w tym 56 próbek w ramach kontroli granicznej. Pobrano również 17 próbek w ramach kontroli granicznej u importerów niebędących pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu.

Badania laboratoryjne środków spożywczych obejmowały kierunki takie jak: akrylamid, alkaloidy pirolizydynowe, alkaloidy tropanowe, antybiotykooporność, azotany, barwniki Sudan, cyjanowodór, znakowanie, obecność glutenu, żywność genetycznie modyfikowana, histamina, izomery trans kwasów tłuszczowych, karbaminian etylenu, kwas erukowy, 3-monochloropropanodiol, metale ciężkie, metanol, mykotoksyny, mikrobiologia, napromienianie, oleje mineralne, nadchlorany, pestycydy, tlenek etylenu, jod, skażenie promieniotwórcze, substancje dodatkowe, suplementy diety, tłuszcz smaźalniczy, kwasy tłuszczowe LA, ALA, DHA, parametry jęłczenia, wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, identyfikacja w suplementach diety niedeklarowanych substancji aktywnych farmakologicznie oraz substancji zabronionych z listy (WADA), alergeny, wartość energetyczna obiadów w przedszkolach, migracja specyficzna.

Zgodnie z planem rocznym poboru prób na rok 2024 pobrano 1 058 prób (w tym 15 prób wyrobów do kontaktu z żywnością). Pozostałą część (poza rocznym planem na rok 2024) stanowiły próbki pobrane m.in.: w ramach interwencji konsumentów – 221 prób (w tym 1 próba wyrobu do kontaktu z żywnością) oraz kontroli granicznej – 73 prób (w tym 10 prób wyrobów do kontaktu z żywnością). Pod kątem badanych analitów nieprawidłowości stwierdzono w 46 przebadanych próbkach. Dokonano oceny znakowania 425 prób środków spożywczych, z których zakwestionowano 4,2% (18 prób) wszystkich zbadanych prób.

Najczęstszymi przyczynami zakwestionowania próbek były:

- nieakceptowalny smak i zapach w 4 próbach gazowanej wody źródlanej,
- przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu kadmu w wątróbce z dorsza w oleju własnym,
- przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu pestycydu tlenku fenbutatyny w cytrynie,
- przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu tebufenozidu w agrestie zielonym,
- przekroczenie najwyższej dopuszczonej liczby *Enterobacteriaceae* w 37°C w jtk/g w 10 próbach lodów z automatu o smaku czekoladowo-waniliowym,
- przekroczenie najwyższej dopuszczonej liczby *Enterobacteriaceae* w 37°C w jtk/g w 10 próbach lodów z automatu o smaku śmietankowo-waniliowym,
- przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu dimetoatu w czereśniach,
- obecność bakterii *Salmonella* spp. w 25 g sashimi – plaster surowej ryby (tuńczyk) – 5 prób,
- niewłaściwy smak i zapach dla tego rodzaju asortymentu – orzechy nerkowca prażone,
- przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu 4 wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w jarmuży sproszkowanym,
- niewłaściwy zapach dla danego rodzaju asortymentu – bułka tarta,
- obecność bakterii *Campylobacter* spp. (w 10 g) w surowym mięsie indyka lub kurczaka – 4 próby,
- stwierdzono przekroczenie zawartości histaminy w 9 próbach makreli patroszonej,
- zjełczały smak i zapach – ekologiczne prażone orzechy laskowe.

Część prób została oceniona pod kątem znakowania oraz poprawności treści zawartych na etykietach produktów. Spośród ocenionych zakwestionowano 20 prób:

- błędy w znakowaniu na etykiecie produktu¹⁶: suplementy diety (7 prób), śliwki suszone (5 prób), przecier warzywny dla niemowląt po 6 miesiącu życia (1 próba), rodzynki sułtańskie (5 prób),
- błędy w znakowaniu na etykiecie¹⁷: suplement diety (1 próba), baton proteinowy (1 próba).

---

¹⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1924/2006 i (WE) nr 1925/2006 oraz uchylenia dyrektywy Komisji 87/250/EWG, dyrektywy Rady 90/496/EWG, dyrektywy Komisji 1999/10/WE, dyrektywy 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, dyrektyw Komisji 2002/67/WE i 2008/5/WE oraz rozporządzenia Komisji (WE) Nr 608/2004 z dnia 25 października 2011 r. (Dz. Urz. UE. L z 2011 r. Nr 304, str. 18 z późn. zm.).

¹⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1924/2006 z dnia 20 grudnia 2006 r. w sprawie oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych dotyczących żywności (Dz. Urz. UE. L z 2006 r. Nr 404, str. 9 z późn. zm.).

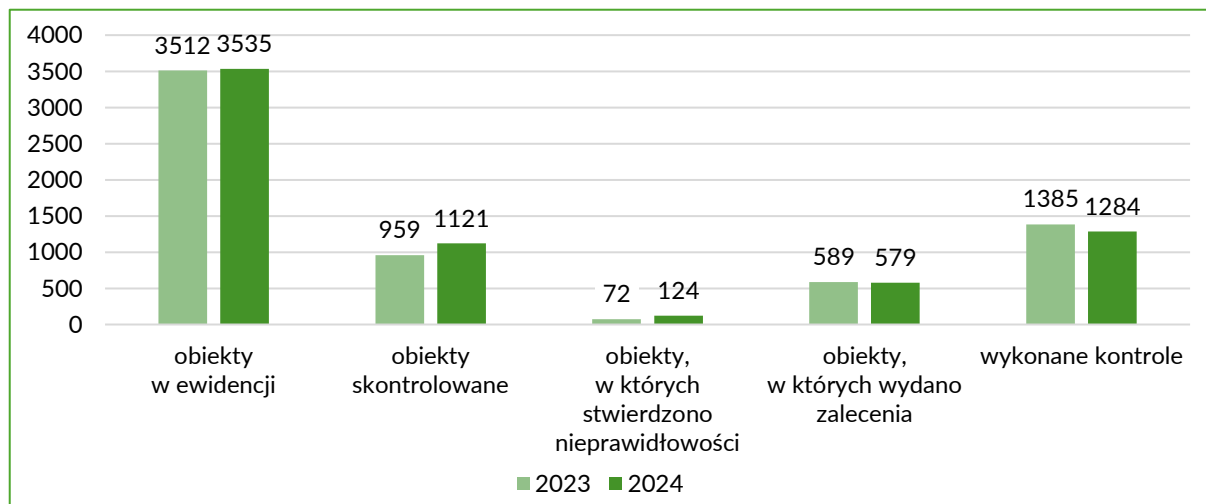

3. NADZÓR NAD WARUNKAMI SANITARNO-HIGIENICZNYMI ŚRODOWISKA PRACY

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Poznaniu nadzoruje zakłady pracy w zakresie przestrzegania warunków zdrowotnych środowiska pracy, zapobiegania powstawaniu chorób zawodowych poprzez kontrolę i ocenę m.in. pomiarów środowiskowych, analizę ryzyka zawodowego, zapewnienie ciągłości i aktualności badań lekarskich, szkoleń BHP pracowników oraz wyposażenie ich w odzież i obuwie ochronne.

Oddział Higieny Pracy Powiatowej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej w Poznaniu w 2024 roku obejmował ewidencją 3 535 zakładów pracy (w 2023 roku – 3 512), zatrudniające ogółem 168 074 pracowników (w 2023 roku – 153 787 pracowników). 85,2% zewidencjonowanych zakładów pracy stanowiły zakłady małe, zatrudniające do 50 pracowników (w 2023 roku – 85,9%).

W roku 2024 Oddział Higieny Pracy podjął 1 284 kontrole (w roku 2023 – 1 385) w 1 121 zakładach (w roku 2023 – 959) zatrudniających łącznie 96 513 pracowników (w 2023 roku – 63 245). Nadzorem objętych zostało 31,7% zewidencjonowanych obiektów. W roku 2024 liczba obiektów, w których wydano zalecenia wyniosła 579 (co stanowiło o 10 mniej w porównaniu do roku 2023). (Ryc. 96).

Ryc. 96. Liczba wykonanych kontroli, skontrolowanych obiektów, obiektów, w których stwierdzono nieprawidłowości oraz obiektów, w których wydano zalecenia z uwzględnieniem ewidencji w latach 2023–2024

Kontrolą objęto głównie zakłady charakteryzujące się występowaniem czynników szkodliwych i uciążliwych dla zdrowia pracowników. Kontynuowano także wzmożony nadzór nad podmiotami

stosującymi i wprowadzającymi do obrotu substancje chemiczne i ich mieszaniny oraz zakładami kosmetycznymi.

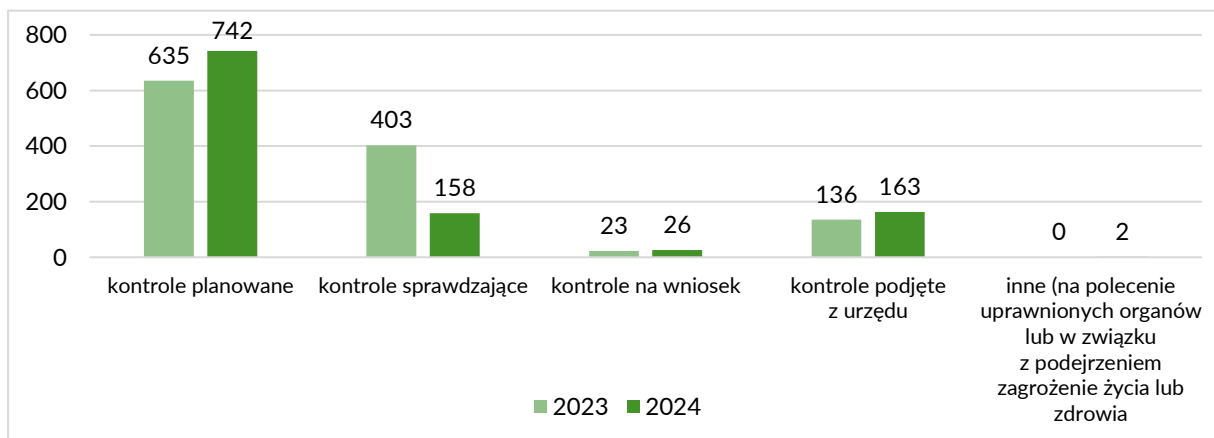
Tab. 20. Działalność kontrolno-represyjna w obiektach będących pod nadzorem Oddziału Higieny Pracy przeprowadzona w latach 2023-2024

Ogólna liczba	2023	2024
decyzji merytorycznych	153	251 ↑
decyzji płatniczych	70	120 ↑
postanowień	338	417 ↑
mandatów/ z łączną kwotą	1/300 zł	3/850 zł ↑
kar pieniężnych/ z łączną kwotą	7/19 000 zł	7/44 500 zł ↑
upomnień	3	4 ↑
tytułów wykonawczych	0	2 ↑
wniosków o ukaranie	0	1 ↑

W roku 2024, tak jak w latach ubiegłych, prowadzono bieżący monitoring przestrzegania w zakładach pracy ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych. Dodatkowo wykonywano comiesięczny pobór próbek papierosów bezpośrednio u producenta celem weryfikacji maksymalnego poziomu wydzielanych substancji smolistych, nikotyny oraz tlenu węgla w dymie papierosowym. Badania były przeprowadzane przez Oddział Laboratoryjny ds. Krajowej Kontroli Substancji Szkodliwych w Wyrobach Tytoniowych Wojewódzkiej Stacji Sanitarnej Epidemiologicznej w Łodzi.

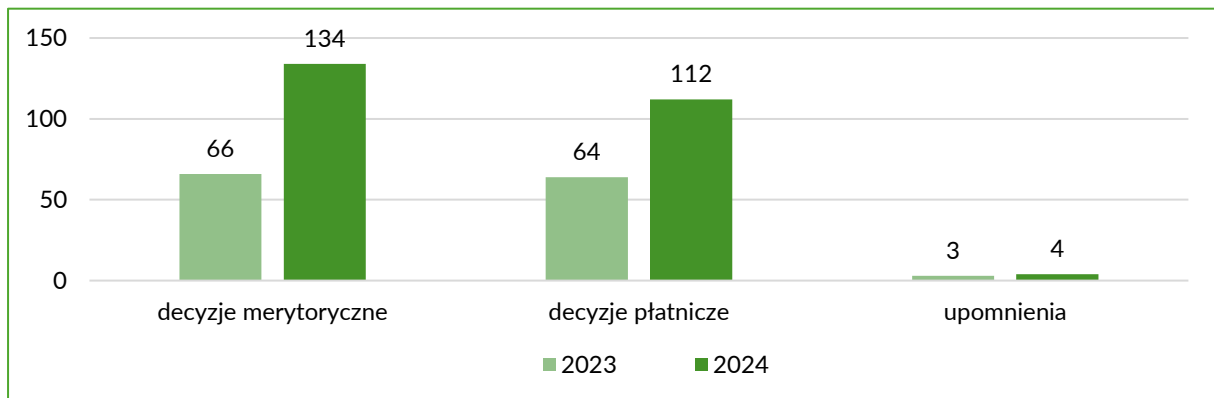
3.1. Działania kontrolne w zakresie warunków pracy i oceny narażenia na czynniki szkodliwe dla zdrowia

Nadzór nad warunkami higieny środowiska pracy ma na celu ochronę zdrowia pracowników przed szkodliwym wpływem czynników fizycznych, chemicznych i biologicznych występujących w środowisku pracy. Działania te zapobiegają powstawaniu chorób, w tym zawodowych oraz poprawiają stan sanitarny pomieszczeń i otoczenia zakładu pracy, co przyczynia się do zwiększenia bezpieczeństwa pracowników.

Ryc. 97. Liczba przeprowadzanych kontroli przez Sekcję Higieny Środowiska Pracy z podziałem na ich rodzaj w latach 2023-2024

W 2024 roku wydano łącznie 134 decyzje merytoryczne (w roku 2023 – 66 decyzji merytorycznych) oraz 112 decyzji płatniczych (w roku 2023 – 64). W 2024 roku wydano 4 upomnienia, 2 tytuły wykonawcze i 1 wniosek o ukaranie (w roku 2023 – 3 upomnienia).

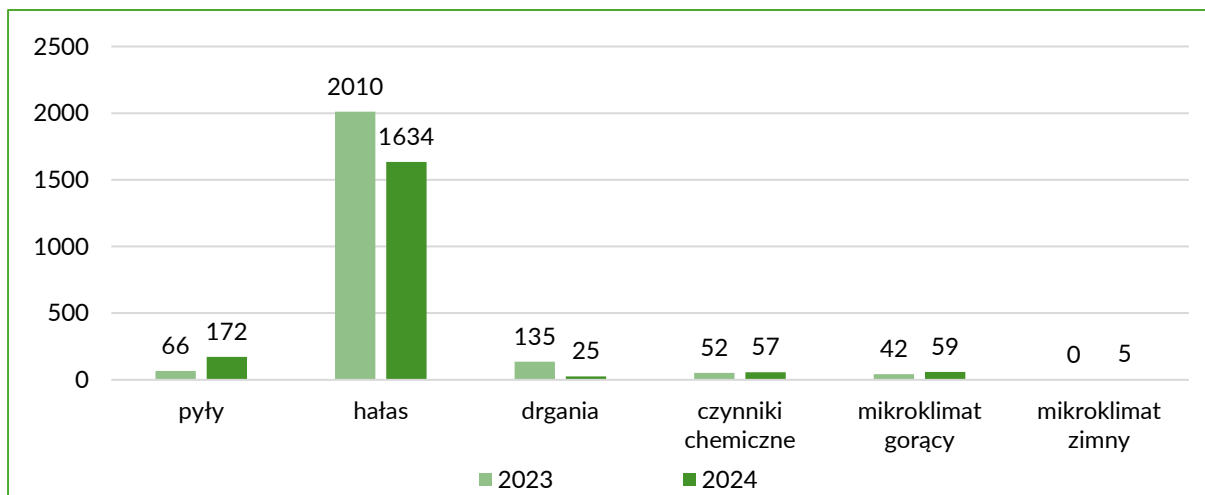

Ryc. 98. Liczba wydanych decyzji i upomnień w Sekcji Higieny Środowiska Pracy w latach 2023-2024

Sekcja Higieny Środowiska Pracy Oddziału Higieny Pracy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Poznaniu monitorowała w 2024 roku narażenie na czynniki szkodliwe dla zdrowia w zakładach pracy, takie jak: hałas, pyły, czynniki chemiczne i drgania. Przekroczenia normatywów higienicznych czynników szkodliwych dla zdrowia stwierdzono łącznie w 124 zakładach pracy (w roku 2023 – 88), co stanowiło 11,1% ogółu skontrolowanych zakładów pracy. Przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń (NDS) i najwyższych dopuszczalnych natężeń (NDN) odnotowane w roku 2024 dotyczyły głównie branż o następującym profilu produkcji:

- PKD 10 – produkcja artykułów spożywczych – przekroczenia zostały stwierdzone w 31,3% skontrolowanych zakładach pracy (w roku 2023 – 18,4%),
- PKD 16 – produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania – przekroczenia zostały stwierdzone w 33,3% skontrolowanych zakładach pracy (w roku 2023 – 63,2%),
- PKD 22 – produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych – przekroczenia zostały stwierdzone w 21,6% skontrolowanych zakładach pracy (w roku 2023 – 26,8%),
- PKD 25 – produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń – przekroczenia zostały stwierdzone w 29% skontrolowanych zakładach pracy (w roku 2023 – 15,4%),
- PKD 45 – handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi; naprawa pojazdów samochodowych – przekroczenia zostały stwierdzone w 6,0% skontrolowanych zakładach pracy (w roku 2023 – 5,6%).

W warunkach przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń (NDS) i natężeń (NDN) czynników szkodliwych dla zdrowia w roku 2024 zatrudnionych było 1 898 pracowników (w roku 2023 – 2 112), co stanowiło 2% zatrudnionych w skontrolowanych zakładach (Ryc. 99).

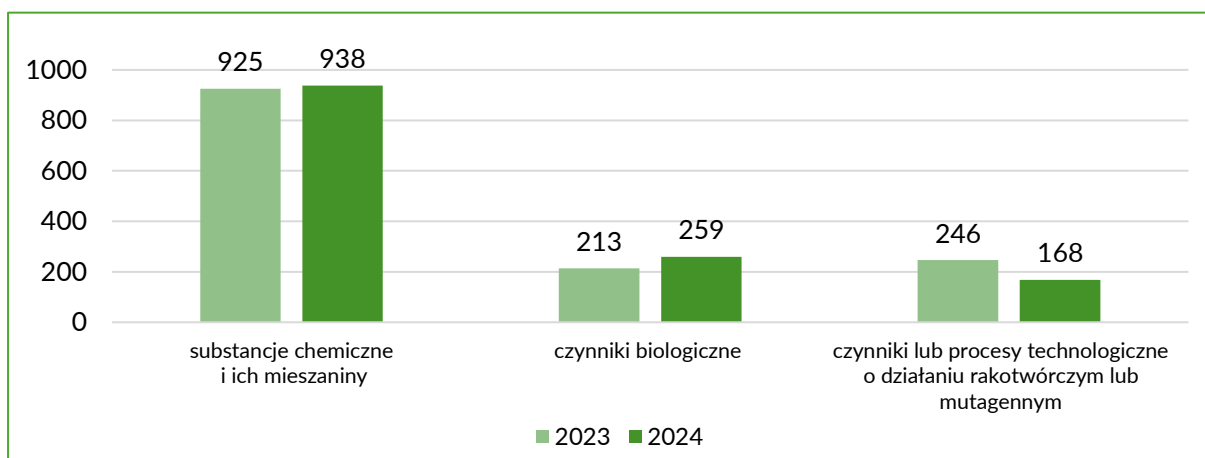

Ryc. 99. Liczba osób pracujących w przekroczeniach NDS/NDN z uwzględnieniem rodzajów czynników szkodliwych dla zdrowia w latach 2023-2024

W wyniku prowadzonych postępowań administracyjnych i egzekucyjnych dotyczących warunków higieniczno-sanitarnych oraz realizacji zadań wynikających z bieżącego nadzoru wydano 134 decyzje (w roku 2023 wydano 66 decyzji). Decyzje dotyczące poprawy warunków pracy obejmowały 523 nakazy, z czego najwięcej, bo aż 339 dotyczyło zapewnienia prawidłowego stanu sanitarno-higienicznego. Nieprawidłowości stwierdzono w 12,1% skontrolowanych zakładów pracy.

W roku 2024 nakazy decyzji (w roku 2023 – 296 nakazów) dotyczyły m.in.:

- badań i pomiarów czynników szkodliwych – co stanowiło 6,2% skontrolowanych zakładów pracy (w roku 2023 – 1,8%),
- oceny ryzyka zawodowego – co stanowiło 3,0% skontrolowanych zakładów pracy (w roku 2023 – 0,6%),
- stosowania substancji chemicznych i ich mieszanin – co stanowiło 4,1% skontrolowanych zakładów pracy (w roku 2023 – 1,6%),
- obniżenia normatywów stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia – co stanowiło 0,7% skontrolowanych zakładów pracy (w roku 2023 – 0,3%),
- czynników biologicznych w środowisku pracy – co stanowiło 0,2% skontrolowanych zakładów pracy (w roku 2023 – 0%),
- substancji, mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy – co stanowiło 1,4% skontrolowanych zakładów pracy (w roku 2023 – 0,4%).

Ryc. 100. Liczba kontroli wykonana w zakładach pracy z uwzględnieniem rodzaju szkodliwych i uciążliwych warunków pracy w latach 2023-2024

W roku 2024 wydano 2 postanowienia o nałożeniu grzywien celem przymuszenia (w roku 2023 – 0). W drodze mandatu karnego nałożono 3 grzywny na łączną kwotę 850 zł (w roku 2023 – 1 na kwotę 300 zł).

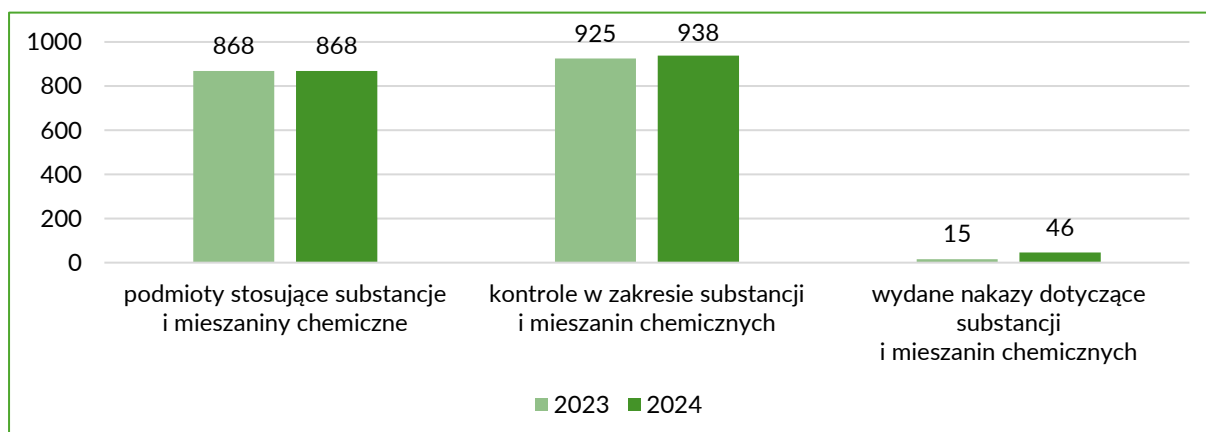
Niebezpieczne substancje chemiczne oraz ich mieszaniny są powszechnie obecne w środowisku pracy – nie tylko w dużych zakładach przemysłowych, ale również w małych i średnich firmach, gdzie mogą stanowić potencjalne zagrożenie chemiczne. W trakcie procesów technologicznych substancje te przedostają się do otoczenia, co może prowadzić do zanieczyszczenia powietrza na stanowiskach pracy i negatywnie wpływać na zdrowie zatrudnionych osób. Nieprawidłowe użytkowanie substancji chemicznych i ich mieszanin może stwarzać zagrożenie dla zdrowia pracowników. Szczególnie niebezpieczne jest stosowanie ich niezgodnie z zaleceniami producenta.

Zgodnie z przepisami Kodeksu pracy, zabrania się wykorzystywania substancji lub mieszanin niebezpiecznych, a także tych stwarzających zagrożenie, jeśli nie sporządzono ich aktualnego wykazu, nie zapewniono kart charakterystyki oraz odpowiednich opakowań ochronnych minimalizujących ryzyko ich szkodliwego działania, pożaru czy wybuchu. Użycie takich substancji jest dopuszczalne jedynie wtedy, gdy zastosowane zostaną środki ochrony zdrowia i życia pracowników.

W 2024 roku na terenie miasta Poznania i powiatu poznańskiego, według ewidencji, działało 3 125 podmiotów (w roku 2023 – 3 212) stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny, co stanowi 88,4% wszystkich podmiotów w ewidencji.

W zakresie nadzoru nad stosowaniem substancji chemicznych i ich mieszanin, w 2024 roku przeprowadzono 938 kontroli (w roku 2023 – 925) (Ryc. 101), podczas których najczęściej stwierdzono nieprawidłowości dotyczące m.in.:

- karty charakterystyki niezgodne z prawem – 196 przypadków (w roku 2023 – 254 przypadki),
- brak aktualnego spisu stosowanych substancji niebezpiecznych, mieszanin niebezpiecznych, substancji stwarzających zagrożenie lub mieszanin stwarzających zagrożenie – 90 przypadków (w roku 2023 – 110 przypadków),
- brak kart charakterystyki – 65 przypadków (w roku 2023 – 83 przypadki),
- niewłaściwe oznakowanie pojemników, zbiorników, niezabudowanych rurociągów służących do przechowywania substancji niebezpiecznych i mieszanin niebezpiecznych – 4 przypadki (w roku 2023 – 4 przypadki),
- niezgodne z prawem oznakowanie substancji chemicznych i ich mieszanin – 2 przypadki (w roku 2023 – 3 przypadki).

Ryc. 101. Działalność kontrolna w zakresie stosowania substancji chemicznych i ich mieszanin w latach 2023-2024

Kolejna grupa, która jest pod szczególnym nadzorem pionu higieny pracy, to stanowiska pracy, na których występuje narażenie na szkodliwe czynniki biologiczne. Czynniki biologiczne to mikro- i makroorganizmy oraz ich struktury, których obecność w środowisku pracy może wpływać negatywnie na organizm ludzki i prowadzić do wystąpienia chorób zawodowych. W roku 2024 skontrolowanych

zostało 247 zakładów pracy (w roku 2023 – 194 zakładów pracy), co stanowiło 51% zewidencjonowanych obiektów, w których występują szkodliwe czynniki biologiczne. W kontakcie ze szkodliwymi czynnikami biologicznymi pracowało 20 865 osób (w roku 2023 – 11 977).

Najczęściej stwierdzane uchybienia w zakładach pracy, w których występują szkodliwe czynniki biologiczne, odnotowane w roku 2024 dotyczyły:

- braku oceny ryzyka zawodowego pracowników narażonych na szkodliwe czynniki biologiczne – zostały stwierdzone w 3,2% skontrolowanych zakładach pracy (w roku 2023 – 7,2%),
- braku rejestru prac narażających pracowników na działanie szkodliwych czynników biologicznych zakwalifikowanych do grupy 3 lub 4 – zostały stwierdzone w 2% skontrolowanych zakładach pracy (w roku 2023 – 3,6%),
- braku rejestru pracowników pracujących w narażeniu na działanie szkodliwych czynników biologicznych zakwalifikowanych do grupy 3 lub 4 – zostały stwierdzone w 1,6% skontrolowanych zakładach pracy (w roku 2023 – 3,6%),
- braku stosowanych procedur i instrukcji – zostały stwierdzone w 0,8% skontrolowanych zakładach pracy (w roku 2023 – 1,6%).

Państwowa Inspekcja Sanitarna w ramach sprawowanego nadzoru nad warunkami pracy szczególnie nacisk kładzie na występujące w środowisku pracy czynniki o działaniu rakotwórczym i mutagennym. W roku 2024 w ewidencji znajdowało się 452 obiektów, w których występują czynniki o działaniu rakotwórczym i mutagennym (w roku 2023 – 378). Przeprowadzono 168 kontroli (w roku 2023 – 246) w 164 obiektach (w roku 2023 – 179), co stanowiło 36,3% skontrolowanych zakładów pracy. Liczba pracowników narażonych na czynniki o działaniu rakotwórczym i mutagennym wyniosła 6 261 (w roku 2023 – 5 220), w tym 3 645 kobiet i 2 616 mężczyzn. Wydano 36 decyzji w zakresie nadzoru nad czynnikami o działaniu rakotwórczym i mutagennym w 22% skontrolowanych zakładach pracy.

Najczęściej stwierdzone uchybienia dotyczyły zagadnień, tj.:

- brak rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym,
- brak rejestru pracowników zatrudnionych przy pracach, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym,
- brak przekazanej informacji o substancjach chemicznych, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym właściwemu państwowemu wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu oraz właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy według wzoru.

W zakładach pracy, w których występuje narażenie na szkodliwe czynniki rakotwórcze, pracownicy powinni być objęci profilaktyczną opieką zdrowotną oraz informowani o związanych z nimi zagrożeniach i ryzyku zawodowym. Niezbędne jest stosowanie zarówno środków ochrony zbiorowej, jak i indywidualnej. Pracodawca powinien także zapewnić odpowiednie warunki przechowywania odzieży własnej, roboczej i ochronnej oraz wydzielić miejsca do higienicznego spożywania posiłków zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Państwowa Inspekcja Sanitarna na podstawie rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobu i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest sprawuje nadzór nad podmiotami wykonującymi prace polegające na zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest. W roku 2024 Oddział Higieny Pracy przeprowadził 17 kontroli w tym zakresie (w roku 2023 przeprowadzono 9 kontroli). Przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

Podczas bieżących kontroli udzielano informacji w zakresie narażenia na radon oraz znaczenia przeprowadzania pomiarów radonu. Dodatkowo w ramach działań promocyjno-informacyjnych w zakładach pracy z sektora gospodarki odpadami (plastik i odpady elektryczne/elektroniczne) przekazano do 28 podmiotów materiały dotyczące projektu „Partnerstwo na rzecz oceny ryzyka związanego z chemikaliami”. Celem projektu jest potwierdzenie, czy obecne środki bezpieczeństwa i kontroli stosowane w miejscach pracy mogą chronić pracowników przed narażeniem na szkodliwe substancje [takie jak metale, środki zmniejszające palność, ftalany, plastyfikatory, bisfenole i substancje PFAS (per- i polifluoroalkilowe)] w sektorze gospodarki odpadami.

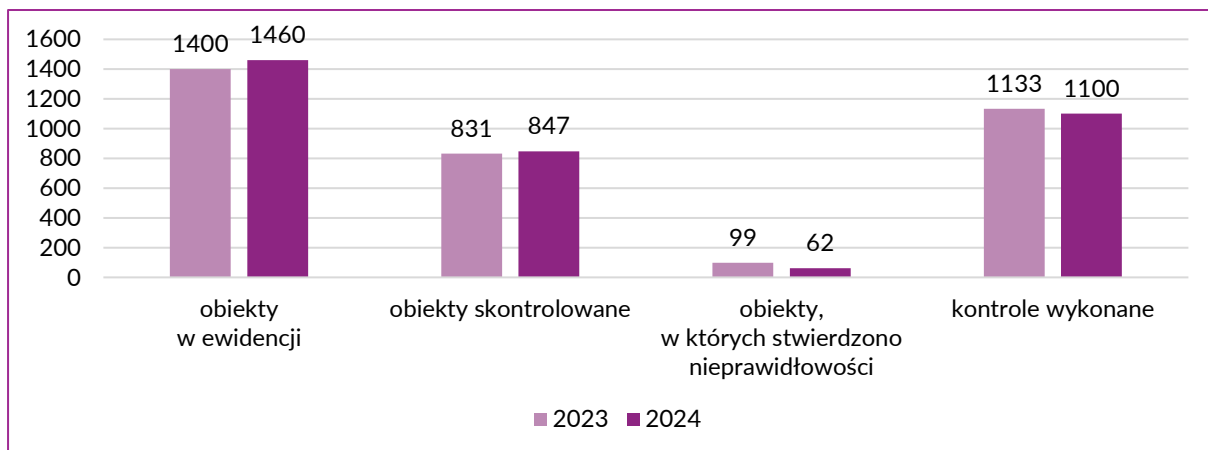
Dostrzegalny wzrost stwierdzonych podczas kontroli nieprawidłowości oraz wzrost liczby wydawanych decyzji merytorycznych wskazuje, że działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w tym zakresie są niezbędne i wpływają na poprawę warunków pracy oraz świadomość pracodawców i pracowników na zagrożenia w środowisku pracy.

4. PLACÓWKI OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZE

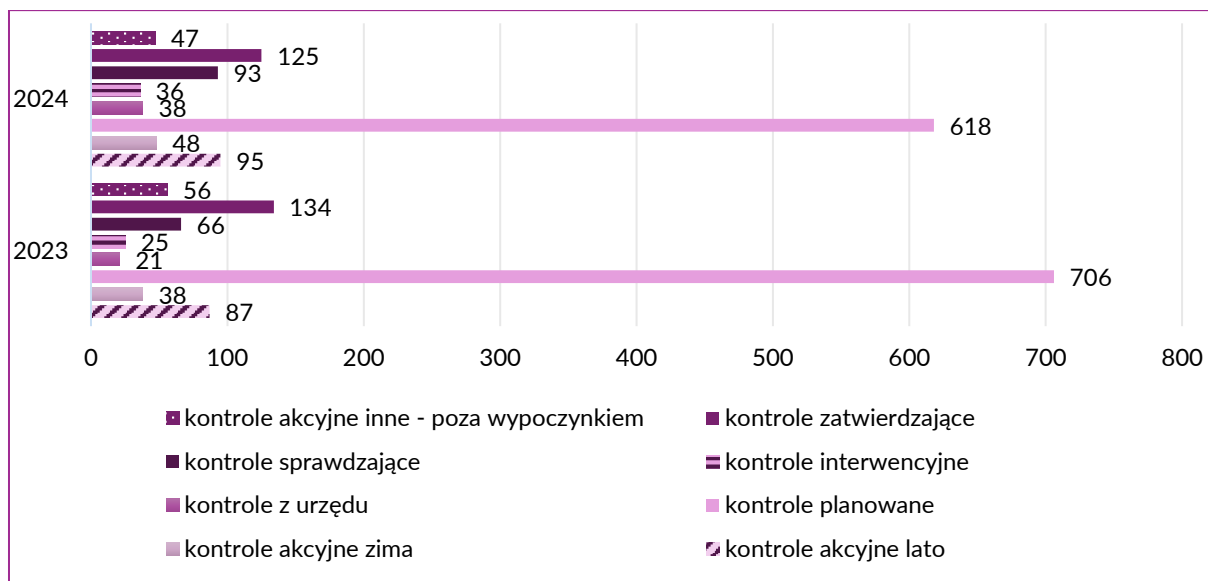
Do zakresu działań Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu należy m.in. nadzór nad przestrzeganiem warunków sanitarno-higienicznych w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych, w szkołach wyższych oraz w miejscach wypoczynku dzieci i młodzieży. Oddział Higieny Dzieci i Młodzieży z Promocją Zdrowia w ramach Sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży ocenia higienę procesu nauczania poprzez m.in. ocenę higienicznego rozkładu zajęć lekcyjnych, ocenę dostosowania mebli szkolnych do zasad ergonomii oraz obciążenie uczniów ciężarem tornistrów. Również sprawuje nadzór nad substancjami i preparatami chemicznymi w szkolnych pracowniach chemicznych. Wydaje opinie sanitarne dotyczące spełnienia wymogów pod względem sanitarno-higienicznym dla pomieszczeń podmiotów wykonujących działalność dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą oraz decyzje stwierdzające spełnienie wymagań sanitarno-lokalowych dla pomieszczeń, w których ma być prowadzony żłobek.

W roku 2024 w ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu znajdowało się 1 460 (w roku 2023 – 1 400) placówek nauczania i wychowania (stałych) sklasyfikowanych jako: żłobki i kluby dziecięce, przedszkola i punkty przedszkolne, szkoły podstawowe, szkoły ponadpodstawowe, szkoły wyższe, domy studenckie, bursy i internaty, placówki opiekuńczo-wychowawcze. Skontrolowano 847 placówek, z których korzystało łącznie 187 144 dzieci i młodzieży (58% ogółu; w roku 2023 – 59,3%). Przeprowadzono 957 kontroli sanitarnych (w roku 2023 – 1 008 kontroli) w 831 placówkach, w których przebywało łącznie 192 658 dzieci i młodzieży. Ponadto nadzorem objęto 1 488 (w roku 2023 – 1 478) placówek sezonowych (letniego i zimowego wypoczynku dzieci i młodzieży) zlokalizowanych na terenie miasta Poznania i powiatu poznańskiego, w których przebywało łącznie 4 343 dzieci i młodzieży – przeprowadzono 143 kontrole (w roku 2023 przeprowadzono 125 kontroli w placówkach, w których przebywało 4 559 dzieci i młodzieży) – Ryc. 102.

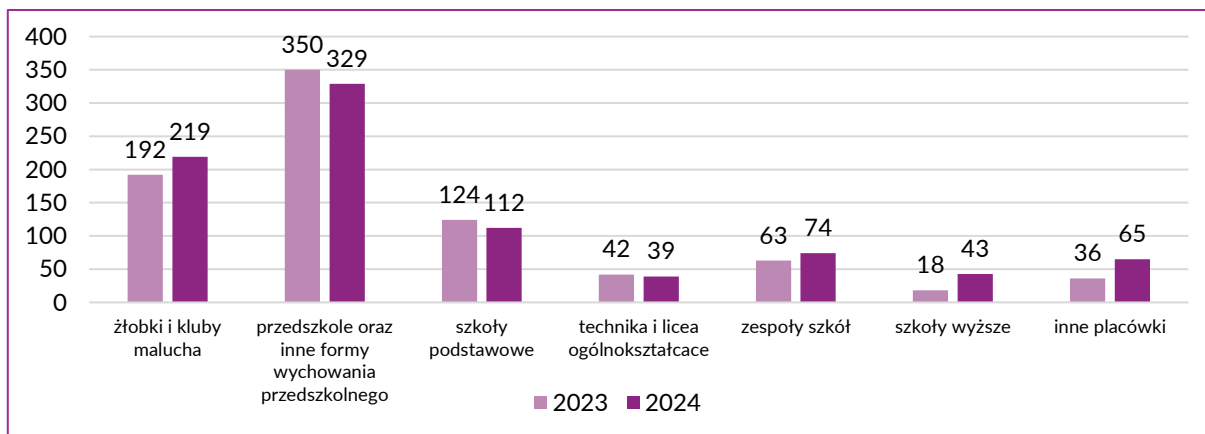
Ryc. 102. Liczba wykonanych kontroli, skontrolowanych obiektów oraz obiektów, w których stwierdzono nieprawidłowości z uwzględnieniem ewidencji w latach 2023–2024

Liczba kontroli planowanych została wykonana na zbliżonym poziomie względem roku 2023 (w roku 2024 – 618; w roku 2023 – 706), planowanych zgodnie z harmonogramem kontroli placówek oświatowo-wychowawczych – 143 (w roku 2023 – 125), akcyjnych w ramach prowadzenia turnusów wypoczynku zimowego i letniego – 47 (w roku 2023 – 56) związanych z różnymi akcjami, poza wypoczynkiem i 93 (w roku 2023 – 66) sprawdzających wykonanie zaleceń pokontrolnych. Ponadto przeprowadzono 199 (w roku 2023 – 180) kontroli innych, w tym 125 zatwierdzających warunki lokalowe obiektów oświatowych lub żłobków, 38 z urzędu oraz 36 interwencyjnych, których liczba również pozostała na podobnym poziomie jak w roku 2023 – odpowiednio 134 kontrole odbiorowe, 21 kontroli z urzędu i 25 kontroli interwencyjnych (Ryc. 103).

Ryc. 103. Liczba kontroli wykonanych w placówkach oświatowo-wychowawczych z uwzględnieniem ich rodzaju w latach 2023-2024

W roku sprawozdawczym skontrolowano m.in. 329 przedszkoli, 219 żłobków, 112 szkoły podstawowe oraz 74 zespoły szkół. W kategorii „inne” ujęto: centra szkolenia zawodowego, domy studenckie, bursy i internaty, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, placówki wychowania pozaszkolnego, szkoły specjalne itp. – Ryc. 104.

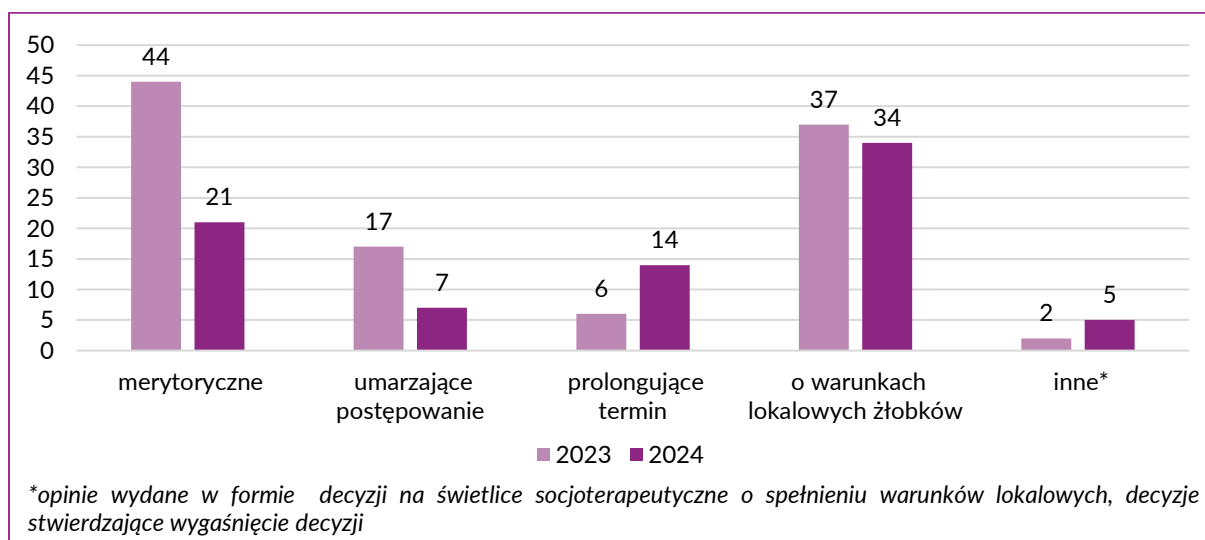
Ryc. 104. Łączna liczba skontrolowanych placówek nauczania i wychowania z uwzględnieniem ich kategorii w latach 2023-2024

Podczas wykonywanych czynności kontrolnych stwierdzono nieprawidłowości w 62 placówkach (w roku 2023 – w 99 placówkach), które najczęściej (podobnie jak w ubiegłym roku) dotyczyły:

- niewłaściwego stanu sanitarno-higienicznego i technicznego nawierzchni podłóg sal lekcyjnych i innych sal zajęciowych dla dzieci i młodzieży (w tym warunków do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego),
- nieprawidłowego stanu sanitarno-higienicznego i technicznego ciągów komunikacyjnych w budynkach (nawierzchnie, schody),
- nieprawidłowego stanu sanitarno-higienicznego toalet (niesprawne technicznie armatury oraz wyposażenia w środki higieniczne pomieszczeń sanitarnych),
- niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego dróg dojścia,
- nieprawidłowego postępowania z bielizną pościelową w żłobkach i przedszkolach,
- braku zachowania standardów sanitarno-higienicznych oraz czystości bieżącej.

Wydano 21 decyzji nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości (w roku 2023 – 44 decyzje).

W roku 2024 wydano łącznie 81 decyzji merytorycznych oraz wystawiono 30 mandatów karnych na łączną kwotę 5 050 zł (w roku 2023 – 106 decyzji i 43 mandaty na kwotę 6 550 zł) – Ryc. 105.

Ryc. 105. Liczba wydanych decyzji administracyjnych z uwzględnieniem ich zakresu w latach 2023-2024

Ponadto wydano 65 decyzji płatniczych na łączną kwotę 26 150 zł i 87 opinii sanitarnych stwierdzających spełnienie warunków sanitarno-higienicznych w zakresie przygotowania placówek do podjęcia działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz 2 opinie w formie decyzji dla świetlic socjoterapeutycznych.

Tab. 21. Działalność kontrolno-represyjna w obiektach będących pod nadzorem Oddziału Higieny Dzieci i Młodzieży z Promocją Zdrowia przeprowadzona w latach 2023-2024

Ogólna liczba	2023	2024
decyzji merytorycznych	106	81 ↓
decyzji płatniczych	225	65 ↓
postanowień	52	36 ↓
mandatów/ z łączną kwotą	43/6 550 zł	30/5 050 zł ↓
upomnień	0	0
tytułów wykonawczych	0	0
wniosków o ukaranie	0	0

4.1. Higiena procesu nauczania

Organizacja procesu nauczania, wychowania i pobytu w szkole bezpośrednio wpływa na rozwój młodych ludzi. Odpowiednio zaplanowany rozkład zajęć lekcyjnych sprzyja ich zdrowiu oraz uwzględnia możliwości psychofizyczne, co przekłada się na efektywność nauki i osiągnięte wyniki. Podczas kontroli placówek oświatowych w ramach oceny warunków higieny procesów nauczania i wychowania dokonano weryfikacji rozkładów zajęć lekcyjnych w 89 szkołach (1 205 oddziałach). Niezgodności rozkładu zajęć lekcyjnych z zasadami higieny stwierdzono w 44 szkołach (166 oddziałach) dotyczyły nierównomiernego rozłożenia zajęć w ciągu tygodnia oraz różnicy przekraczającej 1 godzinę w czasie rozpoczynania lekcji w poszczególnych dniach tygodnia. Powodem ww. niezgodności było zatrudnianie nauczycieli w niepełnym wymiarze czasu pracy lub w kilku placówkach jednocześnie oraz posiadanie przez szkoły zbyt małej ilości sal lekcyjnych, a także w pojedynczych przypadkach konieczność dostosowania planu lekcji do godzin dowozu i powrotu ucznia.

Przeprowadzono ocenę dostosowania mebli do warunków antropometrycznych uczniów w 6 szkołach (30 oddziałach) na 567 stanowiskach pracy ucznia (w roku 2023 – 143). Nieprawidłowości stwierdzono w 2 placówkach (6 oddziałach) na 52 stanowiskach (w roku 2023 na 71 stanowiskach). Ponadto przeprowadzono ocenę dostosowania mebli do warunków antropometrycznych dzieci w 3 przedszkolach (w 10 oddziałach) na 141 stanowiskach pracy ucznia. Nieprawidłowości stwierdzono w 3 placówkach (w 9 oddziałach) na 77 stanowiskach. Wszystkie oceniane oddziały posiadały prawidłowo oznakowane meble z odpowiednimi certyfikatami. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w zakresie ergonomii stanowisk pracy uczniów na bieżąco podejmowano działania informacyjno-edukacyjne: udzielano instruktaży dotyczących właściwego przygotowania ergonomicznego stanowiska pracy ucznia oraz wydawano stosowne zalecenia. Nieprawidłowości, podobnie jak w poprzednim roku, najczęściej wynikały z nieegzekwowania przez nauczycieli właściwego stanowiska pracy ucznia, niewłaściwego zestawienia krzesła i stolika pod kątem rozmiaru, przesadzania uczniów m.in. do bliższych ławek ze względu na wadę wzroku, samodzielnego dobierania się dzieci z kim chcą siedzieć w ławce oraz przypadkowego doboru klas w przypadku zastępstw.

W szkolnych pracowniach chemicznych nie stwierdzono uchybień w postępowaniu z niebezpiecznymi substancjami chemicznymi i ich mieszaninami. W trakcie kontroli sprawdzano m.in. posiadanie aktualnego spisu niebezpiecznych substancji chemicznych oraz aktualnych kart charakterystyki, zgodność oznakowania i przechowywania niebezpiecznych substancji chemicznych z wymaganiami, terminy przydatności, zapewnienie środków ochrony osobistej uczniów i nauczycieli, posiadanie prawidłowo wyposażonej apteczki pierwszej pomocy oraz regulaminu określającego zasady bezpieczeństwa i higieny pracy w pracowniach chemicznych.

W ramach kontroli akcyjnych przeprowadzono ważenie tornistrów szkolnych w 11 szkołach podstawowych (w 89 oddziałach). Badaniem objęto 1 462 uczniów. Pomiary wykazały, że zbyt ciężkie tornistry nosiło 167 uczniów, co stanowiło ok. 11% wszystkich uczniów poddanych ocenie. Zauważono poprawę w stosunku do 2023 roku – zbyt ciężkie tornistry nosiło ok. 15,6% wszystkich uczniów poddanych ocenie. Wszystkie nadzorowane obiekty miały zapewniony dostęp do bieżącej wody, z wyjątkiem dwóch, w których stwierdzono brak bieżącej ciepłej wody z powodu awarii, co stanowiło

0,3% skontrolowanych placówek. Przeprowadzone kontrole sprawdzające potwierdziły usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości i zapewnienie bieżącej ciepłej wody w obiektach. W jednym obiekcie na nadzorowanym terenie są zewnętrzne ustępy w odrębnym murowanym budynku z pełną infrastrukturą (ogrzewane, z centralną kanalizacją oraz bieżąc ciepłą i zimną wodą). Do centralnej sieci kanalizacyjnej było podłączonych 565 obiektów, co stanowiło 96% skontrolowanych (w roku 2023 – 97,5%), 25 placówek posiadało zbiorniki bezodpływowe (szamba), co stanowiło 2,9% skontrolowanych obiektów (w roku 2023 – 1,9%). W 11 placówkach (o 5 mniej niż w roku 2023) stwierdzono brak zapewnionych standardów dostępności do urządzeń sanitarnych wynikających ze zwiększonej liczby uczniów, spowodowanej m.in. zasadami rekrutacji w poprzednich latach (podwójne roczniki).

4.2. Warunki realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami w szkołach

Profilaktyczna opieka zdrowotna nad uczniami, mająca na celu zapobieganie zaburzeniom we wszystkich sferach zdrowia i rozwoju, powinna być realizowana w szkolnym gabinecie profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej, zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe. Kontrole przeprowadzone w 112 szkołach i zespołach szkół spośród 443 ewidencjonowanych wykazały, że 95 szkół posiadało gabinety profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami, z czego 85 posiadało gabinety do własnej dyspozycji, natomiast 10 korzystało z gabinetu wspólnie z inną placówką w tym samym obiekcie. W 11 placówkach opieka zdrowotna zapewniona była w pomieszczeniach zastępczych, a w 6 poza terenem placówki. Ponadto 17 placówek posiadało gabinet stomatologiczny na terenie szkoły, natomiast 84 placówki korzystały z gabinetu stomatologicznego poza terenem szkoły.

4.3. Warunki sanitarne zorganizowanych form wypoczynku dzieci i młodzieży

W 2024 roku przeprowadzono 143 kontrole sezonowych placówek zimowego i letniego wypoczynku dla dzieci i młodzieży na terenie miasta Poznania i powiatu poznańskiego (w stosunku do 2023 roku odnotowano wzrost o 18 kontroli). Podobnie jak w ubiegłych latach kontrole sanitarne nie wykazały większych nieprawidłowości. Organizatorzy zapewnili uczestnikom wypoczynku bezpieczne i higieniczne warunki pobytu. Do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu wpłynęła jedna interwencja dotycząca placówek wypoczynku dzieci i młodzieży. Dotyczyła ona zakresu oddziały żywności i żywienia. Przeprowadzona kontrola wykazała brak bieżącej czystości oraz nieprawidłowości w przechowywaniu produktów spożywczych, w związku z czym nałożono mandat karny w wysokości 600 zł.

VI. ZAGADNIENIA ZWIĄZANE Z OBSZAREM ŻYWNOŚCIOWO-ŻYWIENIOWYM

1. SYSTEM WCZESNEGO OSTRZEGANIA O NIEBEZPIECZNEJ ŻYWNOŚCI I PASZACH – RASFF

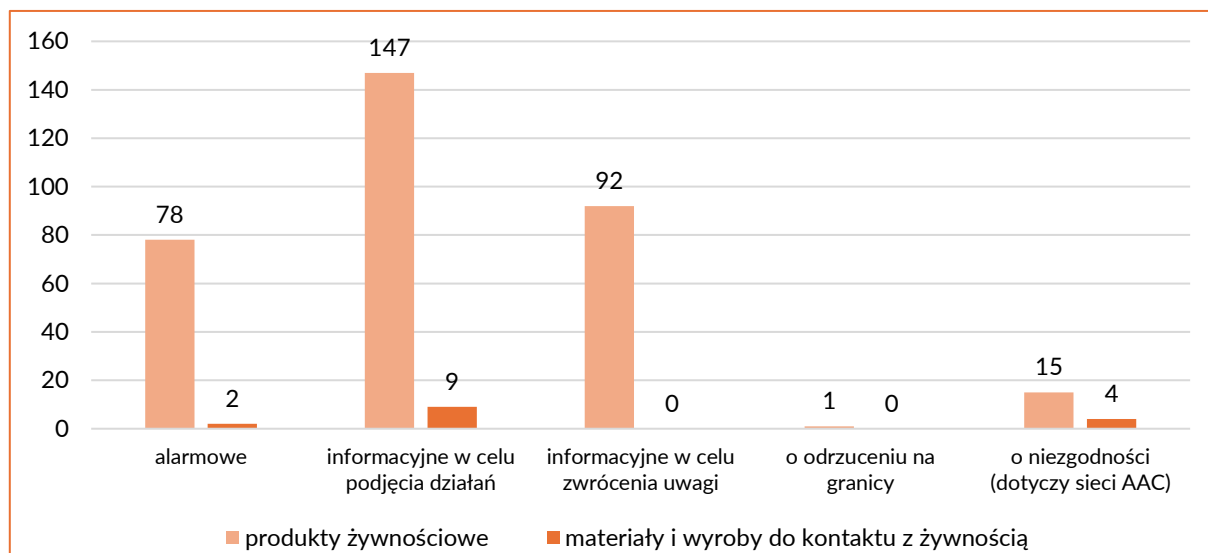
Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) 2019/1715 z dnia 30 września 2019 r. ustanawiające przepisy dotyczące funkcjonowania systemu zarządzania informacjami w zakresie kontroli urzędowych oraz jego składników systemowych, ustanawia „sieć powiadamiania i współpracy”, w której skład wchodzi: system wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszach (ang. Rapid Alert System for Food and Feed, zwana dalej RASFF), sieć współpracy i pomocy administracyjnej (ang. Administrative Assistance and Cooperation, zwana dalej AAC) i sieć na rzecz przeciwdziałania fałszowaniu (ang. Fraud Network, zwana dalej FN).¹⁸

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Poznaniu przeprowadził działania w ramach funkcjonowania systemu RASFF, który służy do wymiany informacji pomiędzy organami urzędowej kontroli w Europie będącymi członkami tego systemu. Do systemu wprowadzane były informacje o żywności, paszach i materiałach do kontaktu z żywnością, potencjalnie niebezpiecznych dla zdrowia ludzi, zwierząt lub środowiska i działaniach następczych w wyniku zidentyfikowania takich produktów.

Na podstawie powiadomień w systemie RASFF natychmiast informowani byli odbiorcy wskazani w listach dystrybucyjnych o konieczności wycofania z obrotu handlowego produktów będących ich przedmiotem (zobowiązani do poddawania ich utylizacji bądź dokonywania ich zwrotu do producentów).

Spośród otrzymanych powiadomień w związku z którymi podjęto działania 333 dotyczyło produktów żywnościowych – 95,7% (w roku 2023 – 167), natomiast 15 materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością – 4,3% (w roku 2023 – 13). W ramach sieci współpracy i pomocy administracyjnej AAC odnotowano 5,5% wszystkich powiadomień.

¹⁸ Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) 2019/1715 z dnia 30 września 2019 r. ustanawiające przepisy dotyczące funkcjonowania systemu zarządzania informacjami w zakresie kontroli urzędowych oraz jego składników systemowych (rozporządzenie w sprawie systemu IMSOC) (Dz.U. UE. L Nr 261 str. 37 z późn. zm.).

Ryc. 106. Liczba zgłoszonych powiadomień RASFF oraz AAC z uwzględnieniem ich rodzaju w 2024 roku

W roku 2024 organ otrzymał 407 powiadomień, w związku z którymi podjęto działania, powiadomień przesłanych do wiadomości i innych informacji w ramach systemu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznych produktach żywnościowych i paszach RASFF (w roku 2023 – 180).

Podział powiadomień w zależności od rodzaju stwierdzonego zagrożenia:

1) dla środka spożywczego:

a. zagrożenia fizyczne (30 przypadków):

- obecność ciała obcego (28),
- napromienianie (2),

b. zagrożenia chemiczne (135 przypadków):

- przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu (NDP) pozostałości pestycydów (53),
- przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu (NDP) metali ciężkich (17),
- przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu (NDP) mikotoksyn (16),
- przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu (NDP) alkaloidów (16),
- stwierdzenie wysokiej zawartości akrylamidu (8),
- obecność niedozwolonych barwników (4),
- stwierdzenie wysokiego poziomu węglowodorów nasyconych i aromatycznych olejów mineralnych (4),
- obecność niedozwolonych dodatków do żywności (3),
- przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu (NDP) pozostałości substancji przeciwbakteryjnych (2),
- przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu (NDP) sumy zawartości morfiny i kodeiny (2),
- przekroczenie zawartości witaminy B (2),
- wysoka zawartość tlenku etylenu (1),
- obecność 2-metylofuranu (1),
- stwierdzenie przekroczenia wartości monitoringowej furanu, 2-metylofuranu oraz 3-metylofuranu (1),
- przekroczenie zawartości fosforanów dodanych (1),
- przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu (NDP) 3-monochloro-1,2-propanodiolu (3-MCPD) oraz estrów glicydylowych kwasów tłuszczowych powyżej dopuszczalnego poziomu (1),
- zanieczyszczenie olejami mineralnymi technicznymi (1),
- zbyt wysoki poziom kwasu nikotynowego (1),

- stwierdzenie pozostałości niedozwolonej substancji farmakologicznie czynnej (1),
- c. zagrożenia biologiczne/mikrobiologiczne (168 przypadków):
  - obecność bakterii *Salmonella* (129),
  - obecność bakterii *Listeria monocytogenes* (12),
  - obecność *Escherichia coli* (10),
  - wykrycie przypuszczalnej obecności *Escherichia coli* wytwarzających toksynę Shiga (STEC) (3),
  - obecność pleśni (3),
  - wirus grypy ptaków (3),
  - obecność bakterii *Listeria monocytogenes* i *Enterobacteriaceae* (2),
  - obecność szkodników (2),
  - obecność bakterii *Salmonella* Infantis i *Salmonella* Newport (1),
  - obecność bakterii *Salmonella* i *Campylobacter* (1),
  - obecności bakterii *Salmonella* spp. oraz *Escherichia coli* produkującej toksynę Shiga (STEC) (1),
  - wystąpienie WZW A (1),
- d. zagrożenia inne (59 przypadków):
  - obecność składnika alergennego (26),
  - substancje zakazane w żywności (7),
  - nieautoryzowana nowa żywność (6),
  - stwierdzenie niewłaściwych cech organoleptycznych (4),
  - nieprawidłowe znakowanie (3),
  - import produktów mlecznych do Unii Europejskiej (3),
  - wadliwe opakowanie (2),
  - sprzedaż suplementów diety niezarejestrowanych w Łotwie (1),
  - zanieczyszczenie produktu fragmentami białej zawiesiny (1),
  - wystąpienie reakcji alergicznej po spożyciu produktu (1),
  - nadana nieprawidłowa data przydatności do spożycia (1),
  - bombaż produktu (1),
  - brak kontroli weterynaryjnej produktów z nabiałem pochodzących z Wietnamu (1),
  - obecności przetrwalników beztlenowców redukujących siarczyny (*clostridia*) (1),
  - produkt nie spełnia wymagań definicji suplementu diety (1),

2) dla materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością:

- a. zagrożenia różne (15 przypadków):
  - stwierdzenie przekroczenia dopuszczalnego poziomu pierwszorzędowych amin aromatycznych w produkcie (4),
  - stwierdzenie migracji 4,4' – diaminodifenylometanu w produkcie (2),
  - stwierdzenie niewłaściwych cech organoleptycznych produktu (2),
  - stwierdzenie odpadania powłok zewnętrznych w produkcie (1),
  - stwierdzenia migracji pierwszorzędowych amin aromatycznych (1),
  - stwierdzenie migracji ołowiu i kadmu (1),
  - stwierdzenie zanieczyszczenia lotnymi związkami organicznymi produktu (1),
  - stwierdzenia pogorszenia właściwości organoleptycznych wody gotowanej w produkcie (czajniku elektrycznym) (1),
  - stwierdzenie migracji 2,4 – tolenuodiaminy w produkcie (1),
  - odklejanie się warstwy folii w produkcie (1).

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Poznaniu przekazał 13 zgłoszeń do sieci wczesnego ostrzegania dla powiadomień o produkcie niebezpiecznym RASFF, które dotyczyły następujących produktów:

- suszony owoc jabłoni – stwierdzenie przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu środka ochrony roślin bifentryny,

- wątróbka z dorsza w oleju własnym - stwierdzenie przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu kadmu,
- cytryna - stwierdzenie przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu tlenu fenbutatyny,
- agrest - stwierdzenie przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu tebufenozydu,
- napój alkoholowy - obecność ciała obcego (fragmentów nici stalowej) 3 asortymenty,
- czereśnie - stwierdzenie przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu dimetoatu,
- lemoniada - możliwości wystąpienia fragmentów szkła,
- lody - omyłka producenta, który w opakowaniu lodów o smaku kokosowym, umieścił lody o smaku cytrynowym, zawierające w składzie mąkę sojową – alergen, który nie widnieje na etykiecie produktu,
- makrela patroszona - stwierdzenia przekroczenia zawartości histaminy,
- jarmuż sproszkowany - stwierdzenie przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu 4 wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych,
- musztarda - błędne oznakowanie środka spożywczego, tj. brak na opakowaniu informacji o alergenach – gorczycy.

2. NADZÓR NAD BEZPIECZEŃSTWEM SUPLEMENTÓW DIETY

Sprawowany przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu nadzór sanitarny w zakresie bezpieczeństwa suplementów diety, zgodnie z ustawowymi kompetencjami, obejmuje zarówno produkcję, jak i dystrybucję tej kategorii żywności.

Na terenie miasta Poznania i powiatu poznańskiego funkcjonują zakłady produkujące i wprowadzające do obrotu suplementy diety oraz obiekty prowadzące dystrybucję tych produktów (sklepy ogólnospożywcze, apteki, punkty apteczne lub sklepy zielarsko-medyczne).

Bieżący nadzór nad tą grupą żywności obejmował producentów i dystrybutorów w zakresie posiadanej dokumentacji, znakowania produktów wprowadzanych do obrotu handlowego, oceny treści reklam i prezentacji oraz weryfikacji spełnienia warunków określonych przez Głównego Inspektora Sanitarnego.

W zakładach obrotu suplementami diety przeprowadzono 24 kontrole, podczas których nie stwierdzono nieprawidłowości sanitarno-technicznych. W dwóch przypadkach, po przeprowadzonych kontrolach planowanych, zostały wydane decyzje nakazujące:

- stosowanie w reklamie suplementów diety na stronach internetowych oświadczeń zdrowotnych zgodnych z obowiązującymi przepisami prawa żywnościowego,
- niestosowanie informacji mogących wprowadzać konsumenta w błąd,
- przekazywanie obowiązkowych informacji dla suplementów diety wprowadzanych do obrotu za pośrednictwem strony internetowej zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa żywnościowego.

Ponadto w jednym przypadku wydano decyzję nakazującą wycofanie z obrotu suplementu diety, którego składnik nie spełniał przepisów dotyczących nowej żywności. Kwestionowany składnik nie był stosowany w żywieniu człowieka jako składnik suplementu diety w państwach członkowskich Unii Europejskiej przed dniem 15 maja 1997 r. i przedsiębiorca nie przedłożył dokumentacji dotyczącej bezpieczeństwa stosowania tego składnika. Spółka zrezygnowała z wprowadzania do obrotu suplementu diety.

W zakładach produkcji suplementów diety przeprowadzono 20 kontroli. W jednym z zakładów stwierdzono nieprawidłowości sanitarno-techniczne oraz w zakresie znakowania wyrobów gotowych (w tym stosowania niedozwolonych oświadczeń zdrowotnych), sposobu prezentacji i reklamy na stronie internetowej, a także braku złożenia powiadomienia do Głównego Inspektora Sanitarnego o wprowadzeniu po raz pierwszy do obrotu na terenie Rzeczypospolitej Polskiej 2 suplementów diety.

W związku z uchybieniami nałożono mandat karny na kwotę 500 zł. Dokonano poboru 4 próbek suplementów diety do badań w kierunku: mikrobiologia, metale ciężkie. Po przeprowadzeniu oceny znakowania suplementu diety stwierdzono nieprawidłowości dotyczące znakowania oraz stosowania nieprawidłowych oświadczeń. Przedsiębiorca został zobowiązany decyzją nakazującą do:

- wstrzymania wprowadzania do obrotu,
- wycofania suplementu diety z obrotu.

Decyzja została wydana na skutek zobowiązania przedsiębiorcy przez Głównego Inspektora Sanitarnego do przedłożenia opinii Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych. Celem opinii było ustalenie czy suplement diety nie spełnia kryteriów produktu leczniczego zgodnie z przepisami prawa farmaceutycznego, ze względu na zawartość składnika NAC (N-acetylo-L-cysteiny).

Istotny problem stanowi sprawowanie kontroli nad podmiotami wprowadzającymi do obrotu suplementy diety za pośrednictwem Internetu. Trudności wynikały z braku możliwości przeprowadzenia bezpośredniej kontroli sanitarnych takich zakładów, ponieważ często adres, pod którym zarejestrowana jest siedziba przedsiębiorcy, jest adresem tzw. biura wirtualnego, lub nie ma szczegółowych danych o sprzedającym na platformie sprzedażowej.

Utrzymująca się moda na zdrowy styl życia, przyczynia się do szerokiej reklamy tej szczególnej kategorii środków spożywczych. Co za tym idzie, obserwowane jest duże zainteresowanie konsumentów suplementami diety i powszechne ich spożycie, dlatego organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej sprawują wzmoczony nadzór nad tą kategorią żywności w ramach posiadanych kompetencji.

3. OCENA OBIEKTÓW ŻYWNOŚCIOWYCH W OKRESIE LETNIM

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Poznaniu sprawuje nadzór nad tymczasowymi oraz ruchomymi placówkami gastronomicznymi, które prowadzą działalność w okresie letnim.

W roku 2024 przeprowadzono 85 kontroli weekendowych, od 22 czerwca do 30 września, obiektów znajdujących się w miejscowościach wypoczynkowych i przy trasach turystycznych, a także sprzedaży na targowiskach.

W 14% skontrolowanych zakładów stwierdzono uchybienia skutkujące ukaraniem przedsiębiorców – wystawiono 12 mandatów karnych na łączną kwotę 3 300 zł. Stwierdzono uchybienia sanitarno-higieniczne dotyczące:

- braku dostatecznego zabezpieczenia zakładu przed owadami latającymi,
- braku dostępu do ciepłej wody w toalecie zakładu oraz przy punkcie wodnym przeznaczonym do mycia oraz dezynfekcji sprzętu i wyposażenia,
- niehigienicznych warunków przechowywania żywności,
- niewłaściwej temperatury przechowywania środków spożywczych wymagających warunków chłodniczych,
- braku opracowanej i wdrożonej instrukcji GHP/GMP,
- braku aktualnego sprawozdania z badania wody wykorzystywanej w zakładzie,
- niehigienicznych warunków przechowywania opakowań do żywności,
- braku informacji na temat składu surowcowego i alergenów żywności,
- braku porządku i czystości na zapleczu sklepu,
- braku odzieży ochronnej pracownika,
- brudnych pojemników transportowych do żywności,
- braku dokumentacji identyfikujących pochodzenie środków spożywczych,
- braku higienicznych warunków do usuwania odpadów płynnych.

Obiekty, w których stwierdzono nieprawidłowości zostały objęte wzmocnionym nadzorem sanitarnym.

4. NADZÓR NAD PRODUKCJĄ PIERWOTNĄ

Produkcja pierwotna obejmuje działalność na poziomie gospodarstw lub na podobnym poziomie obejmującą m.in. produkcję, hodowlę i uprawę produktów roślinnych, jak również ich transport wewnętrzny, magazynowanie i postępowanie z produktami (bez znaczącej zmiany ich charakteru) w gospodarstwie i ich dalszy transport do zakładu przetwórczego.

W celu zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego - zaplanowano i wykonano kontrole 44 gospodarstw rolnych zarówno na terenie miasta Poznania jak i powiatu poznańskiego (Tab. 22).

Kontrolą objęto te gospodarstwa rolne dla których producenci pierwotni uzyskali wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli żywności w zakresie upraw warzyw i owoców (w tym owoców miękkich i warzyw przeznaczonych do spożycia na surowo), rolniczego handlu detalicznego, sprzedaży bezpośredniej i tych gospodarstw, które nie były kontrolowane w latach ubiegłych.

Tab. 22 Zestawienie zrealizowanych kontroli na nadzorowanym terenie w 2024 roku

gmina/miasto	liczba kontroli w gospodarstwach rolnych	liczba gospodarstw, w których stwierdzono nieprawidłowości
Kostrzyn	6	5
Kórnik	7	4
Murowana Goślina	3	3
Swarzędz	8	7
Kleszczewo	4	3
Tarnowo Podgórne	2	2
Komorniki	1	1
Rokietnica	1	1
Mosina	1	1
Pobiedziska	3	3
Buk	5	4
Stęszew	1	0
miasto Poznań	3	3

Nieprawidłowości stwierdzono w 84,1 % skontrolowanych gospodarstwach rolnych. Najczęściej występowały uchybienia dotyczące:

- braku badań dotyczących jakości zdrowotnej surowców roślinnych w kierunku pozostałości środków ochrony roślin (pestycydy), zanieczyszczeń chemicznych (metale ciężkie),
- braku badań wody wykorzystywanej do nawadniania upraw,
- braku aktualnych orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych,
- braku opracowanej i wdrożonej Instrukcji Dobrej Praktyki Higienicznej.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wystawiono 5 mandatów karnych na łączną kwotę 1 050 zł.

5. NADZÓR NAD IMPORTEM ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH ORAZ MATERIAŁAMI I WYROBAMI PRZEZNACZONYMI DO KONTAKTU Z ŻYWNOŚCIĄ

Graniczna kontrola sanitarna polega na zgłoszeniu wniosku do Państwowego Inspektora Sanitarnego, a następnie sprawdzeniu przez organ poprawności dokumentów, skontrolowaniu towaru i wydaniu świadectwa lub odmowie dopuszczenia do obrotu.

Organy przeprowadzają graniczne kontrole sanitarne w zakresie bezpieczeństwa żywności wyłącznie środków spożywczych, które:

- są pochodzenia niezwierzęcego,
- są przywożone z państw trzecich i odprawiane w Polsce.

Kontrole te dotyczą produktów, które są deklarowane na cele spożywcze i są wprowadzane do obrotu z takim przeznaczeniem. Importer ma obowiązek zgłosić taki towar do kontroli i ponosi jej koszty. Kontrole są prowadzone na bieżąco – na podstawie oceny ryzyka, dostępności towarów oraz przepisów krajowych i unijnych. Graniczne kontrole sanitarne towarów odbywają się rutynowo i są przeprowadzane w miejscach przeznaczenia towarów, siedzibie importera, albo odbiorcy towarów.

Kontrola graniczna opiera się zatem na kontroli dokumentacji, a ocena partii towaru i pobieranie próbek do badań zależy od oceny ryzyka. Jeśli wynik kontroli jest pozytywny to organ wydaje świadectwo, które stwierdza, że kontrolowane towary spełniają wymagania zdrowotne. Na jego podstawie organy celne nadają dopuszczalne przeznaczenie celne.

Kontrola obejmowała przede wszystkim zgodność wniosków o dokonanie granicznej kontroli sanitarnej środka spożywczego lub materiału i wyrobu przeznaczonego do kontaktu z żywnością z przedłożonymi przez wnioskodawcę dokumentami, takimi jak: faktury, listy załadunkowe, dokumenty przewozowe, specyfikacje, certyfikaty, deklaracje zgodności, świadectwa pochodzenia oraz wyniki badań laboratoryjnych. Przeprowadzono 2 429 kontroli (w roku 2023 – 2 052), w tym 19 z oględzinami partii towarów.

Oceniono 5 743 partie środków spożywczych (w roku 2023 – 5 346) oraz 3 812 partii materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (w roku 2023 – 4 216).

Pobrano 73 próbki do badań laboratoryjnych (w roku 2023 – 68), w tym 63 próbki środków spożywczych oraz 10 próbek wyrobów do kontaktu z żywnością:

- 35 próbek przesyłek wytypowanych do badań przez Punkt Kontroli Granicznej BCP dla towarów pod specjalnym nadzorem, tj. herbata czarna i zielona importowana z Chin, figi suszone importowane z Turcji, kurkuma importowana z Indii,
- 34 próbki towarów ze względu na niewystarczającą dokumentację (w tym 10 próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością), tj. czekolada oraz suszone owoce z Wielkiej Brytanii, suszone owoce z Ukrainy, herbata z Indii, suszone owoce ze Szwajcarii, wyroby do kontaktu z żywnością z tworzywa sztucznego z Wielkiej Brytanii (pochodzenia tureckiego), Turcji oraz Japonii,
- 4 próbki cukru białego z Ukrainy dotyczące oceny organoleptycznej – obecności zanieczyszczeń biologicznych oraz fizycznych, w tym ferromagnetycznych.

W ramach prowadzonego nadzoru nad importem środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością wydano 2 430 świadectw (w 2023 roku – 2 046), w tym 1 o niespełnieniu wymagań zdrowotnych. Świadectwa o spełnieniu wymagań zdrowotnych wydano dla 1 736 (w roku 2023 – 1 453) środków spożywczych oraz 693 dla materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (w roku 2023 – 293).

Świadectwo o niespełnieniu wymagań zdrowotnych zostało wystawione na suszony owoc jabłoni z Ukrainy ze względu na stwierdzenie przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu Bifentryny, tj. 0,01 mg/kg (wynik 0,024 ± 0,012 mg/kg) oraz Chloropiryfosu, tj. 0,01 mg/kg (wynik 0,060 ± 0,030 mg/kg). Importer zdecydował o zwrocie kwestionowanego towaru do producenta, co zostało potwierdzone odpowiednimi dokumentami.

Rosnąca liczba przeprowadzonych kontroli oraz wydanych świadectw zgodności przyczynia się do zwiększenia bezpieczeństwa i jakości importowanych środków spożywczych i materiałów do kontaktu z żywnością. Większość importowanych produktów spełnia wymagania zdrowotne, jednak wykrywane są pojedyncze przypadki przekroczeń norm. Pobieranie próbek i ocena ryzyka pozwalają na szybkie identyfikowanie zagrożeń, a obowiązek kontroli dokumentacji zwiększa bezpieczeństwo konsumentów. System nadzoru działa efektywnie, choć stale wymaga dostosowania do zmieniających się wymagań i zagrożeń.

VII. JAKOŚĆ WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA

Oddziału Higieny Komunalnej realizowali zadania w ramach sprawowanego nadzoru nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, na podstawie krajowych aktów prawnych o Państwowej Inspekcji Sanitarnej i ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków¹⁹. Jakość wody przeznaczonej do spożycia powinna odpowiadać wymaganiom określonym w rozporządzeniu w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi²⁰.

Program monitoringu jakości wody obejmuje wyniki badań uzyskanych w ramach wewnętrznej kontroli (przeprowadzanej przez producentów wody) oraz prowadzonego przez tutejszy organ nadzoru. Działania wewnętrzne realizowane są przez producentów wody na podstawie uzgodnionych z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Poznaniu harmonogramów pobierania próbek wody, zgodnie z częstotliwością i zakresem określonymi w prawie krajowym. Kontrola urzędowa przebiega według ustalonego planu działania na dany rok kalendarzowy, zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego. Podczas czynności kontrolnych prowadzono także działania edukacyjno-informacyjne dotyczące bezpieczeństwa zdrowotnego wody, mające na celu zwiększyć świadomość producentów wody w tym zakresie.

W roku 2024 badania jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi wykonywały laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej lub inne laboratoria o udokumentowanym systemie jakości badań zatwierdzonym przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Zakres badań obejmował zarówno badania mikrobiologiczne, fizykochemiczne, jak i organoleptyczne. Jakość wody oceniano na podstawie przekazywanych sprawozdań z badań realizowanych przez dostawców wody, stwierdzając jej przydatność do spożycia, jednocześnie weryfikując terminowość ich przekazywania.

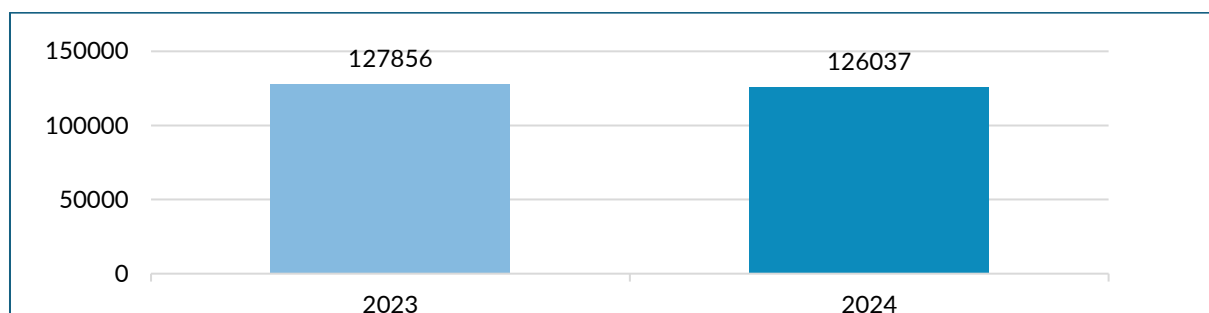
Na terenie Poznania i powiatu poznańskiego głównym źródłem wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi są wody podziemne, zasilane z ujęć głębinowych, czwarto- i trzeciorzędowych oraz infiltracyjnych (ujęcie Dębina i częściowo Mosina – ujęcia wodociągu Miejskiego Poznań) o znacznie lepszej jakości niż wody powierzchniowe.

Będący pod nadzorem tutejszego organu wodociąg miejski Poznań charakteryzuje się największą wydajnością w województwie wielkopolskim, produkując średnio w roku 2024 – 126 037 m³/dobę wody (w roku 2023, średnio – 127 856 m³/dobę) i zaopatrując około 739 000 mieszkańców z obszaru miasta Poznania i okolicznych gmin: Czerwonaka, Dopiewa, Komornik, Kórnik, Mosiny, Lubonia,

¹⁹ (Dz. U. z 2024 r. poz. 757)

²⁰ (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294)

Murowanej Gośliny, Puszczykowa, Rokietnicy, Suchego Lasu, Swarzędza, Tarnowa Podgórnego (Ryc. 107).

Ryc. 107. Średnia dobowa produkcja wody w m³/dobę, dostarczanej do odbiorców przez wodociąg miejski Poznań w latach 2023-2024

Wodociąg miejski Poznań posiada 3 główne ujęcia wody i 3 stacje uzdatniania wody, stanowiąc tzw. poznański system wodociągowy:

- 1) Ujęcie Mosińskie (ujęcie Mosina-Krajkowo) będące głównym ujęciem dla miasta Poznania, zlokalizowane w zlewni rzeki Warty, które w 80% oparte jest o wody głębinowe, a w 20% o wody infiltracyjne. Woda ujmowana jest za pomocą 96 studni,
- 2) Ujęcie Dębina – lewarowe, oparte pośrednio o wodę powierzchniową z rzeki Warty infiltrowaną przez 13 stawów infiltracyjnych i 6 ostonowych, która następnie zbierana jest przez 310 studni,
- 3) Ujęcie Gruszczyń – oparte wyłącznie o wody głębinowe; woda ujmowana jest za pomocą 9 studni głębinowych zlokalizowanych na terenie wsi Gruszczyń i 8 studni na terenie wsi Promienko.

Pozostałe wodociągi pracowały zwykle w oparciu o jedno ujęcie, które stanowiła jedna lub kilka studni głębinowych. Studnie na ujęciach wody były właściwie oznakowane i zabezpieczone przed dostępem osób nieupoważnionych, z zamykanymi włazami, kominkami wentylacyjnymi zabezpieczonymi siatkami przeciw owadom i gryzoniom. Ich stan sanitarno-techniczny nie budził zastrzeżeń. Natomiast teren wszystkich ujęć wody był ogrodzony, prawidłowo zagospodarowany oraz oznakowany przy pomocy specjalnych tablic informacyjnych. Na większości ujęć prowadzony był również całodobowy monitoring.

1. OCENA JAKOŚCI WODY DOSTARCZANEJ PRZEZ WODOCIĄGI

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków²¹ zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi jest zadaniem gminy. Przepisy ustawy regulują zaopatrzenie w wodę dostarczaną przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne i podmioty prowadzące tego typu działalność. Strukturę wodociągów zaopatrujących odbiorców w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi na terenie miasta Poznania i powiatu poznańskiego w roku 2024 w zależności od jej jakości, przedstawiono w poniższej tabeli (Tab. 23).

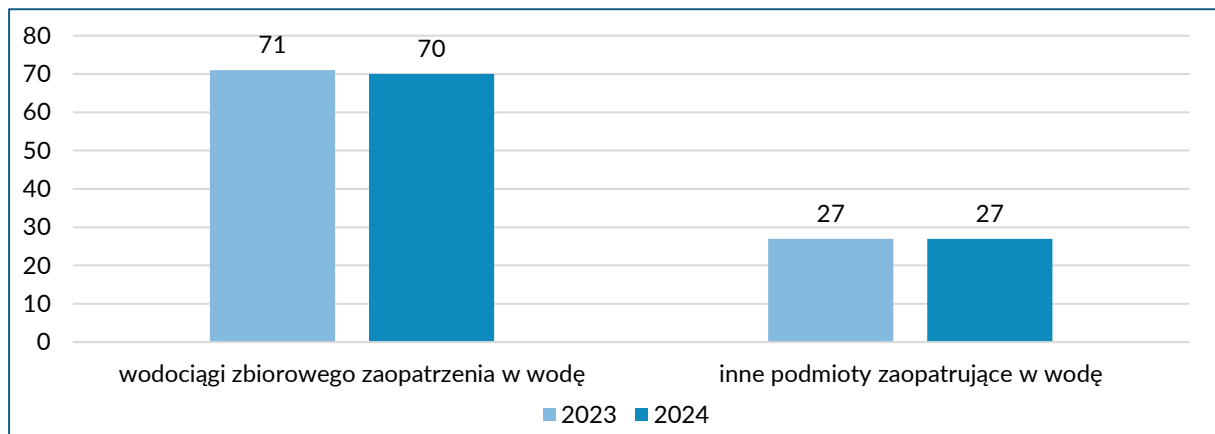
Tab. 23. Struktura wodociągów zaopatrujących odbiorców w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi w zależności od jej jakości w 2024 roku

Producenci wody		Liczba urządzeń dostarczających wodę	
		odpowiadającą wymaganiom	nieodpowiadającą wymaganiom
Wodociągi zbiorowego zaopatrzenia o produkcji (m3/d)	≤ 100	11	0
	101-1000	46	0
	1001-10000	12	0
	10001-100000	0	0
	> 100001	1	0
Inne podmioty zaopatrujące w wodę		27	0
SUMA		97	0

²¹ (Dz.U. z 2024 r. poz. 575)

Wodociągi o produkcji wody 101-1000 m³/dobę są głównymi źródłami zaopatrzenia ludności w wodę na kontrolowanym terenie i stanowiły w roku 2024 ponad 47% wszystkich zewidencjonowanych urządzeń wodociągowych. Wszystkie urządzenia wodociągowe (wodociągi) znajdujące się w ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu, zaopatrywały w wodę przeznaczoną do spożycia średnio na dobę 985 053 osób (w roku 2023 – 965 539 osób).

W roku 2024 w ewidencji znajdowało się 97 wodociągów, z czego 70 wodociągów publicznych produkujących wodę przeznaczoną do zbiorowego zaopatrzenia ludności i 27 innych podmiotów zaopatrujących w wodę (np. szpitale, zakłady pracy). Wszystkie wodociągi zostały skontrolowane. W roku 2023 skontrolowano również wszystkie ewidencjonowane urządzenia (98), tj. 71 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz 27 innych podmiotów produkujących wodę – Ryc. 108.

Ryc. 108. Liczba urządzeń wodociągowych (wodociągów) będących w ewidencji z uwzględnieniem ich rodzaju w latach 2023-2024

Podczas przeprowadzonych kontroli stanu sanitarno-technicznego w żadnym z wodociągów nie stwierdzono nieprawidłowości. W przypadku 10 skontrolowanych wodociągów wydano doraźne zalecenia pokontrolne, które najczęściej dotyczyły:

- doprowadzenia studni wraz z ich armaturą do odpowiedniego stanu sanitarnego (tzw. wybiłkowania studni),
- wymiany lub uzupełnienia ogrodzenia na ujęciach wody lub stacjach uzdatniania wody,
- doprowadzenia obudowy zbiorników filtracyjnych wraz z ich armaturą znajdujących się na stacjach uzdatniania wody do odpowiedniego stanu sanitarnego (wymalowania),
- doprowadzenia do odpowiedniego stanu sanitarno-technicznego posadzek, ścian i sufitów na stacjach uzdatniania wody.

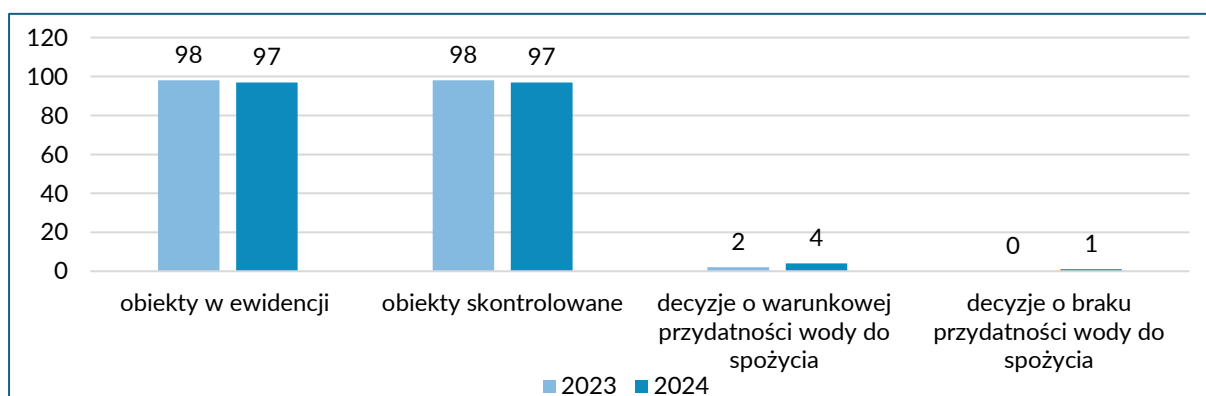
Wszystkie zalecenia, których termin wykonania został wyznaczony na rok 2024 zostały wykonane, co potwierdziły kontrole sprawdzające.

Poza kontrolą stanu sanitarno-higienicznego wodociągów, organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej zajmują się kontrolą jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Do oceny jakości wody wykorzystano wyniki badań prób pobieranych urzędowo, jak również przez producentów wody. Na koniec roku 2024 (oraz 2023 roku) wszystkie wodociągi dostarczały wodę odpowiadającą (w tym odpowiadającą warunkowo) wymaganiom określonym przepisami prawa. W roku 2024 wodę pochodzącą tylko z 4 wodociągów oceniono jako warunkowo przydatną do spożycia, z uwagi na przekroczenie następujących parametrów: mangan, żelazo i mętność (dwa wodociągi); żelazo i mangan (jeden wodociąg); żelazo i mętność (jeden wodociąg). W roku 2023 warunkowo oceniono wodę pochodzącą tylko z 2 wodociągów, z uwagi na przekroczenie zawartości związków manganu i żelaza. Należy wskazać, że były to przekroczenia parametrów, które nie wpływały na jakość zdrowotną wody, a mogły jedynie wpłynąć negatywnie na jej cechy organoleptyczne.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami jakości wody w roku 2024 wydano 4 decyzje merytoryczne stwierdzające warunkową przydatność wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi,

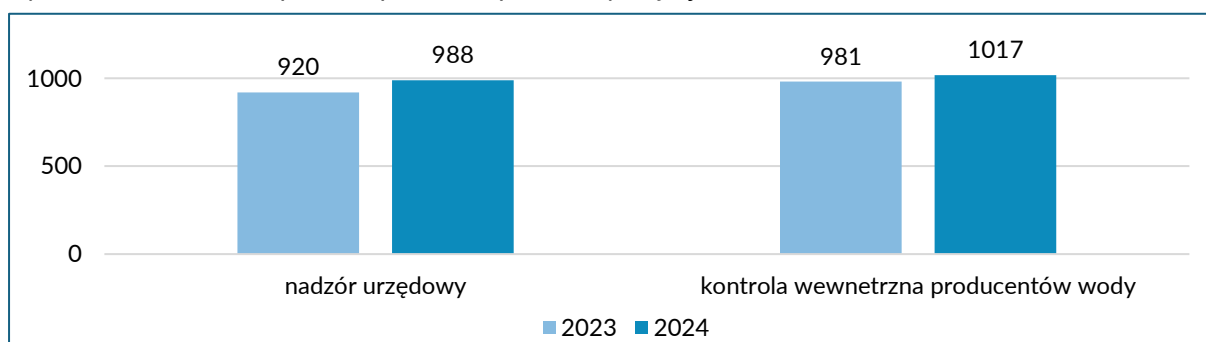
w których nakazano doprowadzić jakość wody do wymagań określonych w obowiązującym akcie prawnym oraz poinformować niezwłocznie w sposób skuteczny odbiorców korzystających z wody o warunkowej przydatności wody do spożycia przez ludzi. Ponadto w ciągu roku wydano jedną decyzję stwierdzającą brak przydatności wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w związku ze stwierdzeniem w badanych próbkach wody bakterii *Escherichia coli* oraz bakterii grupy coli. Jednocześnie wraz z decyzją wydany został komunikat dla odbiorców wody w sprawie jej jakości. Decyzji nadano rygor natychmiastowej wykonalności, zobowiązano producenta wody do doprowadzenia jakości wody do wymagań ww. rozporządzenia oraz do niezwłocznego i skutecznego poinformowania mieszkańców o braku przydatności wody.

Decyzja i komunikat dotyczący braku przydatności wody wydane zostały w 17 października 2024 r., natomiast w 21 października 2024 r. wydano kolejny komunikat, informujący, że woda jest już przydatna do spożycia przez ludzi – stwierdzony brak przydatności obowiązywał tylko kilka dni (Ryc. 109).

Ryc. 109. Liczba skontrolowanych obiektów oraz wydanych decyzji o jakości wody z uwzględnieniem ewidencji w latach 2023–2024

W roku 2024 zgodnie z rozporządzeniem w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi²² prowadzono monitoring jakości wody oraz działalność nadzorową uwzględniającą interwencje odbiorców wody. Do badań urzędowych pobrano 988 próbek wody, pochodzących z ewidencjonowanych urządzeń wodociągowych (w roku 2023 – 920 próbek), natomiast producenci wody w ramach prowadzonej kontroli wewnętrznej pobrali 1 017 próbek (w roku 2023 – 981 próbek) – Ryc. 110. W roku 2024 pobrano ponad 7% prób wody więcej niż w roku 2023.

Ryc. 110. Liczba próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w latach 2023-2024

Na podstawie przeprowadzonych badań fizykochemicznych i bakteriologicznych, dokonywano okresowej oceny jakości wody, którą każdorazowo przekazywano prezydentowi Miasta Poznania, burmistrzom i wójtom, zgodnie z obowiązującymi przepisami.

²² (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294)

1.1. Badanie ciepłej wody w kierunku bakterii *Legionella* sp.

Badania ciepłej wody użytkowej pod kątem występowania bakterii *Legionella* sp. prowadzone są w obiektach wykonujących działalność leczniczą, a także w budynkach użyteczności publicznej i zamieszkania zbiorowego, w których w trakcie ich użytkowania wytwarzany jest aerozol wodno-powietrzny.

W roku 2024 w ramach kontroli urzędowej przeprowadzono badania ciepłej wody użytkowej w 40 obiektach pobierając łącznie 230 próbek ciepłej wody (w roku 2023– 182 próbki). W ramach kontroli wewnętrznej przeprowadzono badania w 122 obiektach (w 27 podmiotach leczniczych oraz 95 obiektach użyteczności publicznej).

W przypadku wystąpienia skażenia instalacji ciepłej wody użytkowej nakazywano, w drodze decyzji administracyjnych, podjęcie działań naprawczych i doprowadzenie jakości wody do obowiązujących wymagań prawnych rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi²³. Skuteczność podjętych działań była dokumentowana wynikami badań ciepłej wody przedstawionymi tutejszemu organowi oraz dodatkowo sprawdzana przez organ.

Na podstawie badań jakości ciepłej wody użytkowej w ramach sprawowanego bieżącego nadzoru sanitarnego oraz otrzymanych sprawozdań od zarządców budynków użyteczności publicznej i z podmiotów leczniczych, tutejszy organ wydał łącznie 68 decyzji (41 merytorycznych i 27 płatniczych) stwierdzając skażenie sieci ciepłej wody użytkowej bakteriami *Legionella* sp. oraz nakazując doprowadzenie jakości wody do obowiązujących wymogów prawnych. W roku 2023 wydano 51 decyzji (26 merytorycznych oraz 25 płatniczych).

W przypadku 2 kontrolowanych obiektów wydano 3 postanowienia o nałożeniu grzywny, na łączną kwotę 18 500 zł, w związku z niewykonaniem nakazów wynikających z prawomocnych decyzji.

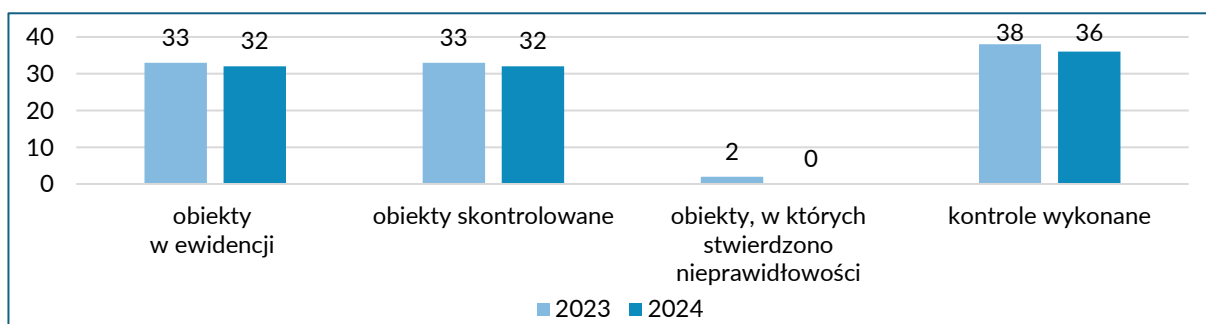
²³ (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294) – załącznik nr 5, część A

VIII. STAN SANITARNY PŁYWAŁNI, KĄPIELISK I MIEJSC OKAZJONALNIE WYKORZYSTYWANYCH DO KĄPIELI

W celu zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego wszystkim użytkownikom pływalni, właściciele obiektów zobowiązani są do prowadzenia kontroli wewnętrznej, na podstawie wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 roku w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach²⁴. Badania jakości wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzone były zgodnie z harmonogramami ustalonymi we współpracy z tutejszym organem. W ramach prowadzanego nadzoru nad jakością wody przeprowadzane były również kontrole sanitarne. Zapewnienie współpracy w ramach sprawowanego nadzoru sanitarnego pozwala na szybkie eliminowanie zagrożeń zdrowotnych, przez co wzrasta zaufanie kąpiących się do podmiotów zarządzających pływalniami oraz niezależnych organów nadzorczych, czuwających nad ich bezpieczeństwem. Podczas czynności kontrolnych prowadzono także działania edukacyjno-informacyjne dotyczące bezpieczeństwa zdrowotnego wody, mające na celu zwiększyć świadomość organizatorów kąpielisk i zarządców pływalni.

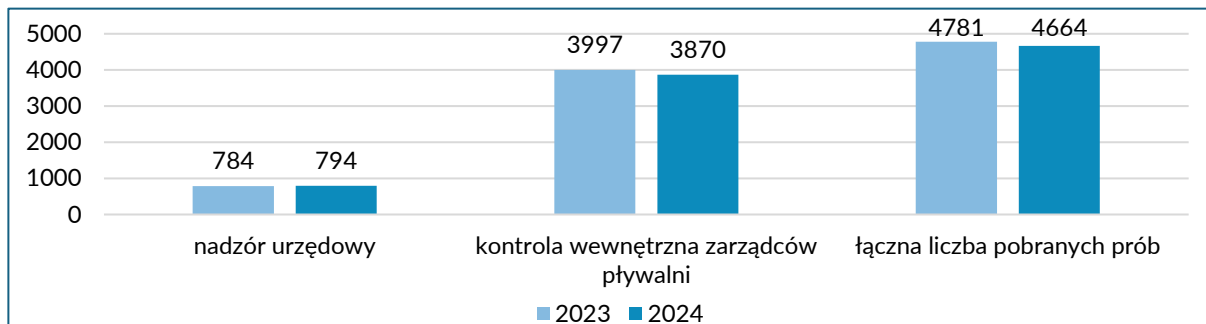
Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu w roku 2024 znajdowały się 32 pływalnie, z czego 29 (w tym 7 parków wodnych) to pływalnie kryte, a 3 to pływalnie odkryte (w roku 2023 zewidencjonowano 33 pływalnie, tj. 30 pływalni krytych, w tym 7 parków wodnych i 3 pływalnie odkryte). W roku 2024 skontrolowano wszystkie pływalnie, podobnie jak w roku 2023. Ponadto w roku 2024 przeprowadzono 36 kontroli oceniających stan sanitarno-techniczny nadzorowanych pływalni (w 2023 roku – 38 kontroli) – Ryc. 111.

Ryc. 111. Liczba wykonanych kontroli, skontrolowanych obiektów oraz obiektów, w których stwierdzono nieprawidłowości z uwzględnieniem ewidencji w latach 2023–2024

²⁴ (Dz. U. z 2022 r. poz. 1230)

W roku 2024 w ramach działań urzędowych pobrano 794 próbki wody do badań bakteriologicznych i fizyko-chemicznych z niecek basenowych, systemów cyrkulacji oraz z natrysków (w roku 2023 – 784 próbki). W ramach kontroli wewnętrznej zarządzający pływalniami pobrali 3 870 próbek wody do badań laboratoryjnych (w roku 2023 – 3 997 prób), zgodnie z częstotliwością określoną w wyżej wymienionym rozporządzeniu, przekazując systematycznie sprawozdania z badań organowi, który na ich podstawie dokonywał bieżącej oceny jakości wody (Ryc. 112).

Ryc. 112. Liczba pobranych próbek wody na pływalniach z podziałem na liczbę pobranych próbek w ramach kontroli urzędowej oraz wewnętrznej w latach 2023-2024

Ze względu na wykrycie bakterii *Pseudomonas aeruginosa*, *Escherichia coli* w roku 2024 wydano 9 decyzji nakazujących wyłączenie z użytkowania zanieczyszczonych niecek basenowych (w roku 2023 wydano 3 decyzje nakazujące ze względu na wykrycie *Pseudomonas aeruginosa* oraz gronkowców koagulazododatnich w wodzie basenowej). Natomiast najczęściej przekraczanym parametrem fizyko-chemicznym w wodzie basenowej był chloroform. W przypadku pogorszenia jakości wody basenowej zarządzający pływalniami niezwłocznie podejmowali działania naprawcze, mające na celu doprowadzenie wody do odpowiedniej jakości, o których informowali tutejszy organ.

W roku 2024 nie stwierdzono nieprawidłowości związanych ze złym stanem technicznym na pływalniach. Wystawiono tylko 1 mandat karny na kwotę 500 zł z uwagi na zły stan sanitarny obiektu, którego poprawę wykazała przeprowadzona kontrola sprawdzająca (w roku 2023 w 2 przypadkach stwierdzono nieprawidłowości związane ze złym stanem technicznym oraz wystawiono 2 mandaty karne na łączną kwotę 600 zł). Tylko w przypadku jednej pływalni wydano zalecenia pokontrolne, które dotyczyły poprawienia stanu sanitarno-technicznego schodów zewnętrznych, okien i drzwi wejściowych, usunięcia pęknięć na suficie w ciągu komunikacyjnym oraz szatni. Zalecenia zostały wykonane, co potwierdziła kontrola sprawdzająca. W związku z powyższym należy uznać, że zarówno stan sanitarno-techniczny pływalni, jak i jakość wody są zadowalające i odpowiadają z reguły obowiązującym przepisom prawa.

Obowiązująca Dyrektywa 2006/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 lutego 2006 roku dotycząca zarządzania jakością wody w kąpieliskach, realizując zobowiązanie do zapewnienia wysokiego poziomu ochrony wody w kąpieliskach, wprowadziła element zarządzania jakością wody w kąpielisku, którego podstawą jest podejmowanie wszelkich działań mających na celu rozpoznawanie ryzyka zanieczyszczenia wody, co wpływa na poprawę jej jakości. Wymagania i sposób prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpieliskach reguluje ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne²⁵, rozporządzenie w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpeli²⁶ oraz rozporządzenie w sprawie ewidencji oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli²⁷.

W ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu w sezonie letnim w roku 2024 znajdowało się 18 kąpielisk i jedno miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli (w roku 2023 – 16 kąpielisk i 2 miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli):

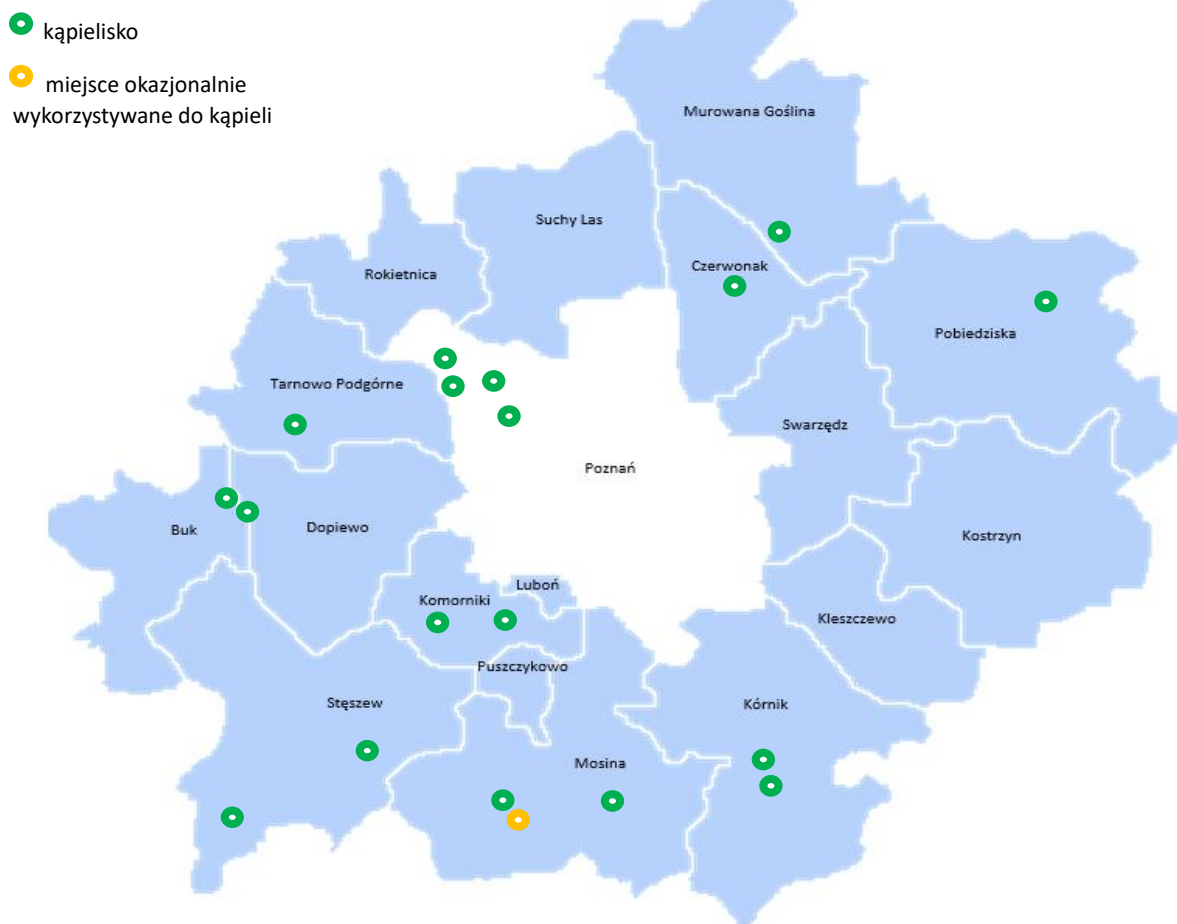
²⁵ (Dz. U. z 2024 r. poz. 1087 z późn. zm.)

²⁶ (Dz. U. z 2019 r. poz. 255)

²⁷ (Dz. U. z 2018 r. poz. 2476)

- Kąpielisko Rusałka na jeziorze Rusałka,
- Kąpielisko Strzeszynek na Jeziorze Strzeszyńskim,
- Kąpielisko Krzyżowniki na Jeziorze Kierskim w Krzyżownikach,
- Kąpielisko Kiekrz na Jeziorze Kierskim w Kiekrzu,
- Kąpielisko w Niepruszewie,
- Kąpielisko „OWOCOWA PLAŻA W ZBOROWIE”,
- Kąpielisko „OAZA-BŁONIE” na Jeziorze Kórnickim w Kórniku,
- Kąpielisko „OAZA-BŁĄŻEJEWO” na Jeziorze Bnińskim w Błężewku (utworzone w 2024 roku),
- Kąpielisko Glinianki na zbiorniku wodnym Glinianki,
- Kąpielisko nad Jeziorem Chomęcickim w Chomęcicach,
- Kąpielisko nad Jeziorem Jarosławieckim w Jarosławcu,
- Kąpielisko nad Jeziorem Lusowskim,
- Kąpielisko Pobiedziska nad jeziorem Biezdruchowo,
- Kąpielisko „Akwen Tropicana”,
- Kąpielisko przy Hotelu Szablewski na Jeziorze Łódzko-Dymaczewskim,
- Kąpielisko nad jeziorem Lipno w miejscowości Stęszew,
- Kąpielisko nad Jeziorem Strykowskim w miejscowości Strykowo,
- Kąpielisko na Jeziorze Kamińskim w Kamińsku (utworzone w 2024 roku),
- Miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpiel „Przystań Żeglarska MKŻ” na Jeziorze Łódzko-Dymaczewskim przy Mosińskim Klubie Żeglarskim w gminie Mosina.

Cztery kąpieliska zlokalizowane były na terenie miasta Poznania, pozostałe na terenie powiatu poznańskiego (Ryc. 113).

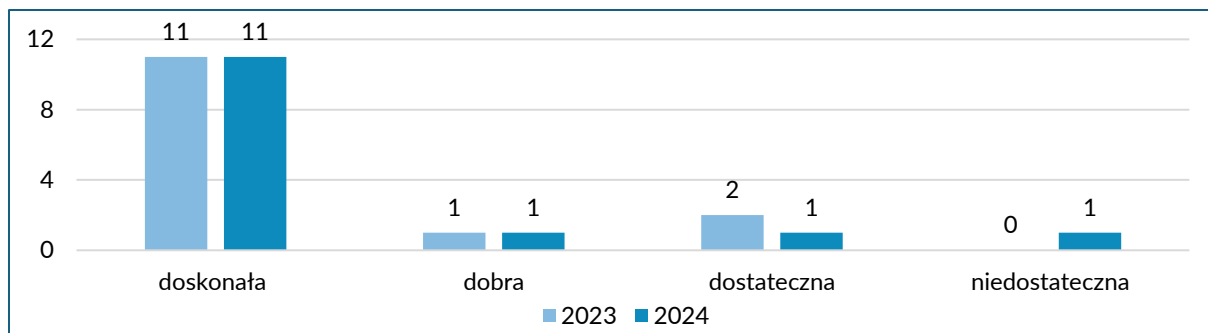
Ryc. 113. Wykaz kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpiel na terenie miasta Poznania i powiatu poznańskiego w 2024 roku

Zarówno w roku 2024 jak i 2023 wszystkie kąpieliska i miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpiei zostały skontrolowane. W ramach sprawowanego nadzoru sanitarnego przeprowadzono 29 kontroli stanu sanitarno-technicznego kąpielisk oraz pobrano 19 próbek wody. Zarówno podczas kontroli stanu sanitarno-technicznego, jak i poborów próbek dokonywano wizualnej oceny jakości wody w kąpieliskach (48 kontroli). Ponadto w ramach kontroli wewnętrznej organizatorzy kąpielisk pobrali 63 próbki wody (łącznie pobrano 82 próbki). W roku 2023 przeprowadzono 29 kontroli sanitarnych i dokonano 47 wizualnych ocen jakości wody oraz łącznie pobrano 77 próbek wody (18 w ramach kontroli urzędowej i 59 w ramach kontroli wewnętrznej).

Na podstawie analizy wyników z badań i ocen wizualnych Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Poznaniu wydał w sezonie kąpielowym w roku 2024 - 83 oceny o przydatności wody do kąpiei oraz 3 o nieprzydatności wody do kąpiei (w roku 2023 wydano 77 ocen o przydatności wody do kąpiei oraz 5 o nieprzydatności wody do kąpiei). Nieprzydatność wody do kąpiei wynikała ze stwierdzenia na obszarze dwóch kąpielisk zakwitu sinic (2 decyzje) oraz przekroczenia parametrów mikrobiologicznych (*Escherichia coli*) w jednym kąpielisku. W powyższych przypadkach nieprawidłowości te miały charakter incydentalny i po zakończonym zakwicie sinic oraz ponownym poborze próbek do badań mikrobiologicznych stwierdzano przydatność wody do kąpiei.

Po zakończonym sezonie kąpielowym w roku 2024 (na podstawie danych za lata 2021-2024) dokonano klasyfikacji jakości wody w kąpieliskach, zgodnie z § 5 ust. 1 rozporządzenia w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpiei²⁸. Jakość wody w 11 kąpieliskach została oceniona jako doskonała, w 1 jako dobra, w 1 jako dostateczna oraz w 1 jako niedostateczna (4 kąpieliska pozostały niesklasyfikowane ze względu na ich funkcjonowanie krócej niż cztery sezony kąpielowe). Tylko w 1 kąpielisku (Kąpielisko Glinianki na zbiorniku wodnym Glinianki obręb Mosina) stwierdzono pogorszenie jakości wody i zmianę klasyfikacji w stosunku do roku poprzedniego z dostatecznej na niedostateczną (w roku 2023 - z dobrej na dostateczną). Klasyfikacji jakości wody w kąpielisku dokonuje się w oparciu o kryteria mikrobiologiczne określone w części B załącznika nr 1, w sposób wskazany w załączniku nr 3 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpiei²⁴. Klasyfikację przeprowadzono na podstawie wyników badań parametrów mikrobiologicznych *Escherichia coli* i Enterokoki z okresu czterech ostatnich sezonów kąpielowych. W przypadku przedmiotowego kąpieliska zebrane dane za lata 2021-2024 wskazują na powtarzalność występowania wysokich wartości parametru *Escherichia coli*, co ostatecznie stało się przyczyną zakwalifikowania jakości wody jako niedostatecznej. Tutejszy organ poinformował organizatora kąpieliska o pogorszeniu się klasyfikacji jakości wody i zobowiązał go do przestania pisemnych wyjaśnień dotyczących przyczyn tego pogorszenia. W roku 2023 spośród 16 nadzorowanych kąpielisk, jakość wody w 11 została sklasyfikowana jako doskonała, w 1 jako dobra i w 2 jako dostateczna (2 kąpieliska pozostały niesklasyfikowane ze względu na ich funkcjonowanie krócej niż cztery sezony kąpielowe) – Ryc. 114.

²⁸ (Dz. U. z 2019 r. poz. 255)

Ryc. 114. Liczba kąpielisk z uwzględnieniem klasyfikacji jakości wody w latach 2023-2024

Można stwierdzić, że jakość wody w nadzorowanych kąpieliskach była w przeważającej mierze doskonała. W każdym przypadku stwierdzenia wystąpienia okresowych zanieczyszczeń mikrobiologicznych lub zakwitu sinic podejmowano natychmiastowe środki zarządzania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa osób kąpiących się, wydając decyzje o tymczasowym zakazie kąpieli oraz weryfikując czy organizatorzy kąpielisk podejmowali odpowiednie działania polegające między innymi na określeniu i ocenie przyczyn zanieczyszczenia wody, poborze dodatkowych próbek wody, wizualnej ocenie jakości wody oraz skutecznym informowaniu osób kąpiących się o wprowadzonym tymczasowym zakazie kąpieli.

Informacje o jakości wody w kąpieliskach oraz warunkach panujących na kąpieliskach (temperaturze wody, powietrza i sile wiatru) były zamieszczane na tablicach informacyjnych usytuowanych w łatwo dostępnych i widocznych miejscach. Ponadto informacje o bieżących ocenach jakości wody znajdowały się na stronie internetowej ogólnopolskiego serwisu kąpieliskowego oraz na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Poznaniu, a także były przekazywane władzom samorządowym.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Poznaniu dokonał oceny stanu sanitarno-technicznego wszystkich nadzorowanych kąpielisk – nie stwierdzono nieprawidłowości. Skontrolowane kąpieliska zostały prawidłowo oznakowane. Posiadały wyznaczone i trwale oznakowane strefy do kąpieli, sanitariaty, kosze na odpady oraz w większości pomosty. Ponad połowa kąpielisk miała zapewniony dostęp do bieżącej wody oraz wyznaczoną na plażach strefę do rekreacji. Ponadto, kąpieliska posiadały maszt z flagą WOPR oraz były nadzorowane przez ratownika.

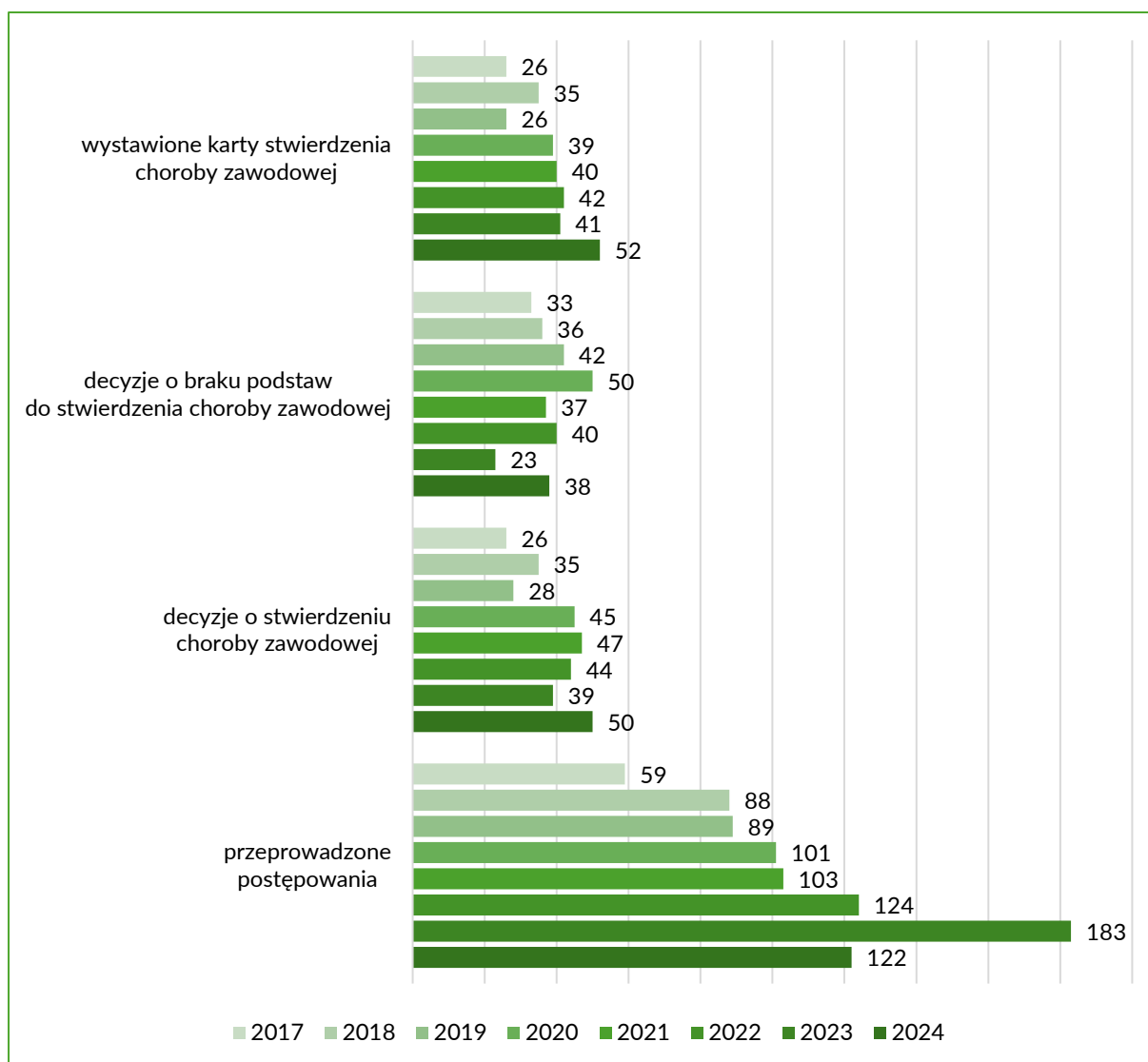

IX. WARUNKI SANITARNO-HIGIENICZNE ŚRODOWISKA PRACY

1. CHOROBY ZAWODOWE

Pomimo poprawiających się warunków pracy i świadomości pracowników poprzez informowanie ich o ryzyku zawodowym, które wiąże się z wykonywaną pracą oraz o zasadach ochrony przed zagrożeniami, nie zmniejsza się znacząco liczba rozpoznanych chorób zawodowych. Oddział Higieny Pracy Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Poznaniu prowadzi postępowania w zakresie występowania chorób zawodowych. Za chorobę zawodową uważa się chorobę, wymienioną w wykazie chorób zawodowych, będącym załącznikiem do rozporządzenia z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie chorób zawodowych²⁹, jeżeli w wyniku oceny warunków pracy można stwierdzić bezspornie lub z wysokim prawdopodobieństwem, że została ona spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy albo w związku ze sposobem wykonywania pracy. W 2024 roku wpłynęły 93 zgłoszenia dotyczące podejrzenia choroby zawodowej (w 2023 roku – 83). Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Poznaniu przeprowadził 122 postępowania w sprawie chorób zawodowych (w 2023 roku – 183).

²⁹ (Dz.U. z 2022 r. poz. 1836)

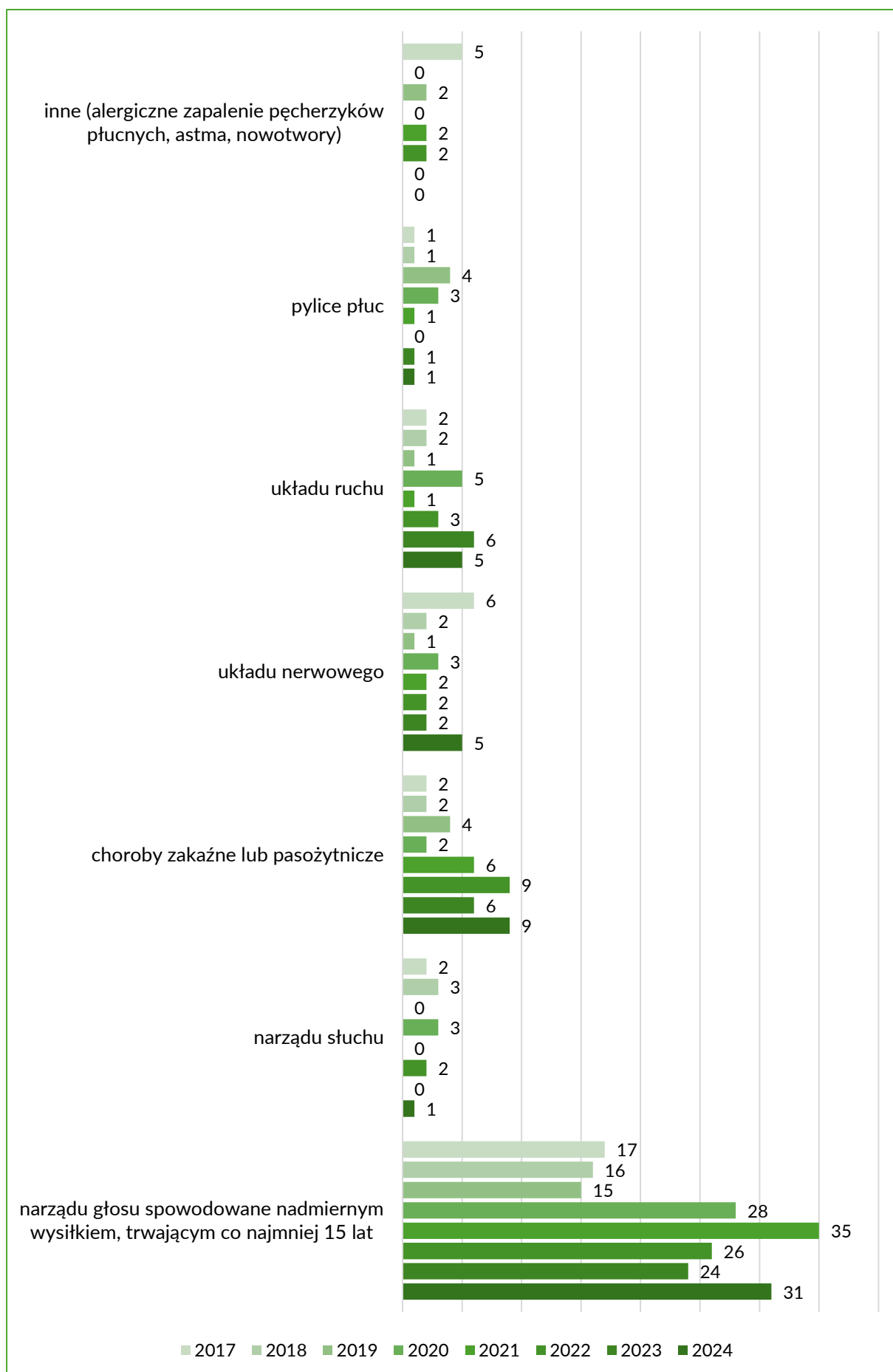
Ryc. 115. Liczba spraw dotyczących chorób zawodowych w latach 2017-2024

W wyniku przeprowadzonych w 2024 roku postępowań wyjaśniających i administracyjnych zostało wydanych 50 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej (w roku 2023 – 39) oraz 38 decyzji o braku podstaw do jej stwierdzenia (w roku 2023 – 23). Po uprawomocnieniu decyzji stwierdzono 52 choroby zawodowe (w roku 2023 – 41).

W 2024 roku stwierdzono najwięcej chorób zawodowych w następujących jednostkach chorobowych (Ryc. 116):

- schorzenia spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym – 31 przypadków (w 2023 roku – 28 przypadków),
- choroby zakaźne lub pasożytnicze – 9 przypadków (w 2023 roku – 7 przypadków),
- pylica płuc – 1 przypadek (w 2023 roku – 0 przypadków),
- przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy – 5 przypadków (w 2023 roku – 2 przypadki),
- przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy – 5 przypadków (w 2023 roku – 0 przypadków).

Wśród stwierdzonych chorób zawodowych, zarówno w 2024 roku jak i w latach ubiegłych, największą grupę stanowiły choroby narządu głosu: 2024 rok – 59,6% ogółu stwierdzonych chorób zawodowych (w 2023 roku udział ten stanowił 71,8%, w 2022 roku – 59,1%, w 2021 roku – 74,5%, w 2020 roku – 62,2%, w 2019 roku – 53,6%, w 2018 roku – 45,7%, w 2017 roku – 65,3%).

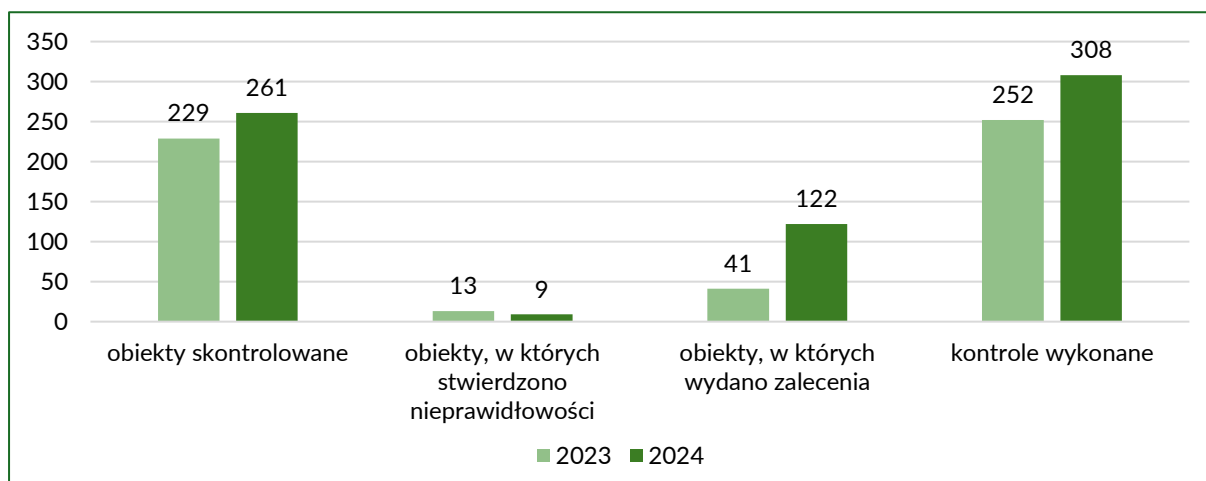
Ryc. 116. Struktura stwierdzonych chorób zawodowych w latach 2017-2024

2. NADZÓR NAD WARUNKAMI ŚRODOWISKA PRACY I ZAGROŻENIAMI SPOWODOWANYMI PRZEZ SUBSTANCJE CHEMICZNE I ICH MIESZANINY, PRODUKTY KOSMETYCZNE

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Poznaniu sprawuje nadzór nad podmiotami gospodarczymi w zakresie wprowadzania do obrotu substancji chemicznych i ich mieszanin, produktów biobójczych, prekursorów narkotykowych kategorii 2 i 3 oraz detergentów. Prowadzi także nadzór nad produktami kosmetycznymi, który jest sprawowany poprzez weryfikowanie przestrzegania przepisów dotyczących produktów kosmetycznych w zakresie warunków produkcji, oznakowania oraz posiadanej dokumentacji.

W roku 2024 w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego w obszarze chemikaliów skontrolowano 261 obiektów (w roku 2023 – 229) podczas 308 kontroli (w roku 2023 – 252). Nieprawidłowości stwierdzono w 9 obiektach objętych kontrolą (w roku 2023 – 13), zaś zalecenia wydano w 122 obiektach (w roku 2023 – 41).

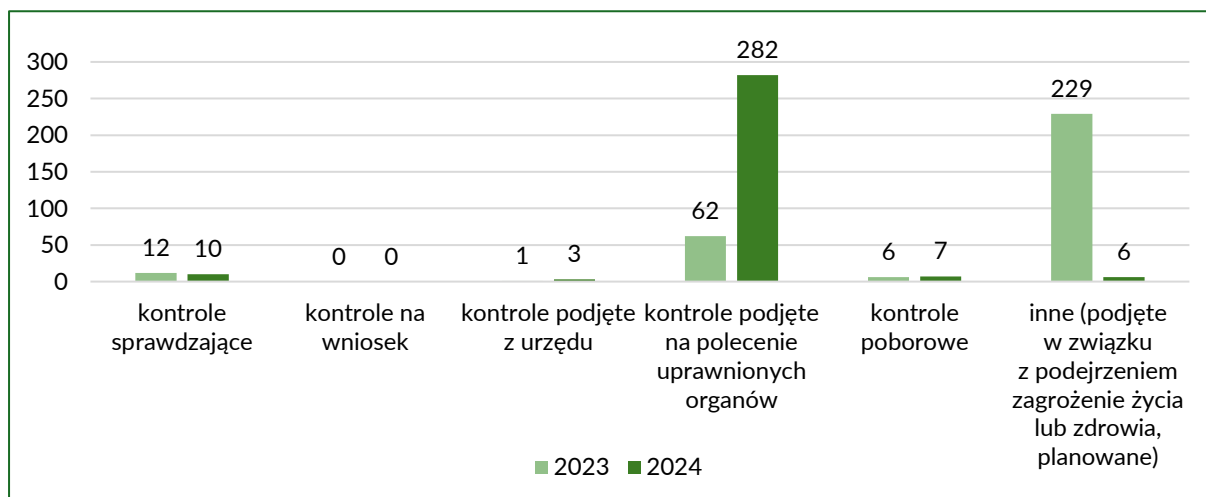
Ryc. 117. Liczba wykonanych kontroli, skontrolowanych obiektów, obiektów, w których stwierdzono nieprawidłowości oraz obiektów, w których wydano zalecenia w Sekcji Bezpieczeństwa Chemicznego w latach 2023–2024

Stwierdzone nieprawidłowości najczęściej dotyczyły:

- posiadania oznakowania substancji lub mieszanin chemicznych, które sporządzone były niezgodnie z przepisami prawa – 29 nieprawidłowości,
- braku kart charakterystyki substancji lub mieszanin chemicznych – 1 nieprawidłowość,

- posiadania kart charakterystyki substancji lub mieszanin chemicznych które sporządzone były niezgodnie z przepisami prawa – 37 nieprawidłowości.

W roku 2024 przeprowadzono 10 kontroli sprawdzających (w roku 2023 – 12), 0 kontroli na wniosek (w roku 2023 – 0), 3 kontrole podjęte z urzędu (w roku 2023 – 1), 282 kontrole podjęte na polecenie uprawnionych organów (w roku 2023 – 62), 7 kontroli poborowych (w roku 2023 – 6), 6 innych kontroli (w roku 2023 – 229) – Ryc. 118.

Ryc. 118. Liczba przeprowadzanych kontroli z podziałem na ich rodzaj w latach 2023-2024

W roku 2024 przeprowadzono 73 kontrole w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin, 74 kontrole w zakresie produktów biobójczych, 114 kontroli w zakresie produktów kosmetycznych, 41 kontroli w zakresie detergentów, 1 kontrolę w zakresie środków zastępczych, 2 kontrole w zakresie nowych substancji psychoaktywnych oraz 3 kontrole w zakresie prekursorów narkotykowych kat. 2 i kat. 3.

Wydano 24 decyzje nakazujące (w roku 2023 – 21), 8 decyzji płatniczych (w roku 2023 – 9), 7 kar pieniężnych na kwotę łączną 19 000 zł (w roku 2023 – 7 na kwotę łączną 44 500 zł). Ponadto wystawiono 1 wezwanie (w roku 2023 – 0), 29 postanowień (w roku 2023 – 24). W roku 2024 został złożony jeden wniosek o ukaranie uwzględniony przez Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto ze względu na utrudniania działalności kontrolnych³⁰. Sąd wymierzył karę w wysokości 500 zł (+ koszty sądowe 120 zł).

Tab. 24 Działalność kontrolno-represyjna w obiektach będących pod nadzorem Sekcji Bezpieczeństwa Chemicznego Oddziału Higieny Pracy przeprowadzona w latach 2023-2024

Ogólna liczba	2023	2024
decyzji merytorycznych	21	24 ↑
decyzji płatniczych	9	8 ↓
postanowień	24	29 ↑
kar pieniężnych/ z łączną kwotą	7/19 000 zł	7/44 500 zł ↑
upomnień	0	0
tytułów wykonawczych	0	0
wniosków o ukaranie	0	1 ↑

2.1. Produkty biobójcze

Produkt biobójczy³¹ oznacza każdą substancję lub mieszaninę w postaci, w jakiej jest dostarczana użytkownikowi, składającą się z jednej lub kilku substancji czynnych lub zawierającą lub wytwarzającą jedną lub więcej substancji czynnych, której przeznaczeniem jest niszczenie, odstraszanie,

³⁰ (Dz. U. z 2024 r. poz. 416)

³¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 528/2012 z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie udostępniania na rynku i stosowania produktów biobójczych (Dz. U. UE. L z 2012 poz. 167.1).

unieszkodliwianie organizmów szkodliwych, zapobieganie ich działaniu lub zwalczanie ich w jakikolwiek sposób inny niż działanie czysto fizyczne lub mechaniczne, a także każdą substancję lub mieszaninę, wytwarzaną z substancji lub mieszanin, które same nie są objęte ww. zakresem, przeznaczoną do niszczenia, odstraszania, unieszkodliwiania organizmów szkodliwych, zapobiegania ich działaniu lub zwalczaniu ich w jakikolwiek sposób inny niż działanie czysto fizyczne lub mechaniczne.

W roku 2024 pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu znajdowało się 47 podmiotów wprowadzających do obrotu produkty biobójcze. W ramach nadzoru nad produktami biobójczymi zostało skontrolowanych łącznie 31 obiektów wprowadzających do obrotu produkty biobójcze (w roku 2023 – 10), co stanowiło 66% zewidencjonowanych obiektów.

Zadania kontrolne obejmowały m.in. sprawdzenie:

- posiadania ważności stosowanego pozwolenia na wprowadzenie do obrotu produktu biobójczego,
- dostępności karty charakterystyki produktu biobójczego, sporządzonej na zasadach określonych w rozporządzeniu REACH³², poprzez kontrolę przepisów dotyczących rejestracji substancji, oceny informacji dotyczących substancji lub dokumentacji rejestrowanej oraz wprowadzania ograniczeń produkcji, obrotu i stosowania niektórych substancji chemicznych,
- obecności i statusu prawnego substancji czynnej,
- zawartości substancji niebędących substancjami czynnymi, ale wymagających rejestracji (jako składniki mieszanin w rozumieniu rozporządzenia REACH),
- zgodności przeznaczenia i rodzaju produktu biobójczego z danymi figurującymi w pozwoleniu na obrót,
- stosowania produktów biobójczych w działalności zawodowej,
- prawidłowości oznakowania opakowania produktu biobójczego,
- statusu prawnego substancji czynnych zawartych w produktach biobójczych w ramach programu przeglądu prowadzonego przez Europejską Agencję Chemikaliów (ECHA).

W roku 2024 wykonano 73 kontrole w zakresie produktów biobójczych (w roku 2023 - 105). Podczas przeprowadzonych kontroli została stwierdzona 1 nieprawidłowość, która dotyczyła udostępniania na rynku produktu biobójczego niezgodnie z pozwoleniem. Uchybienie dotyczyło 1 produktu biobójczego.

W okresie letnim prowadzono kontrole dotyczące rodentycydów i insektycydów (produktów biobójczych z grupy produktowej PT 14 i 18) stosowanych do dezynsekcji i deratyzacji. W związku z powyższym przeprowadzono 4 kontrole – 3 kontrole producentów oraz kontrolę dystrybutora. W wyniku jednej z kontroli stwierdzono nieprawidłowości w zakresie udostępniania na rynku produktu biobójczego niezgodnie z pozwoleniem.

2.2. Substancje chemiczne i ich mieszaniny

W zakresie nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Poznaniu sprawuje nadzór nad wykonaniem obowiązków wynikających z przepisów:

- rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) i utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, poprzez kontrolę przepisów dotyczących rejestracji substancji, oceny informacji dotyczących substancji lub dokumentacji rejestracyjnej oraz wprowadzania ograniczeń produkcji, obrotu i stosowania niektórych substancji chemicznych – dalej jako rozporządzenie REACH³³,

³² Rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) i utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, zmieniające dyrektywę 1999/45/WE oraz uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 793/93 i rozporządzenie Komisji (WE) nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywy Komisji 91/155/EWG, 93/67/EWG, 93/105/WE i 2000/21/WE (Dz. U. UE. L z 2006 poz. 396.1).

³³ (Dz. U. UE. L z 2006 r. poz. 396.1)

- rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania przed wprowadzeniem do obrotu przez producentów, importerów i dalszych użytkowników substancji oraz mieszanin stwarzających zagrożenie – dalej jako rozporządzenie CLP³⁴.

W roku 2024 w ewidencji znajdowało się 170 podmiotów/obiektów wprowadzających do obrotu substancje chemiczne i ich mieszaniny. Skontrolowano 39 obiektów (w roku 2023 – 58), co stanowiło 23% obiektów w ewidencji. W trakcie kontroli w 2 obiektach stwierdzono nieprawidłowości (w roku 2023 – 3) w zakresie oznakowania substancji i mieszanin chemicznych, nieprawidłowości w zakresie kart charakterystyki oraz sposobu magazynowania substancji chemicznych i ich mieszanin.

W ramach nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami weryfikowano wypełnienie obowiązków nałożonych rozporządzeniem CLP oraz rozporządzeniem REACH. Łącznie przeprowadzano 76 kontroli (w roku 2023 – 58) wśród wprowadzających do obrotu chemikalia:

- 17 kontroli producentów,
- 11 kontroli u importerów,
- 44 kontroli u dystrybutorów substancji chemicznych i ich mieszanin,
- 2 kontroli u dalszych użytkowników.

Z powodu naruszeń przepisów wydano w sumie 2 decyzje (w roku 2023 – 3), których adresatami byli: importerzy (1) i dystrybutorzy (1). W związku z naruszeniem przepisów wydano 2 decyzje w zakresie merytorycznym oraz 2 decyzje płatnicze.

W 1 obiekcie stwierdzono naruszenie przepisów rozporządzenia CLP, co skutkowało wydaniem 1 decyzji administracyjnej.

Forum Wymiany Informacji o Egzekwowaniu Przepisów (Forum) działa pod przewodnictwem Europejskiej Agencji Chemikaliów (ECHA) jako sieć organów kontroli nad chemikaliami w państwach członkowskich. Jego misją jest zapewnienie skutecznego, skoordynowanego i jednolitego egzekwowania przepisów REACH, CLP, PIC (dotyczących wywozu i przywozu niektórych niebezpiecznych chemikaliów) oraz regulacji dotyczących produktów biobójczych w UE, Norwegii, Islandii i Liechtensteinie. W ramach działalności Forum realizowane są różne inicjatywy, w tym coroczne projekty REACH-EN-FORCE (REF), mające na celu poprawę zgodności z regulacjami. W 2024 roku przeprowadzono projekt REACH-EN-FORCE 12 (REF-12) dotyczący egzekwowania zgodności importowanych substancji, mieszanin i wyrobów. Założeniem projektu było zwiększenie świadomości na temat ograniczeń dotyczących występowania substancji wymienionych w załączniku XVII do rozporządzenia REACH. Kontrole w tym zakresie skupiały się na wykrywaniu niezgodności z załącznikiem XVII do rozporządzenia REACH oraz na działaniach związanych z egzekwowaniem przepisów. Istotą działań było osiągnięcie wyższej zgodności z wymogami, a tym samym zwiększenie ochrony zdrowia i środowiska. W związku z realizacją projektu przeprowadzono 11 kontroli (11 podmiotów), w trakcie których skontrolowano 23 produkty. Podczas kontroli nie stwierdzono niezgodności.

2.3. Detergenty

Detergent oznacza jakąkolwiek substancję lub mieszaninę zawierający mydło i/lub inne substancje powierzchniowo czynne przeznaczoną do procesów prania, mycia i czyszczenia. Detergenty mogą mieć różną postać (płyn, proszek, pasta, kostka, wypraska, kształtka itp.) i wprowadzane są do obrotu w celu używania ich w gospodarstwie domowym, obiektach użyteczności publicznej lub do celów przemysłowych³⁵.

³⁴ (Dz. U. UE. L z 2008 r. poz. 353.1)

³⁵ Rozporządzenie (WE) nr 648/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie detergentów (Dz. U. UE. L z 2004 poz. 104.1).

W roku 2024 nadzór nad detergentami prowadzony był poprzez kontrolę spełnienia wymagań oraz oznakowania detergentów przez podmioty wprowadzające do obrotu zgodnie z przepisami rozporządzenia (WE) nr 648/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie detergentów oraz rozporządzenia CLP.

W ramach nadzoru nad detergentami zostało przeprowadzonych 41 kontroli podmiotów i dystrybutorów wprowadzających do obrotu detergenty. Podczas kontroli jednego obiektu stwierdzono nieprawidłowość w zakresie oznakowania produktów. Wydano 1 decyzję administracyjną.

2.4. Produkty kosmetyczne

Produkt kosmetyczny oznacza każdą substancję lub mieszaninę przeznaczoną do kontaktu z zewnętrznymi częściami ciała ludzkiego (naskórkiem, owłosieniem, paznokciami, wargami oraz zewnętrznymi narządami płciowymi) lub z zębami oraz błonami śluzowymi jamy ustnej, którego wyłącznym lub głównym celem jest utrzymywanie ich w czystości, perfumowanie, zmiana ich wyglądu, ochrona, utrzymywanie w dobrej kondycji lub korygowanie zapachu ciała³⁶.

Nadzór nad przestrzeganiem przepisów w zakresie produktów kosmetycznych sprawowany jest zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi, tj.:

- ustawą z dnia 4 października 2018 r. o produktach kosmetycznych³⁷,
- rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) z dnia 30 listopada 2009 r. nr 1223/2009 dotyczącym produktów kosmetycznych³⁸.

Oddział Higieny Pracy prowadził działania związane z naruszeniem przepisów rozporządzenia (WE) nr 1223/2009 dotyczących produktów kosmetycznych w zakresie m.in. uchybień w oznakowaniu, niespełniania wymagań dotyczących składu produktu, a także warunków wytwarzania. Nadzór obejmował w szczególności kontrole dokumentacji produktów kosmetycznych w aspekcie oceny bezpieczeństwa, warunków wytwarzania produktów kosmetycznych i wprowadzania zasad dobrej praktyki produkcji (GMP). W roku 2024 pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu znajdowały się 42 podmioty wytwarzające i wprowadzające do obrotu produkty kosmetyczne (w roku 2023 – 54). Przeprowadzono 114 kontroli (w 2023 roku - 123) w 64 obiektach (w 2023 - 16). Stwierdzone nieprawidłowości najczęściej dotyczyły dokumentacji ocenianych produktów kosmetycznych.

W 2024 roku pobrano 10 próbek produktów kosmetycznych, które mogą być stosowane pod oczy i w okolicach oczu. Badania mikrobiologiczne nie wykazały nieprawidłowości.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego w zakresie produktów kosmetycznych w 2024 roku wydano 12 decyzji (w 2023 roku – 11) oraz nałożono 7 kar pieniężnych na kwotę 44 500 zł (w 2023 roku nałożono 7 kar pieniężnych na kwotę 19 000 zł). Kary pieniężne zostały nałożone w 11 obiektach i najczęściej dotyczyły niezgodności związanych z dobrą praktyką wytwarzania, brakiem oceny bezpieczeństwa produktu kosmetycznego oraz nieprawidłowym oznakowaniem kosmetyku.

Państwowa Inspekcja Sanitarna odpowiada za wydawanie certyfikatów produktów kosmetycznych, które stanowią potwierdzenie zgodności danego produktu z regulacjami prawnymi obowiązującymi na terenie Unii Europejskiej. Certyfikaty te są wystawiane na potrzeby eksportu do państw spoza Unii Europejskiej. W 2024 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Poznaniu wydał 74 certyfikaty, w 2023 roku – 79. Beiersdorf Manufacturing Poznań Sp. z o.o jest głównym podmiotem, działającym na nadzorowanym terenie, zlecającym wystawienie certyfikatów (99% wszystkich certyfikatów).

³⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1223/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. dotyczące produktów kosmetycznych (Dz. U. UE. L z 2009 poz. 342.59).

³⁷ (Dz. U. z 2018 r. poz. 2227)

³⁸ (Dz. U. UE. L z 2009 r. poz. 342.59)

2.5. Prekursory narkotyków kat. 2 i 3

Prekursory narkotyków zostały ujęte w rozporządzeniu (WE) nr 273/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r., którego celem jest ustanowienie zharmonizowanych środków służących wewnętrznemu kontrolowaniu i monitorowaniu niektórych substancji często wykorzystywanych do nielegalnego wytwarzania środków odurzających lub substancji psychotropowych w celu zapobiegania nielegalnemu wykorzystywaniu takich substancji³⁹.

Prekursory narkotyków zostały podzielone na kategorie w zależności od wielkości ryzyka związanego z wytworzeniem z nich substancji psychoaktywnej. Państwowa Inspekcja Sanitarna sprawuje nadzór nad obrotem prekursorami kategorii 2 i 3. Do kategorii 2 należą: bezwodnik octowy, czerwony fosfor, kwas fenylooctowy, kwas antranilowy, piperydyna i nadmanganian potasu, przy czym bezwodnik octowy oraz czerwony fosfor należą do podkategorii 2A, a pozostałe do podkategorii 2B. Do kategorii 3 należą: kwas chlorowodorowy, kwas siarkowy (VI), toluen, eter etylu, aceton i keton metylowo-etylowy.

Nadzór nad prekursorami kat. 2 i 3 sprawuje Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny właściwy ze względu na siedzibę wytwórcy, importera lub innego podmiotu wprowadzającego do obrotu, poprzez:

- kontrolę realizacji obowiązków nałożonych na producenta, importera lub inny podmiot wprowadzający do obrotu wynikających z ustawy, rozporządzenia 273/2004 i rozporządzenia 111/2005,
- wydawanie pozwoleń - na zasadach i w trybie określonych w przepisach o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, rozporządzenia 273/2004 i rozporządzenia 111/2005.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Poznaniu w ramach nadzoru nad prekursorami narkotyków kat. 2 i 3 przeprowadził 3 kontrole (w 2023 roku – 3), w tym skontrolował 2 podmioty wprowadzające do obrotu prekursory narkotyków kategorii 2 i 3 (w 2023 roku – 2).

W jednym obiekcie stwierdzono naruszenia przepisów w zakresie prekursorów narkotyków (w 2023 roku – 0).

2.5.1. Środki zastępcze i nowe substancje psychoaktywne

Zadania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie bieżącego nadzoru sanitarnego obejmują kontrole przestrzegania przepisów o zakazie wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych (SZ) lub nowych substancji psychoaktywnych (NSP) w rozumieniu ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Ponadto do zadań inspekcji należy również ograniczanie zagrożeń oraz przeciwdziałanie zagrożeniom, jakie powodują środki zastępcze lub nowe substancje psychoaktywne, w tym podejmowanie działań w zakresie wczesnego ostrzegania o zagrożeniach.

Nowa substancja psychoaktywna (NSP) oznacza każdą substancję lub grupy substancji pochodzenia naturalnego lub syntetycznego w formie czystej lub w formie preparatu działającą na ośrodkowy układ nerwowy, inną niż substancja psychotropowa i środek odurzający, stwarzającą zgodnie z rekomendacją Zespołu do spraw oceny ryzyka zagrożeń dla zdrowia lub życia ludzi związanych z używaniem nowych substancji psychoaktywnych.

Środek zastępczy (SZ) to produkt zawierający substancję o działaniu na ośrodkowy układ nerwowy, który może być użyty w takich samych celach jak środek odurzający, substancja psychotropowa lub nowa substancja psychoaktywna, którego wytwarzanie i wprowadzanie do obrotu nie jest regulowane na podstawie przepisów odrębnych⁴⁰.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Poznaniu w ramach nadzoru nad środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi wdrożył działania polegające m.in. na:

³⁹ Rozporządzenie (WE) nr 273/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie prekursorów narkotykowych (Dz. U. UE. L z 2004 poz. 47.1).

⁴⁰ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 poz. 1939 z późn. zm.).

- monitorowaniu rynku w zakresie pojawienia się środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych,
- podejmowaniu działań zapobiegawczych poprzez prowadzenie kontroli w punktach sprzedaży,
- monitorowaniu sytuacji epidemiologicznej w zakresie zatruc i zgonów, prowadzenie rejestru zatruc środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi,
- ostrzeganiu przed zagrożeniem, jakie mogą stwarzać środki zastępcze i nowe substancje psychoaktywne.

2.5.2. Ograniczenie obrotu i dostępności środków zastępczych

W ostatnich latach dostęp do środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych na terenie miasta Poznania i powiatu poznańskiego został ograniczony.

W ramach nadzoru nad środkami zastępczymi prowadzona jest współpraca z Komendą Miejską Policji w Poznaniu oraz Komendą Wojewódzką Policji w Poznaniu, która ma na celu m.in. wymianę informacji w zakresie wprowadzania do obrotu środków zastępczych czy przeprowadzanie wspólnych kontroli.

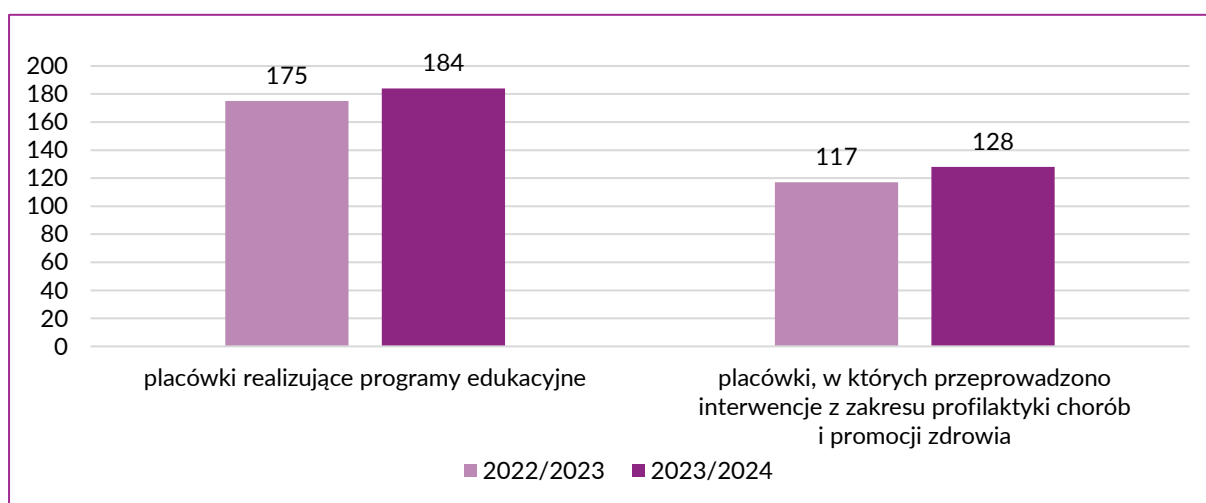
W roku 2024 pracownicy Oddziału Higieny Pracy nie prowadzili kontroli punktów działalności gospodarczej przedsiębiorców, wobec których istniało podejrzenie wprowadzania do obrotu środków zastępczych (w roku 2023 – 0). Nie wydano także decyzji administracyjnych w zakresie środków zastępczych. Sukcesem jest fakt, że na terenie Poznania i powiatu poznańskiego nie stwierdzono punktów, które wprowadzałyby środki zastępcze do obrotu.

W celu ograniczenia zagrożeń, jakie mogą powodować środki zastępcze lub nowe substancje psychoaktywne, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Poznaniu prowadzi rejestr zatruc. Podmioty wykonujące działalność leczniczą oraz podmioty przeprowadzające badanie pośmiertne zgłaszają wystąpienie zatrucia środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną albo podejrzenie wystąpienia takiego zatrucia albo zgonu, którego przyczyna mogło być albo było zatrucie środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną.

X. PROFILAKTYKA W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA ZDROWOTNEGO

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Poznaniu prowadzi działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia w celu ukształtowania odpowiednich postaw i zachowań prozdrowotnych, zaznajomienia społeczeństwa z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz popularyzowania metod zapobiegania chorobom. W ramach realizacji zadań Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Poznaniu prowadzi interwencje z zakresu profilaktyki chorób i promocji zdrowia⁴¹.

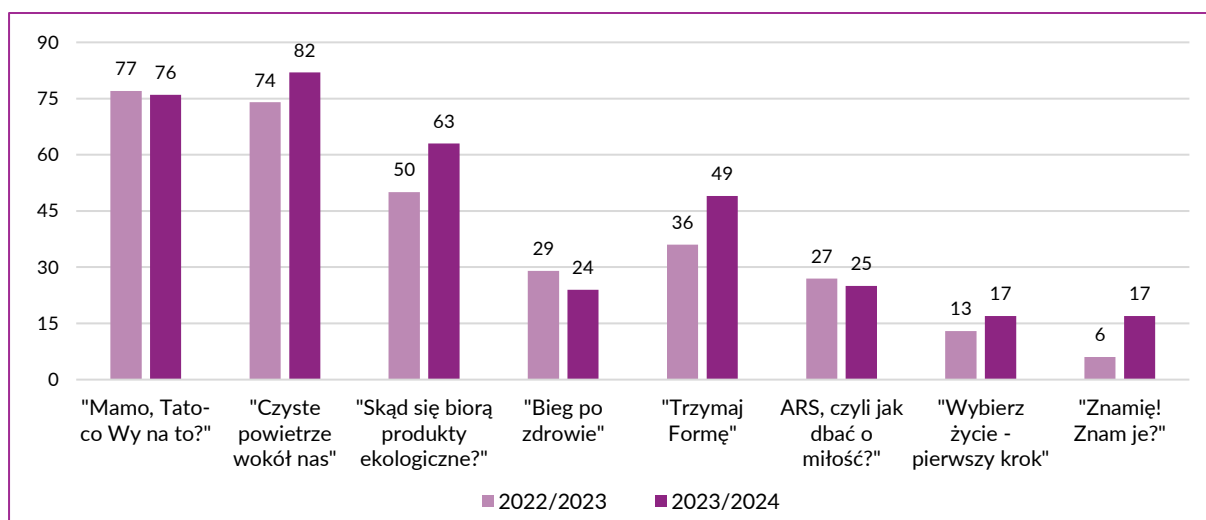
W roku szkolnym 2023/2024 zadeklarowały się 184 placówki oświatowe (w roku szkolnym 2022/2023 – 175 placówek) do realizacji programów edukacyjnych. Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Poznaniu przeprowadziła 128 interwencji z zakresu profilaktyki chorób i promocji zdrowia, co stanowiło 69,6% zadeklarowanych placówek (w roku szkolnym 2022/2023 – 66,9%). W roku szkolnym 2023/2024 przeprowadzono o 9,4% więcej wizytacji względem roku szkolnego 2022/2023 – Ryc. 119.

Ryc. 119. Liczba placówek, w których przeprowadzono interwencje z zakresu profilaktyki chorób i promocji zdrowia z uwzględnieniem placówek realizujących programy edukacyjne w roku szkolnym 2022/2023 oraz 2023/2024

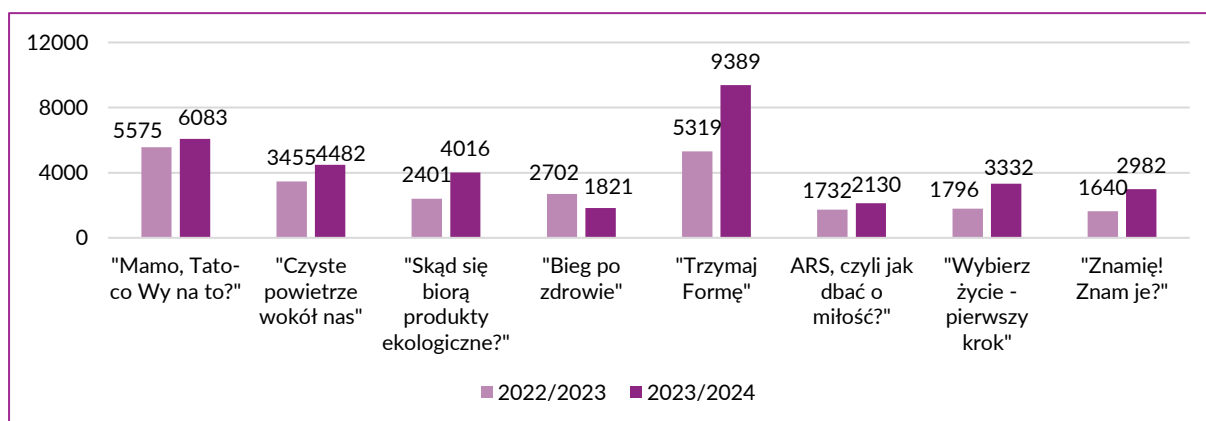
Zrealizowano 8 programów oraz 4 projekty edukacyjne, a także wiele akcji prozdrowotnych. W roku 2024 przeprowadzono 128 wizytacji, których celem była ocena realizacji programów edukacyjnych w placówkach. Programy edukacyjne skierowane są do uczniów szkół, które biorą w nich udział (Ryc. 120).

⁴¹ Interwencja z zakresu profilaktyki chorób i promocji zdrowia to ogół działań podejmowanych w celu zmiany postaw i zachowań zdrowotnych lub w celu rozwiązania problemu zdrowotnego.

Ryc. 120. Liczba placówek objętych programami edukacyjnymi z uwzględnieniem roku szkolnego 2022/2023 oraz 2023/2024

Porównując liczbę placówek edukacyjnych, które włączyły się do realizacji programów w analizowanych latach można zauważyć, że w większości przypadków zmiany są nieznaczne. Wzrost liczby placówek nastąpił w przypadku 5 programów: „Czyste powietrze wokół nas”, „Skąd się biorą produkty ekologiczne?”, „Trzymaj Formę!”, „Wybierz życie - pierwszy krok” i „Znamię! znam je?”, a niewielki spadek w przypadku: „Mamo, Tato – co Wy na to?”, „Bieg po zdrowie” oraz „ARS, czyli jak dbać o miłość?”.

Ryc. 121. Liczba osób objętych edukacją w ramach programów edukacyjnych z uwzględnieniem roku szkolnego 2022/2023 oraz 2023/2024

Liczba uczestników programów edukacyjnych nie uległa zasadniczym zmianom. Najwięcej osób objęto edukacją podczas realizacji programu „Trzymaj Formę!”, a najmniej odbiorców odnotowano w przypadku programu „Bieg po zdrowie” (Ryc. 121).

Kierunki działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie profilaktyki chorób oraz promocji zdrowia skierowanej do mieszkańców miasta Poznania i powiatu poznańskiego wynikają z założeń Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025, zaleceń Głównego Inspektora Sanitarnego, a także potrzeb, oczekiwań i specyfiki środowiska lokalnego.

W 2024 roku zrealizowano wiele przedsięwzięć edukacyjnych adresowanych do różnych grup odbiorców, a w szczególności do dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym, ich rodziców i opiekunów, młodzieży szkolnej oraz osób dorosłych i seniorów.

Jednym z najważniejszych obszarów działalności pionu oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia jest rozpowszechnianie, wdrażanie, koordynacja oraz ocena realizowanych przez placówki oświatowe programów edukacyjnych o zasięgu ogólnokrajowym lub wojewódzkim.

Pierwszy z trzech programów kierowanych do placówek przedszkolnych jest **„Mamo, Tato – co Wy na to?”**. Adresatami programu są dzieci w wieku 5-6 lat oraz ich rodzice, a głównym celem jest zwrócenie uwagi opiekunów na specyfikę rozwoju, istotę zmian fizycznych i psychicznych dziecka, ze szczególnym naciskiem na jego potrzeby, słabości i kryzysy. Program ma za zadanie

podnieść poziom wiedzy rodziców i opiekunów na temat rozwoju emocjonalnego, psychicznego i społecznego dzieci w wieku 5 i 6 lat oraz ukształtowanie prawidłowych nawyków. W roku szkolnym 2023/2024 do programu włączyło się 76 placówek. Edukacją objęto 6 083 osoby, w tym 2 765 dzieci i 3 318 rodziców. Przedszkolni koordynatorzy programu realizowali zadania edukacyjne w oparciu o broszurę wydaną przez Wojewódzką Stację Sanitarно-Epidemiologiczną w Poznaniu. Tematyka poruszana była na spotkaniach z rodzicami i podczas rozmów indywidualnych, a także rozpowszechniana poprzez media społecznościowe i strony internetowe placówek. Jak wynika z nadesłanych sprawozdań, program ma bardzo pozytywny odbiór zarówno wśród nauczycieli, jak i dzieci oraz ich rodziców. Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Poznaniu zrealizowali 72 zajęcia warsztatowe, których celem było podsumowanie i ugruntowanie zdobytej przez dzieci wiedzy podczas realizacji programu. W zajęciach uczestniczyło łącznie 1 381 dzieci z 46 przedszkoli i szkolnych „zerówek”. Na zakończenie uczestnicy otrzymali zawieszki odblaskowe w kształcie logo programu.

Wojewódzki program przedszkolnej edukacji antytytoniowej **„Czyste powietrze wokół nas”** jest również adresowany do 5 i 6-latków oraz ich rodziców i opiekunów. Ma on za zadanie wykształcić u dzieci umiejętność radzenia sobie w sytuacjach, w których osoby palą przy nich papierosy, a także podnieść kompetencje rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy. W roku szkolnym 2023/2024 program zrealizowały 82 placówki. Edukacją objęto 2 913 dzieci i 1 569 rodziców. Z informacji otrzymanych od przedszkolnych i szkolnych realizatorów

wynika, że program spotkał się z dużą aprobatą dzieci i rodziców. Program uatrakcyjniono poprzez realizację wielu przedsięwzięć i wykorzystanie ciekawych form pracy, takich jak: prezentacje multimedialne, konkursy plastyczne, doświadczenia z powietrzem, obserwacje wskaźników zanieczyszczenia powietrza. W wielu placówkach poszerzono tematykę programu o problem zanieczyszczenia powietrza i zjawisko smogu oraz zagadnienia ekologiczne. Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Poznaniu w ramach podsumowania programu odwiedzili 18 przedszkoli, w których przeprowadzili zajęcia edukacyjne mające na celu utrwalenie zdobytej wcześniej wiedzy. W spotkaniach uczestniczyło 504 dzieci.

Kolejny program edukacyjny adresowany do dzieci przedszkolnych 5 i 6-letnich nosi tytuł **„Skąd się biorą produkty ekologiczne?”**. Jego celem jest zwiększenie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat. Jednym z głównych założeń programu jest

propagowanie zdrowego stylu życia. Program skierowany jest również do rodziców i opiekunów dzieci. Wraz z końcem roku szkolnego 2023/2024 zakończyliśmy realizację kolejnej edycji programu, w której udział wzięły 63 placówki z terenu Poznania i powiatu poznańskiego. Jak pokazała analiza sprawozdań, po raz kolejny program został bardzo wysoko oceniony przez kadrę pedagogiczną, a przekazywane treści niezmiennie cieszyły się dużym zainteresowaniem wśród najmłodszych poznaniaków. Realizacja tematyki ekologicznej była impulsem do podjęcia wielu dodatkowych, ciekawych działań, takich jak: zakładanie własnych przedszkolnych ogródków owocowo-warzywnych, wycieczek do gospodarstw ekologicznych, lokalnych hodowców czy instytucji zajmujących się propagowaniem ekologicznego stylu życia. Placówki uczestniczące w programie mogły wziąć udział w konkursie wojewódzkim pt. **„Eko jest**

lepsze!", którego zadanie polegało na przygotowaniu pracy plastycznej przedstawiającej ekologiczną hodowlę zwierząt lub ekologiczne gospodarstwo – z oferty skorzystało 14 przedszkoli. W tegorocznej edycji programu uczestniczyło łącznie 2 225 dzieci, 1 791 rodziców oraz 141 nauczycieli.

Program antytytoniowej edukacji zdrowotnej „**Bieg po zdrowie**” adresowany jest do uczniów IV klas szkół podstawowych. Jego głównym celem jest zapobieganie paleniu papierosów wśród dzieci, a także ukazanie atrakcyjności życia wolnego od uzależnienia od tytoniu. Do VII edycji programu przystąpiły 24 szkoły podstawowe. Szkolni realizatorzy programu przeprowadzili cykle spotkań edukacyjnych w oparciu o scenariusze zajęć. Cenną pomocą dydaktyczną były zeszyty ćwiczeń dla uczniów. Z wypełnionych przez szkolnych koordynatorów kwestionariuszy sprawozdawczych oraz ocen realizacji programu sporządzanych podczas wizytacji wynika, że realizacja przebiegała w większości przypadków zgodnie z założeniami programu. Dla uczniów najciekawsze okazały się treści dotyczące postaw asertywnych, wiadomości nt. szkodliwego wpływu dymu tytoniowego na zdrowie oraz wysokie koszty palenia papierosów. Wielu uczniów w trakcie i po zakończeniu programu deklarowało, że nigdy nie będzie paliło papierosów. Edukacją objęto łącznie 1 023 uczniów z 46 klas IV oraz 798 rodziców i opiekunów.

Adresatami ogólnokrajowego programu pt. „**Trzymaj Formę!**” są uczniowie klas V-VIII szkół podstawowych oraz ich rodzice. Celem jest propagowanie zdrowego stylu życia, w tym zbilansowanej diety i regularnej aktywności fizycznej. Program oparty jest na założeniu, że aktywny styl życia jest zdrowy, przyjemny, łatwo osiągalny i przystępny finansowo dla wszystkich niezależnie od wieku, płci i aktualnej sprawności fizycznej. Realizowany jest metodą projektu. W XVI edycji programu udział wzięło 49 szkół podstawowych. Edukacją objęto 6 721 uczniów i 2 668 rodziców. Do szkół podstawowych skierowano ofertę udziału w XII edycji Konkursu wiedzy o zdrowym stylu życia „Trzymaj Formę!”, który jest wydarzeniem ogólnokrajowym adresowanym do uczniów klas VI-VIII, zainteresowanych zdobyciem i pogłębieniem wiedzy z zakresu zdrowego stylu życia. W etapie szkolnym wzięło udział 76 chętnych z 11 szkół.

Głównym celem programu pod nazwą „**Wybierz życie – pierwszy krok**” adresowanego do uczniów szkół ponadpodstawowych jest zmniejszenie występowania raka szyjki macicy i umieralności na tę chorobę, poprzez zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki raka szyjki macicy i roli wirusa HPV w jego powstawaniu, kształtowanie świadomości na temat czynników zwiększających ryzyko zachorowania, motywowanie kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym przez całe życie. W roku szkolnym 2023/2024 w programie wzięło udział 17 szkół ponadpodstawowych. Realizatorzy, którymi byli najczęściej pedagodzy szkolni, nauczyciele biologii, wychowawcy klas i pielęgniarki szkolne przeprowadzili zajęcia edukacyjne korzystając z przygotowanych pomocy metodycznych. W programie wzięło udział łącznie 2 943 uczniów. Realizacja przebiegała zgodnie z założeniami, uczniowie aktywnie i chętnie brali udział w zajęciach, a szkolni koordynatorzy zadeklarowali chęć kontynuacji programu.

Kolejnym przedsięwzięciem edukacyjnym kierowanym do młodzieży jest program profilaktyki czerniaka „**Znamie! Znam je?**”, do którego w roku szkolnym 2023/2024 przystąpiło 17 szkół. Szkolni koordynatorzy programu uczestniczyli w szkoleniu online, otrzymali materiały edukacyjne, tj. poradniki metodyczne, plakaty i ulotki dla uczniów. Edukacją objęto 2 982 uczniów. Zajęcia były prowadzone na lekcjach biologii oraz na godzinach wychowawczych z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej, filmu

edukacyjnego, quizu wiedzy i innych pomocy metodycznych. Uczniowie otrzymali materiały dydaktyczne. Program spotkał się z dobrym przyjęciem przez uczniów, którzy z zainteresowaniem uczestniczyli w zajęciach. Nauczyciele również dobrze ocenili program zwracając uwagę na to, że porusza on istotne zagadnienie profilaktyki zdrowotnej poszerzając świadomość i zwiększając wiedzę na temat nowotworów skóry. Program zaprasza do refleksji zarówno uczniów jak i grono pedagogiczne.

Program „**ARS, czyli jak dbać o miłość?**” kierowany jest do młodzieży, a jego cel to ograniczenie niekorzystnych następstw zdrowotnych, prokreacyjnych i społecznych związanych z używaniem i nadużywaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież wchodzącą w dorosłe życie. Wychowawcy i pedagodzy szkolni zrealizowali bloki

edukacyjne korzystając z pomocy metodycznych przygotowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną. W XI edycji udział wzięło 25 szkół ponadpodstawowych. Edukacją objęto 1 828 uczestników. Uczniowie wypełnili ankiety ewaluacyjne, które wskazują na wysoką świadomość w kontekście szkodliwego oddziaływania substancji psychoaktywnych na budowanie relacji partnerskich. Młodzież zwróciła także uwagę na aspekt nadmiernego korzystania z leków jako substancji, które mają duży wpływ na kształtowanie strategii związanych z radzeniem sobie w sytuacjach trudnych we współczesnym świecie.

W 2024 roku realizowano również cztery projekty edukacyjne autorstwa Wojewódzkiej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Poznaniu.

Celem projektu „**Talerz zdrowego żywienia**” adresowanego do dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym jest kształtowanie właściwych nawyków żywieniowych i popularyzacja zasad prawidłowego bilansowania posiłków. Projekt wyposażono w materiały edukacyjne: prezentację multimedialną, broszurę, która zawiera treści merytoryczne

i zadania do wykonania przez dzieci oraz magnesy na lodówkę przedstawiające talerz zdrowego żywienia. W ramach pilotażowej edycji przeprowadzono 5 zajęć warsztatowych z udziałem 124 dzieci (Fot. 2).

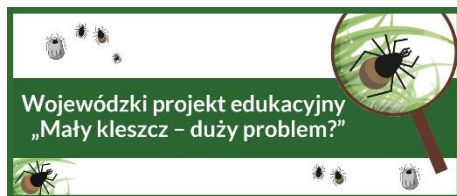
W ramach przeciwdziałania próchnicy zębów u dzieci w roku szkolnym 2023/2024 realizowano projekt „**Mam zdrowe zęby**”. Odbłyto się 25 pogadanek z udziałem 463 uczniów.

W programie zajęć przeprowadzonych w oparciu o prezentację multimedialną znalazł się instruktaż oraz ćwiczenia prawidłowego szczotkowania zębów. Uczestnicy

otrzymali materiały edukacyjne oraz magnesy z logo projektu (Fot. 3). Zrealizowano również etap powiatowy konkursu plastycznego pod hasłem „**Myję zęby – moje odbicie w lustrze**” dla uczniów klasy I-III szkół podstawowych. W etapie szkolnym wzięło udział 327 uczniów z 24 szkół. Zasady prawidłowej higieny jamy ustnej były również jednym z tematów poruszanych na spotkaniach z uczestnikami półkolonii, a także przy okazji organizowanych festynów, białych sobót i innych imprez prozdrowotnych. Przeprowadzono instruktaże i ćwiczenia na modelu szczęki i szczotki, z których skorzystało 1 266 dzieci.

Profilaktyka chorób nowotworowych jest jednym z zagadnień, które podejmowano w 2024 roku. Zrealizowano projekt edukacyjny pt. „Co kryją Twoje piersi?”, w ramach którego odbyły się wykłady nt. epidemiologii i profilaktyki raka piersi oraz pokazy samobadania z wykorzystaniem fantomu. W 11 spotkaniach wzięły udział 224 uczennice szkół ponadpodstawowych oraz członkinie Koła Gospodyń Wiejskich w Mosinie (Fot. 4).

Realizując projekt edukacyjny „**Mały kleszcz – duży problem?**” zorganizowano spotkania dla członków klubów seniora. Celem prelekcji była popularyzacja wiedzy nt. profilaktyki chorób odkleszczowych, w tym szczepień ochronnych oraz sposobów postępowania po ukąszeniu. Odbyły się pokazy bezpiecznego usuwania pajęczaka przy użyciu dostępnych przyrządów. Zapobieganie chorobom odkleszczowym było jednym z tematów poruszanych na stoiskach Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Poznaniu podczas 34 festynów i imprez prozdrowotnych, a także na 66 letnich półkoloniach (Fot. 5).

Fot. 2 Projekt „Talerz zdrowego żywienia”, Szkoła Podstawowa nr 12 w Poznaniu, 13.12.2024 roku

Fot. 3 Projekt „Mam zdrowe zęby”, Szkoła Podstawowa Specjalna nr 107 w Poznaniu, 10.12.2024 roku

Fot. 4 Projekt „Co kryją Twoje piersi?”, Zespół Szkół w Mosinie, 09.04.2024 roku

Fot. 5 Projekt „Mały kleszcz - duży problem?”, Piknik Poznań w Formie, MTP, 13.04.2024 roku

Poza działalnością związaną z realizacją ogólnokrajowych i wojewódzkich programów i projektów edukacyjnych Powiatowa Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna w Poznaniu prowadziła szereg działań akcyjnych mających na celu popularyzację wiedzy o czynnikach wpływających na zdrowie oraz propagowanie prozdrowotnych i bezpiecznych zachowań.

Jednym z najważniejszych obszarów pracy edukacyjnej jest profilaktyka palenia tytoniu i używania e-papierosów. Nasze projekty i akcje kierujemy do dzieci, młodzieży i dorosłych, zarówno osób niepalących, jak i palaczy biernych i czynnych.

W ramach tegorocznych obchodów **Światowego Dnia bez Tytoniu**, korzystając z okazji jaką był udział Stacji w majowych i czerwcowych imprezach plenerowych, festynach czy też białych sobotach, podejmowano działania edukacyjne, których celem było propagowanie wiedzy o szkodliwości palenia tytoniu i używania e-papierosów. Osoby palące zachęcano do zaprzestania palenia oraz do skorzystania z pomocy poznańskiej Poradni Antynikotynowej. Na naszych stoiskach można było zbadać poziom tlenu węgla w wydychanym powietrzu oraz otrzymać materiały informacyjno-edukacyjne. Z oferty skorzystało 168 osób (Fot. 6). Światowy Dzień bez Tytoniu był również okazją do przeprowadzenia prelekcji w szkołach podstawowych z udziałem 241 uczniów.

Stałym punktem działań antynikotynowych są obchody listopadowego **Światowego Dnia Rzucania Palenia**. Z tej okazji zorganizowano stoiska informacyjne zlokalizowane w: Komendzie Miejskiej Policji w Poznaniu, Wielkopolskim Centrum Pulmonologii i Torakochirurgii, Zarządzie Dróg Miejskich w Poznaniu oraz Wielkopolskim Oddziale Wojewódzkim NFZ. Punkty oferowały poradnictwo antynikotynowe, pomiar zawartości tlenu węgla w wydychanym powietrzu oraz materiały edukacyjne. Przeprowadzono również akcje antynikotynowe w 3 szkołach ponadpodstawowych – odbyło się 6 prelekcji, w których uczestniczyło 327 uczniów. W Zespole Szkół Przemysłu Spożywczego w Poznaniu oprócz wykładu zorganizowano quiz wiedzy. Uczniowie i pracownicy szkoły mogli skorzystać z badań smokerlyzerem, uzyskać poradę oraz materiały edukacyjne.

„**Młodzieżowi Liderzy Zdrowia – kontra tytoń**” to wieloletni projekt, który wpisuje się w ideę edukacji rówieśniczej. Podczas kilkugodzinnych zajęć, składających się z części wykładowej i warsztatowej, wyposażono uczestników w niezbędną wiedzę oraz przygotowano do pełnienia roli liderów zdrowia w swoim środowisku. W 2024 roku przeszkolono kolejnych 97 uczniów szkół podstawowych.

Zorganizowano etap powiatowy wojewódzkiego konkursu na komiks pt. „**Palić, nie palić - oto jest pytanie?**” dla uczniów klas V szkół podstawowych. Celem konkursu było propagowanie zdrowego stylu życia, wolnego od palenia tytoniu i inhalowania e-papierosów, a także promowanie niepalenia i nieużywania e-papierosów szczególnie w środowisku młodzieży szkolnej. Do konkursu przystąpiło 77 piątoklasistów z 19 szkół podstawowych. Pracę laureata przekazano do etapu wojewódzkiego. Nagrody w etapie powiatowym ufundowało Starostwo Powiatowe w Poznaniu.

Poza wyżej wymienionymi akcjami Powiatowa Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna w Poznaniu w 2024 roku utworzyła punkty informacyjno-edukacyjne na 38 festynach i innych imprezach prozdrowotnych organizowanych przez samorządy lokalne, Policję, NFZ, placówki kulturalno-oświatowe. Z edukacji antynikotynowej skorzystało 610 osób (Fot. 7).

Fot. 6 Punkt informacyjno-edukacyjny, Starostwo Powiatowe w Poznaniu, 28.05.2024 roku

Fot. 7 Biała Sobota w Puszczykowie, 14.09.2024 roku

W ramach profilaktyki uzależnień podejmowano również działania mające na celu popularyzację wiedzy na temat szkodliwego wpływu alkoholu na zdrowie. Podczas 22 imprez prozdrowotnych przy użyciu alkoholgli uświadamiano w jaki sposób alkohol wpływa na zaburzenia zmysłów. W demonstracji wzięło udział 385 osób.

Kolejnym ważnym obszarem działań edukacyjnych jest profilaktyka zakażeń HIV i choroby AIDS oraz innych chorób przenoszonych drogą płciową, która wynika z obowiązku realizacji Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS na lata 2022–2026. Adresatami działań byli mieszkańcy Poznania i powiatu poznańskiego, a w szczególności młodzież uczęszczająca do szkół ponadpodstawowych.

Kontynuowano projekt edukacji rówieśniczej „Młodzieżowi Liderzy Zdrowia - Kontra HIV”. Celem zorganizowanego dla grupy uczniów szkolenia było przekazanie aktualnej wiedzy na temat HIV/AIDS, nauczanie umiejętności podejmowania świadomych decyzji zmniejszających ryzyko zakażenia wirusem HIV i szerzenia chorób przenoszonych drogą płciową, a także wykształcenie właściwych postaw wobec osób zakażonych wirusem HIV i chorych na AIDS. Uczestnicy szkolenia otrzymali Certyfikaty Młodzieżowego Lidera Zdrowia i byli zachęceni do przekazywania zdobytej wiedzy swoim rówieśnikom.

Przeprowadzono etap powiatowy wojewódzkiego konkursu pt. „Nie daj szansy AIDS” dedykowanego dla uczniów szkół ponadpodstawowych. Zadaniem konkursowym było wykonanie plakatu na temat profilaktyki HIV i innych chorób przenoszonych drogą płciową. Spośród nadesłanych 11 prac komisja konkursowa wyłoniła laureatów, a najlepszy plakat przekazano do etapu wojewódzkiego. Nagrody ufundowało Starostwo Powiatowe w Poznaniu (Fot. 8).

Fot. 8 Prace laureatów konkursu „Nie daj szansy AIDS”

W 3 szkołach ponadpodstawowych zorganizowano akcję informacyjno-edukacyjną pod nazwą „Bezpieczne Walentynki 2024”, w ramach której odbyło się 6 wykładów, których wysłuchało 646 uczniów i 16 nauczycieli. Zorganizowano stoiska z ekspozycją wizualną oraz dystrybucją ulotek i broszur. Przeprowadzono quizy wiedzy na temat HIV/AIDS i innych chorób przenoszonych drogą płciową. Prawidłowe odpowiedzi nagradzane były drobnymi walentynkowymi upominkami (Fot. 9).

Fot. 9 Stoisko „Bezpieczne Walentynki”, Zespół Szkół Handlowych w Poznaniu, 06.02.2024 roku

Kolejną okazją, aby przypominać o problemie zakażeń HIV był **Światowy Dzień AIDS** obchodzony 1 grudnia. Z tej okazji w 4 szkołach ponadpodstawowych zorganizowano akcje, w ramach których wygłoszono łącznie 8 wykładów, utworzono 4 punkty informacyjno-edukacyjne z dystrybucją ulotek i broszur oraz przeprowadzono quizy wiedzy. W szkolnych akcjach wzięło udział łącznie 1 250 osób (Fot. 10, 11).

Fot. 10 Światowy Dzień AIDS, Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego, 28.11.2024 roku

Fot. 11 Światowy Dzień AIDS, Zespół Szkół nr 1 w Swarzędzu, 03.12.2024 roku

We wrześniu 2024 roku rozpoczęła się realizacja programu **szczepień ochronnych przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego** dającego możliwość organizacji szczepień uczniów w szkołach. Celem programu, którego realizację przewidziano na lata 2024-2030 jest zwiększenie liczby dzieci zaszczepionych przeciwko HPV, a w konsekwencji zmniejszenie liczby osób z nowotworami szyjki macicy oraz innymi chorobami nowotworowymi. Powiatowa Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna w Poznaniu uczestniczyła we wdrażaniu programu poprzez informowanie i zachęcanie dyrekcji szkół podstawowych do podjęcia działań edukacyjnych i organizacyjnych w środowisku szkolnym. Realizację szczepień na swoim terenie zadeklarowało 106 szkół podstawowych zgłaszając łącznie 6 146 uczniów. Popularyzując szczepienia przeciw HPV przeprowadzono 16 prelekcji w szkołach z udziałem 1 264 uczniów. Wiedzę o roli szczepień w profilaktyce nowotworów promowano również podczas 18 imprez prozdrowotnych, takich jak festyny oraz białe soboty.

Wśród realizowanych od lat akcji prozdrowotnych ważne miejsce zajmują obchody **Światowego Dnia Zdrowia**. We współpracy ze Szkołą Podstawową nr 71 w Poznaniu zorganizowano konkurs plastyczny dla uczniów pod hasłem „Jak dbam o zdrowie?”, którego finał odbył się podczas ogólnoszkolnej imprezy z okazji Światowego Dnia Zdrowia, w której udział wzięło 276 osób. Ponadto w 3 szkołach przeprowadzono zajęcia edukacyjne z zakresu promocji zdrowego stylu życia z udziałem 520 uczniów (Fot.12).

Fot. 12 Wystawa prac konkursowych „Jak dbam o zdrowie?”, Szkoła Podstawowa nr 71 w Poznaniu, 05.04.2024 roku

Dbając o bezpieczeństwo zdrowotne dzieci i młodzieży podczas letniego wypoczynku przeprowadzono akcję „**Bezpieczne Wakacje**” adresowaną do uczestników półkolonii organizowanych m.in. przez domy kultury i szkoły podstawowe. Przeprowadzono 66 pogadek na temat bezpiecznego zachowania nad wodą, rozsądnego korzystania ze słońca i profilaktyki chorób odkleszczowych. Przypomniano dzieciom jak dbać o zdrowie i higienę osobistą podczas wakacji. W zajęciach wzięło udział 1 500 dzieci (Fot. 13, 14). Prowadzono również edukację w zakresie profilaktyki wszawicy. W 2 przedszkolach odbyły się spotkania z rodzicami i nauczycielami.

Fot. 13 Półkolonie „Mały Geniusz” Liceum Da Vinci, 21.08.2024 roku

Fot. 14 Półkolonie w Młodzieżowym Domu Kultury nr 1 w Poznaniu, 01.07.2024 roku

Popularyzacja wiedzy na temat bezpieczeństwa podczas zimowego wypoczynku była celem akcji zatytułowanej „**Zdrowe i bezpieczne ferie**”. Odbyły się pogadanki, quizy i konkursy z udziałem 351 uczestników półkolonii w domach kultury i szkołach podstawowych.

PSSE w Poznaniu włączyła się w promocję dwóch kampanii Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności. Pierwsza z nich pod hasłem „**Jedz bezpiecznie**” (#Safe2EatEU) miała na celu wspieranie mieszkańców i mieszanek Europy w podejmowaniu świadomych decyzji dotyczących zakupu żywności. Celem drugiej kampanii pt. „**Dbaj o zdrowie roślin, chroń życie**” (#PlantHealth4Life) był wzrost świadomości nt. zdrowia roślin wśród podróżujących. Prowadzono wykłady oraz informowano o założeniach kampanii podczas festynów, białych sobót i innych wydarzeń prozdrowotnych.

Realizując zadania z zakresu oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia podejmowano współpracę z Urzędem Miasta Poznania, Starostwem Powiatowym w Poznaniu, Urzędem Gminy w Czerwonaku, Wielkopolskim Oddziałem Wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia, Komendą Miejską Policji w Poznaniu.

Na zaproszenie Urzędu Miasta Poznania uczestniczono w licznych przedsięwzięciach prozdrowotnych organizowanych dla mieszkańców miasta, takich jak białe soboty, festyny z cyklu „Poznań w Formie”, konferencje. Na stoiskach prowadzono edukację w zakresie profilaktyki chorób, przeciwdziałania uzależnieniom oraz promocji zdrowego stylu życia w odniesieniu do dzieci i dorosłych.

Współpracę w ramach imprez dla mieszkańców podjęto również z Urzędem Gminy Czerwonak. Uczestniczono w festynie z okazji Dnia Zdrowia w Gminie Czerwonak oraz Białej Sobocie w Koziegłowach organizując działania promujące zdrowy styl życia. Urząd Gminy Czerwonak zakupił upominki dla najmłodszych uczestników gier i zabaw.

Współpraca ze Starostwem Powiatowym w Poznaniu dotyczyła organizacji etapu powiatowego konkursu „Palić, nie palić – oto jest pytanie?”. Starostwo Powiatowe sfinansowało zakup nagród dla laureatów, a przedstawiciel Wydziału Spraw Społecznych i Zdrowia uczestniczył w pracach komisji konkursowej. Starostwo Powiatowe w Poznaniu wsparło również organizację etapu powiatowego konkursu „Nie daj szansy AIDS” oraz akcji z okazji Światowego Dnia AIDS poprzez przekazanie materiałów promocyjnych w formie upominków dla uczestników. Na zaproszenie Starostwa współuczestniczono w „Białej Sobocie z Powiatem Poznańskim”. W siedzibie Starostwa Powiatowego w Poznaniu zorganizowano punkt informacyjno-edukacyjny z okazji Światowego Dnia bez Tytoniu.

W minionym roku nawiązano współpracę z Wielkopolskim Oddziałem Wojewódzkim NFZ. Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Poznaniu włączyła się w cykliczne wydarzenia prozdrowotne pt. „Środy z profilaktyką” kierowane do mieszkańców Poznania. Współpracowano również przy realizacji akcji: „Bezpieczne wakacje” oraz „Zdrowe i bezpieczne ferie”.

Współpraca z Komendą Miejską Policji w Poznaniu objęła udział Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Poznaniu w dwóch festynach: „Powitanie lata” oraz „Niebiescy dla Was”, a także współorganizację akcji z okazji Światowego Dnia Rzucania Palenia dla pracowników i petentów Komendy.

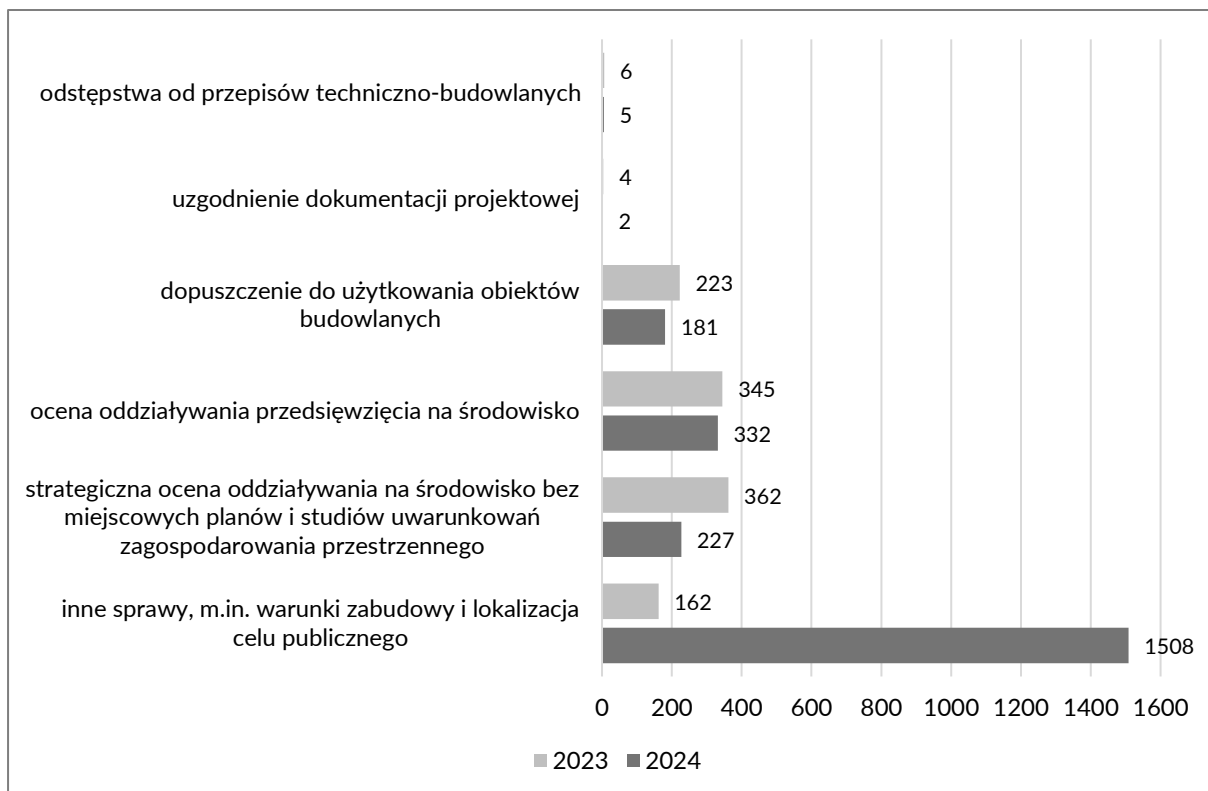

XI. ODDZIAŁ ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Poznaniu podejmuje działania związane z opiniowaniem i uzgadnianiem - pod względem zapewnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych - dokumentów planistycznych, warunków realizacji przedsięwzięć, dokumentacji projektowej inwestycji. Uczestniczy również w procesie dopuszczania do użytkowania obiektów budowlanych. Działania te mają na celu egzekwowanie odpowiednich warunków zabudowy terenów przeznaczonych pod planowane inwestycje oraz zapewnienie właściwych standardów higienicznych i zdrowotnych na każdym etapie realizacji przedsięwzięć – od projektowania, przez budowę, aż po odbioru inwestycji. Kluczowym celem jest wyeliminowanie zagrożeń dla zdrowia i życia ludzi.

Oddział Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego odgrywa istotną rolę w ochronie zdrowia publicznego, sprawując nadzór nad projektowaniem przestrzeni, obiektów budowlanych oraz higieną środowiska. W ramach tych działań Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Poznaniu przeprowadził 2 255 postępowań administracyjnych (w roku 2023 – 1 112), w których zajmował stanowiska dotyczące:

- strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w zakresie uzgodnień dotyczących odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko i opiniowania projektu dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko – 227 stanowisk (w roku 2023 – 362),
- oceny oddziaływania przedsięwzięć mogących oddziaływać na środowisko – 332 stanowiska (w roku 2023 – 345),
- uzgadniania dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych na etapie projektowania, przebudowy i realizacji inwestycji – 2 stanowiska (w roku 2023 – 4),
- zastosowania rozwiązań innych niż określone w obowiązujących przepisach prawnych, w tym w zakresie warunków technicznych – 5 stanowisk (w roku 2023 – 6),
- udziału w dopuszczaniu do użytkowania obiektów budowlanych – 181 stanowisk (w roku 2023 – 233),
- innych spraw (m.in. uzgodnienia warunków zabudowy i lokalizacji inwestycji celu publicznego) – 1 508 stanowisk (w roku 2023 – 162).

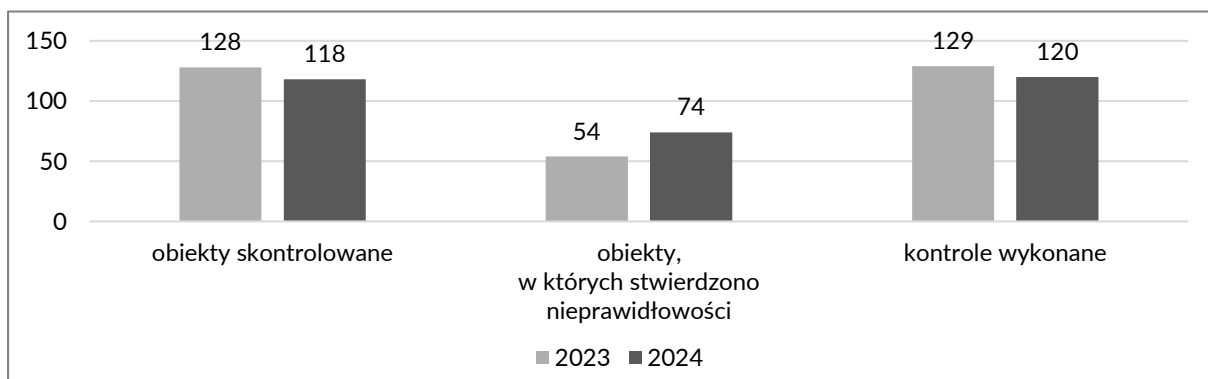
Ryc. 122. Liczba stanowisk z podziałem na grupy tematyczne wydane w latach 2023-2024

W ramach prowadzonych postępowań administracyjnych wydano 134 decyzje płatnicze.

Tab. 25. Działalność kontrolno-represyjna w obiektach będących pod nadzorem Oddziału Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego przeprowadzona w latach 2023-2024

Ogólna liczba	2023	2024
decyzji merytorycznych	24	21 ↓
decyzji płatniczych	129	134 ↑
postanowień	144	1 377 ↑

W roku 2024 wykonano 120 kontroli (w roku 2023 – 129) w zakresie zgodności realizacji inwestycji z dokumentacją projektową budowlaną w trybie art. 56 Prawa budowlanego, zgodności realizacji inwestycji z dokumentacją projektową oraz w zakresie spełnienia warunków sanitarno-higienicznych w pomieszczeniach, tj. apteki, hurtownie farmaceutyczne oraz punkty apteczne (w roku 2023 – 128). Nieprawidłowości stwierdzono w 74 obiektach (w roku 2023 – 54) – Ryc. 123.

Ryc. 123. Liczba wykonanych kontroli, skontrolowanych obiektów oraz obiektów, w których stwierdzono nieprawidłowości z uwzględnieniem ewidencji w latach 2023–2024

Opiniowanie projektów dokumentów z zakresu planowania przestrzennego

Działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, obejmujące etapy planowania, zagospodarowania przestrzennego oraz projektowania i realizacji

inwestycji, mają na celu zapewnienie właściwego stanu sanitarnego – eliminację zagrożeń dla zdrowia ludzi poprzez przyjęcie bezpiecznych rozwiązań przestrzennych i technologicznych.

W ramach rozpatrywania projektów studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, planów ogólnych oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego analizowana jest prognoza oddziaływania na środowisko. Ocenia ona skutki realizacji poszczególnych projektów, uwzględniając ich wpływ na zdrowie ludzi m.in. w zakresie klimatu akustycznego, zanieczyszczenia powietrza, gospodarki wodno-ciekowej, gospodarki odpadami, zanieczyszczenia gleby oraz wpływu na zdrowie ludzi.

W roku 2024, w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, wydano łącznie 227 opinii sanitarnych (w roku 2023 – 362) obejmujących:

- odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
- zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko,
- uzgodnienie i opiniowanie projektów dokumentów wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, w tym miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i planów ogólnych.

Ocena oddziaływania na środowisko

Oceny oddziaływania na środowisko mają na celu identyfikację potencjalnych zagrożeń i ich wpływu na zdrowie publiczne. Na ich podstawie podejmowane są działania minimalizujące negatywne skutki środowiskowe oraz wspierające zrównoważony rozwój.

Analiza dokumentów w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, dotyczy głównie studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W roku 2024 Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Poznaniu wydał 332 stanowiska dotyczące oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko (w roku 2023 – 345), w tym:

- opinii co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby - co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko – 306 stanowisk (w roku 2023 – 319),
- opinii w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach – 26 stanowisk (w roku 2023 – 26).

Uzgadnianie dokumentacji projektowej

W procesie inwestycyjnym, na etapie projektowania obiektów budowlanych, w tym uzyskiwaniu decyzji o pozwoleniu na budowę, organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz rzeczoznawcy ds. sanitarno-higienicznych uzgadniają dokumentację projektową planowanych inwestycji.

W przyjmowanych rozwiązaniach projektowych szczególną uwagę zwraca się na zagwarantowanie odpowiednich warunków sanitarno-higienicznych w budynkach i pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi, w tym w zakładach pracy, poprzez m.in. stosowanie: prawidłowego układu funkcjonalnego oraz warunków techniczno-użytkowych pomieszczeń, właściwych - pod względem zdrowotnym - materiałów budowlanych, prawidłowej wentylacji w projektowanych pomieszczeniach, odpowiednich rozwiązań dotyczących instalacji wodnej i kanalizacyjnej, centralnego ogrzewania, właściwego oświetlenia, zabezpieczenie ludzi przed narażeniem na ponadnormatywny poziom czynników chemicznych, fizycznych i biologicznych.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Poznaniu w roku 2024 uzgodnił łącznie 3 dokumentacje projektowe (w roku 2023 – 4), które dotyczyły m.in.: projektu branży technologicznej dla Stacji Uzdatniania Wody Joanka i projektu budowlanego dla budowy punktu przyjmowania odpadów z czyszczenia sieci kanalizacyjnej i rozbudowy rurociągu wody technologicznej oraz wymiany instalacji

dezodoryzacji powietrza rozbudowy oczyszczalni ścieków punktu przyjmowania odpadów z sieci kanalizacyjnej na terenie Centralnej Oczyszczalni Ścieków w Koziegłowych.

Stanowiska dotyczące odstępstw od przepisów techniczno-budowlanych

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Poznaniu zajmował również stanowiska w formie decyzji w zakresie odstępstw od przepisów techniczno-budowlanych zgodnie z § 152 ust. 8 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie⁴² dotyczące usytuowania wyrzutni powietrza na poziomie terenu.

W roku 2024 wydano 5 stanowisk w sprawie odstępstw od przepisów techniczno-budowlanych (w roku 2023 – 6).

Dopuszczanie obiektów budowlanych do użytkowania

W ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego Państwowa Inspekcja Sanitarna uczestniczy również w dopuszczaniu do użytkowania obiektów budowlanych. Przedmiotem odbiorów były obiekty o różnicowanym charakterze m.in. budynki oświaty (żłobki, przedszkola i szkoły), budynki służby zdrowia (m.in. przychodnie, szpitale, apteki, hurtownie farmaceutyczne), lokale gastronomiczne, zakłady fryzjerskie i kosmetyczne, domy opieki społecznej i zakłady produkcyjne.

W roku 2024 dopuszczono do użytkowania 118 obiektów budowlanych. Niezgodności w realizacji inwestycji z projektem budowlanym, stwierdzono w 74 przypadkach.

W trakcie odbioru obiektów budowlanych pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej weryfikują zgodność realizacji obiektu z projektem budowlanym. Dodatkowo, podczas kontroli związanej z dopuszczeniem do użytkowania obiektu budowlanego, inwestorzy zobowiązani są do przedłożenia m.in. wyników badań wody, protokołów z pomiarów wydajności wentylacji mechanicznej, protokołów okresowej kontroli przewodów kominowych, protokołów natężenia oświetlenia w pomieszczeniach pracy, czy protokołów odbioru przyłączy: wodociągowego, kanalizacyjnego.

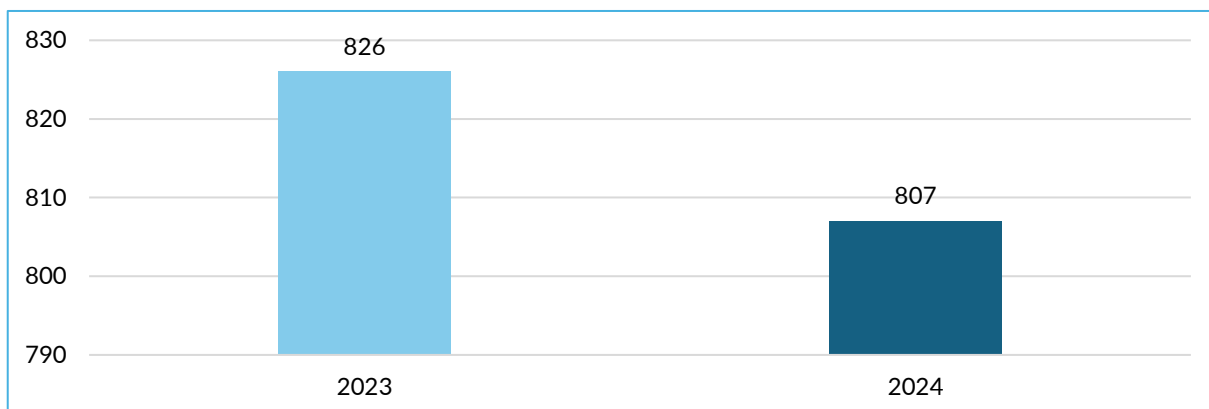
---

⁴² (Dz. U. z 2022 r. poz. 1225 z późn. zm.)

XII. SYGNAŁY OBYWATELSKIE, WNIOSKI, INTERWENCJE

W 2024 roku do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu kierowano sygnały obywatelskie, które za każdym razem poddawane były analizie. Zgłoszenia mieszkańców, które zazwyczaj dotyczyły nieprawidłowości zaobserwowanych przez nich w życiu codziennym, świadczą zarówno o wysokiej świadomości społecznej, ale także wysokich oczekiwaniach wobec tych, którzy odpowiadają za zapewnianie właściwych warunków sanitarno-epidemiologicznych. Dlatego w uzasadnionych przypadkach, popartych ekspercką analizą, pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Poznaniu, w ramach sprawowanego nadzoru, podejmowali interwencje, aby wyeliminować nieprawidłowości.

W roku 2024 wykonano 807 kontroli interwencyjnych (w roku 2023 – 826) (Ryc. 124).

Ryc. 124. Liczba przeprowadzonych kontroli interwencyjnych w latach 2023-2024

W roku sprawozdawczym w podmiotach medycznych pracownicy Oddziału Epidemiologii przeprowadzili 20 kontroli interwencyjnych (w roku 2023 wykonano 57 kontroli interwencyjnych). W roku bieżącym nastąpił więc znaczny spadek kontroli interwencyjnych. Wśród najczęstszych zgłoszeń obywatelskich w zakresie funkcjonowania placówek udzielających świadczeń zdrowotnych można wyróżnić: nieprawidłowości w obszarze przestrzegania procedur przez personel medyczny przy postępowaniu z pacjentem chorym z zakażeniem (*Clostridium difficile*, wirusem grypy, SARS-CoV-2), higieną rąk i pobieraniem materiału do badań laboratoryjnych, a także stosowaniem środków ochrony indywidualnej. Obywatele zwracali też uwagę na problemy z powiadamianiem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Poznaniu o podejrzeniach i zachorowaniach na choroby zakaźne. Pojawiały się także zarzuty na działalność podmiotów, które udzielały świadczeń ambulatoryjnych w zakresie organizacji szczepień ochronnych.

Pracownicy Oddziału Higieny Komunalnej w roku 2024 wykonali 230 kontroli interwencyjnych (w 2023 roku przeprowadzono 241 kontroli interwencyjnych). W roku bieżącym nastąpił więc nieznaczny spadek kontroli interwencyjnych. Spośród kontroli interwencyjnych największą grupę stanowiły działania podejmowane w związku ze zgłoszeniami nieprawidłowego stanu higieniczno-sanitarnego w obiektach użyteczności publicznej oraz niewłaściwych warunków higieniczno-sanitarnych na terenie nieruchomości i posesji. Zgłoszenia obywatelskie obejmowały także: brak dezynfekcji sprzętów medycznych, brak wymiany jednorazowego podkładu na kozetce, pojawiały się również zgłoszenia dotyczące nieprzyjemnego zapachu. W zakładach badań diagnostycznych i medycznych laboratoriach diagnostycznych zwracano uwagę na brak jednorazowych rękawiczek wśród personelu medycznego (np. podczas pobierania krwi u pacjentów). Społeczność zwracała też uwagę na aspekt nieprzestrzegania przepisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych. W zakładach opiekuńczo-leczniczych mieszkańcy sygnalizowali nieprawidłowości w zakresie postępowania ze zwłokami pacjenta, zwracali także uwagę na konieczność utrzymania należytej czystości w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych, nieprzyjemny zapach

w pokojach pacjentów, czy zły stan sanitarno-techniczny łóżek pensjonariuszy, a także brak umywarek w pokojach pensjonariuszy.

W zakresie utrzymania należytego stanu higienicznego obiektów użyteczności publicznej interwencje dotyczyły m.in. znalezienia szczątków ludzkich na terenie cmentarza, obecności insektów w obiektach hotelarskich. Zgłoszenia dotyczyły też środków transportu publicznego, sali zabaw dla dzieci, piaskownicy oraz innych uchybień w parku miejskim. Mieszkańcy zwracali także uwagę na stan toalet na dworcu PKP, w galerii handlowej oraz na lotnisku. W przypadku lotniska zwrócono także uwagę na zły stan obić krzeseł w poczekalni odlotów.

Mieszkańcy zgłaszali także uwagi do jakości pomieszczeń, w których świadczone były usługi fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej.

Wymagające odnotowania są także sygnały zgłaszane na uciążliwych lokatorów, zanieczyszczone tereny nieruchomości, insekty i gryzonie, przykry zapach, zły stan sanitarny budynków oraz hałas (także ten wydobywający się z urządzeń, które znajdują się na terenie budynków mieszkalnych, restauracji czy sklepów).

Do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Poznaniu wpłynęły też zgłoszenia dotyczące barwy oraz zapachu wody do picia, a także stanu sanitarno-epidemiologicznego pływalni, kąpielisk oraz miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli.

Do oddziału Higieny Dzieci i Młodzieży z Promocją Zdrowia, w porównaniu do ubiegłego roku, liczba zgłaszanych interwencji była na zbliżonym poziomie (w 2024 roku 37 zgłoszeń, w 2023 roku 39 zgłoszeń). O 15% spadła, w stosunku do 2023 roku, liczba interwencji, które potwierdziły się w całości lub części (44% w 2024 roku, 58% w 2023 roku) – spadek dotyczył szczególnie zgłoszeń z obszaru bieżącego stanu sanitarno-higienicznego placówek, występowania insektów i zagrzybienia w pomieszczeniach.

W bieżącym roku szkolnym nie wpłynęła żadna interwencja dotycząca planu lekcji, wpłynęło także mniej zgłoszeń dotyczących zbyt niskiej temperatury w salach zajęć oraz występowania wszawicy w placówkach.

W rezultacie sygnałów obywatelskich pracownicy Oddziału Żywności i Żywienia przeprowadzili w 2024 roku 451 kontroli interwencyjnych (w 141 przypadkach zarzuty zgłaszane w interwencjach zostały potwierdzone). Liczba kontroli interwencyjnych utrzymuje się na podobnym poziomie w porównaniu do tej z roku ubiegłego (2023 roku zrealizowano 446 kontroli interwencyjnych).

Z uwagi na specyfikę zgłaszanych nieprawidłowości w obszarze żywienia, należy zaznaczyć, że nie wszystkie nieprawidłowości, które zauważył i zgłosił konsument, były możliwe do zaobserwowania podczas przeprowadzonej kontroli. W punktach obrotu żywnością mieszkańcy skarżyli się na obecność szkodników, nieprawidłowe przechowywanie produktów, niewłaściwe znakowanie etykiet, zaniedbania w obszarze higieny sprzedaży, nieprzestrzeganie procedur systemu bezpieczeństwa żywności HACCP i programów wstępnych, tzn. Instrukcji Dobrych Praktyk Higienicznych i Produkcyjnych. Konsumentom zwracali także uwagę na brak czystości, przeterminowane środki spożywcze czy uchybienia w ciągłości łańcucha chłodniczego. W zakładach żywienia zbiorowego typu otwartego lub zamkniętego zgłoszenia dotyczyły m.in. wadliwej wentylacji czy nieprawidłowo składowanych odpadów. W jednostkach systemu oświaty i szkołach wyższych, gdzie wydawane są posiłki, sygnały obywatelskie dotyczyły m.in. sprzętu, urządzeń oraz pomieszczeń. Sygnały dotyczyły także higieny osobistej pracowników, higieny produkcji i dystrybucji posiłków. Pojawiały się zgłoszenia dolegliwości żołądkowo-jelitowych po spożyciu dań. Mieszkańcy zwracali również uwagę na niepełne informacje dla opiekunów dzieci na temat składników posiłków i ich wartości odżywczej oraz kaloryczności. W wytwórniach żywności zgłaszano zarzuty dotyczące nieprzestrzeganie zasad higieny w czasie produkcji posiłków, pojawiały się również sygnały o niezgodności w znakowaniu wyrobu gotowego czy braku kontroli jakości podczas procesu produkcji.

Do Oddziału Higieny Pracy wpłynęło 26 wniosków od obywateli (w roku 2023 było tych wniosków 25). Sygnały obywatelskie potwierdziły się w 15 przypadkach. Wśród najczęściej zgłaszanych interwencji były: nieprzestrzeganie zasad BHP i brak szkoleń BHP dla pracowników, niezapewnienie przez pracodawcę wody do picia, wadliwa wentylacja.

Interwencje, których rozpatrzenie nie należało do kompetencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej, były przekazywane właściwym organom.

XIII. PODSUMOWANIE REZULTATÓW DZIAŁALNOŚCI

Na podstawie wyników sprawowanego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu na obszarze miasta Poznania i powiatu poznańskiego, zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej, w roku objętym niniejszą oceną, można wyciągnąć następujące wnioski:

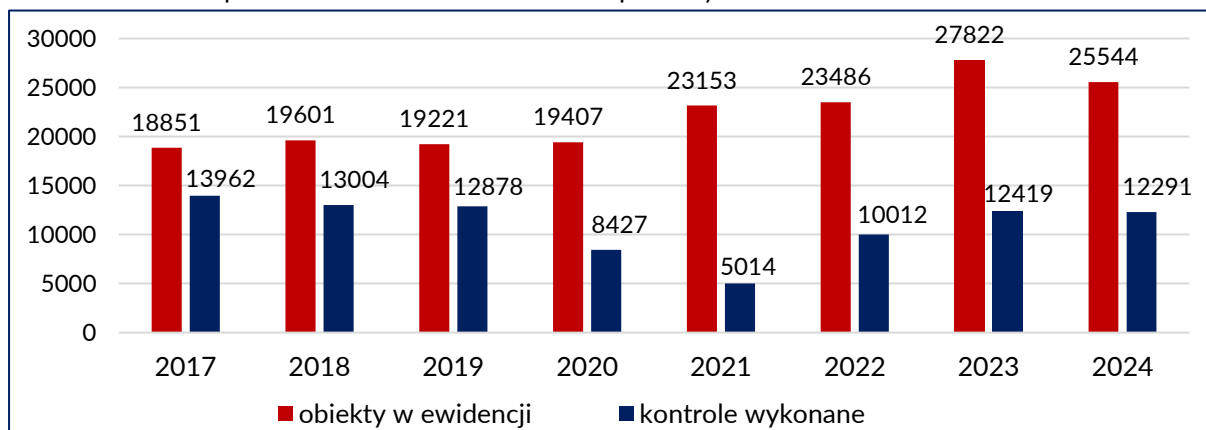
1. Pomijając zachorowania na COVID-19, w roku 2024 zarejestrowano największą w ostatniej dekadzie liczbę przypadków zakażeń i chorób zakaźnych (dwukrotny wzrost w porównaniu do roku 2019), co w istotny sposób przełożyło się na tempo pracy i bieżące obciążenie zadaniami. Dzięki zaangażowaniu całego zespołu Oddziału Epidemiologii w roku 2024 w pełni odbudowano system nadzoru epidemiologicznego na terenie miasta Poznania i powiatu poznańskiego po zapaści spowodowanej epidemią COVID-19. Zwiększonej aktywności w terenie towarzyszyły stałe doskonalenie metodyki kontroli oraz poprawa skuteczności podejmowanych działań kontrolno-represyjnych i informacyjno-edukacyjnych.
2. Sytuacja epidemiologiczna większości chorób zakaźnych na nadzorowanym terenie była stabilna. Zaobserwowano istotny wzrost zachorowalności na krztusiec i odrę (podobna sytuacja utrzymywała się na terenie kraju). Po kilkudziesięcioletniej przerwie odnotowano również zachorowanie na błonicę (postać skórna). Mimo wystąpienia dwóch ognisk zachorowań na odrę (pierwszych po 3-letniej przerwie), szybkie i skuteczne działania zapobiegawcze pozwoliły na unieszkodliwienie źródeł zakażenia i skuteczne przecięcie dróg szerzenia się zakażeń. Co istotne, poziom wyszczepialności 6-14-latków przeciw odrze na nadzorowanym terenie nie osiągnął zalecanego poziomu 95%, co niestety stwarza potencjalną możliwość pojawiania się lokalnych ognisk epidemicznych tej choroby w kolejnych latach.
3. Zorganizowane na terenie Niemiec i Francji Mistrzostwa Europy w Piłce Nożnej 2024 i XXIII Letnie Igrzyska Olimpijskie w Paryżu oraz związane z tymi wydarzeniami przemieszczanie się kibiców nie wpłynęły na bezpieczeństwo epidemiologiczne na nadzorowanym terenie.
4. Rok 2024 był drugim rokiem funkcjonowania powszechnego programu szczepień przeciw HPV, w którym rozszerzono uprawnienia do bezpłatnych szczepień u dzieci i młodzieży oraz dopuszczono możliwość ich realizacji w szkołach. Na terenie miasta Poznania i powiatu poznańskiego przeprowadzono o 30% więcej immunizacji niż w roku poprzednim. Największym zainteresowaniem rodziców cieszyła się 9-walentna szczepionka Gardasil 9. Podawane preparaty były bezpieczne – odsetek niepokojących objawów (NOP) w okresie 4 tyg. po podaniu szczepionki kształtował się na poziomie 0,03%.
5. W środowisku szpitalnym obserwuje się niepokojący, wyraźny trend wzrostowy rozprzestrzeniania się pąteczek *Enterobacterales* wytwarzających karbapenemazy, w szczególności szczepów *Klebsiella pneumoniae* (aż 41-procentowy wzrost w porównaniu do roku poprzedniego). Dominują zakażenia *Klebsiella pneumoniae* produkującą karbapenemazy typu OXA-48 (prawie 48% ogółu stwierdzeń) i MBL-NDM (29% ogółu stwierdzeń). Zwraca również uwagę wzrost liczby ognisk szpitalnych wywoływanych przez *Clostridioides difficile* oraz rosnąca liczba skarg pacjentów na funkcjonowanie wewnętrznych struktur zapobiegania i kontroli zakażeń szpitalnych.
6. W 2024 roku stan sanitarno-higieniczny obiektów użyteczności publicznej oceniono jako zadowalający z niewielkim spadkiem liczby stwierdzonych nieprawidłowości (w porównaniu do roku 2023). Wciąż występowały uchybienia dotyczące braku procedur ochrony przed zakażeniami, złego stanu sanitarnego lub technicznego pomieszczeń. Wyzwaniem były także problemy związane z jakością wody, szczególnie w zakresie bakterii *Legionella* sp. Istnieje również rosnący problem związany z uciążliwymi lokatorami, zwłaszcza wśród osób starszych, które często gromadzą przedmioty i zanieczyszczają mieszkania, stwarzając zagrożenie epidemiologiczne. Wzrost liczby interwencji związanych z tym problemem może wskazywać na potrzebę intensyfikacji działań w tym zakresie w przyszłości.

7. Brak jednolitych standardów sanitarnych w obszarze usług fryzjerskich i kosmetycznych prowadzi do dużych rozbieżności w jakości świadczonych usług, co może zwiększać ryzyko zakażeń i powikłań. Ważne jest, aby utrzymać efektywny nadzór nad tym sektorem, a także prowadzić działania edukacyjne w zakresie higieny i profilaktyki chorób zakaźnych.
8. Nadzór bieżący nad warunkami sanitarno-higienicznymi w zakładach pracy odgrywa ważną rolę w utrzymaniu właściwego poziomu bezpieczeństwa na stanowiskach pracy. Mimo podejmowanych działań kontrolnych i wzmożonego nadzoru, warunki sanitarno-higieniczne w zakładach pracy wciąż wymagają poprawy. W 2024 roku kontrole przeprowadzone przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu wykazały wzrost liczby stwierdzonych nieprawidłowości warunków sanitarno-higienicznych zakładów pracy. W porównaniu do roku 2023 wydano więcej decyzji nakazujących poprawę warunków pracy, co wskazuje na konieczność dalszego nadzoru. Najwięcej naruszeń dotyczyło nieprzestrzegania norm dotyczących substancji chemicznych, hałasu i pyłów, szczególnie w przemyśle spożywczym, drzewnym i metalowym. Mimo zwiększonej liczby kontroli oraz nakazów poprawy warunków, nadal występują liczne przypadki przekroczenia dopuszczalnych norm czynników szkodliwych dla zdrowia pracowników. Świadczy to o konieczności dalszego egzekwowania przepisów oraz zwiększania świadomości pracodawców i pracowników w zakresie bezpieczeństwa pracy.
9. Pomimo działań na rzecz poprawy warunków pracy, liczba rozpoznanych chorób zawodowych nie ulega znaczącemu zmniejszeniu. Szczególnie niepokojące jest utrzymujące się wysokie ryzyko w zawodach wymagających nadmiernego wysiłku głosowego oraz kontaktu z czynnikami zakaźnymi. Wzrost liczby rozpoznanych chorób zawodowych może wynikać zarówno z pogorszenia warunków pracy, jak i lepszego monitorowania stanu zdrowia pracowników. Mimo wdrażania nowoczesnych technologii i środków ochrony, całkowite wyeliminowanie chorób zawodowych nadal pozostaje wyzwaniem.
10. W roku 2024 skupiono się na prowadzeniu działań mających na celu m.in. przeciwdziałanie niewłaściwemu wprowadzaniu do obrotu produktów kosmetycznych – bez odpowiedniej dokumentacji czy błędnie oznakowanej. Istotą działań było zapewnienie bezpieczeństwa konsumentom, umożliwiając im bezpieczne stosowanie tych produktów. Ponadto kontrole w zakresie produktów biobójczych koncentrowały się na weryfikacji poprawności wprowadzenia produktów na rynek.
11. Warunki sanitarno-higieniczne w placówkach oświatowych ulegają systematycznej poprawie. Szkoły inwestują w nowoczesne wyposażenie, spełniające wymagania bezpieczeństwa, co przyczynia się do stworzenia bezpiecznego i higienicznego środowiska dla uczniów. Kontynuowane są również działania informacyjno-edukacyjne w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego, których celem jest podnoszenie świadomości o higienie i zdrowiu.
12. W kontekście zapewnienia bezpiecznych warunków wypoczynku, organizatorzy ferii zimowych i letnich zadbali o odpowiednie warunki sanitarno-higieniczne dla uczestników, co pozwoliło na bezpieczny i zdrowy wypoczynek dzieci i młodzieży.
13. Kluczowym obszarem działalności w obszarze promocji zdrowia była koordynacja ogólnokrajowych i wojewódzkich programów edukacyjnych, które umożliwiały szerzenie wiedzy na temat zdrowia i prozdrowotnych zachowań. W ramach realizacji projektów organizowane były liczne akcje edukacyjne, takie jak prelekcje i wydarzenia prozdrowotne. Ponadto rozpoczęcie realizacji programu szczepień przeciwko wirusowi HPV stanowiło istotny krok w profilaktyce nowotworów, zwłaszcza raka szyjki macicy. Program ten, zaplanowany na lata 2024-2030, cieszył się dużym zainteresowaniem.
14. W ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego podejmowano zadania o charakterze profilaktycznym w zakresie: ochrony ludzi przed emisją zanieczyszczeń, oddziaływaniem akustycznym, gospodarki wodno-ściekowej zarówno na etapie tworzenia planów zagospodarowania przestrzennego, jak i opinii w zakresie oddziaływania inwestycji na środowisko.

15. Podczas opiniowania dokumentacji w zakresie oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko szczególną uwagę zwracano na uzyskanie pełnej informacji o oddziaływaniu analizowanego przedsięwzięcia na zdrowie ludzi, zachowania obowiązujących standardów przy jednoczesnym uwzględnieniu argumentów zarówno osób bezpośrednio zainteresowanych, jak i organizacji ekologicznych.

OCENA KOŃCOWA

W 2024 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Poznaniu sprawował nadzór nad 25 544 obiektami wpisanymi do ewidencji⁴³. Pracownicy realizowali zadania statutowe, kontrolując stan sanitarny i sanitarno-techniczny, ze szczególnym uwzględnieniem: bezpieczeństwa środowiskowego, żywnościowego, warunków pracy oraz higieny nauczania. Skontrolowano 10 646 obiektów, co stanowi 48,1% obiektów figurujących w ewidencji. W 1 451 obiektach stwierdzano nieprawidłowości, które dotyczyły nieprzestrzegania wymagań prawnych, natomiast w przypadku 1 798 obiektów wydano doraźne zalecenia pokontrolne wraz z działaniami naprawczymi.

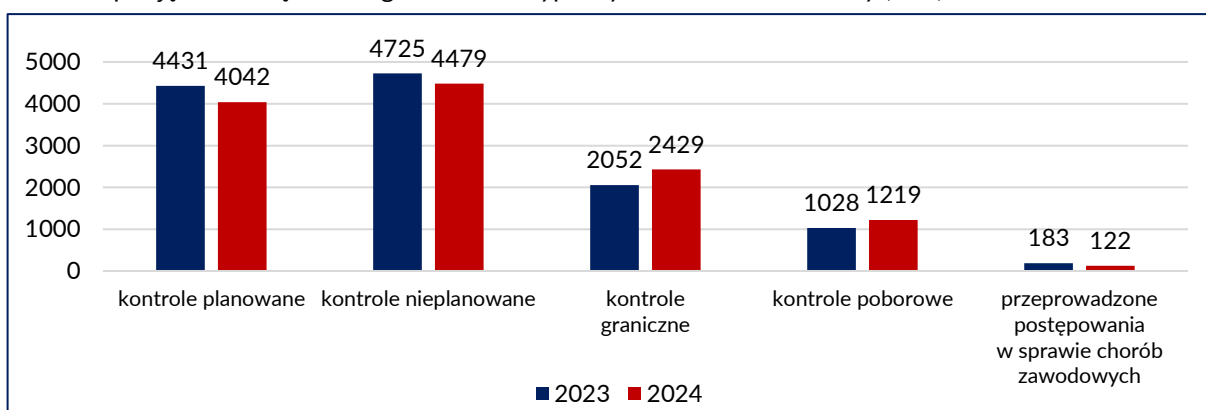

Ryc. 125. Liczba wykonanych kontroli z uwzględnieniem ewidencji w latach 2017-2024⁴⁴

W roku 2024 przeprowadzono łącznie 12 291 kontroli (Ryc. 126), w tym:

- 4 042 planowanych (32,9%),
- 4 725 nieplanowanych (38,4%),
- 2 429 granicznych (19,8%),
- 1 219 poborowych (9,9%),
- 122 postępowania (wizytacje) w sprawie chorób zawodowych (0,99%).

W kontrolach nieplanowanych ujęto m.in. kontrole sprawdzające (827), kontrole podjęte z urzędu (415), na wniosek (672), ze względu na zagrożenie lub podejrzenie zagrożenia życia lub zdrowia (25) oraz kontrole podjęte w związku ze zgłoszeniem wypoczynku dzieci i młodzieży (143).

Ryc. 126. Liczba wykonanych kontroli z podziałem na ich rodzaj w latach 2023-2024

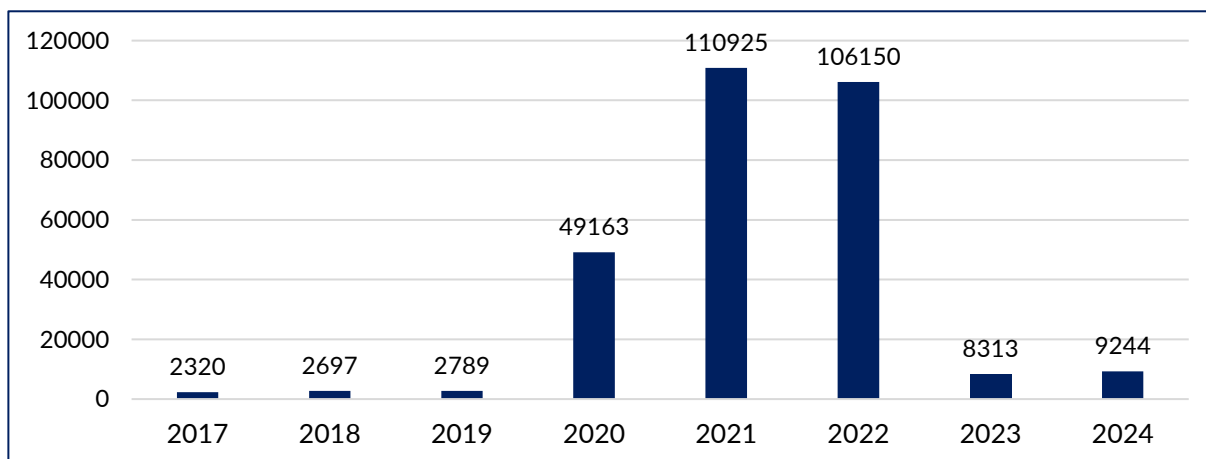
Celem kontroli była nie tylko ocena zgodności z obowiązującymi przepisami, ale także identyfikacja potencjalnych zagrożeń i wdrażanie działań naprawczych. Pracownicy zwracali szczególną uwagę na przestrzeganie norm higienicznych w placówkach oświatowych, podmiotach leczniczych i zakładach pracy, a także na jakość zdrowotną wody i żywności. Analiza wyników kontroli służy ocenie sytuacji

⁴³ Dane mogą być obarczone błędem z powodu ich weryfikacji w odniesieniu do lat poprzednich.

⁴⁴ Opracowania własne na podstawie sprawozdania o działalności kontrolno-represyjnej oraz w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego (MZ-45) i Centralnego Rejestru Podmiotów Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu.

sanitarnej, ale także pozwala wskazać obszary, które wymagają działań prewencyjnych i interwencyjnych.

Jednym z zadań Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu jest prowadzenie dochodzeń epidemiologicznych, czyli wykrywanie zachorowań, czynnika etiologicznego oraz określanie przyczyn, źródeł, rezerwuarów i mechanizmów szerzenia się choroby zakaźnej lub zakażenia⁴⁵.

Ryc. 127. Liczba przeprowadzonych dochodzeń epidemiologicznych w latach 2017-2024⁴⁶

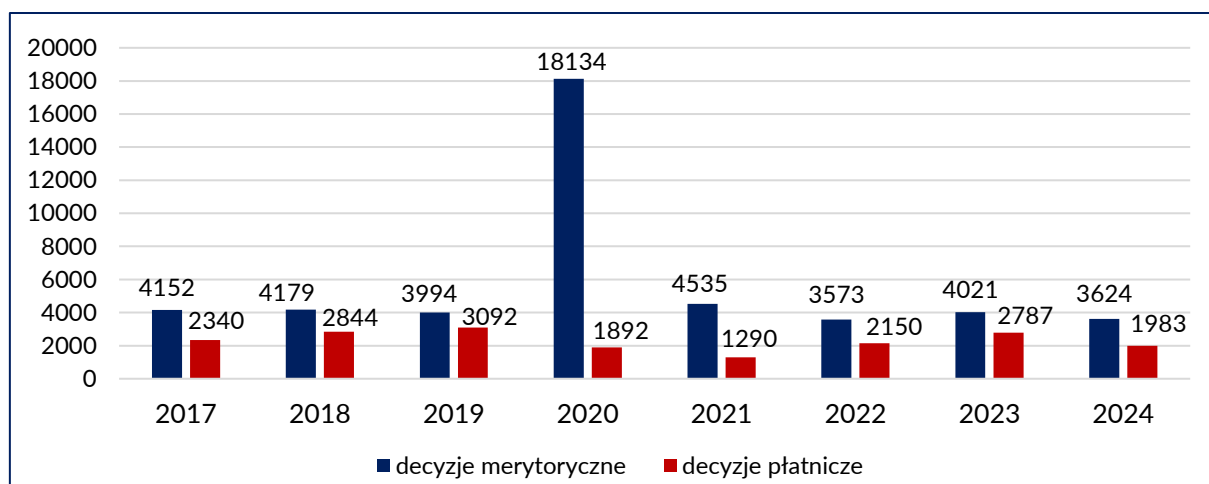
Znaczący wzrost przeprowadzonych dochodzeń epidemiologicznych w latach 2020-2022 był związany z obowiązującym w tym czasie na terenie kraju stanem epidemii COVID-19 oraz prowadzeniem działań przeciwepidemicznych. W 2024 roku przeprowadzono 9 244 dochodzenia epidemiologiczne; tj. o 11,2% więcej w porównaniu do 2023 roku (Ryc. 127), wynika to m.in. z efektywniejszego nadzoru nad zgłaszalnością przez lekarzy do systemu nadzoru chorób zakaźnych podejrzeń lub rozpoznań zakażeń i chorób zakaźnych (bez wątpienia przyczyniły się do tego kontrole, które weryfikowały przestrzeganie przez lekarzy ustawowego obowiązku). Podjęte przez Główny Inspektorat Sanitarny zmiany, których celem było ujednolicenie i uszczelnienie nadzoru nad COVID-19, spowodowały, że od 2 września 2024 r. zakończono zbieranie i wpisywanie do Systemu Ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej (SEPiS) wywiadów od osób zakażonych i chorych. Zgodnie z zaleceniami wywiady epidemiologiczne prowadzone są w systemie EpiBaza⁴⁷ tylko w zakresie sekwencjonowania wirusa SARS-CoV-2, hospitalizacji oraz zgonów.

W roku 2024 wydano łącznie 5 607 decyzji administracyjnych, z czego 3 624 w zakresie merytorycznym i 1 983 w zakresie płatniczym (Ryc. 128). Liczba wydanych decyzji administracyjnych w latach 2017-2024 utrzymywała się na zbliżonym poziomie, z wyjątkiem roku 2020, w którym 96% decyzji związanych było z objęciem osób narażonych na COVID-19 obowiązkową kwarantanną lub izolacją.

⁴⁵ Ustawa o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi z dnia 5 grudnia 2008 r. (Dz. U. z 2024 r. poz. 924 z późn. zm.).

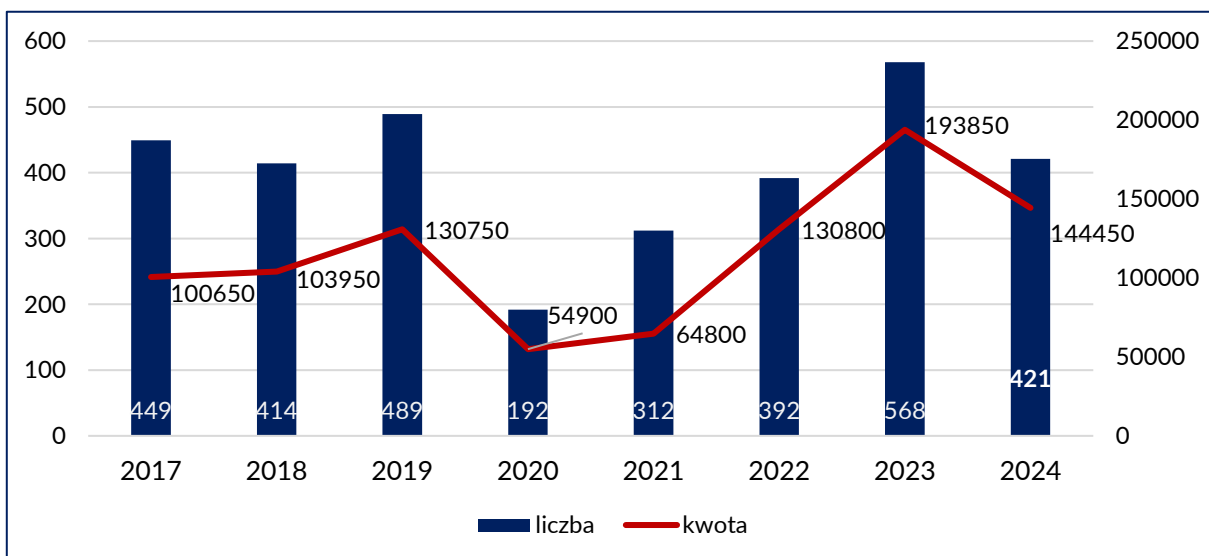
⁴⁶ Opracowania własne na podstawie sprawozdania o działalności kontrolno-represyjnej oraz w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego (MZ-45); dane zebrane za pomocą systemu SEPiS.

⁴⁷ EpiBaza – Ogólnopolski System Nadzoru Epidemiologicznego i Środowiskowego nad Bezpieczeństwem Ludności.

Ryc. 128. Liczba wydanych decyzji administracyjnych z podziałem na merytoryczne oraz płatnicze w latach 2017-2024

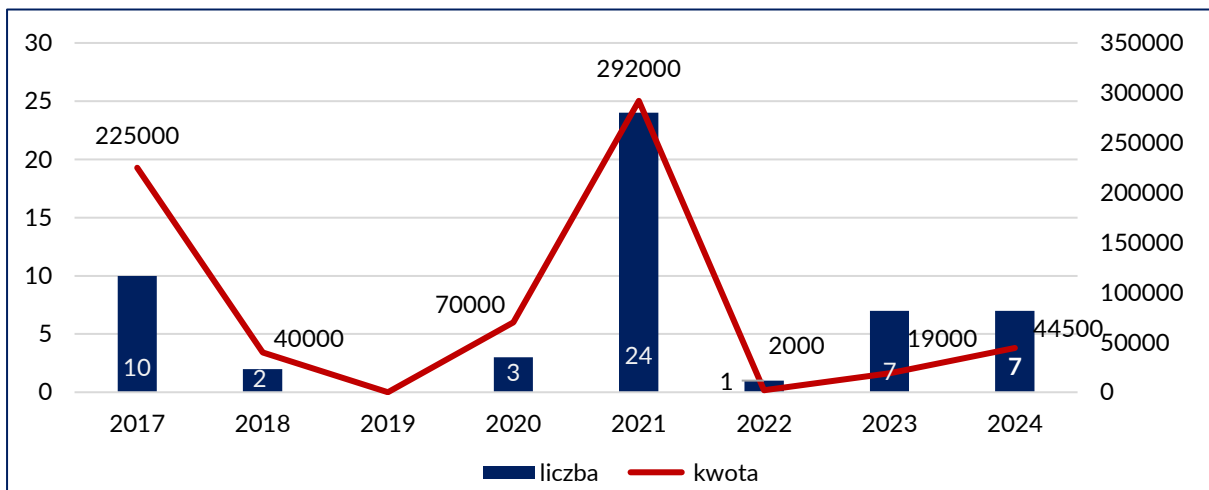
W latach 2017-2024 liczba nałożonych mandatów karnych utrzymywała się na porównywalnym poziomie (średnio 405 mandatów rocznie), poza okresem trwania epidemii COVID-19, w którym główna działalność Państwowej Inspekcji Sanitarnej była związana z zapobieganiem rozprzestrzeniania się zakażeń wywołanych wirusem SARS-CoV-2. W 2024 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Poznaniu nałożył 421 mandatów karnych na łączną kwotę 144 445 zł (w roku 2023 – 568 na łączną kwotę 193 850 zł) – Ryc. 129.

Ryc. 129. Liczba oraz kwota nałożonych mandatów karnych w latach 2017-2024⁴⁸

⁴⁸ Opracowania własne na podstawie sprawozdania o działalności kontrolno-represyjnej oraz w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego (MZ-45).

W latach 2017-2018 nałożone kary pieniężne dotyczyły wprowadzania do obrotu środków zastępczych, natomiast w 2020 roku – produktów kosmetycznych. Kary pieniężne w 2021 roku były związane z działaniami zapobiegającymi rozprzestrzenianiu się wirusa SARS-CoV-2. W latach 2022-2024 nałożone kary pieniężne dotyczyły zakładów kosmetycznych, w których stwierdzano nieprawidłowości dotyczące w szczególności braku raportu bezpieczeństwa produktów kosmetycznych, nieprzestrzegania Dobrej Praktyki Produkcyjnej (GMP) oraz wprowadzania do obrotu produktów kosmetycznych z naruszeniem ograniczeń dotyczących substancji (Ryc. 130).

Ryc. 130. Liczba oraz kwota nałożonych kar pieniężnych w latach 2017-2024⁴⁹

Ponadto w 2024 roku wydano łącznie 2 624 postanowienia (w 2023 roku – 1 204) i wystosowano 172 tytuły wykonawcze (w 2023 roku – 84).

⁴⁹ Opracowania własne na podstawie sprawozdania o działalności kontrolno-represyjnej oraz w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego (MZ-45).

SPIS RYCIN

Ryc. 1. Liczba mieszkańców miasta Poznania i powiatu poznańskiego w latach 2019–2024	6
Ryc. 2. Obszary działalności Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu	6
Ryc. 3. Liczba wykonanych kontroli, skontrolowanych obiektów oraz obiektów, w których stwierdzono nieprawidłowości z uwzględnieniem ewidencji w latach 2023–2024	8
Ryc. 4. Liczba przeprowadzanych kontroli z podziałem na ich rodzaj w latach 2023–2024	9
Ryc. 5. Liczba zachorowań i zakażeń wg MZ-56 z uwzględnieniem procentowego udziału zachorowań na COVID-19 w latach 2015-2024.....	10
Ryc. 6. Liczba zgonów z uwzględnieniem procentowego udziału zgonów wywołanych COVID-19 w latach 2019-2024.....	10
Ryc. 7. Zapadalność na odrę (na 100 tys. ludności) w latach 2015-2024	12
Ryc. 8. Liczba zachorowań na odrę wg grup wiekowych w 2024 roku	12
Ryc. 9. Zapadalność na różyczkę (na 100 tys. ludności) w latach 2015-2024	13
Ryc. 10. Rozkład geograficzny zachorowań na gruźlicę w 2024 roku.....	14
Ryc. 11. Zapadalność na gruźlicę (na 100 tys. ludności) w latach 2015-2024	15
Ryc. 12. Procentowy udział zachorowań na gruźlicę wg grup wiekowych w 2024 roku	15
Ryc. 13. Procentowy udział zachorowań na gruźlicę wg płci w latach 2018-2024.....	15
Ryc. 14. Liczba przypadków MDR-TB w latach 2018-2024.....	15
Ryc. 15. Postacie gruźlicy zarejestrowanej w 2024 roku	16
Ryc. 16. Zapadalność na chorobę wywołaną <i>Haemophilus influenzae</i> (na 100 tys. ludności) w latach 2015-2024	16
Ryc. 17. Zapadalność na inwazyjną chorobę pneumokokową (na 100 tys. ludności) w latach 2015-2024	17
Ryc. 18. Rozkład geograficzny zapadalności na krztusiec w 2024 roku.....	17
Ryc. 19. Zapadalność na krztusiec (na 100 tys. ludności) w latach 2015-2024.....	18
Ryc. 20. Sezonowy rozkład zachorowań na krztusiec w 2024 roku (wg daty zachorowania)	18
Ryc. 21. Procentowy udział zachorowań na krztusiec wg grup wiekowych w 2024 roku.....	18
Ryc. 22. Status uodpornienia osób, u których rozpoznano krztusiec w 2024 roku.....	19
Ryc. 23. Zapadalność na świnkę (na 100 tys. ludności) w latach 2015-2024	19
Ryc. 24. Zapadalność na ospę wietrzną (na 100 tys. ludności) w latach 2015-2024.....	20
Ryc. 25. Rozkład geograficzny zapadalności na WZW typu B w 2024 roku.....	20
Ryc. 26. Zapadalność na WZW typu B (na 100 tys. ludności) w latach 2015-2024	21
Ryc. 27. Procentowy udział zachorowań na WZW typu B wg płci w 2024 roku	21
Ryc. 28. Procentowy udział zachorowań na WZW typu B wg grup wiekowych w 2024 roku	21
Ryc. 29. Zapadalność na czerwonkę (na 100 tys. ludności) w latach 2015-2024.....	22
Ryc. 30. Zapadalność na salmonelozę jelitową (na 100 tys. ludności) w latach 2015-2024	23
Ryc. 31. Zapadalność na WZW typu A (na 100 tys. ludności) w latach 2015-2024	24
Ryc. 32. Liczba ognisk zakażeń i zatruc pokarmowych w latach 2015-2024.....	24
Ryc. 33. Liczba zachorowań i hospitalizacji w ogniskach zakażeń i zatruc pokarmowych w latach 2015-2024	25
Ryc. 34. Rozkład geograficzny zapadalności na boreliozę w 2024 roku	25
Ryc. 35. Zapadalność na boreliozę (na 100 tys. ludności) w latach 2015-2024	26
Ryc. 36. Sezonowy rozkład zachorowań na boreliozę w 2024 roku.....	26
Ryc. 37. Procentowy udział zachorowań na boreliozę wg grup wiekowych w 2024 roku	26
Ryc. 38. Procentowy udział zachorowań na boreliozę wg stadium choroby w 2024 roku	26
Ryc. 39. Rozkład geograficzny zapadalności (na 100 tys.) na COVID-19 w 2024 roku.....	27
Ryc. 40. Rozkład geograficzny zapadalności (na 100 tys.) na grypę w 2024 roku	27
Ryc. 41. Metody diagnostyczne stosowane w diagnostyce grypy w 2024 roku.....	27
Ryc. 42. Dzienny przyrost zachorowań na COVID-19, grypę i zakażenia RSV wg daty rozpoznania lub uzyskania wyniku w 2024 roku.....	28

Ryc. 43. Zachorowania na COVID-19, grypę i RSV wg wieku w 2024 roku	29
Ryc. 44. Liczba zgonów, hospitalizacji oraz procentowy udział hospitalizacji w stosunku do ogółu zachorowań na COVID-19 w poszczególnych grupach wiekowych w 2024 roku.....	29
Ryc. 45. Liczba zgonów, hospitalizacji oraz procentowy udział hospitalizacji w stosunku do ogółu zachorowań na grypę w poszczególnych grupach wiekowych w 2024 roku.....	30
Ryc. 46. Liczba zgonów, hospitalizacji oraz procentowy udział hospitalizacji w stosunku do ogółu zakażeń wywołanych RSV w poszczególnych grupach wiekowych w 2024 roku	30
Ryc. 47. Wyniki badań wirusologicznych w ramach SENTINEL w sezonach epidemicznych 2023/2024 oraz 2022/2023	31
Ryc. 48. Udział podtypów wariantu Omicron wirusa SARS-CoV-2 stwierdzonych w 2024 roku.....	31
Ryc. 49. Udział podtypów wariantu Omicron wirusa SARS-CoV-2 stwierdzonych w 2023 roku.....	31
Ryc. 50. Rozkład geograficzny zapadalności na WZW typu C w 2024 roku.....	32
Ryc. 51. Zapadalność na WZW typu C (na 100 tys. ludności) w latach 2015-2024.....	32
Ryc. 52. Procentowy udział zachorowań na WZW typu C wg grup wiekowych w 2024 roku.....	33
Ryc. 53. Liczba przeprowadzonych kontroli w latach 2022-2024	34
Ryc. 54. Liczba oraz udział procentowy zgłoszeń zaraportowanych do systemu nadzoru na skutek działań kontrolnych w latach 2022-2024	34
Ryc. 55. Ogniska epidemiczne szpitalne na terenie miasta Poznania i powiatu poznańskiego w latach 2019-2024	35
Ryc. 56. Ogniska epidemiczne szpitalne wg czynnika etiologicznego (z wyłączeniem ognisk wywołanych SARS-CoV-2) w 2024 roku.....	36
Ryc. 57. Liczba zgłoszonych szczepów <i>Klebsiella pneumoniae</i> wytwarzających karbapenemazy wg mechanizmów oporności w 2024 roku	37
Ryc. 58. Objęcie populacji w wieku 0-19 lat obowiązkowymi szczepieniami ochronnymi w latach 2019 oraz 2022-2024	42
Ryc. 59. Stan zaszczepienia noworodków przeciw gruźlicy w latach 2019-2024.....	42
Ryc. 60. Poziom zaszczepienia przeciw WZW typu B dzieci w 3. roku życia w latach 2019 oraz 2022-2024	43
Ryc. 61. Poziom zaszczepienia osób w 1, 2, 3 i 20. roku życia przeciw błonicy i tężcowi (według roczników podlegających obowiązkowi szczepienia) w latach 2019 oraz 2022-2024.....	43
Ryc. 62. Poziom zaszczepienia osób w 1, 2, 3, 8 i 17. roku życia przeciw krztuścowi (według roczników podlegających obowiązkowi szczepień zgodnie z PSO) w latach 2019 oraz 2022-2024	44
Ryc. 63. Poziom zaszczepienia osób w 1, 2, 3 i 8. roku życia przeciw <i>poliomyelitis</i> (według roczników podlegających obowiązkowi szczepienia) w latach 2019 i 2022-2024.....	44
Ryc. 64. Poziom zaszczepienia dzieci w 2, 3 i 4. roku życia przeciw odrze, śwince i różyczce (szczepienie podstawowe) w latach 2019 i 2022-2024.....	45
Ryc. 65. Poziom zaszczepienia przeciw odrze, śwince i różyczce dzieci urodzonych w latach 2011-2023 w 2024 roku.....	45
Ryc. 66. Liczba dzieci i młodzieży do 19. roku życia, u których nie zrealizowano obowiązku szczepień w latach 2018-2024.....	46
Ryc. 67. Liczba zgłoszonych NOP z uwzględnieniem ich rodzaju w latach 2015-2024.....	47
Ryc. 68. Liczba podanych dawek szczepionek Gardasil 9 i Cervarix w ramach powszechnego programu szczepień przeciw HPV w ujęciu kwartalnym w latach 2023-2024	48
Ryc. 69. Odsetek kontroli planowanych i nieplanowanych w liczbie kontroli przeprowadzonych w zakresie stanu sanitarno-higienicznego i technicznego w latach 2023-2024	52
Ryc. 70. Liczba podmiotów leczniczych udzielających świadczeń zdrowotnych z uwzględnieniem ich rodzaju oraz zakresu nieprawidłowości dotyczących postępowania z odpadami medycznymi w 2024 roku.....	62

Ryc. 71. Liczba wykonanych kontroli w obiektach użyteczności publicznej, skontrolowanych obiektów oraz obiektów, w których stwierdzono nieprawidłowości z uwzględnieniem ewidencji w latach 2023-2024	65
Ryc. 72. Liczba skontrolowanych obiektów użyteczności publicznej z uwzględnieniem rodzaju wykonywanej działalności w latach 2023-2024.....	65
Ryc. 73. Liczba skontrolowanych ustępów publicznych z uwzględnieniem ewidencji w 2024 roku	67
Ryc. 74. Liczba wykonanych kontroli w obiektach opieki całodobowej, domów pomocy społecznej, innych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, noclegowni i domów dla bezdomnych oraz skontrolowanych obiektów z uwzględnieniem ewidencji w latach 2023-2024	67
Ryc. 75. Liczba skontrolowanych wybranych obiektów użyteczności publicznej z uwzględnieniem ich rodzaju i ewidencji w 2024 roku	68
Ryc. 76. Udział procentowy przeprowadzonych kontroli, z podziałem na ich rodzaj, domów pomocy społecznej, innych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, placówek zapewniających całodobową opiekę, noclegowni i domów dla bezdomnych w 2024 roku	68
Ryc. 77. Liczba skontrolowanych domów pomocy społecznej i kontroli z uwzględnieniem ich ewidencji w latach 2023-2024.....	69
Ryc. 78. Liczba wykonanych kontroli w obiektach z kategorii innych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, skontrolowanych obiektów z uwzględnieniem ewidencji w latach 2023-2024	70
Ryc. 79. Udział procentowy przeprowadzonych kontroli, z podziałem na ich rodzaj, obiektów w grupie innych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w 2024 roku.....	70
Ryc. 80. Liczba skontrolowanych placówek zapewniających całodobową opiekę i wykonanych kontroli z uwzględnieniem ich ewidencji w latach 2023-2024	71
Ryc. 81. Liczba skontrolowanych obiektów w grupie noclegowni i domów dla bezdomnych i wykonanych kontroli z uwzględnieniem ich ewidencji w latach 2023-2024.....	71
Ryc. 82. Udział procentowy przeprowadzonych kontroli, z podziałem na ich rodzaj, noclegowni i domów dla bezdomnych w 2024 roku	72
Ryc. 83. Liczba skontrolowanych obiektów hotelarskich z uwzględnieniem ich rodzaju i ewidencji w 2024 roku.....	74
Ryc. 84. Udział procentowy przeprowadzonych kontroli, z podziałem na ich rodzaj, obiektów hotelarskich i innych obiektów, w których świadczone są usługi hotelarskie w 2024 roku	74
Ryc. 85. Udział procentowy przeprowadzonych kontroli, z podziałem na ich rodzaj, zakładów fryzjerskich, tatuażu, odnowy biologicznej oraz innych, świadczących więcej niż jedną usługę w 2024 roku	74
Ryc. 86. Liczba skontrolowanych wybranych obiektów użyteczności publicznej z uwzględnieniem ich kategorii, w tym obiektów z nieprawidłowościami w 2024 roku	75
Ryc. 87. Liczba skontrolowanych wybranych obiektów użyteczności publicznej z uwzględnieniem ich rodzaju i ewidencji w 2024 roku.....	76
Ryc. 88. Udział procentowy skontrolowanych środków transportu z uwzględnieniem ich rodzaju w 2024 roku.....	77
Ryc. 89. Udział procentowy przeprowadzonych kontroli, z podziałem na ich rodzaj, cmentarzy w 2024 roku.....	78
Ryc. 90. Udział procentowy przeprowadzonych kontroli, z podziałem na ich rodzaj, innych obiektów użyteczności w 2024 roku	79
Ryc. 91. Liczba wykonanych kontroli, skontrolowanych obiektów oraz obiektów, w których stwierdzono nieprawidłowości z uwzględnieniem ewidencji w latach 2023-2024	81
Ryc. 92. Liczba przeprowadzanych kontroli z podziałem na ich rodzaj w latach 2023-2024	82
Ryc. 93. Liczba skontrolowanych obiektów zakładów produkcji żywności i kontroli oraz obiektów, w których stwierdzono nieprawidłowości z uwzględnieniem ewidencji w latach 2023-2024	85
Ryc. 94. Liczba skontrolowanych obiektów obrotu żywnością i kontroli oraz obiektów, w których stwierdzono nieprawidłowości z uwzględnieniem ewidencji w latach 2023-2024	86

Ryc. 95. Liczba skontrolowanych obiektów zakładów żywienia zbiorowego i kontroli oraz obiektów, w których stwierdzono nieprawidłowości z uwzględnieniem ewidencji w latach 2023–2024	88
Ryc. 96. Liczba wykonanych kontroli, skontrolowanych obiektów, obiektów, w których stwierdzono nieprawidłowości oraz obiektów, w których wydano zalecenia z uwzględnieniem ewidencji w latach 2023–2024	93
Ryc. 97. Liczba przeprowadzanych kontroli przez Sekcję Higieny Środowiska Pracy z podziałem na ich rodzaj w latach 2023-2024.....	94
Ryc. 98. Liczba wydanych decyzji i upomnień w Sekcji Higieny Środowiska Pracy w latach 2023-2024	95
Ryc. 99. Liczba osób pracujących w przekroczeniach NDS/NDN z uwzględnieniem rodzajów czynników szkodliwych dla zdrowia w latach 2023-2024	96
Ryc. 100. Liczba kontroli wykonana w zakładach pracy z uwzględnieniem rodzaju szkodliwych i uciążliwych warunków pracy w latach 2023-2024.....	96
Ryc. 101. Działalność kontrolna w zakresie stosowania substancji chemicznych i ich mieszanin w latach 2023-2024.....	97
Ryc. 102. Liczba wykonanych kontroli, skontrolowanych obiektów oraz obiektów, w których stwierdzono nieprawidłowości z uwzględnieniem ewidencji w latach 2023–2024.....	101
Ryc. 103. Liczba kontroli wykonanych w placówkach oświatowo-wychowawczych z uwzględnieniem ich rodzaju w latach 2023-2024.....	101
Ryc. 104. Łączna liczba skontrolowanych placówek nauczania i wychowania z uwzględnieniem ich kategorii w latach 2023-2024	102
Ryc. 105. Liczba wydanych decyzji administracyjnych z uwzględnieniem ich zakresu w latach 2023-2024.....	102
Ryc. 106. Liczba zgłoszonych powiadomień RASFF oraz AAC z uwzględnieniem ich rodzaju w 2024 roku.....	106
Ryc. 107. Średnia dobową produkcję wody w m ³ /dobę, dostarczanej do odbiorców przez wodociąg miejski Poznań w latach 2023-2024.....	113
Ryc. 108. Liczba urządzeń wodociągowych (wodociągów) będących w ewidencji z uwzględnieniem ich rodzaju w latach 2023-2024.....	114
Ryc. 109. Liczba skontrolowanych obiektów oraz wydanych decyzji o jakości wody z uwzględnieniem ewidencji w latach 2023–2024.....	115
Ryc. 110. Liczba próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w latach 2023-2024	115
Ryc. 111. Liczba wykonanych kontroli, skontrolowanych obiektów oraz obiektów, w których stwierdzono nieprawidłowości z uwzględnieniem ewidencji w latach 2023–2024.....	117
Ryc. 112. Liczba pobranych próbek wody na pływalniach z podziałem na liczbę pobranych próbek w ramach kontroli urzędowej oraz wewnętrznej w latach 2023–2024.....	118
Ryc. 113. Wykaz kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli na terenie miasta Poznania i powiatu poznańskiego w 2024 roku	119
Ryc. 114. Liczba kąpielisk z uwzględnieniem klasyfikacji jakości wody w latach 2023-2024	121
Ryc. 115. Liczba spraw dotyczących chorób zawodowych w latach 2017-2024	123
Ryc. 116. Struktura stwierdzonych chorób zawodowych w latach 2017-2024.....	124
Ryc. 117. Liczba wykonanych kontroli, skontrolowanych obiektów, obiektów, w których stwierdzono nieprawidłowości oraz obiektów, w których wydano zalecenia w Sekcji Bezpieczeństwa Chemicznego w latach 2023–2024.....	125
Ryc. 118. Liczba przeprowadzanych kontroli z podziałem na ich rodzaj w latach 2023-2024	126
Ryc. 119. Liczba placówek, w których przeprowadzono interwencje z zakresu profilaktyki chorób i promocji zdrowia z uwzględnieniem placówek realizujących programy edukacyjne w roku szkolnym 2022/2023 oraz 2023/2024.....	132

Ryc. 120. Liczba placówek objętych programami edukacyjnymi z uwzględnieniem roku szkolnego 2022/2023 oraz 2023/2024.....	133
Ryc. 121. Liczba osób objętych edukacją w ramach programów edukacyjnych z uwzględnieniem roku szkolnego 2022/2023 oraz 2023/2024.....	133
Ryc. 122. Liczba stanowisk z podziałem na grupy tematyczne wydane w latach 2023-2024.....	144
Ryc. 123. Liczba wykonanych kontroli, skontrolowanych obiektów oraz obiektów, w których stwierdzono nieprawidłowości z uwzględnieniem ewidencji w latach 2023-2024.....	144
Ryc. 124. Liczba przeprowadzonych kontroli interwencyjnych w latach 2023-2024.....	147
Ryc. 125. Liczba wykonanych kontroli z uwzględnieniem ewidencji w latach 2017-2024.....	153
Ryc. 126. Liczba wykonanych kontroli z podziałem na ich rodzaj w latach 2023-2024.....	153
Ryc. 127. Liczba przeprowadzonych dochodzeń epidemiologicznych w latach 2017-2024.....	154
Ryc. 128. Liczba wydanych decyzji administracyjnych z podziałem na merytoryczne oraz płatnicze w latach 2017-2024.....	155
Ryc. 129. Liczba oraz kwota nałożonych mandatów karnych w latach 2017-2024.....	155
Ryc. 130. Liczba oraz kwota nałożonych kar pieniężnych w latach 2017-2024.....	156

SPIS TABEL

Tab. 1. Działalność kontrolno-represyjna w obiektach będących pod nadzorem Oddziału Epidemiologii przeprowadzona w latach 2023-2024.....	9
Tab. 2. Szczepienia przeciw wściekliźnie w 2024 roku.....	22
Tab. 3. Nadzór nad zgłaszalnością zakażeń i chorób zakaźnych w latach 2022-2024.....	33
Tab. 4. Charakterystyka ognisk epidemicznych szpitalnych w 2024 roku.....	36
Tab. 5. Liczba zgłoszeń dodatnich wyników badań w kierunku <i>Klebsiella pneumoniae</i> oraz pozostałych <i>Enterobacterales</i> wytwarzających karbapenemazy wg mechanizmów oporności w latach 2020-2024 ...	37
Tab. 6. Dane zbiorcze dotyczące liczby łóżek, hospitalizacji oraz badań mikrobiologicznych wykonywanych w podmiotach leczniczych na nadzorowanym terenie w latach 2022-2023.....	38
Tab. 7. Liczba badań mikrobiologicznych w podmiotach leczniczych wg profilu oddziału szpitalnego (wskaźniki w przeliczeniu na łóżko szpitalne/rok oraz liczba badań/pacjenta) w latach 2021-2023.....	39
Tab. 8. Częstość występowania czynników alarmowych w podmiotach leczniczych wg rodzaju oddziału (współczynnik w przeliczeniu na 1 tys. hospitalizowanych pacjentów) w latach 2022-2023.....	40
Tab. 9. Liczba podmiotów leczniczych wykonujących szczepienia ochronne w ramach PSO.....	40
Tab. 10. Liczba skontrolowanych podmiotów wykonujących działalność leczniczą z uwzględnieniem ich kategorii, ewidencji oraz odsetka skontrolowanych w latach 2023-2024.....	51
Tab. 11. Działalność kontrolno-represyjna w podmiotach wykonujących działalność leczniczą przeprowadzona przez Oddział Epidemiologii, Oddział Higieny Komunalnej oraz Oddział Higieny Żywności i Żywnienia w latach 2023-2024.....	52
Tab. 12. Liczba przeprowadzonych kontroli w podmiotach wykonujących działalność leczniczą według kategorii, z uwzględnieniem odsetka kontroli planowanych i nieplanowanych w latach 2023-2024.....	53
Tab. 13. Liczba skontrolowanych podmiotów wykonujących działalność leczniczą, z uwzględnieniem kategorii obiektów, w których stwierdzono nieprawidłowości z uwzględnieniem ich zakresu w latach 2023-2024.....	54
Tab. 14. Przykłady nieprawidłowości stwierdzanych w ramach nadzoru bieżącego w podmiotach wykonujących działalność leczniczą w 2024 roku.....	55
Tab. 15. Działalność kontrolno-represyjna w obiektach użyteczności publicznej w latach 2023-2024...	66
Tab. 16. Działalność kontrolno-represyjna w zakładach żywności i żywienia z podziałem na kategorie nadzorowanych zakładów w latach 2023-2024.....	84
Tab. 17. Działalność kontrolno-represyjna w zakładach żywności i żywienia przeprowadzona w latach 2023-2024.....	84
Tab. 18. Działalność kontrolno-represyjna w blokach żywienia w szpitalach w latach 2023-2024.....	89
Tab. 19. Wyniki kontroli przeprowadzonych w nadzorowanych jednostkach systemu oświaty w 2024 roku.....	90

Tab. 20. Działalność kontrolno-represyjna w obiektach będących pod nadzorem Oddziału Higieny Pracy przeprowadzona w latach 2023-2024.....	94
Tab. 21 Działalność kontrolno-represyjna w obiektach będących pod nadzorem Oddziału Higieny Dzieci i Młodzieży z Promocją Zdrowia przeprowadzona w latach 2023-2024.....	103
Tab. 22. Zestawienie zrealizowanych kontroli na nadzorowanym terenie w 2024 roku	110
Tab. 23. Struktura wodociągów zaopatrujących odbiorców w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi w zależności od jej jakości w 2024 roku.....	113
Tab. 24 Działalność kontrolno-represyjna w obiektach będących pod nadzorem Sekcji Bezpieczeństwa Chemicznego Oddziału Higieny Pracy przeprowadzona w latach 2023-2024	126
Tab. 25. Działalność kontrolno-represyjna w obiektach będących pod nadzorem Oddziału Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego przeprowadzona w latach 2023-2024	144

SPIS FOTOGRAFII

Fot. 1. Dokumentacja zdjęciowa: Męskie Granie na terenie Parku Cytadela w Poznaniu.....	80
Fot. 2 Projekt „Talerz zdrowego żywienia”, Szkoła Podstawowa nr 12 w Poznaniu, 13.12.2024 roku ...	137
Fot. 3 Projekt „Mam zdrowe zęby”, Szkoła Podstawowa Specjalna nr 107 w Poznaniu, 10.12.2024 roku.....	137
Fot. 4 Projekt „Co kryją Twoje piersi?”, Zespół Szkół w Mosinie, 09.04.2024 roku.....	137
Fot. 5 Projekt „Mały kleszcz - duży problem?”, Piknik Poznań w Formie, MTP, 13.04.2024 roku	137
Fot. 6 Punkt informacyjno-edukacyjny, Starostwo Powiatowe w Poznaniu, 28.05.2024 roku.....	138
Fot. 7 Biała Sobota w Puszczykowie, 14.09.2024 roku	138
Fot. 8 Prace laureatów konkursu „Nie daj szansy AIDS”	139
Fot. 9 Stoisko „Bezpieczne Walentynki”, Zespół Szkół Handlowych w Poznaniu, 06.02.2024 roku.....	140
Fot. 10 Światowy Dzień AIDS, Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego, 28.11.2024 roku.....	140
Fot. 11 Światowy Dzień AIDS, Zespół Szkół nr 1 w Swarzędzu, 03.12.2024 roku.....	140
Fot. 12 Wystawa prac konkursowych „Jak dbam o zdrowie?”, Szkoła Podstawowa nr 71 w Poznaniu, 05.04.2024 roku	141
Fot. 13 Półkolonie „Mały Geniusz” Liceum Da Vinci, 21.08.2024 roku	141
Fot. 14 Półkolonie w Młodzieżowym Domu Kultury nr 1 w Poznaniu, 01.07.2024 roku	141